

Isaac Asimov

A halhatatlanság halála

FORDÍTOTTA: APOSTOL ANDRÁS
MÁSODIK KIADÁS
Galaktika Baráti Kör Könyvklub
Móra Könyvkiadó
1988

Tartalom

A szerző előszava a magyar kiadáshoz

1. A Technikus
2. A Megfigyelő
3. A Növendék
4. A Kalkulátor
5. A Halandó
6. A Sorstervező
7. A büntett előjátéka
8. A büntett
9. Közjáték
10. Csapdában!
11. A kör bezárul
12. A Halhatatlanság kezdete
13. Az alsó idő végállomásán
14. A régi bűn
15. Kutatás a Primitív Korban
16. A Rejtett Századok
17. A kör bezárul?
18. A Végtelenség kezdete

**A szerző előszava
a magyar kiadáshoz**

Legfőbb óhajom minden nép barátsága, mert csak ez a barátság mentheti meg a Földet a katasztrófától. A science-fiction is hozzájárulhat ehhez a barátsághoz, mert a közös veszélyek, közös problémák, közös célok előtt álló emberiség képét mutatja fel. Nem vagyunk ellenségei egymásnak. Inkább közös ellenségeink vannak, melyek mindnyájunkat fenyegetnek: az éhség, a betegség és a tudatlanság. Ezeknek az ellenségeknek a veresége (vagy a figyelmeztetés: mi történik, ha nem gyűrjük le őket) - a science fiction tárgya. Örülök, hogy könyvemet lefordították magyarra, és barátsággal üdvözlöm magyar olvasóimat.

1968. március 17.

Isaac Asimov

1. A Technikus

Andrew Harlan belépett a kabinba. A kabin tökéletes gömb formájú volt, és biztosan ült egy ritkás rudakból álló függőleges aknában, amely hatlábnyira Harlan feje fölött áthatolhatatlan homályba vezetett. Bekapcsolta a műszereket, és lágyan lenyomta az indítókart.

A kabin meg se mozdult.

De Harlan nem is várt mást. Nem várt semmiféle mozgást: sem felfelé, sem lefelé, sem jobbra vagy balra, sem hátrafelé. Csak a rudak közti hézagok olvadtak bele valami szürke ürességbe, amely tömör tapintású volt és mégis anyagtalan. Valami remegést mégis érzett a gyomrában és enyhe szédülést, ami arról árulkodott, hogy a kabin a Halhatatlanságon át a felső időbe száguld.

Az 575. Században lépett be a kabinba. Az operációs bázis két évvel ezelőtt küldte ide. Ennél felsőbb időbe eddig még sohasem ment. Most pedig a 2456. Század felé száguld.

Rendes körülmények közt kissé kényelmetlenül érezte volna magát ilyen út előtt. Időothona az alsó időben maradt, hogy pontosak legyünk, a 95. Században. A 95. Század szigorúan korlátozta az atomerőt, kissé vidékies volt, kedvelte a természetes fát mint építőanyagot, gyanús szeszpárlatokat exportált majd minden alsó és felső időbe, és lóheremagvat importált. Bár Harlan nem járt a 95. Században, mióta különleges kiképzést kapott, és tizenöt éves korában Növendék lett, mégis mindig honvágy fogta el, amikor eltávolodott az „otthon”-tól. A 2456. Század kétszáznegyven évezrednyire esett a 95.-től, és ez jókora távolság még egy edzett Halhatatlannak is.

Rendes körülmények között ilyesmi járt volna az eszébe.

De most Harlan csupán arra gondolt, hogy iratai a zsebében lapulnak, és kissé zavart feszültség fogta el.

Keze gépiesen állította meg a kabint a kellő évszázadban, a kellő helyen.

Furcsa dolog, hogy egy Technikus zavart vagy ideges lehet bármi miatt is. Yarrow Oktató mondta annak idején:

- A Technikusnak mindenképp szenvedélytelennek kell lennie. A Valóságváltozás, amelyet végrehajt, több mint ötvenmilliárd ember életét módosíthatja. Egy vagy több milliónak az élete úgy megváltozhat, hogy már új egyednek kell őket tekintenünk. Ilyen körülmények között az érzelmi beállítottság határozott hátrány.

Harlan erélyes fejrándítással próbálta elúzni emlékezetéből tanítója száraz hangját. Akkor nem is sejtette, hogy mint a legtehetségesebb Növendékre, éppen őrá esik a választás. És most mégis izgatott volt. Nem az ötvenmilliárd ember miatt. Mit számít neki ötvenmilliárd Halandó? Csak egyetlen ember számított. Egyetlenegy személy.

Feleszmélt, hogy a kabin áll, és egy pillanatra összeszedte gondolatait, hogy visszanyerje a Technikus hűvös, személytelen gondolkozásmódját, majd kilépett. A kabin természetesen már nem az volt, amelyikbe belépett, azaz már nem ugyanazokból az atomokból állt. Harlan nem aggódott emiatt jobban, mint akármelyik más Halhatatlan.

Csupán a Növendékeket, a Halhatatlanság újoncait izgatta az Időutazás misztikuma, jobban, mint maga az egyszerű tény.

Ismét várt egy pillanatig a Nem Tér és Nem Idő hallatlanul finom függönyénél, amely elválasztotta egyrészt a Halhatatlanságtól, másrészt a közönséges Időtől.

A Halhatatlanságnak ezt a szektorát még egyáltalán nem ismerte. Egyet-mást tudott róla, hiszen belelapozott az Idő kézikönyvébe. Ám az nem pótolta a személyes élményeket, és Harlan felkészült mindenféle kezdeti meglepetésre.

Beállította a műszereket, amelyek rendkívül egyszerűen működtek, ha valaki a Halhatatlanságba akart lépni (és rendkívül bonyolultan, ha valaki az Időbe akart kilépni: ez az út éppen ezért kevésbé volt használatos). Átlépett a függönyön, és szeme bele-káprázott a vakító fénybe. Önkéntelenül az arca elé kapta a kezét.

Csupán egy ember várta. Harlan eleinte csak homályosan látta az arcát.

Az ember megszólalt:

- Kantor Voy vagyok, Szociológus. Ha jól sejttem, ön Harlan Technikus.

Harlan bólintott, és így válaszolt:

- Idő az atyám, hát nem lehet kikapcsolni ezt a díszkivilágítást?

Voy körülnézett, és türelmesen felelte: - A molekuláris hártóra gondol?

- Persze - mondta Harlan. A Kézikönyv említette ezt, de ilyen esztelen fénytükröződésről nem volt szó.

Teljesen jogosnak tartotta a bosszankodást. Mint a legtöbb Század, a 2456. Század is anyagbázisú volt, úgyhogy már a kezdet kezdetétől mindennek egyeznie kellett volna a Kézikönyv adataival. Nem lett volna szabad ilyen zűrzavarral fogadnia az anyagbázisú században született embert, mint például a 300. Század energiatörvénye vagy a 600. Század energiamezeje. A 2456. Században az átlagos Halhatatlan számára a faltól a szegekig mindent anyagból készítettek.

Itt is kétségtelenül minden anyag volt. Egy energiabázisú század embere ezt nem foghatta fel. Minden anyagot durva, nehézkes és barbár dolognak tartott. Az anyagbázisú Harlan azonban úgy érzékelte az anyagot, mint fát, fémet (könnyű és nehéz fémet), műanyagot, szilikátot, betont, bőrt.

De itt minden csupa tükör!

Ez volt az első élménye a 2456. Századról. Minden felület fényt visszaverve ragyogott. Mindenütt a tökéletes simaság illúziója: így hatott a molekuláris hártóra. És önmagának, Voy Szociológusnak és mindennek az újra meg újra ismétlődő tükörképében, a töredékekben és az egészben, minden szemszögből zűrzavar uralkodott. Émelyítő zűrzavar!

- Sajnálom - szólalt meg Voy -, de ebben a században ez a szokás, és Szektorunk praktikusnak tartja, ha a bevált szokásokat átvesszük. Rövidesen maga is megszokja.

Voy végigsietett a tükörképén, és a hasonmása tótágast állva megismételte minden mozdulatát. Egy indikátor hajszálmutatója a spirális skálán nullára esett.

A tükörképek egyszerre eltűntek, a vakító fények elhalványultak. Harlan nyomban otthonosabban érezte magát.

- Szíveskedjen velem jönni - mondta Voy.

Harlan követte az üres folyosón, ahol - tudta jól - néhány pillanattal előbb még csak úgy tobzódtak a mesterséges fények és tükörképek, aztán egy rámpán fel, majd egy előszobán át egy irodába jutottak.

Rövid útjukon senkivel sem találkoztak. Harlannak ez nem tűnt fel, természetesnek tartotta, és inkább akkor lett volna meglepve, sőt megijedve, ha elsuhanó emberi alakot fedez fel. Kétségtelenül híre futott már, hogy egy Technikus érkezett odaáról. Még Voy is tartotta a tisztes távolságot, és szemmel látható sietséggel húzódott félre, amikor Harlan keze véletlenül súrolta a kabátja ujját.

Harlan maga is meglepődött, milyen keserűség fogja el. Azt hitte, hogy a lelke köré növesztett burok vastagabb és sokkal érzéketlenebb. Ha tévedett, ha a burok elvékonyodott, akkor ennek egyetlen oka lehet.

Noys!

Kantor Voy Szociológus a Technikus felé hajolt, elég barátságosan, de Harlan önkéntelenül is megjegyezte, hogy egy hosszú asztal két végén ülnek.

Voy így kezdte:

- Rendkívül hízelgő számomra, hogy egy oly nagy hírű Technikus, mint ön, érdeklődik a mi jelentéktelen problémánk iránt.

- Igen - mondta Harlan a tőle várható hűvös személytelenséggel. - Némely szempontból érdekes is.

Elég személytelen volt? Valószínűleg nyilvánvalóak az igazi szándékai, és bűnössége gyöngyöző verejtékcseppekben ütközik ki a homlokán.

Belső zsebéből előhalászta a tervezett Valóságváltoztatás jegyzékét. Ezt a példányt kapta meg egy hónappal ezelőtt az Időtanács. Twissell Főkalkulátorhoz - a Nagy Twissellhez fűződő barátsága révén könnyűszerrel megkaparintotta a tervet.

Mielőtt kiteregette a tekercset az asztal gyenge paramágneses mezeje fölött, a másodperc egy töredékéig habozott.

Az asztalt befedő molekuláris hártya tompítottan tükrözött, de nem volt nullára állítva. Megpillantotta kézmozdulatát, és egy pillanatra úgy rémlett, hogy arcának tükörképe komoran bámul rá az asztallapról. Harminckét éves volt, de idősebbnek látszott. Tudatában volt ennek, nem kellett senkinek figyelmeztetnie rá. Talán hosszúkás arca és a fekete szeme fölött húzódó sötét szemöldöke miatt látszott haragos és szúrós tekintetűnek: minden Halhatatlan így képzelte el a Technikus karikatúráját. Bizonyára azért lett ilyen az arca, mert Harlan egy percre se felejtette el, hogy Technikus.

Aztán végigterítette a tekercset az asztalon, és rátért a tárgyra.

- Kérem, én nem vagyok Szociológus.

Voy mosolygott.

- Ez félelmetesen hangzik. Ha valaki azzal kezdi, hogy nem ért az adott területhez, akkor nyilvánvaló, hogy nyomban a lesújtó véleményével rukkol elő.

- Nem - felelte Harlan -, nem véleménnyel. Csupán egy kéréssel. Átnézné és átvizsgálná ezt a jegyzéket, nem követett-e el valami kis hibát valahol?

Voy nyomban elkomorodott.

- Remélem, nem - felelte.

Harlan az egyik kezét hátravetette a szék támláján, a másikat pedig az ölében nyugtatta. Nem dobolhatott az asztalon. Nem rághatta a szája szélét. Nem mutathatta ki érzéseit.

Mióta életének iránya annyira megváltozott, állandóan figyelte a tervezett Valóságváltoztatások jegyzékét, amikor áthaladtak az Időtanács adminisztratív malmán. Mint Twissell Főkalkulátor személyes Technikusának, ez könnyen sikerült, alig kellett megszegnie a foglalkozási etikát. Különösen mióta Twissell egyre inkább beletemetkezett saját nagyralátó tervének tanulmányozásába. (Harlan orrcimpája megremegett. Most már sejtette, miféle terv ez.)

Semmi sem biztosította Harlant, hogy belátható időn belül egyáltalán megtalálja, amit keres. Amikor rábukkant a 2456-2781 Valóságváltoztatás V-5 sorozatszámú tervére, hirtelen azt hitte, hogy kívánsága máris valóra vált. Egy álló napig újra meg újra ellenőrizte az egyenleteket és összefüggéseket valami kapkodó bizonytalanságban, egyre izgatottabban, és kesernyés hálát érzett, amiért annak idején legalább a pszichomatematika elemeire megtanították.

Most Voy értetlen, gondterhelt tekintettel ismét végignézte a lyukkártyákat.

Így szólt:

- Úgy vélem, ismétlem, úgy vélem, hogy minden tökéletesen rendben van.

- Legyen szabad emlékeztetnem, milyen udvarlási formák uralkodnak ennek a Száznak a jelenlegi Valóságában. Ez már szociológia, és ehhez ön ért, úgy gondolom. Ezért döntöttem úgy, hogy megérkezésem után önnel találkozom mindenekelőtt - válaszolta.

Voy rosszalóan pillantott rá. Még udvarias volt, de hangja jegesen csengett.

- Szektorunk Megfigyelői kifogástalan szakemberek. Tökéletesen bizonyos vagyok benne, hogy pontos adatokat szolgáltatnak ehhez a tervhez. Tudja bizonyítani ennek az ellenkezőjét?

- Nem, egyáltalán nem, Voy Szociológus. Én elfogadom az adataikat. Csupán az adatokból levont következtetésben kételkedem. Itt például, ha jobban megnézzük a szerelmi adatokat, nem változik meg a tenzorkomplexus?

Voy kimeresztette a szemét, aztán szemlátomást megkönnyebbülés suhant át az arcán.

- Természetesen, Technikus, természetesen, de az egyenlet itt azonossággá válik. Hurok keletkezik, de egyik irányban sincs elágazása. Remélem, megbocsát, hogy ilyen szavakat használok a pontos matematikai kifejezések helyett.

- Nagyra értékelem - felelte szárazon Harlan. - Igaz, hogy a szociológiához nem értek, de Kalkulátornak se volnék jó.

- Akkor pompás. Az említett tenzorkomplex, vagyis másképpen az útelágazás, elhanyagolható. Az elágazások újra egyesülnek, és az út

folytatódik. Kísérőjegyzékünkben nem is tartottuk érdemesnek megemlíteni.

- Ha így véli, akkor az ön ítéletére bízom magamat.

De még döntenünk kell az MSZV-ről.

Harlan tudta, hogy a Szociológus összerazzi a rövidítés hallatára. MSZV - Minimálisan Szükséges Változások. Itt már a Technikus volt otthon. Egy Szociológus csálhatatlannak tekinthette magát, ha a Valóságok Időben Végtelen Lehetőségeinek matematikai analíziséről volt szó, de az MSZV kérdéseiben a Technikus megfellebbezhetetlennek számított.

A gépi számítások itt nem váltak be. A legnagyobb kibernetikus agy, még ha a legokosabb és legtapasztaltabb Főkalkulátor kezelte is, legfeljebb csak körülbelül jelölhette ki az MSZV helyét egy adott körön belül. Az adatok birtokában maga a Technikus döntötte el a körön belül az MSZV pontos helyét. Jó Technikus ritkán tévedett. Elsőrangú Technikus soha. Harlan soha nem tévedett.

- Az ön szektora által javasolt MSZV – folytatta Harlan (szenvtelenül, nyugodtan beszélt, tökéletesen hangsúlyozva az Idők Egységes Nyelvét) - úrkatasztrófát ajánl, és egytucatnyi vagy még több embernek a szörnyű, azonnali halálát.

- Elkerülhetetlen - felelte Voy vállat vonva.

- Szerintem - folytatta Harlan - az MSZV csökkenthető, ha erről a polcra a másokra teszünk egy tartályt. Itt!

Hosszú mutatóujjával megjelölt egy pontot. Gondosan ápolt, fehér körme alig látható nyomot hagyott az egyik lyukkártya szélén.

Voy kínos, néma feszültséggel figyelte.

Harlan folytatta:

- Nem változtatná ez meg a helyzetet az útelágazás ön által elhanyagolt ágában? Nem lenne meg az az előnye, hogy a kevésbé kockázatos ágon haladva növelné a valószínűségi kitevőjét, és...

-...és gyakorlatilag KHM-hez vezetne – suttogta Voy.

- Feltétlenül a Kívánt Hatás Maximumához vezetne - fejezte be Harlan.

Voy feltekintett, kreol arcán bosszúság és düh váltakozott. Harlan csak most vette észre, hogy Voy nagy felső metszőfogai közt rés van, attól olyan nyúlszerű az arca, ami rácáfol visszafojtott erejű szavaira.

- Feltételezem, hogy az Időtanács kihallgat ez ügyben.

- Nem hinném. Tudomásom szerint az Időtanács nem értesült erről. Legalábbis a tervezett Valóságváltoztatást megjegyzés nélkül juttatták el hozzám.

Nem felejtette ki a juttatták szót, és Voy sem firtatta.

- Tehát ön fedezte fel a tévedést?

- Igen.

- És nem jelentette az Időtanácsnak?

- Nem.

Voy megkönnyebbült, majd mégis elborult az ábrázata. - Miért nem?

- Nagyon kevesen kerülhették volna el ezt a tévedést. Úgy éreztem, kijavíthatom, mielőtt kár származik belőle, így is tettem. Miért vontam volna bele a Időtanácsot?

- Igen... köszönöm, Harlan Technikus. Barátként járt el. A Szektor tévedése, mint mondta, gyakorlatilag elkerülhetetlen volt, s a személyi lapon mégis helyrehozhatatlan hibaként szerepelt volna.

Egy pillanatnyi szünet után folytatta:

- Természetesen néhány ember idő előtti halála jelentéktelen dolog azokhoz a személyiségváltozásokhoz képest, amelyeket a következő Valóságváltozás okoz majd.

„Nem valami őszintén hálás - villant át Harlan agyán. - Valószínűleg megsértődött.” És ha jobban belegondol, akkor még jobban megsértődik, hiszen egy Technikus mentette meg a letolástól. Ha Szociológus lennék, kezet rázna velem, de egy Technikussal nem fog kezet. Egy tucatnyi embert fulladásos halálra ítél, de hozzá sem akar érni egy Technikushoz.

Végzetes lett volna, ha gondolkozási időt ad neki, ezért habozás nélkül rávágta:

- Remélem, hálából a Szektora megtesz egy kis szívességet.

- Szívességet?

- Egy Sorstervezést. Itt vannak a szükséges adatok. Elhoztam a 482. Században tervezett Valóságváltoztatás adatait is. Szeretném tudni, milyen hatással lesz a Változtatás egy bizonyos személy valószínűségi képletére.

- Nem tudom, jól értettem-e? - kérdezte tagoltan a Szociológus. - Minderre bizonyára megvan a lehetősége a saját Szektorában is.

- Persze hogy megvan. De személyes kutatásaimról szeretném, ha egyelőre nem szereznének tudomást. Saját szektoromban ezt nehéz lenne elérni anélkül hogy... - A befejezetlen mondatot bizonytalan kézmozdulattal toldotta meg.

Voy így válaszolt:

- Egyszóval nem a hivatalos utat akarja választani?

- Szeretném, ha bizalmasan kezelnék. Bizalmas választ kérek.

- De hiszen ez szabályellenes. Nem egyezhetem bele.

Harlan elkomorodott.

- Nem szabályellenesebb, mint az, hogy nem jelentetem a tévedésüket az Időtanácsnak. Az ellen nem tiltakozott. Ha az egyik esetben szigorúan ragaszkodunk a szabályokhoz, a másik esetben is épp olyan merevek lehetünk. Remélem, megértett?

A Voy arcára vetett egyetlen pillantás meggyőzte erről. Voy kinyújtotta a kezét.

- Láthatnám az iratokat?

Harlan megkönnyebbült. A fő akadályon túljutott. Feszülten figyelte, hogyan hajol a Szociológus az átnyújtott tekerces fölé.

A Szociológus csak egyszer kiáltott fel:

- Az Időbe is, hiszen ez egészen jelentéktelen Valóságváltoztatás!

Harlan megragadta az alkalmat, és rögtönzött:

- Éppen erről van szó. Úgy vélem, túlságosan jelentéktelen. Éppen ez a vitás. Alatta marad a kritikus különbségnek, és kísérletként választottam ki egy egyént. Természetesen nem volna diplomatikus saját Szektorom lehetőségeit felhasználnom, amíg nem győződtem meg a magam igazáról.

Voy nem válaszolt, és Harlan is elhallgatott. Nincs értelme, hogy a biztonság határait túllépje. Voy felállt.

- Átadom az anyagot az egyik Sorstervezőnek. Bizalmasan fogjuk kezelni. De ugyebár megérti, hogy ezt nem tekinthetjük precedensnek?

- Természetesen.

- És ha nem ellenzi, szeretném látni, hogyan történik a Valóságváltás. Igazán megtisztelő lesz ránk nézve, ha személyesen vezeti az MSZV-t.

Harlan bólintott.

- Minthogy a felelősség is az enyém.

Amikor beléptek a megfigyelőkamrába, két képernyő működött. A mérnökök már beállították a pontos Tér és Idő koordinátákat, és eltávoztak. Harlan és Voy egyedül maradt a csillogó teremben. (A molekuláris réteg most is gyenge tükrözésre volt állítva, vagy talán nem is olyan gyengére, de Harlan csak a képernyőket figyelte.)

Mindkét ábra mozdulatlan volt. A holtak képe is lehetett volna, hiszen az Idő matematikai pillanatait ábrázolta.

Az egyik kép éles, természetes színben tündökölt. Harlan ráismert egy kísérleti űrhajó gépterme. Egy ajtó mintha éppen bezárult volna, és a résben félig áttetsző vörös anyagból készült, villogó cipő látszott. A cipő nem mozdult. Semmi sem mozdult. Ha a kép elég éles lett volna, hogy észre lehessen venni a porszemeket a levegőben, azok sem mozdultak volna.

Voy megszólalt:

- Két óra harminchat percig a terem üres lesz.

Természetesen a jelenlegi Valóságban.

- Tudom - mormolta Harlan. Éppen a kesztyűjét húzta fel, és gyors pillantással észbe véste a kritikus tartály helyzetét a polcon. A távolságot méregette, és azt találgatta, hová kell majd átraknia. Fél szemmel átpillantott a másik képernyőre.

A gépterem, amelyet a Halhatatlanság e szektorához képest „jelennek” lehetett nevezni, éles és természetes színű volt, a másik jelenet pedig mintegy huszonöt századdal előre a „jövőben” kékesen villogott, mint a szükséges „jövő”.

Kozmikus starthely. Mélykék ég, a kékes-zöldes talajon kékesen csillogó csupasz fémépületek. Furcsa alakú kék henger állt az előtérben, erősen a talajba ágyazva. Hátrább még kettő. Csipkés szélű orruk felfelé meredt, a fogazat mélyen belevágódott az űrhajó testébe. Harlan elkomorodott.

- Milyen furcsa látvány!

- Elektrogravitáció - magyarázta Voy. - Csak a 2481. Században fejlesztik ki az elektrogravitációs űrutazást. Nincs hajtómű, nincs atomreaktor. Esztétikailag is pompás jószág. Kár, hogy a Változtatás miatt megválnak tőle. Nagy kár. - Határozott rosszállással nézett Harlanra.

Harlan összeszorította az ajkait. Persze hogy rosszállással! Miért ne? Harlan Technikus volt.

Bizonyára valamelyik Megfigyelő összeszedte a részleteket a kábítószer-élvezetről. Valamelyik Statisztikus pedig bebizonyította, hogy a kábítószerfogyasztást a legutóbbi Változtatások annyira megnövelték, hogy a jelenlegi Valóságok közt itt a legmagasabb. Valamelyik Szociológus aztán, talán éppen Voy, beépítette ezt a társadalom pszichiátrikus jellemzésébe. Végül valamelyik Kalkulátor kidolgozta a

Valóságváltoztatást, amely szükséges ahhoz, hogy a biztonsági szintre csökkentse a kábítószer-fogyasztást, és úgy találta, hogy mintegy mellékhatásként az elektrogravitációs űrhajózás is megsínyli a Változtatást. Tíz meg száz ember vett részt ebben: a Halhatatlanság mindenféle beosztású embere.

Végül aztán egy Technikusnak is, például neki magának színre kellett lépnie. Az utasítások alapján éppen neki kell végrehajtania a következő Valóságváltoztatást. És akkor a többiek gögös szemrehányással bámulnak rá. Azt mondják ezek a tekintetek: Te, egyedül te romboltad szét ezt a gyönyörű dolgot.

Ezért majd elítélik és kerülik. Bűnüket az ő vállára helyezik, és megvetik érte.

Harlan nyersen odavetette:

- Az űrhajók nem számítanak. Minket más dolgok érdekelnek.

Ezek a „dolgok” emberek voltak, akik az űrhajó mellett eltörpültek, mint ahogy a Föld és a földi társadalom mindig eltörpül az űrrepülés fizikai léptékével mérve.

Kis csoportokba verődött figurák. Csöppnyi karjuk és lábuk természetellenes pózba lendült - az Idő megfagyott pillanata merevítette meg őket.

Voy vállat vont. Harlan bal csuklójára erősítette a hordozható generátort.

- Essünk túl rajta.

- Egy pillanat. Szólok a Sorstervezőnek, és megtudom, mennyi idő alatt végzi el az ön munkáját. Azon is szeretnék minél előbb túl lenni.

Keze ügyesen mozgott kis távkapcsolóján, és feszülten figyelt a válaszul érkező kattogásra. (A Halhatatlanságnak ezt a Szektorát még a hang jelrendszer jellemzi - gondolta Harlan. Ügyes dolog, csak mesterkél, mint a molekuláris rétegek.)

- Azt mondja, három óra alatt végez vele – mondta végül Voy. - Egyébként el van ragadtatva a vizsgált személy nevével. Noÿs Lambent. Ugye, ez női név?

Harlan torka kiszáradt.

- Igen.

Voy szája mosolyra torzult.

- Érdekesen hangzik. Szeretnék vele találkozni. Hónapok óta nem járt asszony ebben a szektorban.

Harlan nem mert válaszolni, s attól félt, hogy elszólja magát. Egy pillanatra rámeredt a Szociológusra, és hirtelen elfordult.

Ha volt valami hiba a Halhatatlanságban, azt a nők okozták. Erről a hiányosságról már tudott, amikor először belépett a Halhatatlanságba, de a maga bőrén csak akkor érezte, amikor először találkozott Noÿs-szal. Attól a pillanattól kezdve rohamosan haladt azon az úton, amelynek a végén hűtlen lett a Halhatatlanok kötelező esküjéhez és mindenhez, amiben hitt.

Miért?

Noÿs kedvéért.

Nem is szégyenkezett. Voltaképpen ez rendítette meg igazán. Nem szégyenkezett. Nem érzett lelkiismeret-furdalást egyre súlyosabb

bűneiért, amelyekhez képest legutóbbi tette, a titkos Sorstervezés becstelén használata csudán jelentéktelen gyarlóságnak számított.

Ezeknél még rettentőbb tettekre is képes, ha szükség lesz rá.

Most először villant át agyán a különös és átsuhanó gondolat. És bár borzadva hessegette el, tudta, hogy ha egyszer felbukkant, ismét megkísérli.

Egyszerű gondolat: szükség esetén elpusztíthatja a Halhatatlanságot.

És a legszörnyűbb az volt, hogy tudta: megvan hozzá a hatalma.

2. A Megfigyelő

Harlan az Időküszöbnél állt, és egészen másképp gondolkozott önmagáról. Nem is olyan régen még mindent olyan egyszerűnek érzett. Voltak ideáljai, vagy legalábbis jelszavak, amivel és amiért élt. Minden Halhatatlan életének minden fokozata ésszerű volt. Hogyan is kezdődnek az Alapelvek?

„Minden Halhatatlan élete négy periódusra oszlik...”

Pompásan kidolgozott elmélet, de számára mégis minden megváltozott: ami egyszer összetört, nem lehetett ismét összeilleszteni.

Híven végigjárta a Halhatatlanok életének mind a négy periódusát. Egy tizenöt éves időszakkal kezdődött, amelyben még nem volt Halhatatlan, csupán az Idő lakosa. Csak az Időből származó ember, a Halandó válhatott Halhatatlanná: senki sem születhetett annak.

Tizenöt éves korában választották ki gondos válogatás és rostálás után - hogy milyen módszerrel, arról persze fogalma sem volt annak idején. Hosszasan és kínosan elbúcsúzott a családjától, majd átvitték a Halhatatlanság függönyén. (Már akkor nyíltan az értésére adták, hogy soha nem térhet vissza, bármi történnék is. Az igazi okot csak sokkal később tudta meg.)

Amikor átkerült a Halhatatlanságba, még tíz évig tanult mint Növendék, s azután engedélyezték számára, hogy Megfigyelő minősítésben elkezdhesse harmadik periódusát. Csupán ezután lehetett Specialista és valódi Halhatatlan. A Halhatatlanok negyedik és utolsó korszaka volt ez: Halandó, Növendék, Megfigyelő és Specialista.

Harlan simán haladt előre. S elmondhatta magáról, hogy befutott.

Még világosan emlékezett arra a pillanatra, amikor véget ért Növendéksége, amikor független tagja lett a Halhatatlanságnak, amikor még nem volt Specialista, de már megillette a Halhatatlan cím.

Nem felejtette el ezt. Véget ért a tanulás, túl volt a Növendékségen, hátrafont karral, kissé szétvetett lábbal, előreszegezett pillantással ott állt öt végzős társával, és feszülten figyelt. Yarrow Oktató a katedránál magyarázott. Harlan emlékezetében élénken élt Yarrow: köpcös ember, ágaskodó, rőt haj, szeplős kar, bánatos tekintet. (Nem volt feltűnő, ha egy Halhatatlannak bánatos volt a tekintete, a vágyakozás az otthon és állandóság iránt, a be nem vallott és be nem vallható vágyódás az egyetlen Századba, ahová soha nem juthatott el.)

Harlan természetesen már nem emlékezett pontosan Yarrow szavaira, de a lényeg élesen emlékezetébe vésődött.

Yarrow így összegezte mondanivalóját: - Most Megfigyelők lesznek. Általában nem becsülik valami sokra ezt a tisztséget. A Specialisták lenéznek, gyerekjátéknak tekintik. Talán önök, Halhatatlanok - (szándékos szünetet tartott, hogy mindegyikük kiegyenesítse a hátát büszkeségében) -, szintén így gondolják. Ha ez így van, akkor önök bolondok, és nem érdemlik meg, hogy Megfigyelők legyenek.

A Kalkulátoroknak nem lenne mit kalkulálniuk, a Sorstervezőknek nem lenne sors, amit tervezzenek, a Szociológusoknak nem lenne társadalom, amit elemezzenek, egyetlen Specialistának sem akadna munkája, ha nem volnának Megfigyelők. Tudom, nem most hallják ezt először, de szeretném, ha nagyon világosan és erősen az agyukba vésnék.

Önök, mint legfiatalabbak, most kilépnek az Időbe, a legnehezebb körülmények közé. Adatokat kell hozniuk. Hideg, tárgyilagos adatokat, amelyeket, mint tudják, nem színezhettek véleményeikkel és kívánságaikkal. Pontos adatokat, hogy betáplálhassuk őket a Számítógépekbe. Hiteles adatokat, hogy felállíthassuk a társadalmi képleteket. Becsületes adatokat, hogy felhasználhassuk őket a Valóságváltoztatások alapjául.

És még valamit ne felejtessenek el. A megfigyelői periódus nem olyasmi, amitől gyorsan és feltűnés nélkül meg kell szabadulni. Csak mint Megfigyelők mutathatják meg, mire képesek. Nem iskolai eredményeik, hanem megfigyelői tevékenységük határozza meg végleges beosztásukat, és hogy milyen magasra emelkedhetnek. Önöknek, Halhatatlanoknak ez továbbképző tanfolyam, és bármilyen kudarc, legyen az a legcsekélyebb is, visszaveti önöket a Karbantartáshoz, tekintet nélkül arra, milyen ragyogó tehetségnek látszanak jelenleg. Ennyit akartam mondani.

Mindegyikükkel kezét fogott. Harlan komoly és izgatott és büszke lett arra a gondolatra, hogy Halhatatlan lehet! Büszkeség töltötte el: felelős minden ember boldogságáért, aki a Halhatatlanság birodalmába tartozott vagy majd tartozik.

Első megbízásai könnyűek voltak, és szigorú ellenőrzés alatt kellett végrehajtania, de a tapasztalat borotvaszíján tucatnyi Században, tucatnyi Valóságváltoztatással csiszolta képességeit.

Megfigyelői szolgálatának ötödik évében Főmegfigyelővé nevezték ki területén, és a 482. Századhoz osztották be. Most először kellett ellenőrzés nélkül működni, és ez a tudat megingatta önbizalmát, amikor először tett jelentést a Szektor vezető Kalkulátorának.

Hobbe Finge Segédkalkulátor gyanakvóan lebiggyesztett ajka és rosszalló tekintete nevetséges volt orra kerek gombjának s orcái két nagyobb gombjának társaságában. Csak egy kis vörös festék meg a fehér haj hiányzott, és pompásan megjeleníthette volna Szent Miklós primitív legendáját.

(Vagy a Mikulásét, vagy a Téliapóét. Harlan mind a három nevet ismerte. Bizonyosra vette, hogy százezer Halhatatlan közül egy se akad, aki legalább egyiket hallotta volna. Szégyenkező büszkeséggel őrizte ezt az eretnek tudományát. Már iskoláskorában hobbija volt a Primitív Századok történelme, és Yarrow Oktató is csak bátorította. Harlan lassanként megkedvelte azokat a különös, zűrzavaros századokat, amelyek a Halhatatlanság kezdete, a 27. Század előtt voltak, sőt a

Temporális, azaz Időmező felfedezése előtt, a 24. Században. Régi könyveket és folyóiratokat tanulmányozott. Sőt messze visszautazott az első időbe, a Halhatatlanság első századaiba, ha engedélyt kapott rá, hogy megbízhatóbb forrásműveket faggasson. Tizenöt év alatt sikerült jelentős könyvtárat összegyűjtenie főként papírra nyomtatott könyvekből. Volt ott egy kötet, a szerzőjét H. G. Wellsnek hívták, egy másik könyvét W. Shakespeare írta: elcsépelte történetek. Legszebb szerzeménye egy Primitív Századból származó hetilap bekötött évfolyamainak a teljes sorozata volt. Mérhetetlenül sok helyet foglalt el, de érzelmi okok miatt nem volt szíve mikrofilmre zsugorítani.

Időnként belemélyedt ebbe a világba, ahol az élet élet volt és a halál halál, ahol az ember nem másíhatta meg elhatározásait, ahol a gonoszt nem lehetett megelőzni, sem a jót ösztönözni, és a Waterlooi csatát, ha egyszer elveszítették, veszített csata maradt egyszer s mindenkorra. Őrzött egy lírai töredéket is, miszerint „a Mozgó ujj ír; végez, s megy tovább; s vissza nem csalja csak fél Sorát törölni Ész és Szív”.*

* Edward Fitzgerald: Rubáit-fordításából, Szabó Lőrinc tolmácsolásában

Ilyenkor mindig bénítóan nehéz volt visszaterelnie gondolatait a Halhatatlansághoz és ahhoz a világmindenséghez, ahol a Valóság hajlékony és tovatűnő, mert hozzá hasonló emberek tarthatták a kezükben, és jobbá gyúrhatták.)

Szent Miklós illúziója nyomában eltűnt, amikor Hobbe Finge élénk és gyakorlatias hangon megszólalt:

- Holnap elkezdheti a jelenlegi Valóság szokott felvételét. Szeretném, ha alapos, gondos és konkrét lenne. Nem tűnök semmiféle lazaságot. Első tér-idő engedélyét holnap reggel megkapja. Rendben van?

- Igenis, Kalkulátor - válaszolta Harlan. Már tudta és sajnálta, hogy nem boldogul majd Hobbe Finge Segédkalkulátorral.

Másnap reggel megkapta engedélyét, az Időtérképet, bonyolult lyukkártya formájában, úgy, ahogy a Kibernetikus Agy kidobta. Zsebkódfejtője segítségével lefordította az Idők Egységes Nyelvére, nehogy már a kezdet kezdetén valami apró hibát kövessen el. Pedig a tudása már rég oly fokon állt, hogy közvetlenül is el tudta olvasni a kódszalagot.

Az engedély közölte vele, hová mehet a 482. Század világában, és hová nem, mit tehet, és mit nem, mit kell elkerülnie mindenáron. Csupán azokon a helyeken és azokban az időpontokban tartózkodhatott, ahol és amikor nem veszélyeztette a Valóságot.

A 482. Század nem volt ínyére Harlannak. Nem hasonlított szigorú és beletörődő időtthonára. Ebben a korban nem volt erkölcs, sem semmiféle alapelv, semmi olyan, amilyenhez Harlan szokott. Élvehajász, anyagias, erősen matriarchális. Ez volt az egyetlen kor (pedig alaposan utánanézett a feljegyzéseiben), ahol az ektogenetikus szülés divott, és annak virágkorában a nők negyven százaléka mesterséges megtermékenyítés révén szült. A házasság a kölcsönös megegyezés szerint jött létre s szűnt meg, törvény előtt nem volt nagyobb becsülete, mint az egyszer elhangzott szónak. A gyereknevelés érdekében alakított életközösséget természetesen gondosan elkülönítették a házasság társadalmi funkciójától, és kizárólag fajnemesítési alapokra helyezték.

Harlan száz meg száz módon betegnek látta a Századot, amely megérett a Valóságváltoztatásra. Az is eszébe ötlött, hogy mint más Időbe

tartozó ember, talán a pusztá jelenlétével is megváltoztathatja a Század történelmét. Ha néhány kulcsponton eléggé zavaróan hatna, a valószínűség egyik ágazata valóssá válna, mégpedig az, ahol a sok millió élvhajász nő átválna tiszta szívű, hűséges anyává. Más Valóságban találnák magukat, minden ahhoz fűződő emlékezettel, és sem elmondani, sem megálmodni, sem elképzelni nem tudnák már, hogy valaha mások voltak.

Sajnos, ha ezt teszi, áthágja a tér-idő engedély korlátait, és erre nem is gondolhatott. Még ha rászánja is magát, és találmra áthágja a szabályokat, sokféleképpen változtathatja meg a Valóságot. Még rosszabb is lehet. Csakis a gondos elemzés és kalkulálás találhatja el pontosan a Valóságváltoztatás jellegét.

Bármilyen volt a magánvéleménye, látszólag továbbra is Megfigyelő maradt, és az ideális Megfigyelő csupán egy jelentésíró géphez kapcsolt érzékeny idegvégződés. Az érzékelés és jelentés közé nem férközhetett be semmiféle érzélem.

Ebből a szempontból Harlan jelentései tökéletesek voltak.

Finge Segédkalkulátor magához hívatta Harlant a második hét végén tett jelentése után.

- Gratulálok, Megfigyelő - mondta szinte ridegen -, jelentéseinek felépítéséért és világosságáért. De magának mi a véleménye?

Harlan azt hitte, legjobban úgy álcázhatja magát, ha arckifejezése otthonának, a 95. Századnak aprólékosan kifaragott fájához hasonlít.

- Nincs magánvéleményem - felelte.

- Ó, hagyja ezt. Maga a 95. Századból származik, és mind a ketten tudjuk, mit jelent ez. Bizonyára zavarja egy kissé ez a század.

Harlan vállat vont.

- Van valami a jelentésemben, amiből arra következtet, hogy zavar valami?

Ez már szemtelenséggel volt határos, és ezt az is jelezte, hogy Finge tompa ujjával az asztalon dobolt.

- Feleljen a kérdésekre - mondta.

- Szociológiai szempontból a Század sok jelensége végletes. A legutóbbi három Valóságváltoztatás a középső időben csak súlyosbította a helyzetet. Úgy vélem, előbb-utóbb helyesbítésre lesz szükség. A végletek sohasem egészségesek - felelte Harlan.

- Eszerint nem sajnálta a fáradságot, és ellenőrizte a Század elmúlt Valóságait.

- Mint Megfigyelő kénytelen vagyok ellenőrizni minden idevonatkozó ténnyt.

Ezt fricskának szánta. Természetesen joga és kötelessége volt, hogy ellenőrizze a tényeket. Finge nagyon jól tudta ezt. A Valóságváltoztatások folyamatosan megráztak minden Századot. Ellenőrzés nélkül a legpontosabb Megfigyelés sem maradt érvényben sokáig. A Megfigyelés megszokott művelet volt a Halhatatlansághoz tartozó Századokban. És a helyes megfigyelés nem szorítkozott a jelen Valóság tényeinek a bemutatására, hanem feltárta összefüggéseit az előző Valóságokkal is.

Most már nyilvánvaló lett Harlan számára, hogy Finge nemcsak piszkálódik. A faggatásából kiderült. Finge határozottan ellenséges.

Egy másik alkalommal Finge ezzel az újsággal rontott be kis irodájába:

- Jelentéseit az Időtanács nagyon kedvezően fogadta.

Harlan bizonytalan szünet után ezt mormolta:

- Köszönöm.

- Mindenki megegyezik abban, hogy a maga jelentései rendkívül éles elméjűek.

- Megteszek minden tőlem telhetőt.

Finge váratlanul megkérdezte:

- Találkozott már valaha Twissell Főkalkulátorral?

- Twissell Főkalkulátorral? - Harlan szeme kerekre nyílt. - Nem, kérem. Miért kérdi?

- Őt szemlátomást különösen érdeklik a maga jelentései. - Finge kerek képe morcosán megnyúlt, és hirtelen témát változtatott: - Szerintem maga sajátos filozófiát dolgozott ki, egyéni történelemszemléletet.

Nagy volt a kísértés. Harlan hiúsága és óvatossága megütközött, és az előbbi győzött.

- A Primitív Történelmet tanulmányoztam, kérem.

- A Primitív Történelmet? Az iskolában?

- Nem egészen, Kalkulátor. Kedvtelésből. Ez a hobbim. Ott a megdermedt, megkövesedett történelmet lehet tanulmányozni. Részletesen elemezhető, ellentétben a Halhatatlanság századaival, ahol mindig minden változik. - Kedvenc témája felélénkítette.

- Éppolyan ez, mintha egy filmkönyv állóképeit sorra vesszük, és tüzetesen tanulmányozzuk. Rengeteg részletet fedezhetünk fel, amely elkerülné a figyelmünket, ha csak levetítenénk a filmet. Úgy vélem, ez nagy segítségemre van a munkámban.

Finge álmélkodva meredt rá, szeme kerekre nyílt. Aztán szó nélkül kiment. Ezután többször is a Primitív Történelemre terelte a beszélgetést, puffedt arca meg se rándult Harlan kelleetlen megjegyzéseire.

Harlan maga sem tudta, sajnálja-e ezt az egész ügyet, vagy pedig karrierje meggyorsításának tekintse.

Az első változatnál kötött ki, amikor egyik nap a folyosón Finge elcsípte, és mások előtt rátámadt:

- Az Időbe is, Harlan, maga soha nem mosolyog?

Harlan megdöbbenve ébredt rá, hogy Finge gyűlöli. Ezután csak undorral gondolt Finge-re.

A 482. Század három hónapos átkutatása során Harlan minden értékes anyagot felhabzsolt, és nem lepődött meg, amikor Finge hirtelen az irodájába kérette. Új beosztást várt. Már napok óta elkészült a zárójelentéssel. A 482. Század szerette volna fejleszteni cellulózbázisú textíliáinak az exportját az erdőitől megfosztott Századokba, mint például az 1174. Századba, de vonakodott elfogadni a cserébe felajánlott füstölt halat. Hosszú listáján Harlan minden kérdést sorra vett és elemzett.

Magával vitte a zárójelentés fogalmazványát is.

De egy szó sem esett a 482. Századról. Ehelyett Finge bemutatta egy töpörödött emberkének, akinek ritkás ősz haja volt, és gnómszerű arcáról a beszélgetés alatt nem tűnt el a mosoly. Aggodalmaskodás és a szívélyesség között váltakozott, de folyton ott játszott az arcán. Sárga foltos ujjai között égő cigarettát tartott.

Ha nem ez az első cigaretta, amit Harlan lát, bizonyára jobban megfigyeli a kis embert, és nemcsak a füstölgő rudat bámulja, hanem felkészül a bemutatásra is. Finge így szólt:

- Twissell Főkalkulátor, bemutatom Andrew Harlan Megfigyelőt.

Harlan ijedten tekintett fel a cigarettáról a kis ember arcára.

- Örvendek - mondta Twissell Főkalkulátor magas fejhangon. - Szóval ez a fiatalember írja azokat a remek jelentéseket?

Harlannak elakadt a szava. Laban Twissell maga volt a legenda, az élő mítosz. Azonnal fel kellett volna ismernie. Twissell volt a Halhatatlanság legjobb Kalkulátora, más szóval a legkiválóbb élő Halhatatlan. Ő volt a feje az Időtanácsnak. Több Valóságváltoztatást irányított már, mint bárki más a Halhatatlanságban. Ő volt a... Neki...

Harlan gondolatai összekuszálódtak. Bárgyún vigyorogva bólintott, és nem szólt egy szót sem.

Twissell felemelte a cigarettát, gyorsan szippantott belőle.

- Hagyjon magunkra, Finge. Beszélni akarok a fiúval.

Finge felállt, mormogott valamit, és távozott.

Twissell megszólalt:

- Idegesnek látszol, fiú. Kár idegeskedned.

Ám a találkozás egészen felkavarta Harlant. Mindig nyugtalanító, ha valakit óriásnak tartunk, s kiderül róla, hogy még öt és fél láb magas sincs. Rejtőzhet egy zseni agya e mögött a kopaszodó, csapott homlok mögött? Borotvaéles ész vagy csak jó kedély világít ezekben az ezer ráncsal övezett, parányi szemekben?

Harlan sehogyan sem igazodott el rajta. Értelmét teljesen elhomályosította a cigarettafüst. Amikor egy füstgomolyag elérte, arca észrevehetően megrándult.

Twissell szeme összeszűkül, mintha át akarna hatolni a füstfátyolon, és szörnyen rossz hangsúlyozással megszólalt a tizedik évezred nyelvén:

- Joppan éreznét magát, ha saját nyelvten peszelnék, fiú?

Harlan alig tudta elfojtani a hirtelen rátörő hisztérikus nevetőgörcsöt. Óvatosan így válaszolt:

- Elég jól beszélek az Idők Egységes Nyelvén, kérem. - Az Egységes Nyelven mondta ezt is, amelyet ő és minden más Halhatatlan használt, a Halhatatlanságban való tartózkodásának első hónapjai óta.

- Hagyjuk - mondta Twissell gőgösen. - Ki nem állhatom az Egységest. Kifogástalanul beszélem a tizedik évezred nyelvét.

Harlan úgy vélte, hogy Twissell legalább negyven éve nem használta időotthonának nyelvét.

De úgy látszik, hiúságát már ez is kielégítette, mert áttért az Idők Egységes Nyelvére.

- Megkínálnálak cigarettával, de biztos vagyok benne, hogy nem dohányzó. A történelemben a dohányzást nemigen helyeslik egyik időben sem. Különben csak a 72. Században készítenek jó cigarettákat, én is onnan szerezem be. Ezt arra az esetre tanácsolom neked, ha mégis ráadnád a fejed a füstölésre.

Szomorú dolog ez. Múlt héten a 123. Században voltam két napig. Tilos a dohányzás. Még a Halhatatlanság 123. századi előadói is ragaszkodnak a tilalomhoz. A Halhatatlanok idomultak az ottani szokáshoz. Ha rágyújtottam volna, azt várták volna, rájuk szakad az ég.

Néha szeretnék egy nagy Valóságváltoztatást megtervezni, és minden Századból kiűzni a dohányzást tiltó tabukat, csak hogy az efféle Valóságváltoztatás háborúkat robbantana ki az 58. Században, vagy rabszolgatartó társadalmat eredményezne az 1000.-ben. Valami soha nem stimmel.

Harlan először zavart lett, majd izgatott. A lényegtelen fecsegés mögött valami rejlik. Torka kissé elszorult.

- Megkérdezhetném, miért óhajtott látni?
- Tetszenek a jelentéseid, fiú.

Harlan szemében egy pillanatra örömszíkra villant, de nem mosolyodott el.

- Köszönöm.

- Művészi munka. Jó az intuíciód. Érzéssel dolgozol. Úgy gondolom, eltaláltam, mi a legmegfelelőbb hely számodra a Halhatatlanságban, és fel is akarom neked ajánlani.

Harlan elképedt: hihetetlen! Megpróbálta eltitkolni hangja diadalmas csengését.

- Nagyon megtisztel - mondta.

Időközben Twissell Főkalkulátor végigszívta a cigarettát, bal kezével észrevétlenül egy újabbat varázsolt elő, és ismét rágyújtott. Két szippantás között megszólalt:

- Idő az atyám, fiú! Úgy beszélsz, mintha szerepet ismételnél. A fenébe a megtiszteltetéssel. Szamárság. Fabatkát sem ér. Mondd meg nyíltan, mit érzel. Örülsz neki, mi?

- Igenis - felelte óvatosan Harlan.

- Rendben van. Örülnöd is kell. No, szívesen lennél Technikus?

- Technikus?! - kiáltott fel Harlan, s felugrott a helyéről.

- Ül le. Ül csak le. Meglepettnek látszol.

- Nem vártam, hogy Technikus leszek, Twissell Főkalkulátor.

- Nem - mondta szárazon Twissell. - Senki sem várja ezt. Minden mást inkább. Technikust éppen ezért nehéz találni, és mindig szükség van rájuk.

A Halhatatlanság egyik Szektorában sincs elég belőlük.

- Nem hiszem, hogy alkalmas volnék rá.

- Szóval azt akarod mondani, hogy nem vagy alkalmas ilyen zűrös munkára. Idő az atyám! Ha igazi híve vagy a Halhatatlanságnak, mint ahogy hiszem, akkor nem ijedsz meg. Legfeljebb a hülyék elkerülnek, és kiközösítve érzed magadat. De majd beleszoksz. Meglesz az az elégtételeid, hogy tudod, milyen nélkülözhetetlen vagy. Nagyon nélkülözhetetlen. Elsősorban nekem.

- Önnek? Személy szerint önnek?

- Igen. - Az öregember mosolyába valami agyafúrtság vegyült. - Nem egyszerű Technikusnak szemeltelek ki. Az én személyes Technikusom leszel. Külön státusod lesz. És ez hogy tetszik?

- Nem tudom. Hátha nem válok be - felelte Harlan.

Twissell hevesen megrázta a fejét.

- Szükségem van rád. Éppen terád. Jelentéseid meggyőztek róla, hogy megvan benned az, amire itt fenn szükségem van. - Recés körmű mutatóujjával függően megkopogtatta a homlokát. - Növendékkori személyi lapod jó. A megfigyelt Szektorok is kedvező jellemzést adtak rólad. De

főképpen Finge jelentése volt a legkedvezőbb. Harlan őszintén elcsodálkozott.

- Finge Kalkulátor jelentése a leghízalzóbb?

- Nem vártad ezt?

- Nem is tudom.

- Nos, fiú, nem azt mondtam, hogy hízelgő. Csak azt, hogy kedvező. A tény az, hogy Finge jelentése nem volt hízelgő. Azt ajánlotta, hogy mentsünk fel a Valóságváltoztatással kapcsolatos munkák alól. Azt javasolta, hogy a legbiztonságosabb helyed a Karbantartóknál lenne.

Harlan elvörösödött.

- Mi oka lehetett erre?

- Úgy látszik, van valami hobbid, fiú. A Primitív Történelem érdekel, ugye? - Nagy lendülettel hadonászott a cigarettájával, Harlan pedig haragjában elfelejtkezett arról, hogy ügyeljen a lélegzetvételre, beszippantott egy nagy füstfelhőt, és magatehetetlenül köhögni kezdett.

Twissell jóindulatúan nézte a fiatal, köhögő Megfigyelőt, és így szólt:

- Nem így van?

Harlan kitört:

- Finge Kalkulátornak nincs joga...

- Nana! Csak azért mondtam el, mit írt a jelentésben, mert éppen arra hivatkozik, amire nekem a legnagyobb szükségem van. Egyébként a jelentés bizalmas jellegű, és el kell felejtened, hogy elárultam a tartalmát. Mégpedig egyszer s mindenkorra, fiú.

- De mi rossz van abban, ha valakit a Primitív Történelem érdekel?

- Finge úgy véli, hogy érdeklődésed erős Idővágyról tanúskodik. Megértettél, fiú?

Harlan megértette. Lehetetlen volt elkerülni az efféle lélekboncoló tolvajnyelvet. Különösen ezt a szót. A Halhatatlanság minden tagjáról feltételezték, hogy erős vágy él bennük (mivel hivatalosan minden megnyilvánulását elfojtották), hogy visszatérjenek, ha nem is a saját Idejükbe, de legalább valamilyen rögzített Időbe, részesei legyenek egy Századnak, s ne vándoroljanak örökösen a Századokban. A legtöbb Halhatatlanban ez a vágy természetesen mélyen elfojtva élt a tudatuk alatt.

- Nem hiszem, hogy erről volna szó - felelte Harlan.

- Én sem. Szerintem a hobbid érdekes és értékes. Ahogy mondtam, éppen ezért van rád szükségem. Azt akarom, hogy egy Növendéket oktass a Primitív Történelemre, mindent átadj neki, amit tudsz, vagy amit megtanulhatsz. Közben pedig a személyes Technikusom is leszel. Néhány nap múlva neki is láthatsz. Megfelel?

Megfelel-e? Hivatalos engedéllyel tanulmányozni mindazt, ami a Halhatatlanság előtt történt? Személyes kapcsolatba kerülni a legnagyobb Halhatatlannal? Ilyen körülmények között még az undorító technikai státust is elviselhetőbbnek érezte.

Am óvatossága mégsem hagyta cserben, így felelt:

- Ha ez a Halhatatlanság érdeke...

- A Halhatatlanság érdeke? - kiáltott fel hirtelen izgatottan a gnómszerű Kalkulátor, és olyan erővel dobta el a cigarettacsikket, hogy eltalálta a távoli falat, és szikrák repültek szerteszét. - Azért van rád szükségem, mert a Halhatatlanság létezése függ ettől.

3. A Növendék

Harlan már néhány hete tartózkodott az 575. Században, amikor találkozott Brinsley Sheridan Cooperrel. Volt ideje jól megszokni új lakását és az üveg meg porcelán steril tisztaságát. Megtanulta, hogyan kell viselni a technikus jelvényt mérsékelt undorral és megakadályozni a dolgok rosszabbra fordulását azáltal, hogy a fal vagy a kezében cipelt tárgy eltakarja a jelvényt.

Ennek láttán egyesek megvetően mosolyogtak, és fagyosan hátat fordítottak, mintha fondorlattal akarta volna megnyerni a barátságukat.

Twissell Főkalkulátor naponta új feladatokkal látta el. Harlan tanulmányozta őket, majd négy változatban is megfogalmazta elemzését, és az utolsó változatot sem szívesen adta ki a kezéből.

Twissell mindig megdicsérte, bólogatott, és így szólt:

- Pompás, pompás. - Aztán öreges, kék szemét rászégezte Harlanra, és mosolya kissé elhalványult. - Ellenőrizhetjük ezt a kis feltevést a Kibernetikus Aggyal.

Az elemzést mindig feltevésnek nevezte. Soha nem árulta el Harlannak, milyen választ dobott ki a Kibernetikus Agy, és Harlan nem mert kérdezősködni. Elkésérítette, hogy egyetlen elemzését sem bízták rá végrehajtás céljából. Talán a Kibernetikus Agy nem ellenjegyezte, talán ő a Valóságváltoztatás rosszabbik megoldását választotta, vagy talán annyira ügyetlen, hogy képtelen eltalálni az MSZV-t a megadott körben? (Még nem tanulta meg, hogy elég finoman és hanyagul mondja ki, MSZV.)

Egy napon Twissell zavartan viselkedő férfit hozott magával, aki alig mert Harlan szemébe nézni.

- Harlan Technikus, ez B. S. Cooper Növendék - mondta Twissell.

- Üdvözlöm - válaszolta Harlan gépiesen. Éppen csak végigmérte a férfit, de közönyös maradt. A fickó alacsonyabb volt nála, és fekete haját középen választotta el. Álla hegyes volt, szeme meghatározhatatlan világosbarna, füle a kelleténél nagyobb, és körmei összeharapdáltak.

Twissell így kezdte:

- Ezt a fiút fogod tanítani a Primitív Történelemre.

- Az Időbe is! - kiáltott fel Harlan hirtelen érdeklődéssel. - Üdvözlöm! - Már majdnem elfelejtkezett az egésze.

- Állítsd össze a neked megfelelő tanmenetet - folytatta Twissell. - Úgy vélem, elég lesz, ha hetente két délutánt rá tudsz szánni. A módszerbe nem szólok bele, rád bízom. Ha szükséged lesz könyvfilmekre vagy régi dokumentumokra, csak szólj. Ha megvannak a Halhatatlanságban vagy az Idő valamelyik elérhető részén, megszerezjük. Nos, fiú?

Ismét elővarázsolt egy égő cigarettát a semmiből (mindig így rémlett), és a levegő megtelt dohányfüsttel. Harlan köhögött, és a Növendék rángatózó szájából ítélve, ő is ugyanezt tette volna, ha meri.

- No, üljön le - szólt rá Harlan Twissell távozása után. Habozott egy pillanatig, majd határozottan hozzátette: - Fiam. Üljön le, fiam. Az irodám nem nagy, de most már a magáé is, ha így összekerültünk.

Harlanban felbuzgott a tettvágy. Végre valamit csak őrá bíztak. A Primitív Történelem egyedül az ő területe.

A Növendék feltekintett (talán most először), és akadozva megszólalt:

- Ön Technikus.
Harlan lelkesedésének és buzgalmának egy része nyomban elapadt.

- Miért érdekes ez? ,
- Nem, nem - felelte a Növendék -, csak...
- Nem hallotta, hogy Twissell Főkalkulátor Technikusnak szólított?
- De igen, kérem.
- Azt gondolta, hogy nyelvbötlés? Túlságosan rossz ahhoz, hogy igaz legyen?
- Nem, kérem.
- Mit dadog? - förmedt rá Harlan durván, de már el is szégyellte magát, amiért rápirított.
Cooper kínosan elpirult.
- Nem beszélem valami jól az Idők Egységes nyelvét.
- Miért nem? Mióta Növendék?
- Alig egy éve, kérem.
- Egy éve? Hány éves maga, az Időbe is?
- Huszonnégy bioéves, uram.
Harlan elámult.
- Azt akarja mondani, hogy huszonhárom éves korában vették fel a Halhatatlanságba?
- Igenis, kérem.
Harlan leült, és a kezét dörzsölte. Ilyet még nem hallott. Tizenöt-tizenhat éves korban a legalkalmasabb belépni a Halhatatlanságba. Mit jelent ez? Twissell új módszerrel próbálja ki őt?
- Üljön le, és lássunk munkához - szólt. – Teljes neve és időtthona?
- Brinsley Sheridan Cooper - hebegte a Növendék -, a 78. Századból.
Harlan szinte megenyhült. Alig tizenhét századra volt ez első időben saját időtthonától. Majdnem Időszomszédok.
- Érdeklí a Primitív Történelem? - folytatta.
- Twissell Főkalkulátor kért meg, hogy foglalkozzam vele. Szinte alig tudok róla valamit.
- Mivel foglalkozik még?
- Matematikával. Időmechanikával. Egyelőre csak az alapokat tanulmányozom. A 78. Században Vacuum-Velox szerelő voltam.
Harlan meg sem kérdezte, mi az a Vacuum-Velox. Lehetett ventilációs takarítógép, számítógép, festékpermetező. Akármí. Harlant nem is érdekelte.
Így szólt:
- Tud valamit a történelemről? Akármelyik történelemről?
- Európai történelmet tanultam.
- Politikai hovatartozása szerint európai, feltételezem.
- Európában születtem. Igen. Természetesen leginkább modern történelemmel foglalkoztunk. Az 54-es forradalom utáni időkkel, mármint a 7554-esre gondolok.
- Rendben van. Először is ezt el kell felejtenie. Hasznavehetetlen. A Halandóknak minden Valóságváltoztatás után más történelmet tanítanak. Persze ők ezt nem is sejtik. Mindegyik Valóságban a saját történelmük az egyetlen. Ezért egészen más a Primitív Történelem. Éppen ez a szépsége. Akármít csinálunk is, változatlan marad. Kolumbus és Washington, Mussolini és Hereford mind léteznek.

Cooper erőltlenül elmosolyodott. Kisujjával végigsimította felső ajkát, s Harlan csak most vette észre ott a sötét csíkot, mintha Cooper bajuszt növesztene.

Cooper megszólalt:

- Nem egészen... nem egészen tudok hozzászokni ehhez, mióta itt vagyok.

- Mihez nem tud hozzászokni?

- Ahhoz, hogy majdnem ötszázadnyira vagyok az időtthonomtól.

- Én magam is majdnem ennyire vagyok távol az időtthonomtól. A 95. Századból jöttem.

- Ez egészen más. Ön idősebb nálam, mégis én tizenhét századdal öregebb vagyok más tekintetben. Az ön ük-ük-ük stb. ősapja lehetnék.

- És ez mit számít? Tegyük fel, hogy az.

- Igen, idő kell, amíg hozzászokom. - A Növendék hangjában lázadás csengett.

- Mindannyian így vagyunk - mondta érzéketlenül Harlan, és magyarázni kezdte a Primitív Történelmet. Már három óra is eltelt, és ő egyre csak fejtegette, miért voltak századok az első század előtt is.

- De ugye az első század nem volt az első? - kérdezte siránkozva Cooper.

Végezetül Harlan egy könyvet adott oda a Növendéknek, nem volt valami jó, de bevezetőül ez is megtette.

- Majd később, ahogy haladunk, kap jobbakat - jegyezte meg. - Hét végére Cooper bajsza határozott fekete csíkká erősödött. Tíz évvel idősebbnek látszott így, s hegyes álla még jobban szembetűnt. Egészében véve nem valami előnyös ez a bajusz, vélekedett Harlan.

- Elolvastam a könyvet - mondta Cooper.

- És mi a véleménye?

- Hogy is mondjam... - Hosszú szünet következett, majd Cooper így folytatta: - A Késő Primitív Századok kissé hasonlítottak a 78. Századra. Eszembe juttatta az otthonomat, tudja. Kétszer is a feleségemről álmodtam.

- A feleségéről? - bámult rá Harlan.

- Mielőtt idekerültem, megnősültem.

- Az Időbe is! És a feleségét is áthozta?

- Még azt sem tudom, tavaly kiterjedt-e rá a Valóságváltoztatás. Ha igen, akkor valószínűleg már nem is a feleségem. - Cooper a fejét rázta.

Harlan magához tért. Természetesen, ha a Növendéket huszonhárom éves korában vették fel a Halhatatlanságba, akkor könnyen lehetséges, hogy megnősült. Egyik példa nélkül álló eset maga után vonja a másikat.

Mi történik itt? Elég egyetlen módosítás a törvényekben, és máris összezavarodik. A Halhatatlanság finom egyensúlya nem bír ki ilyen módosításokat.

Talán a Halhatatlansággal szemben érzett haragja tette kissé nyerssé Harlan szavait.

- Remélem, nem kíván visszamenni a 78. Századba ellenőrizni a feleségét?

A Növendék felemelte fejét, Harlanra szegezte erős és rendületlen tekintetét.

- Nem - felelte.

Harlan zavartan fészkelődött.

- Rendben van. Nincs családja. Semmije sincs. Halhatatlan, és nem is gondolhat senkire, aki a Halandóságban él.

Cooper ajka kiszáradt, rossz hangsúlya erősen érződött szapora szavaiban.

- Technikusbeszéd.

Harlan megmarkolta a szék karfáját. Rekedten mondta:

- Mire céloz? Hogy Technikus vagyok, és én csinálom a Változtatásokat? Hogy én védem őket, s azt követelem, hogy elfogadja? Ide figyeljen, kisleány, még egy éve sincs itt: még nem beszél az Egységést, még zavaros fogalmai vannak az Időről és a Valóságról, de már azt hiszi, hogy mindent tud a Technikusokról, és beolvashat nekik?

- Sajnálom - vágta rá Cooper. - Nem akartam megsérteni.

- Nem, nem, ki sérthet meg egy Technikust? Csak egyeseknek jár a szájuk, ugye? És azt mondják: „Szőrösszívű, akár egy Technikus.” Azt mondják:

„A Technikus egyet ásít, és egytrillió embert megváltoztat.” Vagy ilyesmiket. Mit válaszol erre, Cooper? Úgy véli, hogy érdekesebb, ha csatlakozik hozzájuk? Ez nagy emberré teszi. Azt hitte, hogy a Halhatatlanság tótumfaktuma lett?

- Mondtam már, hogy sajnálom.

- Rendben van, csak azt akartam, hogy tudja: alig egy hónapja vagyok Technikus, és személyesen még egyetlen Valóságváltoztatást sem végeztem. Most lássunk munkához.

Twissell Főkalkulátor másnap az irodájába hívatta Andrew Harlant.

- Nem lenne kedved egy kis MSZV-hez, fiú? - kérdezte.

Harlannak kapóra jött az ajánlat. Előző nap egész délelőtt szégyellte magát, amiért olyan gyáván elárulta a technikusi munkát, és olyan gyerekesen kiáltott fel: „Még semmi rosszat nem csináltam, ne hibáztassatok!”

Elárulta saját magát is, hogy rossznak tartja a technikusi munkát, és ő maga csak azért nem bűnös, mert még új fiú, és nem volt ideje a büntetthez.

Örömmel fogadta az esélyt, hogy elejét veheti a mentegetőzésnek. Szinte vezeklésként fogadta. Most majd már mondhatja Coopernek: „Igen, énmiattam változott meg sok millió ember, de ez szükséges volt, és én büszke vagyok rá, hogy én okoztam.” Így aztán örömmel mondta:

- Készen állok.

- Pompás, pompás. Örülni fogsz, fiú (egy füstkarika, és a cigaretta vége felizzott), ha megtudod, hogy mindegyik elemzésed rendkívül pontosnak bizonyult az ellenőrzések során.

- Nagyon köszönöm. („Most már elemzések - gondolta Harlan - és nem feltevések.”)

- Tehetséges vagy. Rendkívüli érzéked van hozzá, fiú. Nagy dolgokat várok tőled. Most pedig lássunk hozzá ehhez a 223. Századhoz. Tökéletesen igaz volt az állításod, hogy a lefékezett tengelykapcsoló létrehozta a szükséges elágazást a kellemetlen mellékhatás nélkül. Lefékezed?

- Igen, uram.

Ez volt Harlan igazi Technikussá avatása, tűzkeresztje. Megváltoztatta a Valóságot. A 223. Századból kiemelt néhány rövid perc alatt belebábrált egy szerkezetbe, s egy fiatal ember nem érkezett meg idejében egy mechanikai előadásra az egyetemre. Éppen ezért nem kezdett el foglalkozni a szoláris berendezésekkel, minek következtében egy tökéletesen egyszerű kis eszközt nem találtak fel a kritikus tíz év alatt. Bármily különös is, ennek eredményeképpen a 224. Században egy háborút kiiktattak a Valóságból.

Hát nem pompás? Mit számít a személyiségváltoztatás? Az új egyéniségek is éppolyan emberek voltak, mint a régiek, és éppúgy szolgálták az életet. Ha néhány élet meg is kurtult, sokkal több hosszabbodott meg és lett boldogabb. Igaz, hogy egy nagy irodalmi alkotást, az emberi értelem és érzelem emlékművét nem írták meg az új Valóságban, de a könyv néhány példányát mégis ott őrzik a Halhatatlanság könyvtáraiban! És az új Valóságban mégis új művészi alkotások születtek!

Ezen az éjszakán Harlan órákig forgolódott álmatlanul, és amikor végre nagy nehezen elaludt, olyasmi történt vele, amire már évek óta nem volt példa.

Anyjáról álmódott.

Kezdeti gyengesége ellenére egy bioév alatt Harlan az egész Halhatatlanságban mint Twissell Technikusa vált ismertté, és nem minden csipkelődés nélkül Csodagyereknek és Csalhatatlannak nevezték.

Cooperrel lassan szinte meghitt kapcsolatba került. Igazán soha nem barátkoztak össze. (Ha Cooper közeledett volna, Harlan bizonyára nem tud mit kezdeni vele.) Egyébként jól összedolgoztak, és Coopert már majdnem annyira érdekelte a Primitív Történelem, mint magát Harlant.

Egyik nap Harlan így szólt Cooperhez:

- Figyeljen csak ide, Cooper, nem jönne holnap a mai foglalkozás helyett? El kellene ugranom a 3000. Századba, hogy ellenőrizzek egy Megfigyelést, és akivel találkozni akarok, ma délután szabad.

Cooper szeme mohón felfénylett.

- Én nem mehetnék?

- Akar jönni?

- De még mennyire. Még soha nem voltam a kabinban, csak amikor idehoztak a 78. Századból, és akkor nem tudtam megfigyelni, mi is történik.

Harlan általában a C Akna kabinját használta, amelyet az íratlan törvények szerint a Technikusoknak tartottak fenn, a Századok mérhetetlen hosszában. Cooper minden zavar nélkül követte Harlant. Habozás nélkül belépett a kabinba, és helyet foglalt a kabin belső kerek ülésén.

Ám amikor Harlan bekapcsolta a Mezőt, és a kabint a felső időbe irányította, Cooper arcán majdnem komikus meglepetés tükröződött.

- Semmit sem érzek - mondta. - Baj van?

- Semmi baj. Semmit sem érez, mert valójában nem mozdul. A kabin időbeli kiterjedése mentén haladunk. Valójában - Harlan oktató modorban folytatta - a jelen pillanatban se maga, se én nem vagyunk anyagiak, minden látszat ellenére. Száz meg száz ember használhatja ugyanezt a kabint, különböző sebességgel mozogva (ha ezt sebességnek nevezzük),

bármilyen Időirányban egymáson is áthaladva. A közönséges világegyetem törvényei nem alkalmazhatók a kabinaknákra!

Cooper ajka kissé legörbedt, és Harlan kelleetlenül gondolta: „A fiú időmechanikát tanul, és többet tud ezekről, mint én. Miért nem fogom be a számat, miért csinállok bohócot magamból?”

Hallgatásba burkolózott, és komoran bámulta Coopert. Néhány hónap alatt a fiatalember bajsza teljesen kinőtt. A Halhatatlanok Mallansohn-bajusznak hívták az illet, mivel az egyetlen hitelesnek elismert fotó (elég pocskék és életlen) pontosan ilyen bajusszal mutatta a Temporális Mező felfedezőjét. Éppen ezért a Halhatatlanok között népszerű volt ez a bajusz, bár keveseknek állt jól.

Cooper a gyorsan váltakozó számokat figyelte, amelyek a saját helyzetükhöz viszonyítva jelölték a Századok múlását. Megszólint:

- A felső időben meddig terjed a kabin aknája?
- Ezt nem tanították meg?
- Alig említették a kabint.

Harlan vállat vont.

- A Halhatatlanságnak nincs vége. Az akna az időben végtelen.
- Milyen messze járt már a felső időben?
- Ez lesz a legtávolibb utam. Dr. Twissell már az 50 000. Században is járt.

járt.

- Az Időbe is!
- Ez még mind semmi. Néhány Halhatatlan már volt túl a 150 000. Századon is.

- És mi van ott?

- Semmi különös - felelte sötéten Harlan. - Különböző típusú életek, de egyik se emberi. Az ember eltűnt.

- Kihalt? Kiirtották?

- Azt sem tudom, hogy ezt tudja-e valaki pontosan.

- Nem lehetne valamit tenni, hogy változtassunk ezen?

- Nos, a 70 000. Századtól kezdve... - kezdte Harlan, de hirtelen elharapta a mondatot. - Az Időbe is! Beszéljünk másról.

A Halhatatlanok szinte babonásán elkerülték a Rejtett Századok, a 70 000. és 150 000. Század közötti idő témáját. Ritkán beszéltek erről, Harlan is csupán azért tudott egyet-mást, mert szoros kapcsolatban állt Twissell-lel. A lényeg az, hogy a Halhatatlanok az Időben nem hatolhattak be ezekbe a Századokba.

A Halhatatlanság és az Idő közt az ajtók áthatolhatatlanok. Miért? Senki sem tudja.

Hadart úgy képzelte Twissell néhány elejtett megjegyzése alapján, hogy nemegyszer megpróbálkoztak a Valóságváltoztatással már a 70 000. Század előtt is, de hatékony Megfigyelés nélkül a 70 000.-en túl nem sokra mentek.

Twissell mosolyogva mondogatta:

- Majd áttörünk egyszer. Egyelőre elég gondunk van a 70 000. Századdal is.

Nem hangzott valami meggyőzően.

- Mi lesz a Halhatatlansággal a 150000. Század után? - kérdezte Cooper.

Harlan felsóhajtott. Úgy látszik, nem változtathatnak témát.

- Semmi - válaszolta. - A Szektorok megvannak ott is, de egyetlen Halhatatlan sem tartózkodik túl a 70 000. Századon. A Szektorok millió és millió Századig tartanak, míg maga az élet is megszűnik, és aztán maga a Nap is szupernóva lesz, és azután az is megszűnik. A Halhatatlanságnak nincs vége. Éppen ezért hívják Halhatatlanságnak.

- Csakugyan szupernóva lesz a Napunk?

- Persze. A Halhatatlanság máskülönben nem létezne. A szupernóvává lett Nap az energiaforrásunk. El tudja képzelni, mekkora energia kell egy Időmező létrehozásához? Mallansohn első Mezeje két másodperces időtartamú volt az alsó idő és a felső idő között, és alig nagyobb, mint egy gyufaszál feje, és mégis egy atomtelep egész napi energiáját felhasználta. Majdnem száz évig tartott, amíg egy hajszálvékony Időmezőt annyira fölszereltek, hogy aztán a felső időben felfoghatta a Nova sugárzó energiáját. Aztán a Mező már elbírt egy embert is. Cooper felsóhajtott:

- Ó, bárcsak már ott tartanánk, hogy nem untatnának az egyenletekkel meg mezőmechanikával, és mondanának valami érdekeset is. Ha Mallansohn idejében élnék...

- Semmit se tanulna. A 24. Században élt, de a Halhatatlanság csak a 27. Század óta működik.

A Mező feltalálása még nem egyenlő a Halhatatlanság megszerkesztésével, és a 24. Században még fogalmuk sem volt róla, milyen nagy jelentőségű Mallansohn felfedezése.

- Megelőzte korát, ugye?

- De még mennyire! Nemcsak felfedezte az Idő dimenziót, hanem leírta azokat az alapvető kapcsolatokat, amelyek lehetővé teszik a Halhatatlanságot, megjósolta majd minden jellegzetességét, a Valóságváltoztatás kivételével. Ráadásul elég pontosan... de azt hiszem, itt megállhatunk, Cooper. Csak maga után.

Kiléptek a kabinból.

Harlan még sohasem látta dühöngeni Laban Twissell Főkalkulátort. Azt rebesgették, hogy nincsenek érzelmei, mivel már a Halhatatlanság lelketlen teremtménye lett, sőt el is felejtette, hogy pontosan melyik az időotthona. Azt pletykálták, hogy már fiatalkorában elsovadt a szíve, s azóta a szív mintájára készült kis kézi analizátort hord a nadrágzsebében.

Twissell soha nem cáfolta ezeket a híreszteléseket. Sokak szerint ő maga is elhitte.

Ezért, amíg Harlan szinte meggörnyedt a rázúduló dühkitörés alatt, még maradt annyi ideje, hogy elcsodálkozzon Twissell haragján. Kíváncsi volt, vajon Twissell nem bánja-e meg, ha majd megnyugodott, hogy elárulta műszívét, mert úgy látszik, az izmok és billentyűk szerény szerkezete sem mentes az érzelmi üzemzavaroktól.

Twissell öreges csikorgó hangján ilyesmiket kiabált:

- Idő az atyám, fiú, az Időtanács tagjának képezed magad? Mi jogon parancsolgatsz? Te mondod meg nekem, hogy mit tegyek, vagy én neked? Te rendelkezel a Szektor kabin útjai fölött? Mindnyájan tőled kérjünk ezután engedélyt?

Időnként felkiáltott: „Válaszolj!”, majd tovább folytatta, és egyre több kérdést zúdított Harlanra. Végül így szólt:

- Ha még egyszer túlléped a hatáskörödet, elküldelek a vezetékhalózat javítására, és ott maradhatsz mindörökre. Megértettél?

Növekvő zavarától sápadtan Harlan így válaszolt:

- Soha senki nem mondta, hogy Cooper Növendéket nem vihetem magammal a kabinban.

A magyarázat nem lágyította meg Twissell szívét.

- Miféle kifogás ez a kettős tagadás, fiú? Azt se mondta soha senki, hogy ne itasd le. Azt se mondta soha senki, hogy ne borotválj kopaszra. Azt se mondta soha senki, hogy egy finom hajlású Időgörbével fel ne nyársald. Az Időbe is, fiú, milyen utasítást kaptál, hogy mit csinálj vele?

- Azt az utasítást kaptam, hogy tanítsam a Primitív Történelemre.

- Akkor csináld azt. És semmi egyebet. – Twissell eldobta a cigarettáját, és olyan vadul taposta el, mintha halálos ellensége arca volna.

- Szeretném megjegyezni, Főkalkulátor – szólalt meg Harlan -, hogy a jelenlegi valóság néhány Százada sokban emlékeztet a Primitív Történelem némely periódusára. Az volt a szándékom, hogy elviszem Coopert egy kis gyakorlati kirándulásra azokba az Időkbe, természetesen a tér-idő szabály gondos szem előtt tartásával.

- Micsoda? Ide figyelj, te tökfilkó, nem szándékoznál néha engedélyt is kérni tőlem? Ennek egyszer s mindenkorra vége. Tanítsd csak a Primitív Történelemre. Semmi kirándulás. Semmi laboratóriumi kísérlet. Legközelebb megváltoztatod a Valóságot, csak hogy megmutathasd neki, hogyan is megy az.

Harlan megnedvesítette száraz nyelvvel kiszáradt ajkait, sértődötten bocsánatkérésfélét mormogott, és utána távozhatótt.

Hetekig eltartott, amíg sértődöttsége kissé megenyhült.

4. A Kalkulátor

Harlan már két éve volt Technikus, amikor visszatért a 482. Századba, először, amióta onnan Twissell-lel eljött. Alig ismert rá.

Nem a Század, Harlan változott meg.

A Technikusság két éve mély nyomot hagyott benne. Egyrészt megnőtt a biztonságérzete. Nem kellett minden új Megfigyelési Terv alkalmával újabb és újabb nyelveket megtanulnia, újabb és újabb ruházathoz, újabb és újabb életmódhoz szoknia. Másrészt zárkózottabb lett. Szinte nem is hiányzott neki a Halhatatlanság Specialistáit összekötő barátság.

Ám leginkább a hatalomérzés fejlődött ki benne, annak a tudata, hogy ő Technikus. Milliók sorsát tartotta a markában, és a vele járó magányosságot büszkén vállalta.

Éppen ezért hideg tekintettel nézett az Összekötőre, aki a 482. Század bejáratánál ült.

- Andrew Harlan Technikus jelenti Finge Kalkulátornak, hogy ideiglenes beosztása átvételére megérkezett a 482. Századba - mondta nyomatékosan, és ügyet sem vetett a középkorú Összekötő gyors pillantására.

Ezt a pillantást „Technikus-nézőnek” nevezték: gyors, önkéntelen oldalpillantás a Technikus rózsavörös válljelzésére, s aztán az igyekezet, nehogy még egyszer odapillantsanak.

Harlan megbámulta az Összekötő válljelzését. Nem a Kalkulátorok sárga vagy a Sorstervezők zöld, vagy a Szociológusok kék, vagy a Megfigyelők fehér jelzése volt. Még csak nem is a Specialisták jellegtelen színe. Csupán egy kék csík fehér mezőben. Összekötő volt, a Karbantartók egyik alcsoportjához tartozott, egyáltalán nem Specialista.

És mégis megkockáztatta a „Technikus-néző” pillantást.

Harlan kissé szomorúan kérdezte:

- Rendszerben van?

Az Összekötő rávágta:

- Hívom, kérem, Finge Kalkulátort.

Harlan úgy emlékezett, hogy a 482. Század megbízható és szilárd, s most majdnem nyomorúságosnak látta.

Már megszokta az 575. Század üvegeit és porcelánjait, tisztaságimádatát. Már megszokta a fehérség és világosság világát, amelyet csak a lágy paszellszínek elszórt foltjai törtek meg.

A 482. Század nehézkes gipszdíszei, feltűnő festékei, színes fémjei szinte taszították.

Még Finge is más lett, mintha összement volna. Két évvel ezelőtt Finge minden mozdulata fenyegető és hatalmas volt Harlan Megfigyelő számára.

Most Technikusságának fennkölt és elzárkózó magasságából Finge siralmasan zavartnak látszott. Harlan megvárta, amíg Finge átböngészi a kódszalagot, és feltekint, mint aki most eszmél rá, hogy eleget váratta látogatóját.

Finge az energiabázisú 600. Századból származott.

Twissell beszélt erről Harlannak, és ez a tény sok mindenre feleletet adott. Finge gyakori modortalanságait könnyen okozhatta az a körülmény, hogy nehézkes ember lévén, természetesen bizonytalanul mozgott, hiszen hozzá volt szokva az energiamező tartósságához, és boldogtalan volt, hogy a gyarló anyaggal kell dolgoznia. Lábujjhegyen járt. (Harlan jól emlékezett Finge macskalépteire: gyakran előfordult, hogy véletlenül felpillantott, és Finge ott állt az asztala előtt, őt figyelte. Meg sem hallotta, mikor lépett oda.) És ez már nem a ravaszság és alattomoság jele volt, hanem annak az embernek a riadt és aggodalmas kísérlete, aki ha tudat alatt is, de állandóan fél, hogy a padló beszakadhat a súlya alatt.

Harlan jóindulatú elnézéssel gondolta: „Szegény, nem találja a helyét a Szektorban. Talán az áthelyezés segítene rajta.”

Finge megszólalt:

- Üdvözlöm, Harlan Technikus.

- Üdvözlöm, Kalkulátor - válaszolta Harlan.

- Mintha a két év alatt... - folytatta Finge.

- Két bioév alatt - helyesbített Harlan.

Finge meglepetten nézett fel.

- Természetesen, két bioév alatt.

A Halhatatlanságban nem létezett Idő a világegyetemben szokásos értelem szerint, de az emberek teste öregedett, és ez egyéb fizikai jelenségek hiányában is elkerülhetetlenül mérte tovább az Időt. Az Idő

biológiailag haladt, és a Halhatatlanságban egy bioév alatt az ember annyit öregedett, mintha az Időben élne le egy közönséges évet.

Még a legpedánsabb Halhatatlan is ritkán figyelt a különbségre. Kényelmetlen volt azt mondani: „Vizszontlátásra holnap”, vagy „Gondoltam rád tegnap”, vagy „A jövő héten találkozunk”, bár a holnap is, a tegnap is vagy a múlt hét is csupán biológiai értelemben létezett. És az emberek természetes ösztöneit úgy elégítették ki, hogy a Halhatatlanság teendőit önkényes huszonnégy „bioórás” napra szabták ki, a nappal és éjszaka, a ma és holnap komoly feltételezésével. Finge folytatta:

- A két bioév alatt, amíg ön távol volt, a 482. Században a válság jelei mutatkoztak. Egy rendkívüli válságé. Nagyon kényes ügy. Szinte példa nélkül álló. Pontos Megfigyelésre van szükségünk, pontosabbra, mint valaha.

- Azt óhajtja, hogy én végezzem el a Megfigyelést?

- Igen. Természetesen pazarlásnak látszik, hogy egy Technikus végezzen megfigyelői munkát, de az ön előbbi Megfigyeléseinek a világossága és élessége tökéletes volt. Most erre van szükségünk. Felvázolnám az ügy néhány részletét...

Harlan ezúttal nem tudta meg a részleteket, mert amíg Finge beszélt, az ajtó kinyílt, és Harlan már nem hallotta a szavait.

A belépőre meredt.

Nem lehet azt mondani, hogy Harlan soha nem látott nőt a Halhatatlanságban. A soha túlzás lett volna. Ritkán, de nem soha.

De ilyen nőt?! És a Halhatatlanságban?

Harlan már sok nőt látott Megfigyelései alatt, de az Időben csupán megfigyelési tárgyak voltak, mint a fal vagy hal, korona vagy borona, kecske vagy fecske. Tények, amelyeket meg kellett figyelnie.

A Halhatatlanságban megjelenő lány azonban egészen más dolog. Ráadásul egy ilyen lány!

A 482. Század arisztokratáinak a ruháját viselte, azaz áttetsző köntöst, s nem is volt rajta más, csak térdig érő, finom anyagú nadrág. Ez utóbbi, bár nem volt átlátszó, mégis finoman kirajzolta a test körvonalait.

Fénylő barna haja a vállát verdeste, ajka pirosra húzott, felül vékonyán, alul vastagabban, mintha durcásan lebiggyesztené az ajkát. Felső szemhéja és fülcimpái halvány rózsaszínűre voltak festve, az arca pedig fiatal és (majdnem lányosán) tejfehér volt. Ruháján drágakövekkel kirakott nyakék díszlett, s a kövek hol csilingelve ütődtek egymáshoz, hol pedig gyönyörű kebléhez értek, hogy felhívják rá a figyelmet.

Finge irodájának sarkában egy asztalka mellett foglalt helyet, és csupán egyszer vetette fel fekete szemét, s futó pillantása végigsuhant Harlan arcán.

Mire Harlan magához tért, Finge éppen befejezte mondanivalóját.

- Mindezt megtalálja a hivatalos jelentésben, addig is elfoglalhatja régi irodáját és szállását.

Harlan már csak kint ocsúdott fel Finge irodája előtt, s nem emlékezett rá, hogyan is távozott. Nyilván szó nélkül kísétált.

Érzéseit leginkább haraghoz lehetett hasonlítani. Az Időbe is! Fingenek nem lett volna szabad illet tennie. Ez erkölcsileg megengedhetetlen. Ez kicsúfolása a...

Összeszedte magát, öklét elernyesztette, állkapcsát sem szorította össze. Lássuk csak! Lépései hangosan kopogtak a fülében, amikor határozottan az Összekötő asztalkája felé indult.

Az Összekötő felnézett, s tekintetük nem találkozott, amikor óvatosan megszólalt:

- Tessék, parancsoljon.

- Finge Kalkulátor irodájában van egy nő. Új alkalmazott? - kérdezte.

Csak mintegy mellékesen akarta megtudakolni. Unott, közömbös kérdést készült feltenni, ehelyett mint a cintányérzendülés, úgy szólt a hangja.

Az Összekötő felébredt. Szeme felcsillant, és ez a férfiak egyenlőségéről árulkodott. A tekintet szinte átölelte a Technikust, cinkossá tette.

- A bébire gondol? Klassz, mi? Mindene megvan, mi?

Harlan alig tudta kinyögni:

- Válaszoljon a kérdésemre.

Az Összekötő elámult, és lelkesedése elpárolgott, így felelt:

- Új ember. Halandó.

- Mi a munkája?

Az Összekötő arcán enyhe mosoly futott át, amely idétlen vigyorrá torzult.

- Biztosan a főnök titkárnője. A neve Noÿs Lambent.

- Rendben van. - Harlan sarkon fordult, és otthagya.

Harlan első Megfigyelésére a 482. Században másnap került sor, de csak harminc percig tartott. Nyilvánvalóan tájékozódó utazás volt azzal a céllal, hogy megszokja a Századot. Másnap már másfél óráig tartózkodott ott, a harmadik napon pedig egy percet sem.

Szabadidejében első jelentését nézte át ismét, felfrissítette tudását, átvette az Idő nyelvrendszerét, s gyakorolta a helyi szokásokat.

A 482. Században csupán egy jelentéktelen Valóságváltoztatás történt azóta. Egy politikai klikk, amely addig hatalmon volt, eltűnt, de a társadalomban egyébként semmi változás nem történt.

Még nem is ébredve rá, hogy miért teszi, átnézte régi jelentéseit, hátha szó van az arisztokráciáról is. Bizonyára készített róla Megfigyeléseket.

Csakugyan készített, de ezek a Megfigyelések személytelenek voltak, a kívülálló szemével készültek. Az adatok az osztály egészéről szóltak, nem egyes személyekről.

Tér-idő engedélye soha nem tartalmazta vagy engedélyezte, hogy az arisztokráciát belülről vizsgálja. A kizáró okok kívül estek egy Megfigyelő hatáskörén. Türelmetlen volt magával, amikor most sem hagyta nyugodni a kíváncsiság.

E három nap alatt négy ízben találkozott Noÿs Lambenttal. Először csak ruháját és díszeit vette észre. Most már azt is megfigyelte, hogy a lány öt láb hat hüvelyk magas, egy fejjel alacsonyabb nála, de azért elég karcsú és sudár tartású, hogy magasnak tartsák. Idősebb volt, mint első látásra tetszett, talán közeljárt a harminchoz, de a huszonötön minden bizonnyal túl volt.

Nyugodt és tartózkodó volt, nyomban rámosolygott Harlanra, amikor összeakadtak a folyosón, majd lesütötte a szemét. Harlan félrehúzódott, nehogy egymáshoz érjenek, aztán dühösen továbblépkedett.

A harmadik nap vége felé Harlan kezdte úgy érezni, hogy mint Halhatatlannak egy kötelessége van. Kétségtelen, hogy a nő helyzete kényelmes. Kétségtelen, hogy Finge nem vétett a törvény betűje ellen. De Finge indiszkrécioja, gondatlansága ellentmondott a törvény szellemének, tehát valamit tennie kell.

Harlan azért döntött így, mert nem volt még egy ember a Halhatatlanságban, akit így utált volna. A kifogások, amelyeket még néhány napja talált Finge számára, most elenyésztek.

A negyedik nap reggelén Harlan nem hivatalos beszélgetésre kért és kapott engedélyt Fingetől. Határozott léptekkel állított be hozzá, és saját maga legnagyobb meglepetésére, nyomban a tárgyra tért:

- Finge Kalkulátor, javaslom, hogy Miss Lambentet helyezték vissza az Időbe.

Finge szeme összeszűkül, a fotel felé intett, kezét puha, kerek álla köré kulcsolta, és kivicsorította a fogát.

- Rendben van, üljön le. Úgy véli, hogy Lambent kisasszony alkalmatlan? Nem felel meg?

- Ami alkalmatlanságát és meg nem felelését illeti, Kalkulátor, ehhez nem tudok hozzászólni. Ez attól függ, mi a beosztása, és én ilyesmivel nem foglalkoztatok. De önnek tudnia kell, hogy jelenléte veszélyezteti a Szektor munkafegyelmét.

Finge üres tekintettel bámult rá, mintha kalkulátori agya a közönséges Halandó számára elérhetetlen absztrakciókat mérlegelne.

- Milyen értelemben veszélyezteti a munkafegyelmet, Technikus?

- Kár volt ezt kérdeznie - mondta Harlan, és dühe fokozódott. - Az öltözéke exhibicionista. A...

- Várjunk csak, várjunk csak. Várjon egy kicsit, Harlan. Maga Megfigyelő volt itt. Tudja jól, hogy ez a ruha a 482. Században nem üt el az általánostól.

- A saját környezetében, a saját kulturális miliójében nem is tartanám hibának, bár meg kell jegyezni, hogy a ruhája még a 482. Században is eléggé különc. Engedje meg, hogy ezt én döntsem el. De itt, a Halhatatlanságban a hozzá hasonló jelenség szemet szúr.

Finge néhányszor lassan bólintott. Mintha mulatna valamin. Harlannak minden idegszála megfeszült. Finge így felelt:

- Határozott céllal van itt. Különleges feladatot kapott. Ideiglenesen tartózkodik itt. Próbálja meg elviselni addig.

Harlan állta megremegett. Finge visszafordította a tiltakozását ellene. Az ördögbe is az óvatossággal. Megmondja a véleményét, így szólt:

- El tudom képzelni, milyen különleges feladata lehet egy nőnek. Túrhetetlen, hogy ilyen nyíltan tartsa.

Esetlenül sarkon fordult, és az ajtó felé indult. Finge utánaszólt:

- Technikus - mondta -, Twissell-lel való kapcsolata miatt nyilván kissé fejébe szállt a dicsőség. Változtasson ezen! És mondja csak, Technikus, volt-e már valaha (egy pillanatig kereste a jó szót) barátnője?

Harlan nem fordult meg, és sértő és hajszállhasogató pontossággal idézte:

- Az Idővel való esetleges érzelmi összefonódás elkerülése érdekében a Halhatatlan nem nőülhet. A családdal való esetleges érzelmi összefonódás elkerülése érdekében a Halhatatlannak nem lehetnek gyerekei.

A Kalkulátor nyomatékosan mondta:

- Nem a házasságról és nem a gyerekekről kérdeztem.

Harlan tovább idézett:

- Időleges viszony Halandókkal csak a Központi Engedélyező Iroda és az Időtanács véleménye után, a Halandó Sorstervezésével egyeztetve jöhet létre.

A kapcsolatok csak a különleges tér-idő engedély követelményei szerint folytathatók.

- Pontosan így van. Kért már engedélyt időleges kapcsolatra, Technikus?

- Nem, Kalkulátor.

- És szándékozik?

- Nem, Kalkulátor.

- Talán szüksége lenne rá. Szélesebb látókört biztosítana önnek. Kevésbé érdekelnék a női ruházat részletei, és kevésbé zavarná más Halhatatlanhoz fűződő állítólagos kapcsolata.

Harlan szótlánul távozott, fuldokolt a dühtől. Szinte lehetetlennek tartotta, hogy majd mindennapos kiruccanásait folytassa a 482. Századba (a leghosszabb út se volt több két óránál).

Feldúlt volt, és tudta, miért. Finge! Finge és undok tanácsa a Halandókkal kötendő kapcsolatok ügyében.

Voltak ilyen kapcsolatok. Mindenki tudott erről. A Halhatatlanság tudatában volt annak, hogy ki kell egyeznie az ember testi vágyaival (Harlan undorodott ettől a kifejezéstől), de a szeretők kiválasztását korlátozó intézkedések éppen nem bátorították a feslettséget és a dúskálást. És azoktól, akik elég szerencsések voltak ahhoz, hogy engedélyt kaptak ilyesmire, mindenki elvárta, hogy tapintatosak legyenek, a jó ízlés meg a többség érdekében.

A Halhatatlanok alsóbb néposztályai körében, különösen a Karbantartók között, mindig rebesgettek (félíg reménykedve, félíg irigykedve) a nyilvánvaló cél érdekében állandósuló női importról. A szóbeszéd mindig a Kalkulátorokról és Sorstervezőkről szólt, mint akik elsősorban részesülnek az importból. Csak ők, egyedül ők határozhatták el, milyen asszonyokat lehet kiragadni az Időből jelentős Valóságváltoztatás veszélye nélkül.

Kevésbé szenzációs volt (és épp ezért kevesebbet is beszéltek róla) azoknak a Halandóknak a története, akiket minden Szektor ideiglenesen alkalmazott (ha a tér-idő elemzés megengedte), hogy elvégezzék a főzést, takarítást és az alantas munkákat.

Ám egy Halandó, egy ilyen Halandó alkalmazása „titkárónak” Finge részéről nyílt kigúnyolása volt a Halhatatlanság lényegét alkotó eszményeknek.

Eltekintve a mindennapi élet lényeitől, amelyeknek a Halhatatlanság emberei ellenállás nélkül behódoltak, a Halhatatlanság eszménye továbbra is olyan ember volt, aki a Valóság megjavításának szentelte életét, s annak, hogy megnövelje az emberi boldogság végösszegét.

Harlan szívesen gondolta azt, hogy a Halhatatlanság olyasféle, mint a Primitív Idők kolostorai.

Aznap azt álmodta, hogy megtárgyalta a dolgot Twissell-lel, és Twissell, az eszményi Halhatatlan, osztozott elszörnyedésében. Azt álmodta, hogy Finge lebukott, és lefokozták. Saját magáról is álmodott: A Kalkulátorok sárga jelzését viselte, új rendet vezetett be a 482. Században, és Finge-et nagylelkűen a Karbantartókhoz helyeztette át. Twissell őmellette ült, és elismerően mosolygott, amikor az új szervezési engedélyt felvázolta világosan, következetesen és logikusan, s megkérte Noÿs Lambentet, készítse el a másolatokat.

De Noÿs Lambent anyaszült meztelen volt, és Harlan reszketve, megszégyenülten ébredt fel.

Egyik nap összetalálkozott vele a folyosón, s félrehúzódott, tekintetét elfordította, hogy utat engedjen neki.

De a lány megállt, rátekintett, mire Harlan kénytelen volt felnézni. Maga volt az élet és egészség, s Harlan érezte enyhe parfümszagát.

A lány megszólította:

- Maga Harlan Technikus, ugye?

Először el akarta utasítani, útja folytatására kényszeríteni, de aztán meggondolta magát. Ez mégsem a lány hibája. Egyébként is, ha elmegy mellette, hozzá kellett volna érnie.

Így aztán kurtán biccentett.

- Igen.

- Úgy hallottam, maga nagy szakértője a mi Időnknek.

- Jártam már ott.

- Ha egyszer ráér, szeretnék elbeszélgetni róla.

- Sok dolgom van. Nemigen van időm ilyesmire.

- De Harlan, igazán szakíthatna egy kis időt.

És rámosolygott.

Harlan elkeseredetten suttozta: - Lesz olyan szíves, és továbbmegy? Vagy félreáll és továbbenged? Nagyon kérem.

A lány félrehúzódott csípőjének lassú ringásával, ami Harlannak az arcába kergette a vért.

Haragudott a lányra, amiért zavarba hozta, haragudott saját magára, amiért zavarba jött, és mindenekelőtt haragudott, nem tudni, miért, Fingere.

Két hét múlva Finge hívatta. Asztalán kódszalag feküdt, amelynek a hosszúságáról és bonyolultságáról Harlan nyomban kitalálta, hogy nem félórás kirándulásról lesz szó.

- Foglaljon helyet, Harlan - kezdte Finge -, és nézzük át ezt a dolgot, jó? Nem, ne szabad szemmel. Használja a készüléket is.

Harlan felrántotta közönyös szemöldökét, és a szalagot gondosan beillesztette a Finge asztalán álló leolvasó nyílásába. Lassan csúsztatva befele a gép torkába, és közben a kódszalag szavak formájában jelent meg a homályos fehér négyzetben: ez volt a vizuális kapcsolat.

Valahol a közepén Harlan keze kinyúlt, és kikapcsolta a gépet. Olyan nagy erővel szakította ki a kódszalagot, hogy a vastag celluloidréteg szétszakadt.

- Van másolatom - jegyezte meg Finge nyugodtan.

Harlan úgy tartotta hüvelyk- és mutatóujja között a foszlányokat, mintha minden pillanatban felrobbanhatnának.

- Finge Kalkulátor, itt valami hiba van. Nem várhatják tőlem, hogy ennek a nőnek a házáat használjam megfigyelőállásnak egy hétig.

A Kalkulátor lebiggyesztette a szája szélét.

- Miért ne, ha a tér-idő utasítások ezt kérik. Van valami személyes problémája Lamb...

- Nincs semmiféle személyes problémám – vágott közbe hevesen Harlan.

- Nem hinném. Ha pedig így van, hajlandó vagyok még a Megfigyelés problémáit is részletezni bizonyos tekintetben. Persze ebből nem csinálunk rendszert.

Harlan mozdulatlanul ült. De erősen és villámgyorsan gondolkozott. Szokásos szakmai büszkesége arra ösztönözte volna, hogy visszautasítsa a magyarázatot. A Megfigyelő vagy a Technikus kérdések nélkül végzi munkáját. Viszont egy Kalkulátor sem szokott magyarázkodni.

Volt ebben valami szokatlan. Harlan panaszkodott a lány, az úgynevezett titkárnő miatt. Finge attól félt, hogy a panaszt feljebb terjesztheti. („Fut a vétkes, habár nem üldözik” - villant át Harlan agyán keserű elégtétellel, és megpróbált visszaemlékezni, hol olvasta ezt a mondatot.)

Finge taktikája átlátszó volt. Harlant elhelyezi a nő lakásán, s így ráháríthatja a vádat, ha az ügy kipattan. És Harlan már nem léphet fel vele szemben tanúként.

Természetesen szüksége volt valami tetszetős magyarázatra, miért küldi Harlant ilyen helyre, és most áll elő vele. Harlan alig titkolt megvetéssel hallgatta Finge-et.

Finge így szólt:

- Mint ismeretes, a Századok tudnak a Halhatatlanság létezéséről. Tudják, hogy ellenőrizzük az intertemporális kereskedelmet. Úgy vélik, hogy ez a fő feladatunk, és ez kapóra jön. Sejtik azt is, hogy az emberiséget nekünk kell megmentenünk a katasztrófától. Ez persze nem egyéb babonánál, de minthogy igaz, ez is kapóra jön. Sok-sok nemzedéket tömegesen ellátunk apaideállal és a biztonság érzésével. Érti ezt, ugye?

„Csak nem azt hiszi ez a fickó, hogy még most is Növendék vagyok?” - gondolta Harlan.

Kurtán biccentett.

- Vannak azonban olyan dolgok is – folytatta Finge -, amelyekről nem szabad tudniuk. Legfőképpen arról, hogyan változtatjuk meg szükség esetén a Valóságot. A bizonytalanság, amit ez a tudás okozhat, végzetes lehet. Mindig szükséges kiiktatni a Valóságból az olyan tényezőket, amelyek erre a tudásra vezethetnek, és akkor soha nem lesz vele bajunk.

Ennek ellenére egyik-másik Században időről időre lábra kapnak nemkívánatos híresztelések a Halhatatlanságról. Főként azok a híresztelések a veszélyesek, amelyek az uralkodó osztályok tagjai közt kelnek szárnyra: főként ezek az osztályok vannak velünk kapcsolatban, s ugyanakkor ők formálják a közvéleményt.

Finge kis szünetet tartott, mintha azt várná, hogy Harlan megjegyzést fűz valamihez, vagy kérdezősködik. Harlan egyiket sem tette.

Finge folytatta:

- Mióta egy évvel... egy bioévvvel ezelőtt végrehajtottuk a 433-486, F-2 szériaszámú Valóságváltoztatást, nyilvánvalóan ismét felütötte a fejét néhány ilyen nemkívánatos híresztelés. Tisztáztam a híresztelések jellegét, és az Időtanács elé terjesztettem a véleményemet. A Tanács vonakodik elfogadni a javaslatomat, mivel a Kalkulációs Kód egyik egészen kis valószínűségi változatához tartják magukat. Mielőtt a javaslatomat végrehajtanák, ragaszkodnak a közvetlen Megfigyeléshez. Nagyon kényes feladat, ezért kérettem önt, és Twissell Kalkulátor ezért engedélyezte az ön visszahívását. Ezenkívül kiválasztottam a jelenlegi arisztokrácia egyik tagját, aki izgalmasnak és érdekesnek tartja a Halhatatlanság számára végzett munkát. A nőt elhelyeztem ebben az irodában, és szoros kapcsolatba léptem vele, hogy ellenőrizzem, alkalmas-e feladataink végrehajtására...

„Szoros kapcsolat! Igen!” - gondolta Harlan.

Haragja ismét Finge-re összpontosult, nem a nőre.

Finge tovább magyarázott:

- A jelek szerint alkalmas. Most visszaküldjük a saját Idejébe. Lakását bázisul használjuk fel, s önnek alkalma lesz megfigyelnie e társadalmi kör életét. Érti most már, miért akarom, hogy a lakására költözzék?

Harlan nyílt gúnyval mondta:

- Nagyon is jól értem, biztosíthatom.

- Akkor elfogadja a megbízást.

Harlan távozott, de közben dúlt-fúlt. Finge nem fogja átejtetni. Nem fog bohócot csinálni belőle.

Bizonyára ez a harciasság, az eltökéltség, hogy legyőzi Finge-et, szította fel haragját, amely szinte jókedvbe csapott át arra a gondolatra, hogy legközelebb a 482. Századba tesz kirándulást.

Semmi másért, csupán ezért.

5. A Halandó

Noÿs Lambent előkelő elszigeteltségben élt a Század egyik nagyvárosának könnyen elérhető részében, Harlan jól ismerte a várost, jobban, mint bármelyik lakója. Az ebben a Valóságban végzett felfedezési Megfigyeléseken bejárta a Szektor minden egyedét átbogászta minden évtizedét, ami csak a Szektor hatáskörén belül esett.

Ismerte a várost Térben is, Időben is. Össze tudta állítani a képét, mint egy élő és növekvő szervezetét, katasztrófaival és felépüléseivel, vigasságával és bánataival együtt. Most egy teljes hétig ott kell majd élnie ebben a városban, az acél és vasbeton lassú életének egyetlen pillanatában.

Előzetes felfedezései egyre inkább a „perioecik” köré koncentráálódtak. Ezek a lakosok voltak a város legfontosabb polgárai, de azért a városon kívül éltek, légtüres térben és viszonylag elszigetelve.

A 482. Század azok közé a nem ritka Századok közé tartozott, ahol a gazdagság egyenlőtlenül oszlott el. A Szociológusok egy egyenlettel magyarázták a jelenséget (ezt Harlan látta nyomtatásban is, de nem értette teljesen). Az egyenlet minden adott Század három kapcsolatát

adta meg, és a 482. Százdában ezek a kapcsolatok a megengedhető határán álltak. A Szociológusok csak a fejüket csóválták, és Harlan egyszer hallotta is az egyiktől, hogy ha a helyzet nem javul az új Valóságváltoztatásokkal, akkor a „legszigorúbb Megfigyelések” lesznek szükségesek.

A gazdagságelosztás kedvezőtlen egyenlete mellett is szólt valami. Olyan dologtalan osztály és olyan vonzó életmód fejlődik ki, amely kedvező körülmények között ösztönözhetette is a kultúrát és a művészetet. Amíg a mérleg másik serpenyője nem süllyed le teljesen, amíg a kiváltságok élvezése közben a henyé osztály nem felejtkezik el végképp a kötelességeiről, amíg a kultúránk nem fajul nyilvánvalóan egészségtelenné, a Halhatatlanságban megvolt az a törekvés, hogy megbocsássák az eszményi vagyoneelosztási mintától való elhajlást, és más, kevésbé csábító diszharmóniákat kutassanak fel.

Harlan kedve ellenére is csakhamar megértette ezeket a dolgokat. Ha rövid kirándulást tett az Időben, rendszerint valamelyik szegényebb negyed szállodájában éjszakázott, ahol az ember könnyen inkognitóban maradhat, ahol ügyet sem vetettek az idegenekre, ahol nem számított, eggyel több vagy kevesebb ember van-e, és ahol éppen ezért a Valóság szerkezetét nem ingathatta meg. És ha még ez sem volt elég biztonságos, számolni lehetett azzal, hogy beavatkozása a kritikus ponton megingatja a Valóság kártyavárát, az sem számított rendkívülinek, ha egy vidéki sövény tövében töltötte az éjszakát.

Már szokásává vált, hogy figyeli a sövényeket, melyiket kerülik el a farmerek, csavargók, sőt a kóbor kutyák is éjjelente.

Ám most a mérleg boldogabb serpenyőjében anyag és energia vegyülékével átitatott ágyban aludt: ezt csak a társadalom leggazdagabb rétege engedhette meg magának. A Századokban ez nem volt olyan elterjedt, mint a tiszta anyag, de jóval szokásosabb, mint a tiszta energia. Mindenesetre, amikor lefeküdt, az ágy a testéhez idomult, és úgy is maradt, amíg nem mozdult, és mindig a testéhez formálódott, ha megmoccant, vagy másik oldalára fordult.

Nyugtalanul ismerte el az efféle dolgok vonzóerejét, és egyetértett azzal a bölcsességgel, amely szerint a Halhatatlanság minden Szektorában a Század közepes életformáját kellett élni, s nem a legkényelmesebb életszinten. Ily módon senki nem veszítette el kapcsolatát a problémákkal, és „érezhette” a Századot, nem roskadt össze a szociológiai végletek súlya alatt.

Nem is olyan rossz dolog arisztokratának lenni gondolta Harlan az első este.

Elalvás előtt eszébe jutott Noÿs.

Azt álmodta, hogy az Időtanácsban ülészik, s a kezét komolyan összekulcsolja maga előtt. A magasból tekint le a parányi, nagyon parányi Finge-re, aki rémülten hallgatja az ítéletet, amely kiűzi a Halhatatlanságból a távoli, nagyon távoli jövő egyik ismeret len Századának az állandó Megfigyelésére. A száműzetés gyászos szavait Harlan mondja ki, és közvetlenül a jobbán ül Noÿs Lambent.

Először nem is vette észre a lányt, de amikor szeme sarkából jobbra pillantott, elakadt a szava.

Senki más nem vette észre a lányt? A Tanács tagja mereven előrebámultak, csak Twissell mosolygott Harlanra, és keresztülnézett a lányon, mintha ott se volna.

Harlan szerette volna elküldeni a lányt, de nem jött ki egy hang sem a torkán. Megpróbálta kituszkolni, de karja lomhán mozdult, és Noÿs meg se moccan. A lány teste hideg volt.

És Finge csak nevetett... egyre hangosabban... egyre hangosabban...
...és akkor már Noÿs Lambent nevetett.

Harlan kinyitotta a szemét a vakító napsugárban, és egy pillanatig riadtan meredt a lányra, mert visszaemlékezett, hol is voltak ők ketten.

Noÿs megkérdezte:

- Nyögött, és a párnát püfölte. Rosszat álmódott?

Harlan nem válaszolt.

- Kész a fürdője. A ruhája is. Meghívtam a ma esti összejövetelre. Nagyon furcsa dolog visszazökkenni a megszokott életembe, amikor ilyen sokáig tartózkodtam a Halhatatlanságban.

Harlant aggasztotta a szóáradat. Megszólalt:

- Remélem, nem mondta meg nekik, hogy ki vagyok.

- Természetesen nem.

Természetesen nem! Finge ilyen apróságokra is gondolhatott volna, és hipnózist is alkalmazhatott volna, ha szükségesnek érzi. De úgy látszik, mégsem tartotta szükségesnek. Hiába, „szoros kapcsolatban” álltak.

Bosszantotta ez a gondolat.

- Szeretnék minél többet egyedül lenni - folytatta.

A lány egy-két pillanatig tétován meredt rá, aztán kiment.

Harlan rosszkedvűen végezte el a reggeli mosakodás és öltözködés ceremóniáját. Nem nagyon bízott a remek esti szórakozásban. Minél kevesebbet kell beszélgetnie, minél kevesebbet kell mozognia, szinte a falba kell belemosódnia, ha csak lehetséges. Igazi feladatát szemének és fülének kell végrehajtania. A végső jelentést és ezeket az érzékszerveit az agya kötötte össze, amelynek voltaképpen más feladata nem volt.

Rendszerint nem zavarta, ha mint Megfigyelő nem tudta, milyen céllal végzi a Megfigyelést. Még mint Növendék azt tanulta, hogy a Megfigyelőnek nem szabad azon elmélkednie, mik a kívánatos adatok, vagy milyen következtetéseket vonnak majd le belőlük. A tudás, ahogy ezt többször elmondták, automatikusan eltorzítja a szemléletünket, akármilyen lelkiismereteseink próbálunk lenni.

Most azonban a tudatlanság zavarta Harlant. Gyanította, hogy az egésznek nincs semmi célja, csupán Finge szánt neki valamilyen szerepet a játszmában, és ráadásul Noÿs...

Vad pillantást vetett háromdimenziós tükörképére, amelyet kétlábnnyira tőle alkotott a Reflektor. A 482. Század testhez tapadó, varrás nélküli, rikító színű ruhájában, úgy vélte, nagyon nevetséges.

Noÿs Lambent szinte berontott a szobába. Harlan már elfogyasztotta magányos reggelijét, amelyet egy robot szolgált fel.

- Június van, Harlan Technikus - mondta a lány lihegve.

Harlan szigorúan rászólt:

- Ne használja itt ezt a megszólítást. És aztán, mit számít az, hogy június van?

- Amikor ott munkába álltam - tétován szünetet tartott -, még február volt. Egy hónappal ezelőtt.

Harlan összevonta a szemöldökét.

- Melyik évben vagyunk?

- Ugyanabban.

- Biztos?

- Egészen biztos. Nem történt valami tévedés? - Megvolt az a zavaró szokása, hogy beszélgetés közben szorosan eléje állt, és enyhén selypítő (amely inkább a Század szokása volt, mint sajátja) beszéde fiatal és gyámoltalan gyerekhangra emlékeztetett.

Harlan azonban nem ment lépre. Elhúzódott.

- Nem történt semmi tévedés. Azért helyezték vissza ebbe a hónapba, mert így alkalmasabb. Egyébként maga állandóan itt tartózkodott az Időben.

- Ez hogy lehet? - A lány egyre riadtabban bámult Harlanra. - Semmire sem emlékszem. Két példányban létezem?

Harlan sokkal izgatottabb lett, mint az ügy indokolta volna. Hogyan magyarázza meg a lánynak a mikrováltoztatásokat, amelyeket az Időbe való bármely beavatkozás előidéz, és az egyéni életet is megváltoztathatja, de a Század életére mint egészre nincs semmi hatással. Még a Halhatatlanok is elfeledkeznek néha róla, mi a különbség a mikrováltoztatás (kis v) és a Változtatás (nagy V) között, amely jelentősen befolyásolja a Valóságot.

- A Halhatatlanság tudja, mit csinál - felelte. - Ne kérdezősködjön. - Ezt büszkén mondta, mintha ő maga volna a Főkalkulátor, és személyesen döntötte volna el, hogy június a legalkalmasabb időpont, és hogy a mikrováltoztatás, amelyet a három hónap elcsúszás eredményezett, nem csap át Változásba.

A lány azt felelte:

- De akkor három hónap elveszett az életemből.

Harlan felsóhajtott:

- Az Időben való mozgásnak semmi köze sincs biológiai korához.

- Akkor hát elvesztettem vagy sem?

-Mit?

- A három hónapot.

- Az Időbe is, hallja, olyan világosan mondom, ahogy csak lehet! Nem veszítette el életének egyetlen percét sem. Nem vesztette el.

A kiabálásra a lány hátrahőkölt, majd váratlanul felnevetett.

- Micsoda mulatságos a kiejtése! Különösen, amikor haragszik!

Harlan a távozó lányt bámulta: hogyhogy a kiejtése? Az ötvenedik évezred nyelvét éppolyan jól beszéli, mint bárki más a Szektorban. Talán még jobban.

Ostoba liba!

Ismét ott találta magát a Reflektor előtt, és a képmását bámulta, amely visszabámult rá: homlokán mély függőleges barázdák húzódtak.

Kisimította a ráncokat, és azt gondolta: „Nem vagyok jóképű. A szemem túlságosan kicsi, a fülem eláll, az állam túl nagy.”

Eddig még soha nem gondolt erre, de most teljesen váratlanul az jutott eszébe, hogy szeretné, ha jóképű volna.

Késő éjszaka az összegyűjtött beszélgetésekhez hozzáfűzte megjegyzéseit, amíg még frissen éltek emlékezetében.

Mint ilyen esetekben szokásos volt, az 55. századbéli molekuláris feljegyzőgépet használta. A jelentéktelen kis henger körülbelül négy hüvelyk hosszú volt, és mintegy fél hüvelyk átmérőjű. A sötétbarna, semmitmondó színű készüléket könnyen el lehetett rejteni ingujjban, zsebben vagy bélésben, a ruha szabásától függően, vagy akár övhöz erősíteni, gombhoz vagy karperechez.

Ám bárhogyan rejtette is el, mintegy húszmillió szót jegyezhetett fel mindegyik molekuláris energia szintjére. A henger egyik vége össze volt kötve egy fordítógéppel, amely azonos hullámhosszon működött Harlan fejhallgatójával, a másik végét pedig erőtér kötötte össze a szájánál levő parányi mikrofonnal, így aztán Harlan egyszerre figyelhetett és beszélhetett.

Az esti „összejövétel” minden mondata, ami az órák folyamán elhangzott, most ott csengett a fülében, és amíg hallgatta a társalgásokat, ő maga is rádiktálta a megjegyzéseit a második energiaszintre, s ez összefüggésben állt az elsővel, amelyre az összejövétel felvétele került rá. Erre a második szintre a benyomásait jegyezte fel, kiemelt egyet-mást, rámutatott az összefüggésekre. Egyébként, amikor a molekuláris gép segítségével jelentést írt, a szó szerinti feljegyzéseit a megjegyzéseivel együtt kapta meg.

Noÿs Lambent lépett be. Jövetelét nem jelezte.

Harlan haragosan lekapta a mikrofont és a fejhallgatót, odakapcsolta őket a molekuláris géphez, visszarakott mindent a tokba, és rákattintotta a fedelét.

- Miért haragszik rám? - kérdezte Noÿs. Karja és válla fedetlen volt, hosszú lába villogott a halványan foszforeszkáló habruhában.

Harlan így válaszolt:

- Nem haragszom. Semmit sem érzek magával kapcsolatban. - Ebben a pillanatban maga is elhitte, hogy igazat mond.

A lány megkérdezte:

- Még most is dolgozik? Nyilván nagyon fáradt.
- Nem tudok dolgozni, ha itt van - felelte ingerlékenyen Harlan.
- Maga haragszik rám. Egész este egy szót se szólt hozzám.
- Lehetőleg senkihez se szóltam egy szót sem. Nem azért jöttem, hogy beszélgessek. - Alig várta, hogy a lány távozzon.

De Noÿs így folytatta:

- Hoztam még egy pohárral ebből az italból. Úgy láttam, már ivott egyet az estélyen, de ebből nem elég egy. Különösen akkor, ha még dolgozni is akar.

Harlan észrevette a kis robotot a lány mögött, amint a sima erőtéren besuhant a szobába.

Este nem sokat evett, de sorra kóstolgatta az ételeket, amelyekről már teljes jelentést adott régebbi Megfigyelései után, de amelyekből (egy-egy hivatalos ízlelői falat kivételével) még soha nem evett. Vonakodva ugyan, de el kellett ismernie, hogy ízlik a habzó, világoszöld, mentaízű ital (nem egészen alkoholos, inkább valami más hatása volt, ami nagy divat itt mostanában). Két bioévvvel ezelőtt, a legutóbbi Valóságváltoztatás előtt még nem létezett.

Átvette az italt a robottól, és köszönetképpen szigorúan bólintott Noÿs felé.

Vajon a Valóságváltoztatás, mely szemlátomást nem hatott fizikailag a Század életére, hogyan teremtett egy új italt? Egyébként nem Kalkulátor, így aztán hiába is kérdezi ezt önmagától. Meg aztán a lehető legrészletesebb Kalkulációk sem küszöbölnek ki minden bizonytalanságot, minden véletlen kísérőjelenséget. Ha nem így volna, nem kellenének Megfigyelők.

Egyedül voltak a házban. Noÿs és ő. A robotok ebben az időben fénykorukat élték, két évtizede használták őket, és még vagy tíz évig használni fogják ebben a Valóságban, s ezért élő szolgák egyáltalán nem voltak.

Természetesen a 482. Század szemszögéből együttlétük egyáltalán nem „illetlen”, hiszen a nők gazdaságilag éppoly függetlenek voltak, mint a férfiak, anyák is lehettek, ha úgy akarták, terhesség nélkül.

Harlan mégis zavarban volt.

A lány a szemközti pamlagon hevert könyökére támaszkodva. A mintás takaró besüppedt alatta, mintha mohón átölelné. Lerúgta az áttetsző cipőket, és lábujjait mozgatta a habruha alatt, mint valami kéjesen nyújtózó cica a puha mancsait.

Megrázta a fejét, és bármi szorította is le a haját, most mégis kibomlott. Rázúdult a nyakára, és meztelen válla még tejfehérebb és csábítóbb lett fekete fűrtjei mellett.

- Hány éves maga? - dorombolt a lány.

Erre aztán semmiképpen nem felelhetett. Személyes kérdés, a lánynak semmi köze hozzá. Amit udvarias elszántsággal mondhatott erre, csupán annyi volt, hogy: „Magamra hagyna? Dolgozom.” És ehelyett mit mondott?

- Harminckettő. - Bioévre gondolt természetesen.

A lány így felelt:

- Én vagyok a fiatalabb. Huszonhét. Valószínűleg nem látszom majd mindig fiatalabbnak magánál. Remélem, maga akkor is ilyen marad, ha megöregszen. Mondja, miért lett harminckettő? Meg tudja változtatni, ha akarja? Nem szeretne fiatalabb lenni?

- Mit fecseg itt? - Harlan megtörölte a homlokát, hogy kissé észre térjen.

- Maga örökké él. Halhatatlan - válaszolta lágyan Noÿs.

Kérdés volt vagy kijelentés?

- Elment az esze - felelte Harlan. - Mi is megöregszen és meghalunk, mint bárki más.

- Meséljen erről - kérte a lány. Hangja mély volt és hízelgő. Az ötvenedik évezred nyelve, amelyet Harlan mindig nyersnek és kellemetlennek tartott, most szépen csengett a fülében. Vagy csak a teli gyomor és az illatos levegő tompítja a hallását?

A lány folytatta:

- Minden Időt, minden Helyet meglátogathat. Nagyon szeretnék a Halhatatlanságban dolgozni. Mennyi ideig kellett várnom, míg engedélyezték! Azt hittem, belőlem is Halhatatlant csinálnak, de aztán kiderült, hogy ott csak férfiak vannak. Egyik-másik szóba se akart velem állni, mert nő vagyok. Maga sem akart velem beszélgetni.

- Sok dolgunk van - mormogta Harlan, és igyekezett leküzdeni érzését, amely leginkább valami zsidbadt elégedettséghez hasonlított. - Nagyon sok dolgom volt.

- Miért nincsenek nők a Halhatatlanok között?

Harlan nem bízott annyira önmagában, hogy válaszoljon erre a kérdésre. Mit is mondhatott volna? A Halhatatlanság tagjait végtelen gondossággal válogatták ki. Két feltételnek kellett megfelelniük. Először, alkalmasnak kellett lenniük a munkára, másodszer: kiemelésük az Időből nem árthatott a Valóságnak.

Valóság! Ezt a szót nem ejthette ki semmi körülmények között. Szédült: egy pillanatra lecsukta a szemét, hogy megállítsa a forgást.

Hány kiváló jelölt maradt az Időben, mert áthelyezésük a Halhatatlanságba azt jelentette volna, hogy nem születik meg egy gyerek, nem hal meg egy asszony és egy férfi, valaki nem nősül meg, valami nem történik meg, nem alakul ki egy körülmény, s ez olyan irányba terelte volna a Valóságot, amit az Időtanács nem engedhetett meg.

Elmondhatta ezt a lánynak? Természetesen nem. Elárulhatta volna neki, hogy nőket általában sohasem osztanak be a Halhatatlanságba, hogy miért, azt maga sem értette (a Kalkulátorok nyilván tudják, de ő soha nem jött rá), mert kiemelésük az Időből a kelleténél tízszer, százszor jobban eltorzítja a Valóságot, mintha egy férfit választanak.

(Fejében összekavarodtak a gondolatok, fékevesztetten és tombolva kapaszkodtak össze különféle szabad eszmetársításokban, ami furcsa, majdnem groteszk, de nem kellemetlen eredményeket szült. Noys már egészen ott volt mellette, és mosolygott.)

A lány hangja, mint lágyszellő úszott eléje:

- Ó, ti Halhatatlanok! Olyan titokzatosak vagytok. Önzőek. Tegyétek engem Halhatatlanná.

Hangja nem tagolódott szavakra, csupán finom akkordként hatolt Harlan agyába.

Azt akarta, azt szerette volna neki mondani: „A Halhatatlanság nem tréfa, tudja. Mi dolgozunk! Megtervezzük az Idők részleteit a Halhatatlanság kezdetétől egészen addig, amíg a Föld lakatlan lesz, és kidolgozzuk minden lehetségesnek a végtelen valószínűségeit, és kiragadunk minden olyan lehetőséget, ami jobb a valóságosnál, és eldöntjük, hogy az Időben hol hajtunk végre egy parányi változtatást a vanon a lehetre, és akkor egy új vant kapunk, és egy új lehetet keresünk, és így megy ez örökké, örökké, mióta Vikkor Mallansohn felfedezte az Időmezőt a 24. Században, a távoli Primitív 24. Században, és akkor a 27. Században meg lehetett alapozni a Halhatatlanságot. A titokzatos Mallansohnt senki sem ismeri, pedig valóban ő hozta létre a Halhatatlanságot és az új lehetet, örökre és örökre és...”

Megrázta a fejét, de gondolatai tovább rajzoltak még sokkal különösebb és szaggatottabb bakugrásokkal, míg végül hirtelen fényesen kilágított ötletbe torkolltak, mely egy pillanat múlva kialudt.

Ez a pillanat új erővel töltötte el. Utánkapott, de már tovatűnt.

A mentaízű ital?

Noys még közelebb húzódott, úgyhogy arcát szinte alig látta. Állán érezte a haját, enyhe, meleg leheletét. Odább kellett volna húzódnia, de furcsa, furcsa... úgy érezte, hogy nem is akar odébb húzódnia.

- Ha Halhatatlan lennék... - suttogta a lány, szinte Harlan fülébe, bár dobogó szíve miatt Harlan alig hallotta a szavakat. Noÿs nedves ajka félig szétnyílt. - Nem szeretnéd?

Harlan nem tudta, mire gondol a lány, de hirtelen nem is törődött vele. Úgy érezte, lángok perzselik. Ügyetlenül, tapogatózva a lány felé nyúlt. Noÿs nem állt ellen, hozzásimult, összefonódott vele.

Minden olyan álomszerű volt, mintha valaki mással történne.

Korántsem volt olyan undorító, mint ahogy elképzelte. Ijedten és örömmel döbrent rá, hogy egyáltalán nem undorító.

Még később is, amikor a lány föléje hajolt, és szeme megtelt simogató mosollyal. Harlan úgy érezte, nem szabad elengednie, és lassú, remegő örömmel simogatta meg a haját.

A lányt most már egészen más szemmel nézte. Nem egyszerűen nő volt, nem különálló személy. Váratlanul önmaga folytatásának érezte. Furcsa és váratlan módon részévé lett.

A tér-idő engedély erről nem szólt, de Harlan nem érezte magát bűnösnek. Csupán amikor Finge jutott az eszébe, akkor kavarodtak össze érzései. És ez nem a büntudat volt, egyáltalán nem az.

Elégtétel, sőt diadal.

Harlan sokáig nem tudott elaludni. Szédülése elmúlt, de megmaradt az a szokatlan tény, hogy felnőtt életében először megosztotta ágyát egy nővel.

Hallhatta a lány halk pihegését, és az ultrahomályos fényben, amivé a fal és a mennyezet világítása tompult, mint egy árnyékot láthatta a lány testét.

Csak ki kellett nyújtania a kezét, hogy érezze a lány testének melegét és puhaságát, de nem merte megtenni, nehogy felriassza álmaiból. Mintha kettejük helyett álmódott volna, saját magáról és órája, mindarról, ami történt, és úgy tetszett, ha felébreszti, mindent megsemmisít.

Ez a gondolat csak töredéke volt annak a szokatlan, soha nem tapasztalt gondolatsornak, hogy...

Furcsa gondolatok rohanták meg a lehetséges és a lehetetlen között. Megpróbálta ismét elcsípni őket, de hiába. Most egyszerre nagyon fontos lett, hogy ismét birtokába kerítse ezeket a gondolatokat. S bár a részleteket nem tudta felidézni, arra emlékezett, hogy hirtelen valamire rádöbrent.

Nem volt benne biztos, mi is az a valami, de megvolt benne a féltalom lebegő világossága, amikor a halandóénál biztosabb szem és elme hirtelen feléled.

Aggodalma fokozódott. Miért nem képes visszaemlékezni rá? Oly sok mindent értett egy pillanatig.

Most még a mellette fekvő lány is háttérbe szorult.

„Ha a gondolatmenetet követem... - töprengett - a Valóság és a Halhatatlanság járt az eszemben... igen, Mallansohn és a Növendék!"

Megriadt. Miért éppen a Növendék? Miért jutott most eszébe Cooper? Hiszen rá nem gondolt!

De ha nem gondolt rá, akkor mégis miért jutott eszébe most Brinsley Sheridan Cooper?

Összeráncolta a szemöldökét. Mi köti össze mindezt? Mit próbál most kitalálni? Miért olyan bizonyos abban, hogy valamit ki kell találnia?

Úgy érezte, teste kihűl, mert ezek a kérdések mintha az előbbi megvilágosodás távoli fényét villantották volna fel újra, és most már majdnem tudta, miről van szó.

Visszafojtotta lélegzetét, és nem erőszakolta a gondolatot. Hadd jöjjön magától.

Hadd jöjjön magától.

És az éjszaka csendjében - ez az éjszaka sorsdöntő volt az életében - az események olyan kifejtésére és magyarázatára döbbsen rá, amire más, hétköznapi, józanabb pillanatban soha nem is gondolt volna.

Hagyta, hadd érlelődjön, virágozzék ez a gondolat, növekedjék, amíg kibontakozik, és megvilágít száz furcsa tény, ami máskülönben egészen egyszerűen csak furcsa maradna.

Meg kell vizsgálnia, ellenőriznie kell, vissza kell mennie a Halhatatlanságba, de szívében már bizonyos volt benne, hogy tudja a szörnyű titkot, amelyet nem lett volna szabad megtudnia.

Azt a titkot, amelytől az egész Halhatatlanság függ!

6. A Sorstervező

Egy biohónap telt el a 482. Században töltött éjszaka óta, amikor Harlan ennyi mindenre rádöbbsen. Most, ha közönséges idővel mérjük az eseményeket, majdnem 2000 Századdal futott előre Noÿs Lambent jövőjébe, hogy a megvesztegetés és hízelgés árán kifürkésze, mi vár a lányra az új Valóságban.

Ez rosszabb volt a szakmai tisztesség megsértésénél, de már félretett minden óvatosságot. Az elmúlt biohónapban saját maga előtt is bűnöző lett. Nem lehetett napirendre térni e tény fölött. Ha a bűneit halmozza, akkor se súlyosbítja bűnössége, de nyerhet vele.

Most e bűnös mesterkedés következtében (meg se kísérelte, hogy enyhébben fejezze ki magát) ott állt a 2456. Század függönyénél. Az Időbe való kilépés sokkal komplikáltabb volt, mint a Halhatatlanság és a kabinakna közti átjárás. Ehhez hajszálpontosan be kellett állítania a Föld felszínén a kívánt körzetet és rögzíteni a koordinátákat, a kívánt Időpontot a Századon belül. Belső feszültsége ellenére Harlan ügyesen és gyorsan kezelte a műszereket, mint aki nagyon gyakorlott és igen tehetséges.

Harlan ott állt a mérnöki szobában, amelyet már látott a Halhatatlanság képernyőjén. Ebben a biopillanatban Voy Szociológus bizonyára teljes biztonságban ül a képernyő előtt, és figyeli a Technikus Beavatkozását.

Harlan nem sietett. A mérnöki szoba még százötvenhat percig üres lesz. A biztonság kedvéért a téridő engedély csupán száztíz percet ír elő, a fennmaradó negyvenhat percet a szokásos negyvenszázalékos „margó”-nak hagyva. A „margó”-t szükség esetére tartogatták, de egy Technikustól elvárták, hogy ne használja fel. A „margófaló” nem maradhatott sokáig Specialista.

Harlan csupán két percet akart felhasználni a száztízből. Csuklójára erősített kézi generátora bioidővel vette körül (a Halhatatlanságnak

úgynevezett emanációjával), éppen ezért nem fenyegette a Valóságváltoztatás semmiféle hatása, egy lépést tett a fal felé, a polcra felemelt egy kis tartályt, és átrakta az alatta levő polcra, egy gondosan kiszemelt helyre.

Ezután visszalépett a Halhatatlanságba éppolyan mindennapos módon, mint ahogyan más belép egy ajtón. Ha egy Halandó figyeli a jelenetet, egyszerűen azt látja, hogy Harlan eltűnik.

A kis tartály most ott állt, ahová Harlan tette. Nem fordította meg rögtön a világtörténelmet. Egy férfikéz néhány órával később odanyúl az előbbi helyre, de a tartályt nem találja ott. Másfél óráig keresik majd, de időközben az energiamező eltűnik, és a férfi türelmetlen lesz. Ingerültségében olyan döntést hoz, amelyet az előbbi Valóságban nem kellett volna meghoznia. Egy találkozó nem jött létre, egy ember, akinek meg kellett volna halnia, egy évvel tovább él más körülmények között, s egy másik ember, akinek élnie kellett volna, kissé korábban meghal.

A Változtatás egyre szélesebb gyűrűket vet, maximumát a 2481. Században éri el, huszonöt Századdal a Beavatkozás után, a felső időben. A Valóságváltoztatás intenzitása attól kezdve csökken. Az elméleti tudósok hangsúlyozzák, hogy a Beavatkozástól számítva a végtelen felső időben a Változtatás már oly parányivá válik, hogy a legfinomabb Kalkulálással sem lehet észlelni. Gyakorlatilag ez a felső határ.

Természetesen a Halandók közül egyetlen emberi lény se gyaníthatta, hogy valamiféle Valóságváltoztatás történt. Agyuk az anyaggal együtt változott, és csupán a Halhatatlanok állottak kívül mindezen, s figyelhették meg őket.

Voy Szociológus mereven bámulta a 2481. Században kékesen villogó jelenetet, ahol az imént még a népes űrhajóállomás nyüzsgő képét láthatta. Szinte fel se nézett, amikor Harlan belépett. Valami üdvözlésfélét mormogott.

A Változtatás valóban eltüntette az űrhajóállomást. Ragyogása kialudt, a korábbi fenséges épületek romokban heverték. Egy űrhajó ott rozsdásodott. Lelket nem lehetett látni. Teljes mozdulatlanság mindenütt.

Harlan futó mosolyt engedélyezett magának, az is csak egy pillanatra suhant át az arcán, aztán eltűnt. KHM volt, minden rendben. A Kívánt Hatás Maximuma. És azonnal megtörtént. Általában a Változtatások nem szükségszerűen következtek be a Technikus Beavatkozásának pillanatában. Ha a Beavatkozásra vonatkozó Kalkulációk felületesek voltak, órák vagy napok is eltelhettek, mielőtt a Változtatás bekövetkezik (természetesen bioidő szerint). A Változtatás csupán akkor fejeződött be, amikor a szabadság minden fokozata megsemmisült. Amíg fennállt az alternatív akciók matematikai lehetősége, a Változtatás nem következett be.

Harlan rendkívül büszke volt arra, hogy éppen ő kalkulálta az MSZV-t, ha éppen az ő keze nyomán történt a Beavatkozás, a szabadság fokozatai nyomban eltűntek, és a Változtatás azonnal lezajlott.

Voy halkán megszólalt:

- Gyönyörű volt.

A mondat sértette Harlan fülét, úgy vélte, kisebbiti művének szépségét.

- Én nem bánám - mondta -, ha mindenestül kiiktatnák a Valóságból az űrutazást.

- Miért? - kérdezte Voy.

- Mi jó van benne? Soha nem tart tovább egy vagy két évezrednél. Az emberek belefáradnak. Visszatérnek a Földre, és a gyarmatok kihalnak. Aztán négy vagy öt évezred múltán, vagy negyven vagy ötven után ismét megpróbálják, és ismét kudarcot vallanak.

Hiábavalóan fecsérlik az emberi tehetséget és erőt.

Voy szárazon megjegyezte:

- Valóságos filozófus.

Harlan elpirult. „Kár a szóért” - gondolta. Hirtelen témát változtatva haragosan megkérdezte Voytól:

- Mi van a Sorstervezővel?

- Mi volna vele?

- Lenne szíves ellenőrizni? Már elkészülhetett volna a munkájával.

A Szociológus rosszalóan pillantott rá, mintha azt mondaná: „Milyen türelmetlen ember!” De csak ennyit mondott:

- Jöjjön, nézzük meg.

Az iroda ajtaján olvasható név: Neron Feruque, rögtön szemébe ötlött Harlannak, és megütközött rajta, mivel emlékeztette két uralkodóra, akik a Primitív Időközben éltek a Földközi-tenger vidékén. (Hetenként ismétlődő beszélgetései Cooperrel az ő érdeklődését is szinte felizzították a Primitív Történelem iránt.)

Ez a férfi azonban, amennyire Harlan meg tudta ítélni, nem hasonlított egyik uralkodóra sem. Majdnem csontvázszerűen sovány volt, kampós orrára szorosan rásimult a bőre. Ujjai hosszúak voltak, csuklója pedig bütykös. Ahogyan a kis Analizátort kezelte, olyan volt, mint maga a halál, aki a lelkeket mérlegeli.

Harlan azon kapta magát, hogy mohón bámulja az Analizátort. Ez volt a Sorstervezés szíve és lelke, a bőre és csontja, ereje, izma és mindene. Tápláld be az egyed élettörténetét, kívánt adatait és a Valóságváltoztatás egyenleteit, azután az Analizátor szégyentelen vihogással kattog, mintha kacarászna, s egy perc alatt vagy egy nap alatt kiköpi a szóban forgó személy életének lehetséges változatait (az új Valóságban), s mindegyikre akkurátusan ráüti a valószínűségi értéket.

Voy Szociológus bemutatta Harlant. Feruque leplezetlen ellenszenvvel bámult a Technikus-jelvényre, biccentett, és tovább dolgozott.

- Elkészült a fiatal hölgy Sorsterve? – kérdezte Harlan.

- Még nem. Majd szólok, ha elkészült. – Feruque azok közé tartozott, akik a Technikusok iránti ellenszenvüket akár nyílt durvasággal is kifejezik.

Voy odaszólt neki:

- Ne olyan hevesen, Sorstervező.

Feruque-nek szinte a láthatatlanságig szőke szemöldöke volt. Arca így még jobban hasonlított egy csontváz koponyájához. Csontos gödrében forgó szeme rávillant Harlanra.

- Elpusztította az űrhajókat?

Voy bólintott.

- Egy Századdal késleltette.

Feruque valami mocskolódo szót mormolt. Harlan összefonta a karját, és a Sorstervezőre meredt, aki dühösen félrenézett.

„Tudja, hogy az az ő bűne is” - gondolta Harlan. Feruque odafordult Voyhoz.

- Figyeljen csak ide, ha már itt van, mi az Időt csináljak ezekkel a rákellenes szérumigényekkel? Nemcsak a mi Századunkban van rákellenes szérum. Miért mi kapjuk az összes kérelmeket?

- Minden más Század éppen így küszködik a túlnépesedéssel, tudja jól.

- Akkor hagyják abba a kérelmezést.

- Hogyan érhetnék el ezt?

- Könnyen. Rá kell venni az Időtanácsot, hogy ne fogadjon el többet.

- Nincs összeköttetésem az Időtanácshoz.

- De az öreghez van.

Harlan eltompultan, minden érdeklődés nélkül hallgatta a társalgást. De legalább elvonta figyelmét az Analizátor vihogásáról. Az „öreg”, tudta, a Szektorvezető Kalkulátor.

- Beszéltem az öreggel - mondta a Szociológus -, és ő beszélt a Tanáccsal.

- Fenéket. Biztosan csak a szokásos kódjelentést küldte fel. Neki is harcolnia kellene érte. Ez alapvető politikai kérdés.

- Az Időtanács most nem hajlandó változtatni az alapvető politikán. Tudja, milyen hírek keringenek.

- Igen, persze. Nagyon el vannak foglalva. Valahányszor ki akarnak térni valami elől, elterjed a hír, hogy az Időtanács nagyon el van foglalva.

(Ha Harlannak jobb kedve van, még nevet is rajtuk.)

Feruque töprengett néhány pillanatig, aztán kitört:

- A legtöbb ember nem képes felfogni, hogy a rákellenes szérum nem facsemete vagy energiamotor.

Tudom, hogy minden új fenyőhajtást megfigyelnek, nehogy ártalmasan hasson a Valóságra, a rákellenes szérum pedig emberi életet ment meg, és ez százszorosan bonyolultabb. Csak gondolkozzék, hány embert pusztít el a rák évente minden Században, ahol még nincs semmiféle rákellenes szérum. Elképzelheti, hányan akarnak meghalni a betegek közül, így aztán a Halandó kormányzatok minden Században állandóan elhalmozzák a Halhatatlanságot a kéréssel: szíveskedjenek, szépen kérjük, szíveskedjenek küldeni hetvenötezer ampulla szérumot súlyos betegeink részére, akik rendkívül fontosak a kultúra számára, lásd a mellékelt életrajzi adatokat.

Voy gyorsan bólintott.

- Tudom, tudom.

Ám Feruque-ben még volt keserűség:

- Elolvassák az életrajzi adatokat, s minden ember valóságos hős. Minden ember pótolhatatlan veszteség a világnak. A Sorstervező viszont számol. Mi lenne a Valósággal, ha minden ember életben maradna, és az Időbe is, ha az emberek különböző kombinációi is életben maradnának.

A múlt hónapban ötszázhetvenkét rákszérumkérésnek tettem eleget. Tizenhét, számolja csak őket, tizenhét Sorsterv nem tartalmazott egyetlen nemkívánatos Valóságváltoztatást. Gondolja meg, egyetlen eset sem volt,

amely kívánatos Valóságváltoztatást mutatott volna, de a Tanács szerint a semleges esetekben ki kell adni a szérumot. Hiszen humanisták, tudják, így aztán pontosan tizenhét ember gyógyult meg ebben a hónapban a megjelölt Századokban.

És mi történt? Boldogok a Századok? Ne higgye. Egy ember meggyógyult, és tucatnyi másik, ugyanabban az országban, ugyanabban az Időben nem gyógyult meg. Mindenki azt kérdi, miért éppen az az egy. Talán azok a fickók, akiket nem mentettünk meg, jellemesebb emberek, talán rózsás arcú emberbarátok, akiket mindenki szeret, s az, akit meggyógyítunk, amikor éppen nem a gyerekeit ütlegeli, idős édesanyját veri. Semmit sem sejtjenek a Valóságváltoztatásokról, és mi nem világosíthatjuk fel őket.

Mi isszuk meg annak a levét, Voy, ha az Időtanács nem rostálja meg a kérelmeket, és csak azokat hagyja jóvá, amelyek a kívánt Valóságváltoztatást eredményezik. Ezt akartam mondani. Ezeknek az embereknek a meggyógyítása vagy javára válik az emberiségnek, vagy hozzá sem kell kezdeni. És kár azt fecsegni, hogy „Miért ne, ha egyszer nem származik belőle baj”.

A Szociológus szenvedő arckifejezéssel hallgatta, és így szólt:

- Ha maga lenne rákos...

- Ostoba megjegyzés, Voy. Kiindulhatunk ebből?

Ilyen alapon soha nem lenne Valóságváltoztatás. Hiszen néhány balek minden alkalommal kitöri a nyakát, nem? Tegyük fel, maga az a balek, mi? Még valami. Ne felejtse el, egyre nehezebb megtalálni a következő alkalmas Valóságváltoztatást. A találmányra végzett Változtatás minden bioévvvel rosszabb következményekkel fenyeget. Ez azt jelenti, hogy a meggyógyítható fickók száma úgyszólván egyre csökken. Egyre csökken. Eljön a nap, amikor egy bioévben csak egyetlen fickót gyógyíthatunk meg, a semleges eseteket is beleszámítva. Ezt ne felejtse el.

Harlan a legcsekélyebb mértékben sem érdekelte a beszélgetés. Az effajta aggályoskodás a munkával jár. A Pszichológusok és a Szociológusok, ha magukból kiindulva vizsgálják a Halhatatlanságot, azonosulásnak hívják ezt a jelenséget. Az emberek azonosítják magukat azzal a Századdal, amelyhez a munkájuk köti őket. És a Század minden gondját-baját gyakran a sajátjukénak vallják.

A Halhatatlanság tűzzel-vassal harcol az azonosulás ördöge ellen. Senki sem dolgozhatott kétszázadnyi távolságon belül saját időthonától, hogy nehezebb legyen az azonosulás. Lehetőleg olyan Századba helyezték a Specialistákat, amelyek kultúrája élesen különbözik időthonuktól. (Harlannak eszébe jutott Finge és a 482. Század.) Sőt gyakran változtatták a munkahelyüket, ha a viselkedésük gyanússá vált. (Harlan egy 50. századbéli lyukas garast sem adott volna Feruque esélyeire, hogy egy bioévnél tovább is a helyén maradhat.)

És az emberek mégis balga vágyakozással azonosultak időthonukkal (ez az Idővágy, mindenki hallott róla). Nem tudni, miért, ez különösen az úrutazások Századaira vonatkozott. Ezt ki kellett volna vizsgálni, ha a Halhatatlanság nem félt volna szinte betegesen az önvizsgálattól.

Egy hónappal előbb Harlan még megvetette volna Feruque-et mint érzélgős hetvenkedőt, szeszélyes fajankót, aki azzal enyhíti az új

Valóságban csökkenő elektrogravitáció miatt érzett fájdalmát, hogy a rákellenes szérumokat követelő Századokra panaszkodik.

Talán be is jelentette volna az esetet. Kötelessége lett volna. Ennek az embernek a reakcióiban már nyilvánvalóan nem lehet bízni többé.

Most azonban már nem tehetette meg. Sőt szinte rokonszenvet érzett Feruque iránt. Hiszen az ő bűne sokkal súlyosabb.

Milyen könnyen siklott vissza a képzelete Noÿsra!

Aznap éjszaka jól aludt, s csak fényes nappal ébredt fel, a napsugár betűzött az áttetsző falakon, s mégis mintha ködös hajnali felhőpárnán ébredt volna. Noÿs nevetett le rá.

- Jóságos ég, alig akartál fölébredni!

Harlan első reflexével a paplant húzta volna magára, de nem találta. Végül visszaemlékezett mindenre, és üres tekintettel bámult a lányra, aztán elpirult. Mihez kezdjen most az éjszaka emlékével?

Hirtelen valami más jutott az eszébe, és felült.

- Ugye, még nem múlt el egy óra? Az Időbe is!

- Még csak tizenegy. Még megreggelizhetsz, és rengeteg időd marad.

- Köszönöm - mormolta.

- A zuhanyozót bekapcsoltam, és a ruháidat kikészítettem.

Mit is mondhatott volna?

- Köszönöm - morogta.

Reggelizés közben kerülte a lány tekintetét. Noÿs szemben ült vele, nem evett, állat egyik tenyerébe hajtotta, sötét haját simán féloldalt fésülte, szempillái valószínűtlenül hosszúak voltak.

Noÿs figyelte Harlan minden mozdulatát, amíg az lesütött szemmel evett, és megpróbált szégyenkezni, olyan keservesen, ahogy illett volna.

- Hova még egy órákor? - kérdezte Noÿs.

- Léglabdameccsre - makogta Harlan. – Megvan a jegyem.

- Ó, ez a döntő! Elmulasztottam az idei fordulót, e miatt az Időugrás miatt, hiszen tudod. Ki lesz a bajnok, Andrew?

Harlan furcsán elérékenyült az Andrew név hallatára. Kurtán megrázta a fejét, és megpróbált komoly külsőt ölteni. (Eddig mindig olyan könnyen sikerült.)

- Te biztosan tudod. Megfigyelted az egész korszakot, vagy nem?

Voltaképpen egyértelmű és rideg nemi kellett volna válaszolnia, de erőtlenség magyarázni kezdte:

- Rengeteg Tér és Idő volt a feladatomban. Nem emlékezhetem ilyen apróságokra, mint egy meccs végeredménye.

- Ó, csak nem akarod megmondani nekem.

Harlan nem válaszolt. Villáját beledöfte az apró, bő levű gyümölcsbe, és egyből bekapta. Kisvártatva Noÿs megszólalt:

- Láttad, mi történt a mi környékünkön, mielőtt idejöttél?

- Semmi részletet nem tudok, N-Noÿs. (Alig tudta kimondani a lány nevét).

Noÿs lágyan megkérdezte:

- Nem láttál bennünket? Nem tudtad egész idő alatt...

Harlan közbevágott:

- Nem, nem, én nem láthatom saját magamat.

Nem vagyok a Va... Nem vagyok itt, csak amikor idejövök. Nem tudom bővebben megmagyarázni. - Kétszeresen is izgatott lett. Először, hogy a

lány egyáltalán szóba hozhatta ezt. Másodszor, majdnem kicsúszott a száján: Valóság, a legtiltottabb szó a Halandókkal folytatott beszélgetésekben.

Noÿs felhúzta a szemöldökét, a szeme kikerekedett, és ámuldozva kérdezte:

- Szégyelled?

- Nem kellett volna megtennünk.

- Miért nem? - A 482. Században a kérdés teljesen ártatlan volt. - A Halhatatlanoknak ez tilos? - Hangjában csúfolódás csengett, mintha azt kérdezte volna, hogy a Halhatatlanoknak az evés is tilos-e.

- Ne használd ezt a szót - mondta Harlan. - És ha érdekel, általában tilos.

- Rendben van, akkor ne mondd el nekik. Én hallgatok.

Körül sétálta az asztalt, Harlan ölébe ült, s közben csípőjének egyetlen sima és hullámzó mozdulatával félrelökte az asztalkát.

Harlan egy pillanatra megdermedt, kezét felemelte, mintha el akarná lökni. Sikertelenül.

Noÿs odabújt hozzá, szájon csókolta, és Harlan már semmit sem tartott szégyellnivalónak. Semmit, ami Noÿst és őt érintette.

Már nem is emlékezett rá, mikor is tett először olyat, amit mint Megfigyelőnek etikailag nem lett volna szabad. Azaz, töprengeni kezdett a jelenlegi Valóság és a tervezett Valóságváltoztatás jellegén.

Nem a Század zilált erkölcsisége, nem az ektogenezis, nem a matriarchátus izgatta a Halhatatlanságot. Mindez megvolt az előző Valóságban is, és az Időtanács megtúrte ezeket. Finge szerint itt valami egészen apró dologról volt szó.

A Változtatásnak rendkívül csekélynek kellett lennie, és a megfigyelt csoportra kellett vonatkoznia. Ez nyilvánvaló volt.

Az arisztokráciára kellett irányulnia, a tehetős, felső osztályokra, a rendszer haszonélvezőire.

Csupán az izgatta Harlant, hogy akkor a Változtatás Noÿsra is vonatkozik.

A tér-idő engedély még hátralevő három napja alatt egyre jobban elkomorult, és komorságát még Noÿs társasága sem oszlatta el.

A lány meg is kérdezte:

- Mi történt? Egy darabig egészen másként viselkedtél, mint a Halha... egyszóval ott. Eleinte egyáltalán nem voltál ilyen hűvös. Most úgy látszik, gondterhelt vagy. Azért, mert vissza kell menned?

- Részben - válaszolta Harlan.

- Valóban vissza kell menned?

- Igen.

- Jó, és ki törődik veled, ha késeled egy kicsit?

Harlan majdnem elmosolyodott.

- Nem örülnének, ha elkésnék - mondta, és vágyódva gondolt az engedélyezett két nap margóra.

Noÿs bekapcsolta a zeneszerszámot, amely lágy és bonyolult dallamokat alkotott: hangokat és akkordokat kombinált találomra, az improvizációt bonyolult matematikai formulák irányították a kellemes

összhangok irányába. A dallam ismétlődött, mint a jégvirág, és legalább olyan szép volt.

A zene bővületében Harlan csak bámulta Noÿst, gondolatai egyre körülötte csapongtak. Új alakjában vajon ki lesz belőle? Halaskofa, munkáslány, hat kövér, csúnya, betegeskedő poronty anyja? Akárki lesz belőle, nem emlékezhet Harlanra. Az új Valóságban Harlan már nem lesz része életének. És akárki lesz is, nem Noÿs lesz már.

Nem egyszerűen szerelmes volt egy lányba. (Furcsa módon a „szerelem” szót most először használta gondolatban, és nem is tartott hosszú szünetet, hogy elámuljon a furcsa dolgon, és csodálkozzon rajta.) A tényezők egész komplexumát szerette: öltözködését, járását, beszédmódját, kifejezéseit. Az adott Valóságban eltöltött negyedszázad halmozta fel benne ezeket a tulajdonságokat. Egy bioévvvel ezelőtt az előző Valóságban nem lett volna az ő Noÿsa. És nem is lenne az ő Noÿsa a következő Valóságban sem.

Bár az új Noÿs sok tekintetben jobb lenne, Harlan csupán egy dolgot tudott biztosan. Ezt a Noÿst akarta, és itt, az egyetlen, akire most nézett, az egyetlen ebben a Valóságban. És ha Noÿsnek voltak hibái, akkor Harlan ezeket a hibákat is akarta.

Mit tehetett?

Sok minden átvillant az agyán: mind tilos dolog volt. Többek között az is eszébe jutott, hogy kifürkészi a Változtatás jellegét, és kideríti, hogyan hat majd Noÿsra. Az ember sohasem lehet biztos benne...

Síri csend ébresztette fel Harlant álmodozásából. Ismét a Sorstervező irodájában volt. Voy Szociológus a szeme sarkából figyelte. Feruque csontvázkoponyája egy magasságban volt vele.

A csend dermesztő volt.

Harlan egy pillanat alatt megértette a csönd jelentését. Egyetlen pillanat alatt. Az Analizátor nem ketyegett.

Harlan felugrott.

- Megvan a válasz, Sorstervező?

Feruque lenézett a kezében levő szalagra.

- Igen. Megvan. Kissé furcsa.

- Megkaphatnám? - Harlan kinyújtotta a kezét.

Szemmel láthatóan remegett.

- Nem látni semmit. És ez a furcsa.

- Hogy érti ezt, semmit? - Harlan úgy bámult Feruque-re, mintha csak most venné észre, hogy magas, ritka ködoszlop áll Feruque helyén.

A Sorstervező tárgyilagos hangja elvékonyodott:

- A baba nem létezik az új Valóságban. Semmiféle személyiségeltolódás. Eltűnt, ez az egész. Nincs. Az alternatívákat is kiszámítottam 0,0001 Valószínűségig. De sehol sem találtam meg. Tény az - és hosszú, száraz ujjával megdörzsölte az állat -, hogy a megadott vektorok kombinációja alapján nem is nagyon értem, hogyan létezhetett a régi Valóságban. Harlan alig hallotta:

- De... de a Változtatás olyan kicsi volt.

- Tudom. A tényezők furcsa összjátéka. Akarja a szalagot?

Harlan félig öntudatlanul vette át. Noÿs eltűnik? Noÿs nem fog létezni? Ez hogyan lehetséges?

Vállán érezte Voy kezét, és a Szociológus hangja eljutott a fülébe:

- Rosszul érzi magát, Technikus?

A kezét elkapta, mintha már megbánta volna, hogy elővigyázatlanul hozzáért a Technikushoz.

Harlan nyelt egyet, és nagy nehezen rendbe szedte arcvonásait.

- Teljesen jól vagyok. Lesz olyan szíves visszavinni a kabinba?

Nem szabad kimutatnia az érzéseit. Úgy kell viselkednie, mintha csupán az volna, aminek feltűnteti, merő akadémikus vizsgáldás. Palástolnia kell, hogy Noÿs eltűnése az új Valóságban szinte elviselhetetlenné fokozta örömét, a tiszta lelkesedés áradatát.

7. A büntett előjátéka

Harlan belépett a kabinba a 2456. Századnál, és visszapillantott, hogy meggyőződjön róla, hogy a Halhatatlanság zárófüggőnye hibátlanul működik-e, nem figyel-e Voy Szociológus. Ezekben az utóbbi hetekben szokásává lett, önkéntelen mozdulatává, mindig gyorsan hátrapillantott, hogy megbizonyosodjon, nincs-e valaki mögötte a kabinaknában.

És akkor már a 2456. Században Harlan a felső időbe indította a kabint. Figyelte, hogyan emelkednek a számok az időméteren. Bár a számok szédítő sebességgel száguldottak, volt elég ideje a töprengésre.

A Sorstervező felfedezése hogy megváltoztatta a helyzetet! Hogy megváltozott büntettének a jellege!

És minden Finge-től függ. A mondat nem hagyta békén nevetséges alliterációjával, és súlyos üteme ott zsongott a fejében: Finge-től függ. Finge-től függ...

Amikor a Noÿsszal töltött napok után a 482. Századból visszatért a Halhatatlanságba, került minden személyes találkozást Finge-dzsel. Amint a Halhatatlanság bezárult mögötte, ismét érezte bűnösségét. A megszegett hivatali esküt, amelyet a 482. Században semmiségnek tekintett, most, a Halhatatlanságban elviselhetetlennek érezte.

Jelentését a személytelen csőpostán küldte el, és bezárkózott a szobájába. Gondolkoznia kellett, időt nyernie, hogy mindent átgondoljon, s önmagában is hozzászokjon az új helyzethez.

Ám Finge nem hagyta békén. Alig egy órával azután, hogy Harlan elvégezte a kódolást, és elküldte jelentését, Finge már felhívta.

A Kalkulátor Harlanra meredt a videotelefon ernyőjéről.

- Azt hittem, hogy az irodájában van - mondta.

- Elküldtem a jelentést - válaszolta Harlan. - Szerintem mindegy, hol várom meg az új eligazítást.

- Igen? - Finge lepillantott a kezében tartott kódszalagra, és lyukazását vaksin a szeméhez emelte. - A jelentés nem teljes - folytatta. - Meglátogathatom a szobájában?

Harlan egy pillanatig habozott. Ez az ember a felettese, és ha most visszautasítja a kierőszakolt meghívást, parancsmegtagadásnak is minősíthetik. Sőt nyíltan hirdetné a bűnösségét, és kínzó lelkiismerete ezt már nem bírta volna.

- Szívesen látom, Kalkulátor - felelte hűvösen.

Finge sima modora az epikureizmus zavaró elemét vitte be Harlan rideg lakásába. Harlan időotthona, a 95. Század hajlott a spártai ízlésre a

lakberendezés terén, és Harlan is vonzódott hozzá. A hajlított fémszékeket sötét lemez fedte, amit mesterséges erezéssel fához tettek hasonlóvá (nem valami nagy sikerrel). A szoba egyik sarkában pedig olyan bútordarab állt, amely teljesen elütött a kor ízlésétől.

Finge rögtön felfedezte.

A Kalkulátor végighúzta rajta püffedt ujját, mintha az anyagát próbálgatná.

- Milyen anyag ez?

- Fa - válaszolta Harlan.

- Valódi anyag? Igazi fa? Elképesztő! Maguk használnak fát az időotthonukban?

- Használunk.

- Értem. Egyébként a szabályzat megengedi, Technikus - nadrágjába törölte az ujját, amellyel megérintette a tárgyat -, de nem tudom, tanácsos-e, hogy az ember saját időotthonának a kultúrája közt éljen. Az igazi Halhatatlan, bármilyen is a környezete, alkalmazkodik hozzá. Például nemigen hiszem, hogy az utóbbi öt évben kétszer is ettem energia edényből. - Felsóhajtott. - Pedig mindig undorodtam attól, hogy az étel hozzáérjen bármi anyaghoz. De nem adom be a derekamat. Nem én.

Tekintete visszasiklott a fatárgyra, de most már mindkét kezét a háta mögött tartotta.

- És mi ez? Mire való?

- Könyvespolc - felelte Harlan. Nagyon szerette volna megkérdezni Finge-től, mit érez, ha keze a tomporán nyugszik. Nem volna-e higiénikusabb, ha ruhája is és teste is tiszta s szennyezetlen energiamezőből állna?

Finge felhúzta a szemöldökét.

- Könyvespolc. Akkor azok a tárgyak ott rajta könyvek. Eltaláltam?

- Igen.

- Eredeti példányok?

- Persze, Kalkulátor. A 24. Században szereztem őket. Némelyik a 20. Századból származik. Ha... ha belenéz, kérem, legyen óvatos. A lapokat restaurálták és impregnálták, de mégsem műanyag. Óvatosan kell kezelni.

- Nem akarok hozzájuk érni. Eszem ágában sincs megfogni őket. Eredeti 20. századbeli por lepi be őket, gondolom. Még ilyet, könyvek! - Nevetett. - Cellulózlapok, ugye? Azt akarta mondani, mi?

Harlan bólintott.

- A cellulózt impregnálással tartósították. Igen. - Mélyet lélegzett, hogy nyugalmat erőltessen magára.

Nevetséges lett volna azonosítani magát ezekkel a könyvekkel s magára venni a gúnyolódást.

- Egyébként az a gyanúm - folytatta Finge -, hogy ezeknek a könyveknek az egész tartalma két méter filmszalagon elfér, és egy körömnnyi helyen elraktározható. És miről szólnak ezek a könyvek?

- Egy 20. századbeli képes újság évfolyamai.

- Ezeket olvassa?

Harlan büszkén felelte:

- Ez csak néhány kötet a teljes gyűjteményemből.

A Halhatatlanság egyetlen könyvtára sem dicsekedhet ilyen teljes sorozattal.

- Igen, ez a maga hobbija. Most már emlékszem, hogy egyszer említette, mennyire érdekli a Primitív Történelem. Csodálkoztam is, hogyan engedhette meg az Oktatója, hogy ilyen dolgok érdekeljék. Tiszta energiapocsékolás.

Harlan beharapta az ajkát. Ez az ember, most már látta, szántsándékkal ki akarja hozni a sodrából. Nem szabad beugrani neki.

Unottan megjegyezte:

- Azt hittem, a jelentésem miatt jött.

- Igen, amiatt. - A Kalkulátor körülnézett, kiválasztott egy széket, és óvatosan leült. - Nem egészen teljes, ahogy már mondtam a videotelefonon.

- Milyen tekintetben? (Nyugalom! Nyugalom!)

Finge idegesen elmosolyodott.

- Mit hagyott ki a jelentéséből, Harlan?

- Semmit. - És bár magabiztosan hangzott a válasz, mégis bűnbánóan állt ott.

- Hagyja ezt, Technikus. Jelentős időt töltött el a fiatal hölgy társaságában. Vagyis csak ha megtartotta a tér-idő engedély utasításait. Remélem, megtartotta?

Harlant már annyira furdalta a lelkiismerete, hogy nem kapta be ezt a csalétket - észre sem vette, hogy szakértelmét nyíltan kétségbe vonják.

Csak annyit tudott kinyögni:

- Megtartottam.

- És mi történt? Semmit nem közöl a személyes időtöltéséről.

- Nem történt semmi lényeges - válaszolta Harlan kiszáradt szájjal.

- Nevetséges. Ilyen korú és ilyen tapasztalt embert nem kellene figyelmeztetnem, hogy nem a Megfigyelő dönti el, mi a fontos és mi nem.

Finge mereven bámulta Harlant. Szeme sokkal szúrósabb és követelőbb volt, mint a vallatás hangneme.

Harlan figyelmét ez nem kerülte el, és nem vezette félre Finge hangja se, de a kötelességérzet ösztökélte. A Megfigyelő kötelessége, hogy mindent jelentsen. A Megfigyelő csupán a Halhatatlanságból az Időbe vetett érzékelő-tapogató műszer. Kitapogatja a környezetét, aztán visszahúzódik. Ha a Megfigyelő tökéletesen látja el feladatát, nincs is egyénisége: nem is számít embernek.

Harlan szinte gépiesen kezdte azoknak az eseményeknek a felsorolását, amelyeket kihagyott a jelentéséből. A Megfigyelő gyakorlott emlékezetével szóról szóra idézte a beszélgetéseket, felidézve a hangsúlyokat és az arckifejezést is. Szívesen ismételte a párbeszédet, mert közben ismét átélte őket, és szinte megfeledkezett arról, hogy Finge vallatása és helyrebillenő kötelességérzete bűnének beismerésébe hajszolja.

Csupán amikor az első hosszabb beszélgetés végéhez érkezett, csak akkor kezdett dadogni, és a Megfigyelő objektívitasának páncélja megrepedezett.

A további részletektől Finge hirtelen felemelt keze mentette meg és a Kalkulátor éles, ideges hangja:

- Köszönöm. Ennyi elég, ha azt akarja elmondani, hogyan hált a nővel.

Harlan megdühödött. Finge az igazat mondta, de hanghordozásra goromba és nyers volt, és ami még rosszabb: közönséges. És ez a dolog bármi más lehetett, de közönséges nem.

Harlan azzal magyarázta Finge magatartását, aggodalmaskodó keresztkérdéseit és azt, hogy a szóbeli jelentést éppen ezen a ponton szakította félbe, hogy Finge féltékeny! Erre megesküdtött volna. Sikerült megkaparintania azt a lányt, akire Finge is igényt tartott.

Diadal töltötte el, és ez édes érzés volt. Életében először ismert meg olyan célt, amely többet ért, mint a Halhatatlanság rideg törvényeinek a tisztelete. Továbbra is féltékenynek akarta látni Finge-et, mert Noÿs Lambent most már végérvényesen az övé volt.

Hirtelen lelkesedésében kitört belőle az a kérdés, amellyel eredetileg csupán négy-öt nap megfontolt várakozás után akart előrukkolni.

Igy szólt:

- Tisztelettel engedélyért folyamodom, hogy kapcsolatba léphessek egy Halandóval.

Finge mintha felriadt volna álmodozásából:

- Noÿs Lambenttel, ha jól sejttem.

- Igen. Mint a Szektor vezető Kalkulátora, úgyis ön továbbítja a kérésemet...

Harlan akarta, hogy a kérést Finge továbbítsa. Hadd szenvedjen. Ha ő is ragaszkodik a lányhoz, ám szóljon, és akkor Harlan ragaszkodni fog ahhoz, hogy a lány válasszon. Szinte mosolygott erre a gondolatra. Remélte, sor kerül erre is. Az lesz aztán az igazi diadal.

Rendes körülmények között egy Technikus természetesen nem remélhette, hogy egy Kalkulátor kívánságával szembeszegüljön, de Harlan biztosan számított Twissellre, és Finge-nek korán kellene felkelnie ahhoz, hogy Twissellt kijátssza. Ennek ellenére Finge nyugodtnak látszott.

- Úgy veszem észre - mondta -, hogy illegálisan máris birtokba vette a lányt.

Harlan elpirult, és erőtlen védekezésre kényszerült:

- A tér-idő engedély ragaszkodott hozzá, hogy négyszemközt maradjunk. Mivel semmi határozottan tilos dolog nem történt, nem érzem magam bűnösnek.

Ez azonban hazugság volt, és Harlan látta Finge félig szórakozott kifejezéséből, hogy ezt ő is tudja.

- Valóságváltoztatás lesz - szólt Finge.

- Ebben az esetben kiegészítem kérelmemet azzal, hogy az új Valóságban is engedélyezzék kapcsolatomat Lambent kisasszonnyal - felelte Harlan.

- Nem hinném, hogy bölcs dolog lenne. Hogy lehet ilyen biztos a dolgában? Az új Valóságban Miss Lambent talán férjnél lesz, talán megcsúnyul. Sőt valamit biztosan tudok. Az új Valóságban maga már nem kell neki. Nem kell neki.

Harlan összerezzen.

- Erről ön semmit sem tudhat.

- Ó! Azt hiszi, ez olyan nagy szerelem? A lelkek elválaszthatatlan kapcsolata? Túléli a külső változásokat? Biztosan elolvasott egy csomó Halandó regényt!

Harlan most már elveszítette a fejét.

- Beszélhet, nem hiszek önnek.
- Hogyan mondta? - kérdezte Finge hűvösen.
- Hazudik! - Harlan most már nem ügyelt a szavaira. - Féltékeny!
Önnek is megvoltak a terveik Noÿsszal, de ő engem választott.

- Mit képzél... - kezdte Finge.
- Azt. Nem vagyok bolond. Igaz, nem vagyok Kalkulátor, de azért nem vagyok tökfilkó. Azt mondja, hogy Noÿs nem akar engem az új Valóságban? Honnan tudja? Még azt sem tudhatja, milyen lesz az új Valóság. Azt se, hogy egyáltalán új Valóság lesz-e. Az imént kapta meg a jelentésemet. Előbb ki kell elemezni, mielőtt Valóságváltatót kalkulálnánk, aztán még jóvá is kell hagyni. És ha azt állítja magáról, hogy ismeri a Változtatás jellegét, akkor hazudik.

Finge többféleképpen visszavághatott volna. Harlan ezt izgatottságában is tudta. Nem is próbált válogatni a válaszok között. Finge peckesen kivonulhatott volna sértett haragjában, hívhatta volna a Biztonsági Szolgálat egyik tagját, hogy vegye őrizetbe Harlant a szolgálati szabályzat megsértéséért, visszavághatott volna, ordíthatott volna, mint Harlan, felhívhatta volna Twissellt hivatalos panasszal élve, megtehetette volna, hogy...

Finge egyiket sem tette.

Udvariasan így szólt:

- Üljön le, Harlan. Beszéljük meg az ügyet.

És mivel válasza teljesen váratlan volt, Harlan eltátotta a száját, és zavartan leült. Elszántsága egyszeriben tovatűnt. Mi történt?

- Talán emlékszik rá - kezdte Finge -, már említettem, hogy a 482. Századdal minden problémánk abból adódik, hogy a jelenlegi Valóság Halandóinak egy része helytelen álláspontot képvisel a Halhatatlansággal kapcsolatban. Emlékszik? - Olyan enyhén sürgető módon beszélt vele, mint valami tanító bácsi a kissé elmaradott tanulóval, de Harlan úgy látta, hogy szemében gonosz fény villan fel.

- Természetesen - válaszolta.

- Akkor arra is emlékszik, hogy említettem, az Időtanács nem hajlandó elfogadni elemzésemet, mielőtt különleges Megfigyelés meg nem erősíti. Nem gondolja, hogy én már kikalkuláltam a szükséges Valóságváltatót?

- S az én Megfigyelésem megerősíti?

- Meg.

- A Megfigyelésem alaposabb elemzéséhez idő kell.

- Ostobaság. A maga jelentése fabatkát sem ér. A megerősítést most kaptam meg magától, szóban.

- Nem értem.

- Figyeljen ide, Harlan, hadd mondjam el, mi baj van a 482. Századdal. A Század uralkodó osztályában, különösen a nők között, elterjedt az a hiedelem, hogy a Halhatatlanok a szó szoros értelmében halhatatlanok, tehát örökké élnek... Az Időbe is, ember, Noÿs Lambent is ezt mondta magának! Húsz perccel ezelőtt ismételte el a szavait.

Harlan üres tekintettel bámult Finge-re. Eszébe jutott Noÿs lágy, becéző hangja, amikor odahajolt hozzá, és gyönyörű, fekete szemével oly lebilincselően nézett rá: „Örökké élsz. Halhatatlan vagy.”

Finge folytatta:

- Az ilyesfajta hiedelem ártalmas. Következetlenségeket okoz, megnehezíti a Szektor munkáját, de a Kalkuláció kimutatta, hogy csupán az esetek kis százalékában volna szükséges a Változtatás. De ha a Változtatás szükséges, akkor nyilvánvaló, hogy elsősorban a Század azon lakóinak kell maximálisan megváltozniuk a Változtatásnál, akik hisznek ebben. Más szóval az arisztokrata nőknek. Köztük Noÿsnek.

- Ez lehetséges, de én mégis megmaradok az elhatározásomnál - felelte Harlan.

- Semmi esélye sincs. Azt hiszi, elbűvölő egyénisége készítette az elpuhult arisztokrata nőt, hogy egy jelentéktelen Technikus karjába vesse magát? Térjen észre, Harlan, gondolkozzon józanul.

Harlan makacsul összeszorította az ajkát. Nem felelt.

Finge folytatta:

- Nem is képzeli, mit találtak ki ehhez a babonához, a Halhatatlanok jelenlegi életével kapcsolatban. Az Időbe is, Harlan! A legtöbb nő azt képzeli, hogy ha intim kapcsolatba kerül egy Halhatatlannal, az a Halandó nőt (ahogy ők képzelik magukról) képessé teszi arra, hogy örökké éljen.

Harlan megingott. Ismét tisztán hallotta Noÿs hangját: „Bárcsak Halhatatlan lennék...” És érezte a csókjait.

- Nehéz ilyen babona létezésében hinni, Harlan - folytatta Finge. - Ilyenre még nem volt példa. A véletlen tévedések régiójába esik, úgyhogy a Kalkulációs vizsgálódások az előző Változtatásokat illetően nem nyújtottak semmiféle támpontot. Az Időtanács nyilvánvaló bizonyítékot akart, közvetlen igazolást.

Lambent kisasszonyra esett a választásom, mint osztályának jellegzetes képviselőjére. Másik kísérleti alanynak pedig magát választottam...

Harlan felpattant.

- Engem választott? Kísérleti alanynak?

- Sajnálom - mondta Finge -, erre szükség volt. Maga nagyon jó kísérleti alanynak ígérkezett.

Harlan csak bámult rá.

Finge udvariasan fészkelődött Harlan tekintetének súlya alatt.

- Hát nem érti? Nem, még most sem érti. Figyeljen ide, Harlan. Maga a Halhatatlanság halvérű gyermeke. Magát nem érdeklik a nők. Maga a nőket és minden velük kapcsolatos dolgot erkölcstelennek tart. Nem, van erre jobb szó. Maga bűnösnek tartja őket. Ezt mindenki észreveszi magán, és akármelyik nő csak annyira kívánja magát, mint egy hónapja döglött makrélát. És aztán itt van ez a nő, egy hedonista kultúra agyondédelgetett, gyönyörű gyermeke, aki égő szenvedéllyel már az első este elcsábítja magát, szinte esedezik a maga öleléséért. Hát nem érti, milyen nevetséges ez, lehetetlen helyzet, hacsak, igen, hacsak ez nem az a bizonyíték, amit keresünk.

- Azt akarja mondani, hogy eladta magát... - kereste Harlan a szavakat.

- Mire jó ez az erős kifejezés? Ebben a Században nem szégyellik a nemi életet. Az egyetlen furcsa a dologban az, hogy éppen magát választotta, viszont az örök élet kedvéért tette, ez nyilvánvaló.

Harlan felemelkedve, ujjait begömböltve rárontott Finge-re Nem gondolt semmire, csak ösztönösen meg akarta fojtani.

Finge hátraugrott. FÜRGE, reszkető kézzel előrántotta a sugárpisztolyt.

- Hozzám ne érjen! Vissza!

Harlannak még volt annyi esze, hogy megálljon. Haja csapzott volt. Ingét átítatta a veríték. Orrcimpája fehéren remegett, sípolva szedte a levegőt.

- Jól ismerem magát, látja - mondta erőtlen hangon Finge -, és számítottam az erőszakosságára. Ha kell, lövök.

- Takarodjon! - mondta Harlan.

- Megyek. De először hallgasson meg. Amiért megtámadott egy Kalkulátort, lefokozhatják, de egyelőre ezt hagyjuk. Végül is meg fogja érteni, hogy nem hazudtam. Az új Valóságban Noÿs Lambent, akárki lesz vagy nem lesz, nem hisz majd ebben a babonában. A Változtatás célja az, hogy kiirtsuk ezt a hiedelmet. És e nélkül, Harlan - hangja szinte csikorgott -, olyan nő, mint Noÿs, hogy szerethetne olyan férfit, mint maga?

A pohos Kalkulátor a sugárpisztoly csövét Harlanra irányítva az ajtóhoz hátrált. Majd bösz kajánsággal hozzátette:

- Természetesen, ha Noÿs most kéznél volna, Harlan, ha most kéznél volna, elszórakozhatna vele. Folytathatná az ügyet, és legalizálhatná. Mondom, ha. De a Változtatás nemsokára itt lesz, Harlan, és utána már nem szórakozhat vele. Milyen kár, hogy a most nem tart tovább még a Halhatatlanságban sem, mi, Harlan!

Harlan már nem nézett rá. Finge végül is győzött, vitathatatlan és szemtelen diadallal hagyta el a csatamezőt. Harlan üres tekintettel bámulta saját cipőjét, és amikor felnézett, Finge már nem volt a szobában. Őt másodperc vagy tizenöt perc telt el távozása óta, nem tudta volna megmondani. Az órák ólomlábán cammogtak, és Harlan úgy érezte, gondolatainak a csapdájába esett. Amit Finge mondott, olyannyira igaz volt, vitathatatlanul igaz. Harlan megfigyelői agya vissza tudott tekinteni saját maga és Noÿs viszonyára, erre a kurta és szokatlan kapcsolatra, és most egészen másképp látta a dolgokat.

Szó sem volt hirtelen fellángolásról. Hogyan is hihette? Fellángolás egy olyan férfi iránt, mint ő?

Természetesen nem erről volt szó. Könny égette a szemét, és szégyenkezett. Milyen nyilvánvalóan hideg számítás volt az egész. A lány tagadhatatlanul vonzó fizikailag, és semmiféle erkölcsi megfontolás nem tartja vissza, hogy ezt kihasználja. Ki is használta, és ennek semmi köze nincs Andrew Harlanhoz mint férfihoz. Ő csupán a Halhatatlanság eszméjét képviselte, ahogyan a babona torzításában Noÿs látta.

Harlan hosszú ujjai gépiesen végigsimogatták könyvespolcának köteteit. Az egyiket kiemelte, és szórakozottan kinyitotta.

A betűk összefolytak a szeme előtt. A képek fakó színei torz, formátlan alakot öltöttek.

Vajon Finge miért vette magának a fáradságot, és miért mesélte el neki mindezt? Voltaképpen nem lett volna joga hozzá. Egy Megfigyelő vagy bárki más, aki Megfigyelést végez, soha nem tudhatja Megfigyelésének végeredményét. A tudás kibillentette a tárgyilagos, nem emberi műszer eszményi helyzetéből.

Meg akarta semmisíteni, természetesen, aljas és féltékeny bosszút állni!

Harlan továbblapozta a magazint. Azon kapta magát, hogy egy meglepően piros színű földi jármű képét bámulja, a kocsit a 45., a 182., a 690. és a 984. Századra emlékeztette, és a késő Primitív Korra. Közönséges jármű volt, belsőégésű motorral. A Primitív Korban a természetes petróleumszármazékok szolgáltak energiaforrással, és természetes gumi övezte a kerekeket. A későbbi Századokban a helyzet természetesen megváltozott.

Harlan erre is felhívta Cooper figyelmét. Részletesen elmagyarázta, és csak hogy meneküljön a boldogtalan jelentől, agya visszakanyarodott erre a pillanatra. Az éles és lényegtelen emlékképek enyhítették fájdalmát.

- Ezek a hirdetések - magyarázta - többet árulnak el a Primitív Korról, mint az úgynevezett újságcikkek. Az újságcikkek feltételezik az alapvető tudást a szóban forgó világról. Egyes kifejezéseket nem magyaráznak meg, úgy vélik, mindenki érti. Például, mi az a „golflabda”?

Cooper készségesen elismerte tudatlanságát. Harlan tovább magyarázott, és ettől az oktató hangnemtől az órákon nem tudott megszabadulni.

- Véletlen megjegyzésekből következtetni tudunk, hogy természetes anyagból készült apró gömb volt. Játszottak vele, de csak azért tudjuk ezt, mert a Sport címszó alatt említik. Továbbmegyek, azt is megtudhatjuk, hogy valami hosszú bottal ütögették, és a játék célja az volt, hogy a labdát bekergessék a talajban levő lyukba. De miért vesződünk a következtetéssel és okoskodással? Nézze meg ezt a hirdetést!

Ennek az az egyetlen célja, hogy rábírja az olvasót, vásároljon ilyen labdát, s eközben közeli felvételen, keresztmetszetben bemutassa még a szerkezetét is.

Cooper azonban nem sokra értékelte az egészséget, hiszen olyan korból jött, ahol a hirdetés nem terjedt el futótűz módjára, mint a késői Primitív Századokban.

- Nem undorító - kérdezte -, hogy ezek az emberek a saját árujukat dicsérik? Ki volna olyan bolond, hogy higgyen a másoknak, amikor a saját portékáját magasztalja? Vagy talán elismeri a hibáit? Vagy a túlzást finoman elhallgatja?

Harlan időotthonában a hirdetések közepesen virágoztak, ezért elnézően vonta fel szemöldökét, és csak ennyit mondott:

- El kell fogadnia. Ez volt az életformájuk, és mi sohasem vitatkozunk életformákkal, csak ha komolyan veszélyeztetik az egész emberiséget.

Harlan gondolatai visszakanyarodtak a jelenbe, és bámulta a képeslap nagyszájú, szemtelen hirdetéseit. Hirtelen izgatottsággal azt kérdezte magától: Valóban lényegtelenek voltak ezek a gondolatok? Vagy pedig csak kízóan ki akart törni a sötétségből, vissza Noéshoz?

Hirdetés! Ezzel a fortéllyal csalogatják be a boltba a gyanútlan vevőket. Érdekl-e a járműgyárost, hogy az adott egyén érez-e természetes vágyat az áru megvásárlására? Ha a klienst (ez az igazi szó erre) mesterségesen rá lehet beszélni vagy levenni a lábáról, hogy vágyat érezzen iránta, és meg is vegye, nem mindegy, mit gondolt előtte?

Akkor mit számít az, hogy Noés szerelemből vagy számításból szerette? Ha sokáig együtt lennének, egyre jobban megszeretné. Harlan megszeretné magát, és a végén a szerelem és nem a kiindulópontja

lenne a fontos. Most szinte bánta, miért nem olvasott Halandó regényeket, amelyeket Finge olyan epésen említett.

Harlan keze ökölbe szorult egy hirtelen gondolatra. Ha Noÿs őhozzá, Harlanhoz fordult halhatatlanságért, akkor ez csak azt jelentheti, hogy még nem teljesült ez a kívánsága. Tehát egyetlen Halhatatlant sem szerethetett azelőtt. Eszerint kapcsolata Finge-dzsel titkárnoi teendőkre szorítkozott. Máskülönbén mi szüksége lett volna őrá?

Finge bizonyára megpróbálkozott, próbálkoznia kellett... (Harlan még gondolatban sem merte befejezni a mondatot.) Finge valószínűleg a saját személyén tapasztalta a babona létezését. Valószínűleg Noÿsra is szemet vetett, hiszen a kísértés állandó volt. És Noÿs biztosan visszautasította.

És Finge-nek őt kellett felhasználnia, és neki sikerült. Hát ezért kínozza, ezért próbálta elhitetni vele, hogy Noÿs csupán gyakorlati megfontolásokból lett az övé.

Noÿs visszautasította Finge-et, bár a halhatatlansága volt a tét, és őt, Harlant választotta. Tehát választhatott, és őt választotta. Nemcsak hideg számítás volt az egész. Az érzelem is szerepet játszott.

Harlan gondolatai egyre vadabbul keringtek, és percről percre lázasabb tervek fordultak meg fejében.

Találkoznia kell Noÿsszal! Most! A Valóságváltoztatás előtt. Hogyan is gúnyolódott Finge: „A most nem tart örökké, még a Halhatatlanságban sem.”

Majd meglátjuk! Majd meglátjuk!

Harlan pontosan tudta, mit kell tennie. Finge dühös kötekedése olyan állapotba kergette, amikor már készen állt a büntetresre is, és Finge végső gúnyolódása végül azt is elárulta, milyen büntetres kell elkövetnie.

Egy percet sem késlekedett. Fellelkesedve, sőt vidáman lépett ki a szobájából, majdnem sietve, hogy elkövesse a legnagyobb büntetres a Halhatatlanság ellen.

8. A büntetres

Senki sem kérdezett tőle semmit. Senki sem állította meg.

A Technikusok társadalmi elszigeteltsége mégis járt valami előnnyel. A kabincsatornákon át az Időkapuhoz ment, és működésbe hozta. A véletlen lehetőség persze megvolt, hogy valaki hivatalos megbízásból használni akarja a kaput, és elcsodálkozik, miért működik. Rövid habozás után ráütötte saját pecsétjét a kijáratra. Egy lepecsételt ajtó kevésbé feltűnő. Lepecsétetlen ajtó, amely működésben van, erről hetekig beszélhetnek.

Természetesen lehet, hogy maga Finge botlik bele az ügybe. Meg kell kockáztatnia.

Noÿs még ott állt, ahol Harlan hagyta. Kínzó órák (bioórák) teltek el azóta, hogy Harlan megvált a 482. Századtól a magányos Halhatatlanság kedvéért, de most ugyanabba az Időbe ugrott vissza, a másodperc töredéke alatt. Noÿsnek a szempillája sem rezdült meg közben.

Noÿs ijedten kérdezte:

- Valamiről elfelejtkeztél, Andrew?

Harlan vágyakozva nézett a lányra, de meg se moccant. Eszébe jutottak Finge szavai, s félt az elutasítástól. Hűvösen így szólt:

- Azt kell tenned, amit mondom.

- Mégis van valami baj? - kérdezte Noÿs. – Hiszen csak az imént tűntél el. Egy perce sincs.

- Ne félj semmitől - válaszolta Harlan. Csak ennyit mondott, pedig meg akarta fogni a kezét és megnyugtatóan simogatni. Ehelyett nyersen felelt.

Valami démon kényszerítette, hogy mindig a rossz dolgot csinálja. Miért jött vissza az első adandó pillanatban? Azonnali visszatéréssel csak megzavarta a lányt.

(Valójában nagyon jól tudta a magyarázatát. A téridő engedély kétnapi türelmi margót engedélyezett a számára.) A türelmi periódus korábbi szakasza biztonságosabb volt, és kevésbé fenyegetett a felfedezés veszélyével. Természetes igyekezete az volt, hogy minél kevesebb alsó időt használjon fel. Ám még így is ostoba kockázatot vállalt. Könnyen eltéveszthette volna a számításokat, és akkor előbb lép vissza az Időbe, mint ahogy bioórákkal előtte otthagya. Akkor mi történik? Mint Megfigyelő elsőként azt a szabályt tanulta meg: „Ha egy személy ugyanannak a Valóságnak ugyanabban az Idejében két pontot foglal el, akkor ez annak a kockázatával jár, hogy találkozik önmagával.”

Nem tudni, miért, ezt el kellett kerülniük. Miért? Harlan tudta, hogy nem szeretne önmagával találkozni. Nem szeretne szemébe nézni egy másik, korábbi (vagy későbbi) Harlannak. Ezenkívül ez paradoxon is lenne, s mit is ismételtetett olyan szívesen Twissell? „Az Időben nincs semmiféle paradoxon, mert az Idő szándékosan elkerüli a paradoxonokat.”

Harlan ezen morfondírozott, Noÿs pedig bámult rá nagy csillagszemével.

Aztán a lány odalépett hozzá, hűvös kezét Harlan égő arcára szorította, és lágyan így szólt:

- Bajban vagy.

Harlan úgy érezte, a lány kedvesen-szerelmesen néz rá. Vagy tévedne? Noÿs már elérte, amit akart. Mit kíván még? Megragadta a lány csuklóját, és rekedten mondta:

- Velem jössz? Most? Minden kérdezősködés nélkül? Azt teszed, amit mondom?

- Mennem kell? - kérdezte a lány.

- Igen, Noÿs. Nagyon fontos.

- Akkor megyek - felelte természetesen Noÿs, mintha naponta kérnének tőle ilyesmit, és ő mindig meg is tenné.

A kabin ajtajánál Noÿs egy pillanatig habozott, majd belépett.

- A felső időbe megyünk, Noÿs.

- Tehát a jövőbe, ugye?

A kabin már halkán zümmögött, amikor a lány belépett, és mihelyt helyet foglalt, Harlan a könnyökével észrevétlenül indított.

Noÿson nem látszottak a hányinger jelei, amint elindultak az időben. Harlan attól félt, hogy a lány rosszul lesz.

Nyugodtan ült, és olyan szép volt, hogy Harlannak belefájdult a szíve, s nem is törődött azzal, milyen vétséget követ el, amikor egy Halandót engedély nélkül átvisz a Halhatatlanságba.

Noÿs megszólalt:

- Az a tárcsa az éveket mutatja, Andrew?

- A Századokat.

- Azt akarod mondani, hogy már sok ezer évvel előreugrottunk a jövőbe? Máris?

- Igen.

- Nem érezni semmit.

- Tudom.

A lány körülnézett.

- De hogyan haladunk?

- Nem tudom, Noÿs.

- Nem tudod?

- A Halhatatlanságban sok minden van, amit nehéz megérteni.

Az időmérő számai szinte rohantak. Gyorsabban, egyre gyorsabban, a végén szinte összeolvadtak. Harlan a könyökével a maximumra állította a sebességszabályozót. A megnövekedett energiafogyasztás meglephette ugyan az energiatelepeket, de Harlan ettől nem tartott. Senki sem várta őket a Halhatatlanságban, és ez már kilencvenszázalékos győzelem. Most már csak biztos helyre kell rejtenie Noÿst.

Harlan ismét a lányra nézett.

- A Halhatatlanok sem tudnak mindent.

- És én nem vagyok Halhatatlan - mormogta a lány. - Olyan keveset tudok.

Harlannak a torkában dobogott a szíve: „Még nem Halhatatlan? De hiszen Finge azt mondta...”

Hagyd a csudába - intette le önmagát. - Hagyd a csudába. Veled jött. Rád mosolyog. Mi kell még?

Aztán mégis megszólalt:

- Azt hiszed, hogy a Halhatatlanok örökké élnek, ugye?

- Igen, mindenki Halhatatlannak hívja őket, és mindenki azt mondja, hogy örökké élnek. – Noÿs ragyogóan rámosolygott. - De ez nem igaz, ugye?

- Te nem hiszel benne?

- Mióta a Halhatatlanságban jártam, már nem hiszem. Nem úgy beszélnek ott, mint akik örökké fognak élni, aztán meg öreget is láttam.

- És mégis azt mondtad nekem, hogy én örökké élek... akkor éjszaka.

A lány közelebb húzódott hozzá az ülésen, és továbbra is mosolygott.

- Azt gondoltam, hátha.

Harlan képtelen volt eltitkolni hangjában a feszültséget:

- És a Halandók hogyan szeretnének Halhatatlanná változni?

Noÿs arcáról lehervadt a mosoly, és Harlan nem tudta, csak ő képzelem, vagy valóban el is pirult a lány.

- Miért kérdezed?

- Tudni akarom!

- Butaság - válaszolt a lány. - Nem is szeretek róla beszélni. - És finom ujjait kezdte nézegetni. Körmei tompán csillogtak a kabinakna homályában. Harlannak minden előzmény nélkül eszébe jutott, hogy egy

esti összejöveteleken, a rejtett ibolyaszínű világításban a körmök finom almazölden vagy mély karmazsin-színűen villognának, attól függően, milyen szögben tartja a kezét a lány. A Noÿshoz hasonló okos nő féltucatnyi változatot állíthatott elő, és az volt a látszat, hogy a színek a hangulatát fejezik ki. A kék az ártatlanságot, a világossárga a vidámságot, az ibolyaszín a bánatot és a vörös a szenvedélyt.

Harlan megkérdezte:

- Miért szerettél?

Noÿs hátravetette a haját, és sápadtan, komolyan nézett Harlanra. Így szólt:

- Ha tudni akarod, részben azért, mert a közfelfogás szerint így halhatatlan lehetek. Nem bánám, ha örökké élhetnék.

- Ha jól hallottam, az előbb azt mondtad, hogy nem hiszel ebben.

- Nem is, de mibe kerül megpróbálni. Különösen...

Időotthonának erkölcsi magaslatáról Harlan elítélően hideg, komor pillantást vetett rá, menedéket keresve a csalódástól és sértéstől.

- Különösen?

- Különösen, mert úgy is akartam.

- Mit akartál? Engem szeretni?

- Igen.

- Miért éppen engem?

- Mert tetszettél. Mert olyan mulatságos voltál.

- Mulatságos?

- Igen, vagyis hogy furcsa, ha így jobban tetszik.

Mindig olyan lázasan igyekezted, hogy rám se hederíts, de azért mindig észrevetted. Megpróbáltál gyűlölni, de én láttam, hogy kívánsz. Sajnáltalak egy kicsit, azt hiszem.

- Miért kellett engem sajnálni? - Harlan érezte, hogy ég az arca.

- Mert olyan sokat szenvedted amiatt, hogy engem kívántál. Pedig ez olyan egyszerű dolog. Kérd meg akármelyik lányt. Olyan egyszerű dolog barátkozni. Mire jó a szenvedés?

Harlan a fejét ingatta. A 482. Század erkölcsi.

- Kérd meg akármelyik lányt - mormolta. – Olyan egyszerű. Semmi más nem szükséges.

- Persze, csak ha a lány is akarja. Többnyire akarja, ha egyébként nincs elkötelezve. Miért ne? Ez igazán egyszerű dolog.

Harlannak le kellett sütnie a szemét. Természetesen elég egyszerű a dolog. Nincs ebben semmi rossz. A 482. Században. Ki tudhatná ezt jobban nála a Halhatatlanságban? Bolond lenne, tökkelütött bolond lenne, ha most előző kapcsolatairól faggatná a lányt. Ugyanilyen eredménnyel érdeklődhetne időotthonában akármelyik lánytól, hogy evett-e férfi jelenlétében, és nem szégyelli-e magát.

Ehelyett zavartan motyogta:

- És mit gondolsz rólam most?

- Azt, hogy nagyon kedves fiú vagy - felelte lágyan Noÿs. - Hát ha még meg is nyugodnál... Miért nem mosolyogsz?

- Nincs min mosolyognom, Noÿs.

- Kérek. Szeretnék látni mosolyogni. Mosolyogj már. - Ujjait Harlan szája sarkába szorította, és megpróbálta széthúzni a száját. Harlan meglepetésében hátrakapta a fejét, és akaratlanul is elmosolyodott.

- No látod. Nem is szakadt szét a szád. Így már majdnem jóképű vagy. Egy kis gyakorlat a tükör előtt,- egy kis mosoly, huncut fény a szemedben, és lefogadom, igazán csinos fiú leszel.

A futó mosoly eltűnt Harlan arcáról.

Noÿs megkérdezte:

- Ugye, bajban vagyunk?

- Igen, Noÿs. Nagy bajban.

- Azért, amit tettünk? Te meg én? Akkor este?

- Nem egészen.

- Az én hibám volt. Én majd megmondom nekik, ha akarsz.

- Soha - felelte erélyesen Harlan. - Te csak ne vállalj magadra semmit.

Te egyáltalán, egyáltalán nem vagy hibás. Ez valami egészen más.

Noÿs riadtan pillantott az időmérre.

- Hol vagyunk? Már nem is látom a számokat.

- Mikor vagyunk - javította ki gépiesen Harlan.

Csökkentette a sebességet, és ismét láthatóvá váltak a Századokat jelző számok.

Noÿs csodaszép szeme tágra nyílt, sötét szempillái még jobban kiemelték bőre fehérségét.

- Lehetséges ez?

Harlan mellékesen a jelzőtáblára pillantott. A 72 000-et mutatta.

- Persze hogy lehetséges.

- De hol állunk meg?

- Mikor állunk meg. A messzi felső időben - válaszolta Harlan mogorván. - Biztos és távoli időben. Ahol nem találhatnak meg.

Csendben figyelték a pergő számokat. A csendben Harlan azt ismételtette önmagának, hogy Finge vádaskodása alaptalan: Noÿs nyíltan bevallotta, hogy részben igaz, de azt is hozzátette, éppoly nyíltan, hogy megtetszett neki.

Felpillantott, mert Noÿs felállt. A lány feléje indult a kabinban, és határozott mozdulattal a lehető legkedvezőtlenebb időfékezéssel megállította a kabint.

Harlan nagyot nyelt, és lecsukta a szemét, hogy émelygése elmúljon.

- Mi baj van? - kérdezte.

Noÿs arca hamuszürke volt, és néhány pillanatig nem tudott szóhoz jutni.

- Nem akarok továbbmenni. Olyan magasak a számok - felelt aztán.

Az időmér 111 394-et mutatott.

- Eléggé előrementünk - válaszolta Harlan. Aztán esetlenül odanyújtotta a kezét. - Gyere, Noÿs. Ez lesz az otthonod egy ideig.

Kéz a kézben, mint gyerekek kóboroltak a folyosókon. A főbejáratokon égtek a lámpák, és közeledésükre a sötét termekben is kigyulladt a fény. A levegő friss volt: ez minden érezhető légvonat nélkül szellőzésről tanúskodott. Noÿs azt suttogta:

- Nincs itt senki?

- Egy lélek se - felelte Harlan. Igyekezett hangosan és magabiztosan beszélni. Meg akarta törni a Rejtett Századok okozta félelmet, de a szavak suttogva hagyták el ajkát.

Hirtelenében nem is tudott tájékozódni ilyen távoli Időben. Nevetséges lett volna 111 394-nek nevezni. Az ember egyszerűen és határozatlanul csak ennyit mondhatott: A Százezres Századok.

Nevetséges volt most ezzel a problémával foglalkoznia, de mivel a szökés izgalma elmúlt, egyedül találta magát a Halhatatlanságnak azon a területén, ahová ember még nem tette be a lábát, és Harlan egyáltalán nem volt elragadtatva. Szégyenkezett, kétszeresen szégyenkezett, mert Noÿs is a szemtanúja volt annak, hogy az enyhe borzongást a félelem okozta.

Noÿs megszólalt:

- Minden olyan tiszta. Sehol egy porszem.

- Automatikus takarítás - felelte Harlan. Úgy érezte, torkaszakadtából ordít, pedig majdnem suttogott. - De itt nincs senki sem, sem az alsó, sem a felső időben, ezer meg ezer Századra. Úgy látszott, ebbe Noÿs is belenyugszik.

- És mindenütt ilyen a berendezés? Ott voltak az élelemraktárak meg a kép-film könyvtárak. Láttad?

- Láttam. Persze, itt mindent megtalálsz. Minden tökéletesen fel van szerelve. Minden Szektor.

- De miért, ha senki sem jön ide?

- Ez logikus - felelte Harlan. Ha erről kellett beszélnie, már nem volt olyan zavarban. Ha hangosan kimondhatta, amit elméletben eddig is tudott, ez célt adott neki, és prózaivá tette, így folytatta: - A Halhatatlanság történelmének a kezdetén, a 300-as Századok egyikében feltalálták a tömegduplikátort. Tudod, mi ez? Rezonációs mező összeszerkesztése révén az energiát anyaggá lehet változtatni. A határozatlansági tényező figyelembevételével az elemi részecskék pontosan ugyanolyan elrendezésben ismétlődnek meg, mint a modellekben. Az eredmény: tökéletes másolat. Mi a Halhatatlanságban a saját céljainkhoz idomítottuk ezt a felfedezést. Addig még csak hat vagy hétszáz Szektort építettek fel. Természetesen voltak terjeszkedési terveink. „Tíz új Szektort-egy bioév alatt”, ez volt akkoriban az egyik jelszó. A tömegduplikátor mindezt feleslegessé tette. Felépítettünk egy új szektort, élelemmel, energiataralékkal, vízkészlettel, a legkitűnőbb automata berendezésekkel: és csak be kellett kapcsolni a gépezetet, a Szektor egyszerre megduplázódott minden Században, végig a Halhatatlanságon. Nem tudom, hány Századot rendeztek be, sok milliót, gondolom.

- És mindegyik pontosan ilyen, Andrew?

- Pontosán. A Halhatatlanság terjeszkedése folyamán sorra megtöltjük ezeket a Szektorokat, és a berendezést az illető Század ízléséhez idomítjuk. Csupán akkor van baj, ha energiaközpontú Századhoz érünk. Mi... mi még nem értük el ezt a Szektort.

(Hiába mondaná el Noÿsnek, hogy itt, a Rejtett Századokban a Halhatatlanok nem hatolhatnak be az Időbe. Mit számít ez most?)

Noÿsra nézett, s a lány szemlátomást töprengett valamin. Harlan sietve megnyugtatta:

- A Szektorok építése nem pazarlás. Csak energiát fogyaszt, és az új szupernóva kimeríthetetlen...

Noÿs közbevágott:

- Nem erről van szó. Egyszerűen nem emlékszem.

- Mire nem emlékszel?

- Azt mondtad, hogy a duplikátort a 300-as Századokban találták fel. Nálunk, a 482-ben nem volt. Nem is emlékszem semmire, ami a történelemben erre utalt volna.

Harlan gondterhelt lett. Bár a lány alig két hüvelykkel volt alacsonyabb nála, hirtelen úgy érezte, hogy óriássá nő Noÿs mellett. Noÿs apró gyerek, ő pedig a Halhatatlanság félistene, aki tanítja a lányt, és óvatosan elvezeti az igazsághoz.

Így szólt:

- Noÿs, drágám, keressünk egy helyet, ülünk le, és... és el kell neked valamit mondanom.

A változtatható Valóság eszméjével, a nem rögzített, nem örök és nem változhatatlan Valóságésszémével senki sem nézhetett egykönnyen szembe.

Éjnek évadján, annak idején Harlan gyakran visszaemlékezett Növendék korának első napjaira, és felidézte az elkeseredett kísérleteket, hogy kiszakítsa magát saját Századából és az Időből.

Egy átlag Növendék hat hónap alatt tanulta meg ezeket az alapigazságokat, s akkor ébredt rá, hogy a szó igazi értelmében sohasem térhet haza, igazi otthonába. Nemcsak a Halhatatlanság törvényei tiltották ezt, hanem az a rideg tény is, hogy az otthon, ahogyan ő ismerte, talán nem is létezett többé, sőt talán bizonyos értelemben soha nem is létezett.

Mindegyik Növendék másképp fogadta ezeket a dolgokat. Harlan még emlékezett, hogy elsápadt és beesett Bonky Latourette arca, amikor Yarrow Oktató félremagyarázhatatlanul megvilágította előttük, mi is a Valóság.

Akkor este egyetlen Növendék sem vacsorázott. Összebújtak, mintegy pszichikai melegséget keresve, kivéve Latourette-et, akinek nyoma veszett. A többiek erőltetetten nevetgéltek, és szánsalmasan ugratták egymást.

Egyszer csak valaki remegő és bizonytalan hangon megszólalt:

- Ezek szerint soha nem volt anyám. Ha visszamennék a 95. Századba, azzal fogadnának: „Ki vagy te? Nem ismerünk. Nincs semmi bizonyítékunk rólad. Nem is létezel.”

Halvány mosoly futott végig az arcokon, fejüket csóválták a magányos fiúk, akiknek semmijük sem maradt, csupán a Halhatatlanság.

Csak lefekvéskor találták meg Latourette-et, mélyen aludt, és zihálva szedte a levegőt. Bal karján a hajlatban szerencsére felfedezték egy injekció vörösödő foltját.

Azonnal hívták Yarrow-t, s egy ideig attól rettegetek, hogy egy Növendék kiválik közülük, de végül a fiút életre pofozták. Egy héttel később Bonky már ismét ott ült a padban. Ám ennek a rettenetes éjszakának a nyomait élete végéig viselte.

Most Harlan próbálta megmagyarázni a Valóságot Noÿs Lambentnek, aki nem sokkal idősebb, mint azok a Növendékek; egyszerre és tökéletesen meg kellett magyaráznia a dolgot. Meg kellett tennie. Nem volt más választása. A lánynak tudnia kell, mi vár rájuk, és hogy pontosan mi az ő feladata.

Elmondta neki. Konzerveket ettek, mélyhűtött gyümölcsöket, tejet ittak egy tizenkét személyes hosszú tárgyalóasztal mellett, és Harlan mindent elmondott.

A lehető legpontosabban csinálta, de nemigen találta szükségesnek a kíméletet. Noÿs pillanatok alatt mindent megértett, és Harlannak félig sem kellett elmagyaráznia a dolgokat; legnagyobb meglepetésére azonban a lány nem esett kétségbe. Nem félt, nem vesztette el a fejét. Csupán dühösnek látszott.

A harag pirosra festette az arcát, és fekete szeme éppen azért még feketébbnek látszott.

- Ez valóságos gonosztett - mondta. - Kik azok a Halhatatlanok, hogy ilyesmire vetemednek?

- Az emberiség javára teszik - felelte Harlan.

A lány természetesen ezt nem értette meg. Harlan sajnálta, amiért az Idő így gúzsba kötötte Noÿs halandó gondolkodását.

- Valóban? És a duplikátort is ezért iktattátok ki?

- Vannak még példányaink. Ne izgasd magadat emiatt. Megőriztük őket.

- Ti megőriztétek. És mi? Mi a 482. Században is használhatnánk. - Ökölbe szorított kézzel hadonászott a levegőben.

- Nektek csak ártana. Figyelj rám, ne idegeskedj, drágám, hallgass meg. - Szinte görcsösen fogta meg a kezét, és erősen megszorította (még meg kellett tanulnia, hogy magától értetődő mozdulattal érintse meg a lányt, mert ez csak mafla felszólítás a visszautasításra).

Noÿs egy pillanatilag ki akarta szabadítani a kezét, de aztán izmai elernyedtek. Még nevetett is.

- Ó, folytasd csak, butuskám, és ne nézz ilyen gyászosan. Nem téged hibáztatlak.

- Senkit sem szabad hibáztatnod. Nincs szükség hibáztatásra. Mi azt tesszük, amit tenni kell. A tömegduplikátor meg éppenséggel klasszikus eset. Tanultam az iskolában. Ha az ember megduplázza a tömeget, akkor a személyeket is megduplázhathatja. Ez nagyon bonyolult probléma.

- És nem lehet rábízni a társadalomra, hogy oldja meg a saját problémáit?

- Igen, de végigtanulmányoztuk a társadalmat az Időn át, és kiderült, hogy nem oldja meg kielégítően ezt a problémát. Ne felejtsd el, hogy kudarcuk nem csak saját magukat sújtja, hanem a leszármazó társadalmakat is. Valójában a tömegduplikátor problémájának nincs is kielégítő megoldása. Ez is olyan, mint az atomháború és a narkotikumok: nem szabad megengedni. A következmények soha nem kielégítőek.

- Honnan tudod ilyen biztosan?

- Vannak Kalkulációs gépeink, Noÿs. A Kibernetikus Agy sokkal pontosabb, mint amelyet bármilyen Valóság létrehozhat. Kiszámítja a lehetséges Valóságokat, és sok ezer variációt figyelembe véve osztályozza a kívánatosság foka szerint.

- Gépek! - mondta megvetően a lány.

Harlan rosszállóan tekintett rá, de nyomban megengesztelődött.

- Ne csacsiskodj. Természetesen zokon veszed, hogy az élet nem olyan megingathatatlan, mint amilyennek képzelted. Egy évvel ezelőtt te és a világod talán a valószínűség árnyéka volt, de mit számít ez?

Mindenre emlékszel, - akár a valószínűség árnyéka volt, akár nem, ugye? Emlékszel a gyerekkorodra és a szüleidre, ugye?

- Természetesen.

- Akkor ez éppen olyan, mintha le is élted volna, vagy nem? Arra gondolok, hogy mindegy, akár leélted azt az életet, akár nem.

- Nem tudom. Át kell ezt az egészet gondolnom. És mi lesz akkor, ha a holnapom is álmovilág, árnyék, vagy hogy is nevezted?

- Akkor új Valóság lesz és új Noÿs, új emlékekkel. Éppen olyan lesz, mintha semmi sem történt volna, csak éppen az emberiség boldogságának végösszege ismét megnövekszik.

- Nekem ez mégsem elég.

- Ezenkívül - folytatta sietve Harlan - most téged semmi sem fenyeget. Ott egy új Valóság lesz, de te a Halhatatlanságban vagy. Te nem változhatsz meg.

- De az előbb azt mondtad, hogy ez nem számít - jegyezte meg komoran Noÿs. - Akkor mi a baj?

Harlan váratlanul hevesen válaszolta:

- Mert olyannak akarlak, amilyen most vagy. Pontosan olyannak. Nem akarom, hogy megváltozz. Egy cseppet sem.

Majdnem kibökte az igazat, hogy a Halhatatlanokról és az örök életről szóló babona nélkül Noÿs soha nem figyelt volna fel rá.

Noÿs kissé ijedten nézett körül.

- Örökre itt kell maradnom? Nagyon egyedül leszek.

- Nem, nem! Hogy jut eszedbe ilyesmi! - felelte riadtan Harlan, és olyan erősen szorította meg a lány kezét, hogy a fájdalomtól megrándult. - Majd tisztázom, mi lesz belőled a 482. Század új Valóságában, és akkor visszamegy, hogy úgy mondjam, álöltözetben. Vigyázok rád. Engedélyt kérek a hivatalos kapcsolatra, és gondom lesz rá, hogy biztonságban maradj az elkövetkezendő Változásoknál is. Technikus vagyok, nem is akármilyen, és sok mindent tudok a Változtatásokról. - És fenyegetően hozzátette: - És még mást is tudok - de elharapta a szót.

- És ezt szabad? - kérdezte Noÿs. - Úgy gondolom, bevihettek embereket a Halhatatlanságba, hogy megóvjátok őket a Változtatástól? Valahogy nem illik ahhoz, amit eddig mondtál.

Harlan egy pillanatra megborzongott a száz meg száz Század végtelen ürességétől, amely az alsó és felső időben körülvette. Egy pillanatra úgy érezte, elszakadt a Halhatatlanságtól, egyetlen otthonától, egyetlen hitétől, kétszeresen száműzött az Időből, és a Halhatatlanságból is száműzték, és csupán az a lány maradt az oldalán, akinek a kedvéért mindentől elpártolt.

- Nem, ez bűn - mondta, és így is gondolta. - Nagyon nagy bűn, és én rettenetesen szégyellem is magamat. De újra megtenném, ha meg kellene tennem, és annyiszor, ahányszor csak kellene.

- Énértem, Andrew? Énértem?

Harlan nem nézett a lányra.

- Nem, Noÿs, magamért. Nem viselném el, ha elvesztenélek.

- És ha elfognak? - kérdezte Noÿs.

Harlan ennek a kérdésnek is tudta a válaszát. Tudta a választ a 482. Században eltöltött éjszaka óta, amikor Noÿs ott aludt mellette. De még most sem mert szembenézni a meztelen igazsággal.

Azt válaszolta:

- Nem félek senkitől. Meg tudom védeni magamat. Nem is képzelik, mennyi mindent tudok.

9. Közjáték

Később úgy gondolt vissza életének erre a szakaszára, mint valami idillre.

Száz meg száz dolog történt azokban a biohetekben, és később minden megfeythetetlenül összegabalyodott Harlan emlékezetében, szinte megnyújtotta ezeknek a heteknek az időtartamát. Az egyik idilli részlet természetesen az az időszak volt, amelyet Noýsszal tölthetett, és ez a többit is bearanyozta.

Első epizód: A 482. Században ráérősen összecsomagolta a holmiját: ruháit és filmjeit, a Primitív Századok imádott és féltve őrzött képeslapjainak köteteit. Gondosan ellenőrizte visszaszállításukat állandó állomáshelyére, az 575. Századba.

Amikor a Karbantartás egyik embere éppen az utolsó kötetet emelte be a teherkabinba, előtte termett Finge.

Csalhatatlan banalitással válogatta meg szavait:

- Látom, itt hagy minket. - Szélesen mosolygott, de ajkait gondosan összepréselte, úgyhogy a fogai ki sem villantak. Karját összefonta a háta mögött, és puffadt teste szinte előrebillent lúdtalpas lábain.

Harlan nem nézett a felettesére. Monoton hangon mormolta:

- Igenis.

- Jelenteni fogom Twissell Főkalkulátornak - folytatta Finge -, hogy megfigyelői feladatait a 482. Században a legkielégítőbb módon oldotta meg.

Harlan még egy üres köszönőszót sem bírt kinyögni. Hallgatott. Finge hirtelen sokkal halkabban így folytatta:

- Egyelőre nem jelentem, milyen erőszakosan támadt rám. - És bár tovább mosolygott, s a tekintete is nyájas maradt, csak úgy áradt belőle a kegyetlen elégtétel.

Harlan éles pillantást vetett rá.

- Ahogy jónak látja, Kalkulátor - mondta.

Második epizód: visszatelepült az 575. Századba. Szinte rögtön belebotlott Twissellbe. Boldog volt, hogy láthatta a ráncos, törpearcú, picurka embert. Szinte az is boldoggá tette, hogy láthatta a fehér rudat, amint a két nikotinfoltos ujj közt füstölög, majd hevesen felrepül Twissell szájához. Harlan megszólította:

- Kalkulátor!

Twissell éppen az irodájából lépett ki, s egy pillanatig üres tekintettel, értetlenül bámult Harlanra. Arca beesett volt, szeme keresztbe állt a fáradtságtól.

- Nini, Harlan Technikus! - szólalt meg. - Elvégezte a munkáját a 482. Században?

- Igenis.

Twissell furcsán viselkedett. Az órájára nézett, amelyik mint minden más óra a Halhatatlanságban, a bioidőt mutatta, és egyúttal naptárul is szolgált, s felkiáltott:

- Fel a fejjel, fiú, fel a fejjel! Pompás, pompás!

Harlannak elakadt a szívverése. Ha Twissell a legutóbbi találkozásuk alkalmával mondja ezeket a szavakat, fel sem fogja értelmüket. Most azonban (úgy vélte) érti a célzást. Twissell fáradt volt, máskülönben talán nem szólta volna el magát. Vagy talán a Kalkulátor homályosnak és éppen ezért veszélytelennek gondolta a célzást...

Harlan igyekezett hétköznapi módon beszélni, csak hogy elkerülje azt a látszatot, hogy kérdésének valami köze van Twissell előbbi szavaihoz:

- Hogy van a Növendékem?

- Csodásán, csodásán - felelte Twissell, és szemlátomást valami másra gondolt. Mohón szippantott egyet az egyre rövidülő cigarettából, kurta fejbiccentéssel útjára bocsátotta Harlant, és elsietett.

Harmadik epizód: a Növendék.

Mintha megöregedett volna. Érettebbnek látszott, még a mozdulatai is, ahogy a kezét nyújtotta.

- Örülök, hogy visszatért, Harlan.

Vagy mindez csak azért volt, mert régen csak egyszerű tanítványnak tekintette Coopert, most pedig már többnek számított, mint egy Növendék. Gigantikus eszköznek a Halhatatlanok kezében. Harlan most már egészen más szemmel nézett rá.

Ezt igyekezett nem kimutatni. Harlan lakásán voltak, és a Technikus szinte sűtkérezett a krémszínű porcelán fényében, örült, hogy végre otthagyhatta a 482. Század cifra színfoltjait. Hiába próbálta összekötni a 482. Század vad barokkját Noÿsszal, csak Finge jutott az eszébe. Noÿs rózsaszínű, fényes alkonyat emlékét idézte fel, és furcsa módon a Rejtett Századok Szektorainak kopár szigorát.

Kapkodva beszélt, mintha veszélyes gondolatait szeretné leplezni:

- Nos, Cooper, hogy bántak magával, amíg oda voltam?

Cooper nevetett, egy ujjal öntudatosan megsimogatta lekonyuló bajszát, és így szólt:

- Tömték belém a matekot, csak a matekot.

- Igazán? Akkor azt hiszem, most már a bonyolultabb részekhez ért.

- Igen, a bonyolultabb részekhez.

- És hogy megy?

- Eddig még tűrhetően. Elég könnyen megemészttem, tudja. Szeretem.

De most már csőstül zúdítják rám a tudnivalókat.

Harlan bólintott, és némi elégtételt érzett.

- Időmezőmátrixok és más effélék? - kérdezte.

Cooper kissé elvörösödött, és a zsúfolt könyves polc felé fordulva szólt:

- Térjünk vissza a Primitív Századokhoz. Van néhány kérdésem.

- Mivel kapcsolatban?

- A 23. Század városi életéről. Különösen Los Angelesről.

- Miért éppen Los Angelesről?

- Rendkívül érdekes város. Nem gondolja?

- Ó, hogyan, de nézzük meg inkább a 21. Században. Akkor virágzott a legjobban, a 21.-ben.

- Próbáljuk meg mégis a 23.-at.

Harlan így válaszolt:

- Rendszerben van, miért ne?

Arcán nem tükröződött semmi szenvedély, de ha a merev álcát le lehetett volna róla hántani, alatta komorságot találtak volna. Zseniális sejtése már több volt, mint egyszerű sejtés. Minden pompásan egybevágtott.

Negyedik epizód: a nyomozás, a kétirányú nyomozás.

Először is a maga céljaira. Naponta mohón átfutotta a Twissell asztalán heverő jelentéseket. Ezek a javasolt vagy végrehajtott különböző Valóságváltoztatásokról szóltak. Amióta Twissell az Időtanács tagja lett, minden jelentés másolata befutott hozzá is, és Harlan tudta, hogy ha Twissell íróasztalát átnézi, mindenről értesül. Először a 482. Századra váró Változtatást kereste meg. De más Változtatásokat is megvizsgált, minden olyan Változtatást, amelyben valami hiba előfordulhatott, valami tökéletlenség, valami hiány, amit a Technikus gyakorlott és tehetséges szeme észrevehetett.

A szó legszorosabb értelmében a jelentések nem órá tartoztak, de Twissell azokban a napokban ritkán nézett be az irodájába, és senki sem mert volna beavatkozni a főnök személyes Technikusának a dolgaiba.

Ez csak az egyik iránya volt a nyomozásának. Ezenkívül még az 575. Század Szektorkönyvtárában is kutatott.

Most először merészkedett ki a könyvtárnak abból a részéből, amely addig kizárólag lefoglalta a figyelmét. Régebben a Primitív Történelemtárat látogatta (elég szegényes volt, úgyhogy minden adatot és forrásmunkát az alsó időből kellett előhalászni, a harmadik évezred mélyéből természetesen). Most még nagyobb buzgalommal kutatta át a Valóságváltoztatásoknak szentelt polcokat, az elméletet, a Változtatások technikáját és történelmét: tökéletesen jártas lett a pompás gyűjteményekben (hála Twissellnek, a Központi Könyvtár után ez volt a legjobb az egész Halhatatlanságban).

Most aztán kíváncsian kóborolt a többi filmtekerics dobozai között. Először végzett Megfigyelést (nagy M-mel) az 575. Századról szóló tekerics között: átnézte a földrajzát, amely alig módosult egyik Valóságról a másikra, a történelmét, amely már gyorsabban változott. Ezeket a könyveket és jelentéseket nem a Halhatatlan Kalkulátorok vagy Megfigyelők írták a Századról (azokat Harlan jól ismerte), hanem maguk a Halandók.

Voltak ott irodalmi alkotások az 575. Századból, és eszébe juttatták a hatalmas vitákat, amelyeket az egymást követő Változtatások értékeiről hallott. Szabad-e, megváltoztatni a művészi alkotást vagy sem? Ha igen, hogyan? Hogyan hatottak az elmúlt Változtatások a művészi alkotásokra?

És egyébként is, születhet-e közös vélemény a művészet kérdéseiben? Lehet-e egyáltalán a művészetet kvantitatív mutatókra bontani, amelyeket aztán a Számlálógépek is értékelhetnek?

Ezen a téren egy August Sennor nevű Kalkulátor volt Twissell legfőbb ellenfele. Harlannak eszébe jutott, Twissell milyen hevesen szidalmazta

ezt az embert és nézeteit, s éppen ezért elolvasta Sennor néhány munkáját, s megdöbbenőnek találta őket.

Sennor teljes nyíltsággal megkérdezte (s ez Harlant nagyon felizgatta), hogy egy új Valóság nem tartalmazhatja-e ugyanazt a személyt, akit egy előző Valóságban felvettek a Halhatatlanságba. Ezután elemezte annak a lehetőségét, hogy egy Halhatatlan találkozik a hasonmásával az Időben, akár tud erről, akár nem, és mindkét eset eredményeit latolgatta. (Ez kísértetiesen közel járt minden Halhatatlan állandó félelméhez, és Harlan borzongva ugrotta át ezeket a részeket.) És aztán természetesen hosszan tárgyalta az irodalom és művészetek sorsát a Valóságváltoztatások különféle típusai és osztályai szerint.

Ám Twissell egyikről sem akart hallani sem.

- Ha a művészeti értékeket nem lehet kikalkulálni - förmedt rá Harlanra nem is egyszer -, akkor minek vitatkozni róla?

És Harlan tudta, hogy Twissell véleményét az Időtanács többsége osztja.

Harlan most mégis határozatlanul állt Eric Linkollew regényeinek a polcai előtt. Az író általánosan mint az 575. Század kiváló alkotóját emlegették. Tizenöt „Összes művei” sorozatot számlált meg, mindegyik kétségtelenül különböző Valóságból származott. Abban bizonyos volt, hogy mindegyik különbözik valami kicsit a másiktól. Az egyik sorozat például szemlátomást jóval soványabb volt, mint a többi. Szociológusok légiója elemezgethette a különbségeket, gondolta Harlan, az egyes Valóságok szociológiai szerkezetét illetően, ezáltal érdemelve ki állását.

Harlan a könyvtár szárnyépületébe sétált, ahol a különböző 575. Századok készülékeinek és felszereléseinek a kiállítása volt. Harlan tudta, hogy ezek közül az Idő folyamán sokat megszüntettek, és csupán mint az emberi találékonyság termékei maradtak fenn a Halhatatlanságban. Az embert meg kellett óvni a túlbujánczó műszaki Találékonyságtól. Jobban, mint bármi mástól. Egy bioév sem telt el, és valahol az Időben a nukleáris technológia túl közel jutott a veszélyes szinthez, és akkor nyomban be kellett avatkozni.

Harlan visszatért a könyvtár matematikai és matematikatörténeti polcaihoz. Ujjai végigfutottak a címeken, majd rövid töprengés után vagy féltucatnyit leemelt a polcról, és kivette magának.

Ötödik epizód: Noÿs.

Ez volt az igazán lényeges része a közjátéknak, és egyetlen idillikus pontja.

Szabad óráiban Cooper távozása után máskor rendszerint magányosan étkezett, magányosan olvasgatott, magányosan aludt, magányosan várta a következő napot - most pedig indult a kabinhoz.

Teljes szívéből hálás volt azért a pozícióért, amelyet a Technikusok töltöttek be a társadalomban. Soha nem is gondolta, hogy ilyen hálás lesz, amiért kerülnek.

Senki sem vonta kétségbe a kabinhoz való jogát, és senki sem ellenőrizte, az alsó vagy a felső időbe megy-e. Egyetlen kíváncsiskodó szem sem követte, egyetlen udvarias kéz sem segített neki, egyetlen pletykás száj nem kötött bele.

Oda mehetett, ahová csak akart, és akkor, amikor csak akart.

Noÿs megjegyezte:

- Megváltoztál, Andrew. Te jó ég, hogy megváltoztál!

Harlan mosolyogva nézett rá.

- Miben, Noÿs?

- Hiszen mosolyogsz! Ez az egyik dolog. Hát egyszer sem vetted észre a tükörben, hogy mosolyogsz?

- Félek tükörbe nézni. Azt mondanám: „Nem lehet igaz, hogy ilyen boldog vagyok. Beteg vagyok. Lázálom az egész. Elmegyógyintézetbe zártak, ébren álmodom, és nem is sejtem.”

Noÿs odahajolt hozzá, és megcsípte.

- Érzel valamit?

Harlan magához szorította a lányt, és szinte elmerült puha fekete hajában.

Amikor szétváltak, Noÿs kifulladásra megjegyezte:

- Még egy változás. Ezt is megtanultad.

- Jó tanárom van - kezdte Harlan, de gyorsan elharapta a mondatot, hátha megbántja azzal a gondolattal, hogy az ő elődei csináltak a lányból ilyen jó tanítómestert.

De a lány zavartalanul nevetett. Együtt ettek, és a lány selymes-simának és lágy-melegnek tetszett a ruhában, amit hozott neki.

Noÿs követte Harlan tekintetét, és gyengéden megigazította szoknyáját, hogy ne lehessen látni combja lágy rajzolatát.

Így szólt:

- Nem örülök a vakmerőségednek, Andrew. Igazán nem örülök.

- Semmi vakmerőség nincs benne - felelte gondtalanul Harlan.

- De veszélyes. Ne butáskodj. Elég nekem az is, ami itt van, amíg... amíg mindent el nem intézel.

- Miért ne viselnéd a saját ruháidat és csecsebecsédidet?

- Mert nem érik meg azt, hogy visszamenj a házamba, és elfogjanak az Időben. Mi történik, ha akkor csinálják meg a Változtatást, amikor éppen ott vagy?

Ügyesen kitért a válasz elől:

- Én nem esem bele. - Majd felvidulva hozzátette: - Egyébként is a kézi generátorom a bioidőben tart, úgyhogy a Változtatás nem hat rám, érted?

Noÿs felsóhajtott:

- Dehogy értem! Nem is hiszem, hogy valaha megértem.

- Pedig semmiség az egész. - És Harlan újra meg újra elmagyarázta nagy lelkesedéssel, s Noÿs csillogó szemmel hallgatta, a szeméből nem lehetett kiolvasni, valóban érdekli ez, vagy csak szórakoztatja, vagy egyszerre mind a kettő.

Harlan élete mérhetetlenül kiteljesedett. Volt kihez beszélnie, volt kivel megtárgyalnia életét, tetteit és gondolatait. Mintha a hány összeolvadt volna vele, de mégis elkülönített rész maradt: önállóan beszélt és gondolkodott. Eléggé elkülönített részévé vált ahhoz, hogy előre nem várt feleleteket adjon, és önállóan gondolkodjon. Furcsa, töprengett Harlan, hogyan lehet, hogy valaki megfigyel egy társadalmi jelenséget, mint a házassági köteléket, de a lényeg elkerüli a figyelmét. Megjósolhatta-e például, hogy éppen nem a szenvedélyes közjátékokra gondol vissza később, mint idillre?

Noÿs odabújt a férfi karjának hajlatába, és megkérdezte:

- Hogy haladsz a matematikával?
- Nem nézed meg? - kérdezte Harlan.
- Csak nem akarod azt mondani, hogy most is nálad van?
- Miért ne? A kabinutazás időbe telik. Kár elfecsérelni az időt, tudod.

Kiszabadította kezét az ölelésből, zsebéből elővett egy kis filmnézőt, befűzte a filmet, és nyájasan mosolygott, amikor a lány belenézett.

Noÿs fejét rázva adta vissza a nézőt.

- Még sose láttam ennyi krikzkrakszot. Bárcsak tudnám olvasni az Idők Egységes Nyelvét.

- Egyébként - mondta Harlan - a legtöbb krikzkraksz nem az Egységes betűje, hanem egyszerű matematikai jel.

- De érted, ugye?

Harlan nem akarta lehűteni a lány szemében tükröződő őszinte rajongást, de kénytelen volt bevallani:

- Nem annyit, amennyit szeretnék. De azért elég matekot tudok már ahhoz, hogy megértsem a lényegét. Nem kell mindent értenem ahhoz, hogy meglássam a falban a nyílást, ami elég nagy ahhoz, hogy egy teherkabin átférjen rajta.

Feldobta a nézőt a levegőbe, ügyes kézmozdulattal elkapta, és letette az asztalkára.

Noÿs mohó tekintettel követte a mozdulatot, és Harlan agyán végigsuhant egy gondolat:

- Az Időbe is! Hiszen te nem tudod elolvasni az Egységest.
- Nem. Természetesen nem.
- Akkor a Szektor könyvtárát se tudod használni.

Nem is jutott eszembe. Meg kell szerezni a saját filmjeidet a 482. Századból.

- Nem. Nem kell - tiltakozott Noÿs sietve.
- Majd megkapod őket - ígérte Harlan.
- Becsszóra, nekem nem kellene. Ostobaság azért kockáztatni...
- Megkapod őket - jelentette ki Harlan.

Utoljára állt a Halhatatlanságot és Noÿs házát elválasztó anyagtalán függöny előtt. Már az előző látogatását is utolsónak szánta. A Változtatásnak csakhamar be kellett következnie, de ezt nem árulta el Noÿsnek, nem akarta, hogy bánkódjon.

Nem volt nehéz elszánnia magát erre a ráadásra. Vakmerőségét is élvezte, mert csillogni akart Noÿs előtt, elhozni könyvfilmjeit az oroszán torkából, másrészt az a forró vágy is tüzelte, hogy „megperzselje a spanyol király szakállát” (melyik Primitív Szövegben is olvasta ezt a mondatot?), ha egyáltalán a sima képű Finge-re ráhúzhatta ezt a mondást.

Aztán szerette volna még egyszer érezni a halálra ítélt ház kísértetiesen vonzó légkörét.

Már érezte ezt egyszer, amikor a tér-idő engedély szabta türelmi periódus tiszteletben tartásával hatolt be. Érezte akkor is, amikor beköborolta a szobákat, s összegyűjtötte a ruhákat, a kis csecsebecsét, a furcsa tégelyeket és eszközöket Noÿs toalettasztalkájáról.

Fenyegető csend uralkodott a halálra ítélt Valóságban, ami már nemcsak a zaj hiánya volt. Harlan nem jósolhatta meg, mi áll a ház helyén

az új Valóságban. Lehet belőle egy kis kertvárosi családi ház vagy nagyvárosi bérkaszárnya. El is tűnhet, s vad bozótos kerülhet a park helyébe, amely most övezte. Talán egyáltalán nem változik meg. És az is lehetséges (Harlan megborzongott erre a gondolatra), hogy Noÿs hasonmása is ott lakik majd, de természetesen lehet, hogy másként lesz.

Harlan már szinte bagolyvárnak nézte a házat, koravén szellemnek, amely már életében elkezd kísértetni. És mert a szívéhez nőtt a ház, ahogyan volt, azon kapta magát, hogy sajnálja és gyászolja elmúlását.

Ötször látogatta meg a házat, és csupán az ötödik alkalommal törte meg a csendet valami zaj. Az éléskamrában volt, és hálát adott a Valóság és a Század műszaki fejlettségének, hogy a szolgákat kiszorította, s eggyel kevesebb gondja volt. Már kiválogatta a készételek konzerveit, és éppen úgy döntött, eleget összeszedett egy utazásra; Noÿsnek bizonyára ízleni fog a Szektor bőséges, de egyhangú diétája után. Még fel is nevetett a gondolatra, hogy nem sokkal ezelőtt a lány érendjét dekadensnek tartotta.

A nevetés közepén éles csattanást hallott. Megdermedt!

A zaj valahonnan hátulról jött, és a rémület első pillanatában, amikor moccanatlanul állt, a kisebb veszély ötlött az eszébe, hogy betörő jár a lakásban, s csak aztán a nagyobb: az ellenőrző Halhatatlan.

Nem lehetett betörő. A tér-idő engedély egész idejét, a türelmi periódust és minden mást gondosan tisztázott és kiválasztott az Idő más hasonló periódusa közül, csak hogy elkerüljön minden komplikáló tényezőt. Másrészt Noÿs elrablásával mikrováltoztatást (vagy talán nem is olyan mikrót) hajtott végre.

Nagy elhatározással sarkon fordult. Úgy rémlett neki, hogy az ajtó éppen most csukódott be, az utolsó millimétereken még látta, amint belesimul a falba.

Elfojtotta a kívánságát, hogy kinyissa az ajtót, és átkutassa a házat. Noÿs csemegéivel együtt visszatért a Halhatatlanságba, és két teljes napig várta a következményeket, amíg újra a messzi jövőbe merészkedett. Mivel semmi sem történt, el is felejtette az egészet.

De most, amikor bekapcsolta a műszereket, hogy utoljára belépjen az Időbe, ismét eszébe jutott az ügy. Vagy talán az egyre közeledő Változtatás gondolata zavarta meg. Visszagondolva úgy vélte, hogy valami efféle okozta a rossz beállítást. Nem talált más mentséget.

A műszer helytelen beállítása nem vált rögtön nyilvánvalóvá. A lakószobát tájolta be, onnan pedig egyenesen Noÿs könyvtárába ment.

Már ő maga is elég dekadens lett, s nem viszolygott a filmkazetták cifra díszítésétől. A címeket olyan tekervényesen cifrázták, hogy alig lehetett elolvasni őket. Az esztétika diadala volt ez a hasznosság felett.

Harlan találmásra leemelt néhányat a polcról, és meglepődött. Az egyik könyv címe ez volt: Jelenkori társadalom- és gazdaságtörténet.

Soha nem gondolt arra, hogy Noÿs ilyesmivel foglalkozik. A lány bizonyára nem volt buta, de Harlan nem feltételezte, hogy ilyen komoly témák érdeklik. Kedve lett volna belelapozni a könyvbe, de leküzdötte a kíváncsiságát. Ha egyáltalán szüksége lesz rá, megtalálja a 482. Század Szektorkönyvtárában. Finge alighanem már hónapokkal előbb kétségtelenül megörökítette ennek a Valóságnak a könyvtárait a Halhatatlanság számára.

Félrerakta a szalagot, és átnézte a többi, kiválogatta a regényeket és a könnyű fajsúlyú ismeretterjesztő olvasmányokat. És még két zsebfilmnézőt. Az egészet becsomagolta az oldaltáskájába.

És ekkor ismét zajt hallott a házban, Ezúttal nem tévedett. Nem ismeretlen eredetű, pillanatnyi hang volt. Nevetés volt, egy férfi nevetett. Nem volt egyedül a lakásban.

Önkéntelenül elejtette a zsákokat. Egyetlen pillanatig csak arra gondolhatott, hogy csapdába esett.

10. Csapdában!

Mintha ki sem kerülhette volna. Gúnyt úztek belőle. Még egyszer utoljára belépett az Időbe, még egyszer utoljára megfricskázta Finge orrát, még egyszer utoljára játszott a tűzzel. És éppen most kellett rajtavesztenie.

Finge nevetett?

Ki más követte volna, ki leskelődött volna utána a szomszéd szobában, és ki diadalmaskodna most?

Talán mindennek vége? És mert ebben az agyszikkasztó pillanatban biztosra vette, hogy mindennek vége, eszébe sem jutott, hogy elfusson, vagy még egyszer elmeneküljön a Halhatatlanságba. Szembe kell néznie Finge-dzsel.

És ha kell, meg is öli.

A mindenre elszánt gyilkos puha, határozott lépteivel surrant az ajtóhoz. Kikapcsolta az automata ajtó jelzőberendezését, és kézzel nyitotta ki. Két hüvelykre. Háromra. Az ajtó hangtalanul feltárult.

A másik szobában levő ember háttal állt feléje. Magas volt, nem lehetett Finge: ez a felismerés átjárta Harlan zsongó agyát, és visszatartotta, hogy előre lépjen.

Aztán, ahogyan a szemlátomást mindkettőjüket fogva tartó bénulás lassan felengedett, a másik férfi hüvelykről hüvelykre lassan megfordult.

Harlan sohasem látta meg ennek a mozdulatnak a végét. Jobban meg sem nézhette a másik férfi profilját, mert hirtelen rémülettel, erkölcsi erejének utolsó fellobbanásával visszakényszerítette magát az ajtóból. Nem Harlan, hanem az automata szerkezet csukta be nesztelenül az ajtót.

Vakon hőkölt hátra. Nehezen, kapkodva szedte a levegőt, szíve veszettül vert, mintha menekülésre akarná készíteni.

Finge, Twissell és az Időtanács együttvéve se tudta volna így megrémíteni. Félelme tárgya nem volt kézzelfogható. Inkább ösztönösen irtózott az efféle balesettől.

Összemarkolta a könyvfilmeket, és két sikertelen kísérlet után végre sikerült kinyitnia a Halhatatlanságba vezető ajtót. Lábat gépiesen rakosgatta egymás elé. Valahogyan elvergődött az 575. Századig, majd a lakására. Technikussága, amelyet újra nagyra értékelt, újra megbecsült, ismét megóvta. Az a néhány Halhatatlan, akivel találkozott, önkéntelenül félrefordult, és szokás szerint mereven elnézett a feje fölött.

Ez volt a szerencséje, mert nem tudta arcáról eltüntetni a halálsápadt fintort, s nem volt ereje visszavarázsolni beléje a vért. De a Halhatatlanok

ügyet sem vetettek rá, és hálát adott az Időnek, a Halhatatlanságnak és annak a vak valaminek, ami a sorsát így alakította.

Valójában nem ismerte fel a Noÿs házában levő férfit, de félelmetes bizonyossággal azonosította.

Amikor először hallott zajt Noÿs lakásában, ő, Harlan, éppen nevetett, és a zaj, ami félbeszakította nevetését, valami súlyos tárgy zuhanásához hasonlított a szomszéd szobában. Második alkalommal valaki nevetett a szomszéd szobában, és ő, Harlan, elejtette a filmkönyvekkel teli zsákját. Első alkalommal ő, Harlan megfordult, és még látta, hogy az ajtó becsukódik. Második alkalommal, ő, Harlan becsukta az ajtót, az idegen pedig megfordult.

Önmagával találkozott!

Ugyanabban az Időben, majdnem ugyanazon a helyen ő és több bionappal fiatalabb énje majdnem szembetalálkozott. Tévesen állította be a műszereket, az Időben már elhasznált pillanatra hangolódott, és Harlan találkozott Harlannal.

Még napokig a félelem árnyékában dolgozott. Gyávának nevezte magát, de ez sem segített.

Ettől a pillanattól kezdve pályája lefelé ívelt. Szinte kitapinthatta a Nagy Fordulatot. A döntő pillanat az volt, amikor utolsó alkalommal beállította a műszereket a 482. Századba való belépésre, és valahogyan hibát követett el. Azóta a dolgok rosszul mentek, egyre rosszabbul.

A Valóságváltoztatás a 482. Században lezajlott, és elkeseredését ez még csak növelte. A legutóbbi két hét alatt három valóságváltoztatási javaslatot fedezett fel, amelyben kisebb hibák voltak, és most választott közülük, de csak nem szánta el magát a közbelépésre.

Több okból a 2456-2781, V-5 jelzésű Valóságváltoztatásra esett a választása. A három közül ez volt a legtávolabbi a felső időben. A hiba apró volt, de emberi életeket követelt. Csupán egy gyors kirándulás kell a 2456. Századba, és egy kis zsarolás segítségével megtudhatja Noÿs hasonmásának sorsát az Új Valóságban.

De legutóbbi kalandja elbátortalanította. Most már nem tartotta olyan egyszerű dolognak, hogy a hiba bejelentésével revolverezzen. És ha megtalálja Noÿs hasonmását, akkor mi lesz? Visszavigye a lányt a helyére, mint takarítónőt, varrónőt vagy munkást? Természetesen. De mihez kezd a hasonmásával? És a férjével, ha lesz? A családjával? A gyerekekkel?

Korábban ez eszébe sem jutott. Még a gondolatát is kerülte: „Elég minden napnak a maga baja...”

Most azonban semmi másra nem tudott gondolni.

Csak hevert az ágyán tétlenül, és szinte gyűlölte önmagát, amikor Twissell hívta, és fáradt hangja kérdően, sőt kissé talányosan csengett:

- Harlan, beteg vagy? Cooper jelentette, hogy elmulasztottál néhány megbeszélést.

Harlan megpróbált nyugalmat erőltetni az arcára.

- Nem, Twissell Kalkulátor. Csak kicsit fáradt vagyok.

- No, fiú, akkor ez megbocsátható. - És arcáról a mosoly szinte teljesen eltűnt, alighanem először ismeretségük során. - Hallottad, hogy a 482. Században megtörtént a Változtatás?

- Hallottam - felelte kurtán Harlan.

- Finge felhívott - mondta Twissell -, és megkért, hogy szóljak neked; a Változtatás tökéletesen sikerült.

Harlan vállat vont, aztán ráeszmélt, hogy Twissell mereven nézi a képernyőről. Kényelmetlenül érezte magát, és így szólt:

- Óhajt valamit, Kalkulátor?

- Semmit - válaszolta Twissell, és talán az évek súlya nyomta vállát, de hangja mérhetetlenül szomorú volt: - Azt hittem, te akarsz mondani valamit.

- Nem - felelte Harlan. - Nincs mit mondanom.

- Rendben van, akkor holnap találkozunk a Kalkulációs Teremben a gyűlésen. Sok mondanivalóm van a számodra.

- Igenis - felelte Harlan. És még sokáig bámulta az elsötétült képernyőt.

Ez majdnem fenyegetésként hangzott. Finge felhívta Twissell? Mit mondhatott, amit Twissell nem árult el?

Ám éppen ilyen külső veszélyre volt szüksége. A belső gyengeségével való küzdelem olyan volt, mintha sívó homokon állna, és bottal püfölné. Finge ellen küzdeni egészen más dolog. Napok óta most eszmélt rá ismét, milyen fegyvere van, és önbizalmának egy kis része visszatért.

Mintha egy ajtó becsukódott volna, és egy másik kinyílt volna. Amilyen benuhátság tartotta fogva, most olyan lázas tevékenység kerítette hatalmába. Elment a 2456. Századba, és Voy Szociológusból mindent kicsikart, amit csak akart.

Tökéletesen sikerült. Megkapta a szükséges információkat.

Még többet is, mint akart. Sokkal többet.

A magabiztosság tehát elnyeri jutalmát. Időothonában ez a közmondás járta: „Markold meg erősen a csalánt, s bot lesz belőle, mellyel az ellenséget ütheted.”

Röviden: Noÿsnek nincs hasonmása az új Valóságban. Semmiféle hasonmása. Elfoglalhatja helyét az új társadalomban a legkevésbé feltűnő módon, vagy akár ott maradhat a Halhatatlanságban. Semmi okuk nem volt, hogy megtagadják tőle a kapcsolatot, hacsak a miatt a tisztán elméleti törvénysértés miatt, amit elkövetett - de ő nagyon is jól tudta, miként védje ki ezt az érvelést.

Így aztán szinte száguldott a felső időbe, hogy elújságotja Noÿsnek, s együtt örüljenek a nem várt sikernek a nyilvánvaló kudarc szörnyű napjai után.

Ám a kabin hirtelen megállt.

Nem lassított, egyszerűen megállt. Ha a mozgás a tér három dimenziója mentén halad akármilyen irányban, akkor ilyen hirtelen megállás szétmorzsolja a kabint, a szerkezet vörös izzásig hevül, Harlan pedig törött csonttal formátlan húspalacsintává lapul.

De minthogy a kabin az Időben mozgott, csupán émelygés és belső fájdalmak jelentkeztek.

Amikor kissé magához tért, odavánszorgott az időmérőhöz, és a ködfályolon át rámeredt. 100 000-et mutatott.

Ez kissé megrémítette. Túl kerek szám volt.

Lázás sietséggel ugrott a műszerekhez. Mi történhetett?

És ismét megrémült, mert minden műszer működött. Semmi sem mozdította ki a kapcsolókart. Rögzítve maradt a felső időben való haladásnál. Rövidzárlat sem volt. Minden ellenőrző tárcsa a fekete biztonsági határon belül állt. Az energiaszolgáltatás nem szakadt meg. A vékony skálaszál változatlanul azt mutatta, hogy az energiafelhasználás továbbra is óriási.

Akkor hát mi állította meg a kabint?

Lassan, vonakodva megragadta az Időkapcsolót, és semleges helyzetbe fordította. Az energiaszámláló mutatója a nullára esett.

Ellenkező irányba fordította a kapcsolót. Az energiafelhasználás ismét felszökött, és az időmérter lefelé szaladt, az alsó időbe vissza a Századok mentén.

Lefelé... lefelé... 99 983... 99 972... 99 959...

Harlan ismét fordított egyet a kapcsolón. Ismét a felső időbe. Lassan. Nagyon lassan.

Végre 99985... 99993... 99998... 99999...100 000...

Stop! Maradt a 100 000-en. A szupernóva hallatlan energiája hiába használódott.

Ismét visszament az alsó időbe, még messzebb. Ismét nekilendült előre a felső időbe. Stop!

Fogát összeszorította, szája eltorzult, zihált. Úgy érezte magát, mint valami fogoly, aki a börtön rácsába veri vérző fejét.

Amikor tucatnyi sikertelen kísérlet után abbahagyta a próbálkozást, a kabin továbbra is a 100 000-en maradt. Eddig, és tovább az Időnek se.

Másik kabint kell kipróbálnia! (Lelke mélyén azonban tudta, hogy ez hiábavaló.)

A 100 000. Század kietlen csendjében Andrew Harlan kiszállt a kabinból, és találmra egy másik kabinaknát választott ki.

Egy perc múlva, az Időkapcsolót markolva, a 100000-es számra bámult, és tudta, hogy ezzel a kabinnal sem jut át.

Megvadult. Most! Éppen most vall kudarcot. Amikor a dolgok ilyen váratlanul a javára fordultak, most szakad rá ez a szerencsétlenség. A 482. Századba való rosszul kiszámított belépés átka ide is elkísérte.

Bőszén visszafelé, az alsó időbe irányította a kabint, a kapcsolókart a maximumig rántotta. Legalább ez az egy út még szabadon áll előtte. Noÿst valamiféle gát választja el tőle, nem érheti el. Nincs vesztenivalója. Mitől féljen még?

Visszatért az 575. Századba, és olyan tüntető nemtörődömséggel ugrott ki a kabinból, mint még soha. Egyenesen a Szektor könyvtárába sietett, nem szólt senkihez, nem nézett senkire. Kivette a könyvet, amit akart, és arra sem ügyelt, figyelik-e. Nem mindegy?

Rohant vissza a kabinba, és tovább vissza az alsó időbe. Pontosan tudta, mit fog csinálni. Egy pillantást vetett a nagy faliórára, amely az Egységes bioidőt és a napot mutatta, s bejegyezte a bionap egyenlő műszakidejét. Finge bizonyára a szobájában van, s ez még csak kapóra jött.

Amikor visszaérkezett a 482. Századba, szinte belázasodott. Szája kiszáradt, mintha vattával tömték volna ki. Melle hasogatott. Ám inge alatt ott érezte fegyverének éles körvonalait, és fél könyékkel erősen magához szorította, s most ez volt az egyetlen, ami számított.

Hobbe Finge Segédkalkulátor Harlanra meredt, és szemében a meglepetést lassan érdeklődés váltotta fel.

Harlan egy darabig csendben figyelte, hagyta, hadd fokozódjon az érdeklődése, hadd csapjon át rémületbe. Úgy közeledett feléje, hogy mindig Finge meg a videofon között álljon.

Finge félmeztelen volt. Csupaszmellén néhány szőrszál lengedezett, melle püffedt, szinte nőies volt. Pocakja kitüremlett az öve fölött.

Nem valami tekintélyes, gondolta elégedetten Harlan. Nevetséges és gusztustalan. Annál jobb!

Jobb kézzel benyúlt az inge alá, és erősen megszorította a fegyver agyát.

- Senki sem látott bejönni - szólalt meg -, úgyhogy ne is nézegessen az ajtó felé, Finge. Senki sem fog bejönni. Ideje ráeszmélnie, Finge, hogy egy Technikussal van dolga. Tudja, mit jelent ez?

Hangja tompa volt. Dühítette, hogy Finge szemében nem lát félelmet, csak érdeklődést. Sőt Finge az ingéért nyúlt, és némán öltözni kezdett.

-Tudja, Finge - folytatta Harlan -, mi a Technikus kiváltsága? Maga soha nem volt Technikus, így nem tudja értékelni. A Technikust senki nem lesi, oda megy és azt csinálja, amit akar. A Halhatatlanok elfordítják a fejüket, és annyira igyekeznek nem észrevenni minket, hogy a végén sikerül. Például bemehetek a Szektor könyvtárába, Finge, és magamhoz vehetek néhány érdekes tárgyat, s közben a könyvtáros az irataiba mélyed, és semmit sem vesz észre. Végigsétálhatok a 482. Század lakófolyosóin, a szembejövők félrenéznek, s később megesküsznek rá, hogy nem is láttak. Ez a megszokás. Úgyhogy láthatja, mindent megtehetek, amit akarok, és oda mehetek, ahová akarok. Besétálhatok a Szektor Segédkalkulátorának magánlakosztályába, és fegyverrel kényszeríthetem rá, mondja el az igazságot, és senki sem akadályozhat meg.

Finge csak most szólalt meg:

- Mit rejteget az inge alatt?

- Fegyvert - felelte Harlan, és elővette. - Felismeri? - A fegyver csőtorkolata tompán csillogott, és fényes öblösödésben végződött.

- Ha megöl... - kezdte Finge.

- Nem ölöm meg - vágott közbe Harlan. - A múltkor magánál sugárpisztoly volt. Ez nem annihilátor. Ez az 575. Század egyik Valóságának találmánya. Talán nem ismeri. Kiiktatták a Valóságból. Túl undorító. Ölni is tud, de az első fokozattal az idegrendszer fájdalomközpontját ingerli vagy bénítja meg.

Úgy is hívják, vagy hívták, hogy idegkorbács. Még működik. Meg is van töltve. Megpróbáltam az ujjamon. - Felmutatta a bal kezének nehezen hajló kisujját. - Nagyon kellemetlen. Finge nyugtalanul topogott.

- Az Időbe is, mit akar tőlem?

- A kabinaknában a 100 000-nél valami gát van. Nyitassa ki.

- Gát az aknában?

- Kár tettetnie a csodálkozást. Tegnap beszélt Twissell-lel. Ma már ott volt a gát. Tudni akarom, mit mondott Twissellnek. Tudni akarom, mit csináltak, mit akarnak csinálni. Az Időbe is, Kalkulátor, ha nem árulja el, bekapcsolom a korbácsot. Kipróbálhatja, állom-e a szavamat.

- Figyeljen ide. - Finge kissé akadozva kezdte, és hangjában már a félelem is rezgett meg valami elszánt düh: - Ha tudni akarja, az igazság a következő. Tudunk magáról és Noÿsról.

Harlan szeme szikrákat vetett.

- Mit tudnak rólam és Noÿsról?

- Azt hiszi, nem vettük észre az eltűnésüket? - A Kalkulátor szeme az idegkorbácsra szegeződött, és homloka fényleni kezdett. - Az Időbe is, emlékszik, milyen indulatosan viselkedett a Megfigyelés után, meg mit csinált a Megfigyelés alatt, hát azt gondolta, hogy nem fogjuk magát is megfigyelni? Megérdemelném, hogy megfosszanak kalkulátori beosztásomtól, ha elmulasztom. Tudtuk, hogy a Halhatatlanságba vitte Noÿst. Az első pillanattól fogva tudjuk. Az igazat akarta. Tessék.

Ebben a pillanatban Harlan meggyűlölte saját ostobaságát.

- Maga tudta?

- Igen. Tudtuk, hogy a Rejtett Századokba vitte a lányt. Azt is tudtuk mindig, mikor lép be a 482. Századba, hogy ellássa a lányt megszokott luxuscikkeivel. Egészen megbolondult, tökéletesen megfeledezett a Halhatatlanok Esküjéről.

- Akkor miért nem akadályozták meg? - Harlan felhajtotta megaláztatásának utolsó cseppjeit is.

- Még most is tudni akarja az igazságot? - ismételte el Finge, és úgy látszott, nekibátorodik, ahogyan Harlan egyre inkább megsemmisül.

- Folytassa!

- Akkor hadd mondjam el, hogy én kezdettől fogva nem tartottam magát igazi Halhatatlannak. Jó szemű Megfigyelő, talán, vagy Technikus, aki megmászta a számárlétrát. De nem Halhatatlan. Amikor a legutóbbi munkájára idevettem, ezt akartam bebizonyítani Twissellnek, aki nem tudom, miért értékeli magát olyan nagyra. Nemcsak egy társadalmat próbáltam ki a lány személyében. Magát is kipróbáltam, és le is bukott, mint ahogy kezdettől fogva tudtam, hogy le fog bukni. Most tegye el azt a fegyvert, ezt a korbácsot, vagy mi az, és takarodjék!

- Maga akkor azért keresett fel a lakásomon, hogy belekergeessen abba, amit tettem? - kérdezte elfúló hangon Harlan, s minden erejét összeszedte, hogy megőrizze maradék méltóságát, mert mintha az esze is olyan merev és érzéketlen lett volna, mint balkezének megbénult kisujja.

- Igen, természetesen. Vagy ha pontosan tudni akarja, megkísértettem magát. A teljes igazságot mondtam el akkor is, hogy Noÿst csak ebben a Valóságban tarthatja meg. Maga inkább akcióba kezdett, nem mint egy Halhatatlan, hanem mint egy taknyos kölyök. Egyébként ezt vártam magától.

- Akár újra megtenném - mondta rekedten Harlan. - És mivel minden kiderült, nincs vesztenivalóm. - A korbácsot nekiszegezte Finge pocakjának, és összeszorított foggal, sápadtan kérdezte: - Mi történt Noÿsszal?

- Fogalmam sincs.

- Válaszoljon. Mi történt Noÿsszal?

- Mondom, hogy nem tudom.

Harlan megmarkolta a korbácsot, hangja elhalkult:

- Először a lábát. Fájni fog.

- Az Idő szerelmére, figyeljen ide! Várjon!

- Rendben van. Mi történt Noÿsszal?

- Előbb figyeljen ide. Eddigi tettei csupán fegyelemsértések voltak. A Valóságot nem zavarták. Én magam ellenőriztem. A beosztását elveszti, ennyi az egész. Ha megöl, vagy a gyilkosság szándékával megsebesít, felettesét támadta meg. Ezért pedig halálbüntetés jár.

Harlan csak mosolygott a dőre fenyegetésen. Az eddig történetek után a halál csak megoldás lenne, amelynek véglegessége és egyszerűsége felbecsülhetetlen.

Finge valószínűleg félreértette Harlan mosolyát. Sietve kijelentette:

- Nehogy azt gondolja, hogy a Halhatatlanságban nincs halálbüntetés, mert maga még nem találkozott vele. Mi, Kalkulátorok tudjuk. Sőt kivégzések is vannak. Mindez nagyon egyszerű. Minden Valóságban előfordulnak olyan szerencsétlenségek, amikor a holttestet nem sikerül megtalálni. Rakéták felrobbannak a levegőben, repülőgépek belezuhannak az óceánba, vagy pozdorjává zúzódnak a hegycsúcsokon. A gyilkosokat percekkel vagy másodpercekkel a katasztrófa előtt elhelyezik ezekbe a járművekbe. Megéri ez magának?

Harlan csak topogott, és így szólt:

- Ha az időt húzza, s menekülésre számít, akkor nagyon téved. Hadd mondjam el: nem félek a büntetéstől. Továbbá Noÿst akarom. Most. A jelenlegi Valóságban nem létezik. Nincs hasonmása. Semmi okát nem látom, miért ne engedélyeznék a kapcsolatunkat.

- A Technikusnak tilos...

- Döntsön az Időtanács - mondta Harlan, és végre felébredt a büszkesége. - Nem félek az elutasítástól, nem jobban, mint attól, hogy magát megöljem. Nem vagyok egyszerű Technikus.

- Hanem Twissell Technikusa? - kérdezte Finge, és kerek, izzadó arcán furcsa kifejezés jelent meg, gyűlölet vagy diadal, vagy mindkettő.

- Sokkal fontosabb okok miatt - jelentette ki Harlan. - És most...

Zord elszántsággal a fegyver ravaszára tette ujját. Finge felvinnyogott:

- Akkor menjen a Tanácshoz! Az Időtanácsban... mindent tudnak. Ha maga ilyen fontos... – csuklott el a hangja.

Harlan ujjá egy pillanatra tétován megremegett.

- Mit mond?

- Vagy azt gondolja, hogy a magam szakállára intézkedem ilyen kérdésben? Az egész esetet jelentettem a Tanácsnak, a Valóságváltoztatással egyidejűleg. Itt van! Itt vannak a jelentésem másolatai.

- Állj! Ne mozduljon!

De Finge rá se hederített. Mintha gonosz lélek szállta volna meg, olyan gyorsasággal ugrott az aktáihoz. Fél kézzel kivette a jelentés kódját, másik kezével pedig belökte a lyukkártyakeresőbe. A szalag ezüstös csíkja előkanyargott az íróasztalból, és szabad szemmel is látni lehetett a jeleket.

- Akarja hallani? - kérdezte Finge, és meg sem várva a választ, befűzte a szalagot a lehallgatóba.

Harlan dermedten hallgatta. Ez elég világos volt. Finge mindent jelentett az Időtanácsnak. Részletesen elemezte Harlan minden utazását. A jelentés időpontjáig egyet sem hagyott ki, ahogy Harlan észrevette.

Amikor a jelentést végighallgatták. Finge felkiáltott:

- Most aztán menjen a Tanácshoz! Nem én szereltem fel a gátat az Időaknában. Nem is tudnám, hogyan fogjak hozzá. És nehogy azt higgye, hogy a Tanácsot nem érdekli az ügy. Azt mondja, Twissell-lel beszéltem tegnap. Igaza van. De nem én hívtam, hanem ő hívott engem. Menjen, kérdezze meg tőle. Mondja el nekik, milyen fontos személyiség maga. És ha le akar löni, tessék, és menjen az Időbe!

Harlannak fel kellett figyelnie a Kalkulátor diadalmas hangjára. Nyilván győztesnek érezte magát, és még az idegkorbács sem idegesítette.

Miért? Harlan bukása olyan fontos volt neki? Ennyire gyötörte a féltékenység?

Amint Harlan megfogalmazta magában ezeket a kérdéseket, egyszerre minden, maga Finge is, érdektelenné vált számára.

Zsebre vágta a fegyverét, kiviharzott az ajtón, a legközelebbi kabinaknához sietett.

Most már a Tanáccsal vagy legalábbis Twissell-lel állt szemben. Egyiküktől sem félt, sem külön-külön, sem együtt.

Az utóbbi, szinte hihetetlen hónap minden eltelt napjával együtt nőtt benne a hit, hogy pótolhatatlan személy. A Tanács, még maga az Időtanács is kénytelen lesz meghátrálni, ha a mérleg egyik serpenyőjébe egy lány, a másikba pedig a Halhatatlanság létezése kerül.

11. A kör bezárul

Andrew Harlan Technikus egy pillanatra ostobán meglepődött, amikor a kabinból kilépve az 575. Században éjszakai műszakot talált. A kabinaknában való vad rohangálása során észre sem vette, hogy már jó néhány bioóra eltelt. Értetlenül bámulta az üres folyosókat, melyek arról tanúskodtak, hogy csak néhány éjszakai ügyeletes dolgozik.

Ám dühe nem csillapodott, és nem sokáig bámészkodott haszontalanul. A magánlakosztályok felé indult. A Kalkulátorok szintjén megtalálhatja Twissell szobáját, mint ahogy Finge-ét is megtalálta, s egy cseppet sem félt, hogy észreveszik vagy feltartóztatják.

Az idegkorbácsot még egyre magához szorította, akkor is, amikor megállt Twissell ajtaja előtt (a névtábla jól olvasható intarziás betűkkel hirdette a nevet).

Szemtelenül nekidőlt az ajtónak, nyirkos tenyerével lenyomta a gombot, és hagyta, hadd szóljon. Még ő is hallhatta.

Lépés hangzott mögötte halkán, de ügyet sem vetett rá, abban a hitben, hogy bárki lesz, nem figyel fel rá. (Ó, a Technikus rózsaszínű jelzése!)

De a léptek zaja elhalt, és egy hang halkán megszólította:

- Harlan Technikus?

Harlan sarkon fordult. Az egyik Segédkalkulátor volt, aránylag fiatal még a Szektorban. Harlan forrt a dühtől. Ez mégsem a 482. Század! Itt nem egyszerű Technikus, hanem Twissell személyes Technikus, és a fiatal Kalkulátorok abbeli igyekezetükben, hogy beférközzenek Twissell bizalmába, legalábbis udvariasak voltak személyes Technikusával.

- Twissell Főkalkulátort óhajtja látni? – kérdezte a Kalkulátor.

Harlan habozva válaszolt:

- Igen, őt. (Micsoda sült bolond! Mit gondol, miért állok az ajtó előtt, és miért csengetek? Kabint hívok?)

- Attól tartok, hiába keresi - felelte a Kalkulátor.

- Ez elég fontos ügy ahhoz, hogy felébrezzem - mondta Harlan.

- Elhiszem - volt a válasz -, de nincs itt. Nincs az 575. Században.

- Pontosán melyik Időben tartózkodik? - tudakolta Harlan türelmetlenül.

A Kalkulátor pillantása dölyfössé vált.

- Nem tudhatom.

- Reggel igen fontos találkozásom van veled.

- Így van - mondta a Kalkulátor, és Harlan zavartan nézte, min mulat a Kalkulátor.

A Kalkulátor mosolyogva folytatta:

- Egy kicsit korán jött, nem gondolja?

- Látnom kell.

- Nyilván itt lesz reggelre. - A mosoly szélesre húzódott.

- De...

A Kalkulátor otthagya Harlant, s ügyelt, nehogy hozzáérjen, még a ruhájához se.

Harlan ökle összeszorult, majd elernyed. Gyámoltalanul bámult a Kalkulátor után, és aztán, mert mi mást tehetett volna, lassan visszasétált a szobájába. Nem is látta, merre megy.

Nyugtalanul hánykolódott. Azt hajtogatta magában, hogy szüksége van az alvásra. Erőnek erejével megpróbált elaludni, persze hiába. Meddő töprengéssel telt el az éjszaka.

Először is Noÿs járt az eszében.

Nyilván nem merészelik bántani, gondolta lázasan. Nem küldhetik vissza az Időbe, előbb ki kell kalkulálniuk, milyen hatással lesz a Valóságra, s ez napokba, esetleg hetekbe telik. Igaz, megtehetik, amivel Finge őt is fenyegette, hogy egy felderíthetetlen katasztrófa útjába állítják.

Ezt a változatot azonban mégsem fontolgatta komolyan. Ilyen drasztikus rendszabályokra nincs szükség. Nem kockáztathatják meg Harlan neheztelését. (Az elsötétített hálószoba csendjében, félálomban, amikor a dolgok gyakran furcsamód aránytalanná válnak gondolatban, Harlan egyáltalán nem tartotta hihetetlennek a véleményét, hogy az Időtanács nem merészel vele ujjat húzni.)

Persze sok mindent tehetnek egy fogoly nővel. Egy hedonista Század Gyönyörű asszonyával...

Valahányszor visszatért ez a gondolata, Harlan határozottan elhessegette. Ez egyszerre volt valószínűbb és elképzelhetetlenebb, mint a halál, és ezért irtózott tőle.

Twissellre gondolt.

Az öreg nincs az 575. Században. Hol lehet, amikor aludnia kell? Öreg embernek szüksége Van az alvásra. Harlan biztosra vette a választ. Az Időtanács ülészik Harlanról. Noÿsról. Arról tárgyalnak, hogy mit kezdjenek a pótolhatatlan Technikussal, akihez nem nyúlhatnak.

Elhúzta a száját. Finge hiába jelentette a ma esti támadást, ez nem befolyásolja a Tanács döntését. Bűnét aligha súlyosbíthatja, és ettől nem tudják pótolni se könnyebben.

De Harlan nem volt benne biztos, Finge valóban jelentette-e az esetet. Az a körülmény, hogy egy Főkalkulátor meghátrált egy Technikus előtt, nevetséges színben tüntetheti fel Finge-et, és ezt nem engedheti meg magának.

Harlan a Technikusokra mint csoportra gondolt, amit az utóbbi időben nemigen tett. Mivel Twissell személyes Technikusa volt, és ráadásul Oktató, kivételes helyzete távol tartotta a Technikusoktól. Ám a Technikusok általában nem törődtek egymással. Vajon miért?

Miért találkozott és miért beszélgetett Technikusokkal olyan ritkán az 575. és 482. Században? Kerülniük kellett-e a találkozást? Vajon valóban úgy kellett-e viselkedniük, mintha elfogadnák azt a helyzetet, amelybe mások balítélete juttatta őket?

Gondolatban már régen térdre kényszerítette az Időtanácsot Noÿs ügyében, s most újabb követeléseket fogalmazott meg. A Technikusoknak meg kell engedni, hogy szervezetbe tömörüljenek, rendszeres gyűléseket tartsanak, jobban barátkozhassanak, tisztességes elbánásban részesüljenek.

Mielőtt véglegesen belezuhant az álomtalan alvásba, már látta magát, a társadalmi forradalom hőst, kéz a kézben Noÿsszal...

Az ajtócsengő ébresztette fel. Rekedt türelmetlenséggel berregett. Harlan nagy nehezen összeszedte gondolatait, míg végre rápillantott az ágya mellett levő kis órára, és szinte felnyögött.

Az Időbe is! Elaludt.

Az ágyából sikerült megnyomnia a megfelelő gombot, és az ajtó fölött kivilágosodott a képernyő. Nem ismerte a megjelenő arcot, de bárki volt is, tekintély sugárzott róla.

Kinyitotta az ajtót, s az Adminisztrátorok sárga jelzését viselő ember belépett.

- Andrew Harlan Technikus?

- Igen, Adminisztrátor. Óhajt valamit?

Úgy látszik, az Adminisztrátor nem figyelt fel a kérdés sértő harciasságára, így felelt:

- Találkozája van Twissell Főkalkulátorral?

- És aztán?

- Azért jöttem, hogy figyelmeztessenem, elkésett.

Harlan rábámult a férfira.

- Mit jelent ez? Maga nem az 575. Századból való.

- Állomáshelyem a 222. Század - válaszolta hűvösen az Adminisztrátor. - Arbut Lemm Segéadminisztrátor. Én vagyok a felelős a szervezésért, és személyes látogatásommal próbáltam elhárítani a felesleges izgalmakat, amit a hivatalos értesítés okozott volna.

- Miféle szervezésről beszél? Miféle izgalmakról? Mit jelent ez? Figyeljen ide, már ezelőtt is voltak tanácskozásaim Twissell-lel. Ő a főnököm. Szó sincs semmiféle izgalomról.

Az Adminisztrátor fegyelmezetten szenvtelen arcán pillanatnyi csodálkozás suhant át.

- Nem értesítették?

- Miről?

- Az Időtanács egyik albizottsága itt ülészik az 575. Században. Órák óta izgalomban tart mindenkit ez a hír.

- És ők engem kéretnek? - Alighogy feltette a kérdést, magában már meg is felelt rá: természetesen.

Ugyan miről tanácskozhatnak, ha nem az én ügyemről?

Most értette csak meg a Segédkalkulátor csodálkozását előző este Twissell szobája előtt. A Kalkulátor tudott a készülő bizottsági ülésről, és már a gondolatát is multságosnak tartotta annak, hogy egy Technikus éppen ilyenkor keresi Twissellt. Igen multságos, gondolta keserűen Harlan. Az Adminisztrátor így szólt:

- Csak a parancsot hajtottam végre. Semmi többet nem tudok. - De még mindig meglepetten hozzátette: - Nem hallott a dologról?

- A Technikusok - felelt epésen Harlan - zárkózottan élnek.

Twissell és még öten! Főkalkulátorok mindnyájan, legalább harmincöt éve Halhatatlanok.

Hat héttel ezelőtt Harlan odalett volna a nagy megtiszteltetéstől, hogy együtt ebédelhet egy ilyen társasággal, és megbénította volna nyelvét a felelősségnek és hatalomnak ez az összessége. Emberfeletti óriásnak látta volna őket.

Most azonban az ellenfelei voltak, sőt bírái. Nem volt ideje érzékenyülni. Haditervet kellett kieszelnie.

A Tanács tagjai nem tudhatták: Harlan értesült arról, hogy Noÿs a kezükben van. Nem tudhatták, hacsak Finge nem számolt be a legutóbbi találkozásukról is. A nappal éles fényében még jobban megerősödött a véleménye: Finge nem teszi közhírré, hogy egy Technikus megfélemlítette és sértegette.

Tanácsosnak látszott, hogy egyelőre ne játssza el ezt a lehetséges előnyt, hagyja a Tanácsot: lépjenek ők először, mondják ők az első mondatot, amellyel aztán kezdetét veszi a háborúskodás.

Szemlátomást nem siettek. Higgadtan tekingettek rá a szerény ebéd fölött, mintha csak érdekes kísérleti alany volna, amely tárt karokkal és gyenge hajtóerővel igyekszik egy hatalmas energiamezőt legyúrni. Harlan elkéseredetten bámult vissza rájuk.

Ismerte őket hírből és a biohónaponként bemutatott háromdimenziós tájékoztató filmekből. A filmek egybehangolták a Halhatatlanság különféle Szektoraiban a fejlődést, és a Megfigyelőktől felfelé minden Halhatatlan köteles volt megtekinteni.

Harlan érdeklődését természetesen a kopasz August Sennor keltette fel először. Teljesen kopasz volt, még szemöldöke és szempillája se nőtt. Sötét, szűrős tekintete a csupasz szemhéj alatt, homlokának furcsa látványa sokkal lenyűgözőbb volt így szemtől szemben, mint akármilyen háromdimenziós filmen. Másodszer azért, mert tudott Sennor és Twissell régebbi súlyos csatáiról. Végül azért, mert Sennor nem elégedett meg Harlan néma méregetésével. Éles hangon elárasztotta kérdésekkel.

A kérdések zöme megválaszolhatatlan volt, mint például ez:

- Mi keltette fel érdeklődését a Primitív Történelem iránt, fiatalember?

- Kielégítette a munkája, fiatalember?

Végül úgy látszott, kényelmesen elhelyezkedett a fotelben. Tányérját az edénycsúszdára tolta, és vaskos ujjait lazán összekulcsolta maga előtt. (Harlan megfigyelte, hogy a keze fején sem voltak szőrszálak.)

Sennor megszólalt:

- Már régen szeretnék tudni valamit. Talán segíthetne.

Aha, most kirukkol vele - gondolta Harlan. Hangosan csak ennyit felelt:

- Ha módomban áll, kérem.

- Néhányunkat itt a Halhatatlanságban, nem akarom azt mondani, hogy mindnyájunkat vagy a többségünket - kurta pillantást vetett Twissell fáradt arcára, a többiek pedig közelebb húzódtak -, de mindenesetre néhányunkat érdekel az Idő filozófiája. Talán tudja, mire gondolok.

- Az Időutazás paradoxonjaira?

- Igen, ha melodramatikusan fogalmazunk, igen. Persze, ez nem minden. Itt van még az a kérdés is, mi az igazi jellege a Valóságnak, miért marad meg a tömegenergia a Valóságváltoztatás során és így tovább. Minket, Halhatatlanokat elmékedéseinkben befolyásol az a tény, hogy ismerjük az Időutazást. Az ön teremtményeinek a Primitív Korszakban azonban fogalmuk se volt az Időutazásról. Mégis, hogy gondolkodtak erről?

Az asztal túlsó végéről odahallatszott Twissell suttogása:

- Pókhálók!

Ám Sennor ügyet sem vetett rá:

- Szíveskedjen felelni erre a kérdésre, Technikus.

- A Primitív Korszak emberei - válaszolta Harlan - gyakorlatilag nem gondolkodtak az Időutazásról, Kalkulátor.

- Nem tartották lehetségesnek, mi?

- Úgy hiszem, ez a helyzet.

- Nem is fantáziáltak róla?

- Ami ezt illeti - felelte bizonytalanul Harlan -, úgy hiszem, hogy voltak efféle fantáziálások az úgynevezett fantasztikus irodalomban. Nem nagyon ismerem ezeket, de úgy hiszem, kedvenc témájuk volt annak az embernek a története, aki visszatér az Időben, hogy megölje saját nagyapját, amikor az még gyerek volt.

Sennor elégedettnek látszott.

- Pompás! Pompás! Mindenesetre ez az Időutazás alapvető paradoxonának a megfogalmazása, ha a Valóságot szilárdnak feltételezzük, ugye? És bátorkodom azt állítani, hogy az ön Primitívjei csak szilárd Valóságot feltételeztek. Igazam van?

Harlan késlekedett a válasszal. Nem tudta, Sennor hova akar kilyukadni, és mi a rejtett szándéka, és ez idegesítette, így felelt:

- Nem ismerem a témát eléggé, uram. Úgy hiszem, fel kellett tételezniük az Idővágányok felcserélhetőségét vagy a létezés többféle síkjának a lehetőségét. Nem tudom.

Sennor alsó ajka előrebígyedt.

- Biztos vagyok benne, hogy téved. Nyilván saját gondolatait magyarázta bele azokba a bizonytalan értelmű fejtegetésekbe, amelyeket tanulmányai során olvasott. Nem, az Időutazás valóságos tapasztalata nélkül az emberi agy képtelen felfogni a Valóság filozófiai bonyolultságát. Például miért van a Valóságnak inerciája? Pedig mindnyájan tudjuk, hogy van. Minden változásnak a maga folyamatában el kell érnie egy kritikus nagyságot, mielőtt a Változtatás, az igazi Változtatás megtörténhet. A Valóságnak még ezután is megvan az a tendenciája, hogy visszafelé törekszik eredeti helyzetébe.

Például tegyük fel, végbement egy Változtatás itt, az 575. Században. A Valóság növekvő hatásfokkal talán egészen a 600. Századig változik. A

változás tovább is terjed, talán egészen a 650. Századig, de egyre csökkenő határfokkal. Azután azonban a Valóság változatlan marad. Mindnyájan ismerjük ezt a tényt, de tudja-e közülünk valaki, miért van így? Merő okoskodással arra a következtetésre juthatnánk, hogy a Századok múlásával a Valóságváltoztatás egyre nagyobb hullámokat vet, de mégsem így van.

Nézzünk egy másik példát, Harlan Technikus, azt hallom, minden helyzetben ragyogóan ki tudja választani a Minimálisan Szükséges Változtatást. De lefogadom, nem tudja megmagyarázni, miért dönt egyik vagy másik változat mellett.

Képzelve el, milyen gyámoltalanok a Primitívek. Mivel nem, értik meg a Valóság lényegét, azon aggodalmaskodnak, hogy egy ember megöli tulajdon nagyapját. Vegyünk egy sokkal valószínűbb és könnyebben elemezhető példát, és gondoljuk meg annak az embernek az esetét, aki Időutazása közben önmagával találkozik...

Harlan élesen közbeszólt:

- Mi van azzal, aki önmagával találkozik?

Már az is súlyos udvariatlanság volt, hogy Harlan félbeszakított egy Kalkulátort, hangja azonban még csak fokozta a botrányt, és minden tekintet szemrehányóan szegeződött a Technikusra.

Sennor krákogott egyet, de fegyelmezetten folytatta, mint aki elhatározta, hogy udvarias lesz a szinte elviselhetetlen nehézségek ellenére is. Befejezte a félbeszakított mondatot, és ezzel kikerülte a közvetlen választ a tiszteletlenül nekiszegezett kérdésre:

- ...És nézzük meg a négy lehetőségét ennek a helyzetnek. Nevezzük a bioidőben fiatalabb embert A-nak, a későbbit B-nek. Az első változat szerint nem találkozhatnak egymással, s nem tehetnek semmit, ami jelentősen hatna a másikra. Ebben az esetben gyakorlatilag nem találkoztak, s ezt a változatot figyelmen kívül hagyhatjuk, mint hétköznapi esetet.

Második változat: B, a későbbi egyed látja A-t, de A nem látja B-t. Itt sem várható komoly következmény. B olyan szituációban és tevékenységben látja A-t, amelyről már előzőleg is tudott. Ebben sincs semmi újdonság.

A harmadik és negyedik változat szerint A látja B-t, de B nem látja A-t, és az, amikor A és B látják egymást. Mindkét lehetőségben a veszélyes pont az, hogy A látja B-t, egy ember biológiai létezésének korábbi fázisából látja önmagát egy későbbi fázisban. Megjegyzendő: ezáltal megtudja, hogy életben lesz B életkorában. Tudja, hogy elég ideig fog élni ahhoz, hogy végrehajtsa azt a cselekedetet, amit most lát B-től. Mármost, ha valaki csak a legcsekélyebb mértékben is ismeri a jövőjét, felhasználhatja ezt a tudást, és éppen ezért a jövő megváltozik. Ebből az következik: a Valóságnak olyannyira meg kell változnia, hogy ne következzenek be A és B találkozása, vagy legalábbis elkerüljék azt, hogy A meglássa B-t. De minthogy a Valóságban nem lehet megvizsgálni olyasmit, amit a Valóságváltoztatás megsemmisített, A sohasem találkozott B-vel. Hasonlóképpen az Időutazás minden látszólagos paradoxonában a Valóság mindig megváltozik, hogy elkerülje a paradoxont, s így jutunk arra a következtetésre, miszerint az Időutazásban nincsenek paradoxonok, és nem is lehetnek.

Sennor elégedettnek látszott önmagával és okfejtésével, de most Twissell emelkedett szólásra.

- Uraim, úgy hiszem, az idő sürget - mondta.

És az ebéd egészen váratlanul véget ért. Az albizottság öt tagja Harlan felé bólintva kísértelt a szobából, mint akiknek kíváncsiságát kielégítették. Csupán Sennor nyújtott kezet, és toldotta meg a fejbiccentést egy mogorva „jó napot, fiatalember”-rel.

Harlan vegyes érzelmekkel figyelte távozásukat. Mi volt a célja ennek az ebédnek? Vajon miért hozták szóba az embert, aki találkozik önmagával? Noýsról nem beszéltek. Csak azért gyűltek egybe, hogy őt szemügyre vegyék? Tetőtől talpig megvizsgálták, és most Twissellre bízzák a döntést?

Twissell visszatért az asztalhoz, amelyről már eltűnt az étel és az evőeszköz. Négyszemközt voltak, s mintegy ezt jelképezve új cigarettát forgatott az ujjai között.

- És most munkára fel, Harlan! - szólalt meg. - Nagy munka vár ránk.

De Harlan nem tudott, nem akart tovább várni.

- Mielőtt bármit is tennénk, mondanom kell valamit - jelentette ki.

Twissell meglepetten bámult rá. Fakó szemei körül szarkalábak húzódtak. Gondosan levergette a cigaretta hamuját, és így szólt:

- Persze, beszélj csak, ha akarsz, de először ülj le, fiú, ülj le.

Andrew Harlan Technikus nem ült le, az asztal mellett sétált fel s alá, s gondolatait igyekezett értelmes és érthető mondatokba foglalni. Laban Twissell Főkalkulátor, akinek feje olyan volt, mint egy összeaszalódott ranettalma, ide-oda forgolódott, hogy szemmel tarthassa Harlan ideges száguldását.

- Hetek óta tanulmányozom a matematika történetének filmjeit. Az 575. Század különféle Valóságainak a könyveit - kezdte Harlan. - A Valóságok nem érdekesek. A matematika nem változik. Fejlődésének rendje sem változik. Nem érdekes, hogyan változott a Valóság, a matematika története ugyanaz marad.

A matematikusok változnak, mások teszik a felfedezéseket, de a végeredmények... Mindenesetre megtömtem a fejemet a matematika történetével. Mit szól hozzá?

Twissell elkomorodva mondta:

- Furcsa időtöltés egy Technikustól.

- De én nemcsak egyszerű Technikus vagyok - jelentette ki Harlan. - Nagyon jól tudja.

- Folytassa - mondta Twissell, és órájára pillantott. Ujjai szokatlanul idegesen játszottak a cigarettával.

- A 24. Században élt egy Vikkor Mallansohn nevű ember - folytatta Harlan. - Ez a Század, mint tudja, még a Primitív Korhoz tartozik. Ez a Mallansohn leginkább arról ismert, hogy először épített Időmezőt. Azaz ő találta fel a Halhatatlanságot, minthogy a Halhatatlanság nem egyéb egy roppant Időmezőnél, amely a közönséges Időt rövidre zárja, és mentes a közönséges Idő korlátaitól.

- Ezt még Növendék korodban tanultad, fiú.

- De azt nem tanultam, hogy Vikkor Mallansohn nem találhatta fel az Időmezőt a 24. Században. Sem senki más. Ennek a felfedezésnek akkor még nem volt meg a matematikai alapja. Lefévbvre alapvető egyenletei

még nem léteztek: nem is létezhetnek egészen Jan Verdeer kutatásáig a 27. Században.

Twissell Főkalkulátor meglepetését csak egy dolog fejezhette ki: ha eldobta cigarettáját. Most is ezt tette. Még a mosolya is eltűnt.

Megkérdezte:

- Tanultad a Lefébvre-egyenleteket, fiú?

- Nem. És nem is mondom, hogy értem. De ezek szükségesek az Időmezőhöz. Ennyit megtanultam. És ezeket az egyenleteket nem fedezték fel a 27. Század előtt. Ezt is tudom.

Twissell lehajolt a cigarettájáért, és elgondolkozva vizsgálta.

- És ha Mallansohn matematikai igazolás nélkül bukkant rá az Időmezőre? Ha tisztán tapasztalati felfedezés volt? Már sok ilyen előfordult.

- Én is gondoltam erre. De a mező felfedezése után három évszázadba telt, amíg kidolgozták elméleti alapjait, és közben Mallansohn Mezőjén nem találtak semmi tökéletesítenivalót. Ez nem lehet véletlen. Mallansohn tervrajza sokszorosan bizonyítja, hogy a Lefébvre-egyenleteket használta fel. Ha pedig ismerte vagy Verdeer munkája nélkül alkotta meg az egyenleteket, ami lehetetlen, akkor miért nem említi sehol sem?

- Úgy beszélsz - mondta Twissell -, mint valami matematikus. Kitől hallottad mindezt?

- Végignéztem a filmeket.

- Semmi egyéb?

- És gondolkodtam.

- Felsőbb matematikai képzettség nélkül? Tudod, fiú, évek óta figyelek, de nem sejtettem, hogy ilyen képességek szunnyadnak benned. Folytasd.

- A Halhatatlanságot nem lehetett létrehozni Mallansohn felfedezése, az Időmező nélkül. Mallansohn pedig nem tehette meg ezt a felfedezését olyan matematikai tudás nélkül, ami viszont csak a jövőben született meg. Ez egy. Közben pedig itt a Halhatatlanságban van egy Növendék, akit Halhatatlannak jelöltek ki a szabályzat ellenére, hiszen már túlkoros, és ráadásul nős. Ön matematikára oktatja, én pedig Primitív Szociológiára. Ez kettő.

- És aztán?

- Szerintem ön valamiképpen vissza akarja Coopert küldeni az Időbe, messze az alsó időbe, a Halhatatlanság alsó végállomásán is túl, vissza a 24. Századba. Ön azt akarja, hogy Cooper, a Növendék megtanítsa Mallansohnt a Lefébvre-egyenletekre. Tehát: az én helyzetem - tette hozzá fojtott szenvedéllyel Harlan -, mint a Primitív korszak szakértőjének és a helyzet ismerőjének, különleges elbánást követel. Egészen különleges elbánást.

- Az Időbe is! - mormolta Twissell.

- Ugye, igazam van? Csak az én segítségével zárul be a kör. Nélkülem... - Szándékosan nem fejezte be a mondatot.

- Nagyon közel jársz az igazsághoz - mondta Twissell. - De esküszöm, hogy semmi sem mutatott arra, hogy... - S mély töprengésbe merült, amelyben sem Harlan, sem a külvilág nem játszott szerepet.

Harlan gyorsan közbeszólt:

- Csak közel járok az igazsághoz? Ez az igazság. - Nem tudta, miért volt olyan biztos mondanivalójának a lényegében, teljesen függetlenül attól, milyen kétségbeesetten akarta, hogy így is legyen.

- Nem, nem ez a teljes igazság - mondotta Twissell -, Cooper, a Növendék nem azért megy vissza a 24. Századba, hogy megtanítson valamit Mallansohnnak.

- Ezt nem hiszem.

- El kell hinned. Látnod kell az ügy fontosságát. A terv hátralevő részét a te segítségével szeretném megvalósítani. Tudod, Harlan, a kör teljesebb bezárásáról van szó, mint képzelnéd. Sokkal teljesebb bezárásáról, fiú. Brinsley Sheridan Cooper, a Növendék, maga Vikkor Mallansohn!

12. A Halhatatlanság kezdete

Harlan azt hitte, hogy Twissell nem mondhat neki olyat, amivel meglepheti. Tévedett-. Csak annyit tudott kinyögni:

- Mallansohn. Ő?...

Twissell már végigszívta a cigarettáját, másikat vett elő, és így szólt:

- Igen, Cooper azonos lesz Mallansohnnal. Kíváncsi vagy Mallansohn életpályájára? Tessék. A 78. Században született, kis időt töltött a Halhatatlanságban, és meghalt a 24. Században.

Apró kezével könnyedén megérintette Harlan könyökét, és ráncos törpearcán ismét előmlött szokott mosolya.

- De gyere, fiú, a bioidő repül még a mi számunkra is, és ma még más dolgunk is van. Nem akarsz bejönni a szobámba?

Mutatta az utat. És Harlan követte, szinte észre sem véve, milyen ajtókon és mozgólépcsőkön mennek át.

Megpróbálta az új helyzethez igazítani saját problémáit és saját tervét. A tanácsstalanság első pillanatai után visszanyerte cselekvőkészségét. Végül is mi változott? Csupán az ő fontossága és értéke nőtt meg a Halhatatlanság számára, ezért követeléseit biztosabban teljesítik, és egyre biztosabb, hogy Noÿst sikerül visszaszereznie.

Noÿs!

Az Időbe is, nem nyúlhatnak hozzá egy ujjal sem! Úgy tetszett, a lány az egyetlen valóságos része életének. Hozzá képest az egész Halhatatlanság csupán filmfantázia volt, ráadásul nem is olyan értékes.

Egyszer csak ott állt Twissell Kalkulátor irodájában, és nem emlékezett, hogy jutott ide az ebédlőből. Bár körülnézett, és próbálta az irodát valahogyan legalább a berendezés tömegénél fogva beilleszteni a Valóságba, de ez is a haszontalan álmom egy másik részletének rémlett.

Twissell irodája tiszta és hosszú szoba volt. Az egyik falat teljesen beborították a kalkulációs mikro-gépegységek, amelyek így együtt a legnagyobb magánhasználatú Kibernetikus Agyként működtek a Halhatatlanságban. A szemközti falon a tájékoztató filmek zsúfolódtak össze. A két fal között szinte csak egy folyosó maradt, ahol íróasztal, két szék helyezkedett el, no meg a kódfejtő és vetítőkészülék meg egy ismeretlen rendeltetésű tárgy, amelynek Harlan csak akkor fejtette meg a titkát, amikor Twissell belenyomta a cigarettavéget.

A csikk nesztelenül lobbant egyet, és Twissell a tőle megszokott bűvészmozdulattal máris újabb cigarettát tartott a kezében.

- Térjünk a tárgyra - vélte Harlan, és kissé túl hangosan, túl erőszakosan kezdte: - A 482. Században van egy lány...

Twissell elkomorodott, fél kézzel legyintett egyet, mint aki valami kellemetlen dolgot akar elhessegetni.

- Tudom, tudom. Nem zavarjuk, és téged sem zavarunk. Minden jóra fordul. Majd én vigyázok rá.

- Úgy érti...

- Mondom, hogy ismerem a történetet. Ha ez zavart, akkor ne aggódj.

Harlan ostobán meredt az öregemberre. Mit jelent ez? Már annyiszor elgondolta, milyen nagy a hatalma, mégsem várta ennek ilyen nyilvánvaló bizonyítékát.

De Twissell folytatta:

- Hadd mondjak el neked egy történetet – kezdte olyan hangon, mintha egy újonc Növendékkel beszélgetne. - Nem gondoltam, hogy szükség lesz rá, s talán nem is szükséges, de a kutatásaidért és éleslátásodért megérdemled, hogy elmondjam. - Incselkedve tekintett Harlanra. - Tudod, szinte még most se hiszem el, hogy magad erejéből dolgoztad ki. – Aztán így folytatta: - Akit a Halhatatlanságban általában Vikkor Mallansohn néven ismernek, hátrahagyta életének a leírását. Nem éppen napló ez, nem is önéletrajz. Inkább a Halhatatlanokra hagyott útmutató, akiknek az eljövendő létezéséről meg volt győződve.

Egy Időálló széfben helyezte el, amelyet csak a Halhatatlanság Kalkulátorai nyithatnak ki, úgyhogy az írás Mallansohn halála után három évszázadig érintetlen maradt, amíg létre nem jött a Halhatatlanság, és Henry Wadsman Főkalkulátor, az egyik első nagy Halhatatlan ki nem nyitotta. Azóta a legszigorúbb biztonsági rendszabályokkal őrzik a Főkalkulátorok, így jutott el hozzám. Mallansohn-memoárként emlegetik. A memoár egy Brinsley Sheridan Cooper nevű férfi történetét örökíti meg, aki a 78. Században született, és huszonhárom éves korában került be Növendéknek a Halhatatlanságba. Alig egy évvel előtte megházasodott, de gyereke még nem született.

A Halhatatlanságban Coopert egy Kalkulátor tanította matematikára, név szerint Laban Twissell, Primitív Szociológiára pedig egy Technikus, név szerint Andrew Harlan. Amikor mindkét tudományágban elsajátította az alapokat és az időgépészetet, visszaküldték a 24. Századba, hogy átadjon bizonyos szükséges módszereket egy Primitív Korbeli tudósnak, akinek a neve Vikkor Mallansohn. Amikor Cooper visszaérkezett a 24. Századba, lassan próbált alkalmazkodni a társadalomhoz. Nagyon sokat köszönhetett Harlan Technikus ismereteinek és Twissell Kalkulátor részletes tanácsainak, aki meghökkentő éleslátással előre megjósolt bizonyos problémákat. Kétévi kutatás után Cooper megtalálta Vikkor Mallansohnt, aki különc magányban élt Kalifornia erdeiben. Emberkerülő volt, de nem mindennapi, merész koponyának számított. Cooper lassan megbarátkozott vele, hozzászoktatta ahhoz a gondolathoz, hogy a jövőből jött emberrel van dolga, aztán nekiültek, és tanítani kezdte a szükséges matematikai ismeretekre. Az idő múlásával Cooper is elsajátította Mallansohn szokásait, megtanulta az esetlen dízelmotoros generátor kezelését és más elektromos műszerekkel való bánást, s így

függetlenítette mindkettőjüket az energiairányítástól. De lassan haladtak, és Cooper nem bizonyult jó tanárnak. Mallansohn egyre mogorvább, egyre csökönyösebb lett, s egy nap egészen váratlanul meghalt, belezuhant a vad hegyvidék egyik kanyonjába. Cooper hetekig búskomor volt, életműve összeomlott, s talán maga a Halhatatlanság is, s ekkor kétségbeesett lépésre szánta el magát. Nem jelentette Mallansohn halálát. Ehelyett a rendelkezésére álló anyagból hozzáfogott az Időmező megépítéséhez. A részletek nem érdekesek. Tengernyi lélekölő munka és próbálkozás után bemutatta generátorát a Kaliforniai Műszaki Egyetemnek, mint ahogy évekkel ezelőtt várta Mallansohntól. A történet végét ismered a tanulmányaidból. Tudod, milyen kétkedés meg visszautasítás várta, megfigyelés alatt tartották, megszökött, a generátor majdnem elpusztult, aztán egy büfében egy ismeretlen férfi segített rajta, akinek soha nem tudta meg a nevét, de aki most a Halhatatlanság egyik hőse, aztán Zimbalist professzor végül egy kísérlet során egy fehér egeret előre és hátra mozgatott az Időben. Nem akarlak ezzel untatni. Cooper a Vikkor Mallansohn nevet használta, mert ez kellően igazolta és hitelessé tette munkáját. A valódi Mallansohn holttestét soha nem találták meg. Élete hátralevő részében tovább tökéletesítette a generátort, és az Egyetem tudósaival együtt elkészítette a másodpéldányt is. Többet nem mert tenni. Nem taníthatta meg nekik a Lefébvre-egyenletet az elkövetkező három évszázad matematikatörténetének felvázolása nélkül. Nem fedhette fel, nem merte felfedni valódi származását. Nem mert többet tenni, mint amennyit tudomása szerint az igazi Mallansohn tett. A munkatársait elkeserítette, hogy ilyen remek eredményeket ér el, de képtelen az eredményeit megmagyarázni. Cooper maga is elkeseredett, mert előre látta és nem gyorsíthatta meg a folyamatot, látta, hogyan vezet a munkája lépésről lépésre Jan Verdeer klasszikus kísérleteihez, amiből aztán a nagy Antoine Lefébvre megalkotja a Valóság alapvető egyenleteit. És előre látta, hogyan jön majd létre a Halhatatlanság. Csak hosszú élete vége felé, amikor egyszer a Csendes-óceán partján figyelte a naplementét (részletesen leírja ezt az élményét a memoárjában), döbönt rá, hogy ő maga Vikkor Mallansohn, s nem a helyettese. Talán a név nem az övé, de az az ember, akit a történelem Mallansohn néven ismert, valójában Brinsley Sheridan Cooper. A gondolat s mindaz, ami belőle, következett, felvillanyozta, s abbeli igyekezetében, hogy minél jobban gyorsítsa a Halhatatlanság létrejöttét, s még tökéletesebbé tegye, megírta memoárját, és egy Időálló széfbe rejtette, háza egyik szobájában, így a kör bezárult. Cooper-Mallansohn elképzeléseit, amelyek a memoárírás közben vezették, természetesen nem vették figyelembe. Coopernek pontosan úgy kellett leélnie az életét, ahogyan leélte. A Primitív Valóság nem tűr semmiféle változtatást. Jelenleg a bioidőben Cooper, ezt te is jól tudod, nem tudja, mi vár rá. Azt hiszi, hogy csak tanítania kell Mallansohnt, és aztán majd visszatér. Még évekig ezt fogja hinni, amíg le nem ül és meg nem írja a memoárját. Azért akarta bezárni a kört az Időben, hogy a Valóság igazi jellegét megismertesse, és hogy felépüljön a Halhatatlanság, jóval megelőzve a természetes Időt. Az emberiség magától soha nem tudja meg az igazságot az Időről, mert más irányú műszaki fejlődése előbb-utóbb elkerülhetetlenné teszi az emberi nem öngyilkosságát.

Harlan csupa fül volt. Maga elé képzelte az Idő hatalmas körét, amely önmagában záródik, és pályája egy részén átszeli a Halhatatlanságot. Még soha nem volt olyan közel ahhoz, hogy elfeledkezzék Noÿsról.

- Akkor ön elejétől fogva mindent tudott - állapította meg -, mit kell tennie, nekem mit kell tennem, és mindent tudott, amit tettem.

Twissell mintha egészen belefeledkezett volna a mesélésbe, merengve bámulta a kékes dohányfüstöt. Lassan felocsúdott, öreg, bölcs szemét Harlanra emelte, és szemrehányóan mondta:

- Nem, természetesen nem. A bioidő szerint is eltelt néhány évtized Coopernek a Halhatatlanságban való tartózkodása és a memoáírás között. Csak annyira és csak arra tudott visszaemlékezni, aminek a szemtanúja volt. Ezt nem szabad elfelejtened. - Twissell felsóhajtott, és a felfelé szálló füstöt bütykös ujjával apró örvényekké szabdalta szét. - Minden ment, mint a karikacsapás. Először engem találtak meg és hoztak a Halhatatlanságba. Sok-sok bioév múltával Főkalkulátor lettem, akkor megkaptam a memoárt, és én lettem a terv vezetője. Nekem kellett irányítanom a műveleteket, mert a memoár szerint is én vezettem. Újabb hosszú bioévek után te is megjelentél egy Valóságváltoztatásnál (gondosan figyeltük előző hasonmásaidat), azután pedig Cooper. Egyes részleteket a józanész szerint és a Kibernetikus Agy segítségével pótoltam. Például milyen óvatosan oktattuk ki Yarrow Oktatót, mert jelentős titkot nem bízhattunk rá. Milyen óvatosan ösztönöztük érdeklődésedet a Primitív Történelem iránt! Milyen óvatosan kellett visszatartanunk Coopert attól, hogy megtanulja azt, amit a memoár szerint nem tudott. - Twissell szomorúan mosolygott. - Sennor jól szórakozik ezeken. Az ok és következmény visszafordításának nevezi. Tudjuk az eredményt, és okot szerkesztünk hozzá. Szerencsére nem vagyok pókhálószövő, mint Sennor. Nagyon örültem, fiú, hogy ilyen kiváló Megfigyelő és Technikus voltál. A memoár ezt nem említi, hiszen Coopernek nem volt alkalma megfigyelni vagy értékelni a munkádat. Nekem ez nagyon kapóra jött. Közönséges feladat keretében sokkal lényegesebb dolgokra használhattak. Még Finge Kalkulátorral végzett legutóbbi munkád is kapóra jött. Cooper említi a memoárjában egy időszakot, amikor te távol voltál, s azalatt olyan sokat haladt a matematikai tanulmányaiban, hogy már alig várta a visszaérkezésedet. Egyszer azonban megrémítetted. Harlan nyomban közbeszólt:

- Arra gondol, amikor Coopert magammal vittem a kabinban?

- Hogy találtad ki? - kérdezte Twissell.

- Az volt az egyetlen eset, amikor igazán dühös volt rám. Most már feltételezem, hogy valami nem egészen a Mallansohn-memoár szerint történt.

- Nem éppen. Csakhogy a memoárban egyetlen egyszer sem történt említés a kabinokról. Az volt a véleményem, hogy ha a Halhatatlanságnak ilyen fontos jelenségét nem említi, ez azt jelenti, hogy nemigen ismerte. Éppen ezért akartam Coopert minél távolabb tartani a kabinoktól. Nagyon felkavart, hogy magaddal vitted a felső időbe, de azután nem történt semmi. Minden úgy folytatódott, ahogy kellett. - Az idős Kalkulátor lassan megdörzsölte keze fejét a tenyerével, s a fiatal Technikusra bámult csodálkozó és kíváncsi tekintettel. - És te közben mindezt sejtetted. Ez egyszerűen lenyűgöző. Meg mertem volna esküdni rá, hogy ezeknek az

adatoknak a birtokában egy jól felkészült Kalkulátor sem jutott volna a helyes következtetésre. Szinte hihetetlen teljesítmény egy Technikustól. - Előrehajolt, könnyedén megérintette Harlan térdét. - A Mallansohn-memoár természetesen semmit sem mond rólad Cooper távozása után.

- Értem - felelte Harlan.

- Hogy úgy mondjam, azt csinálhatunk veled, amit akarunk. Megkapó tehetségről tettél tanúságot, nem szabad elfecsérelnünk. Úgy vélem, többre vagy hivatott, mint a Technikusság. Most semmit sem ígérek, de úgy hiszem, azzal tisztában vagy, hogy a Kalkulátorság előtted áll.

Harlannak könnyű volt megőriznie arca komor mozdulatlanágát. Évek óta gyakorolta.

Ujabb megvesztegetés - gondolta.

De a találgatások ideje lejárt. Kezdetben vad és hiányos sejtései azon a szokatlan és izgalmas éjszakán valami belső megvilágosodásra jutottak, és a könyvtári kutatások után ésszerűvé váltak. Most pedig, hogy Twissell elmondta ezt a történetet, bizonyossággá lettek. Csupán egy eltérés volt: hogy Cooper maga Mallansohn.

Ez csak megerősítette helyzetét, de ha tévedett egy tekintetben, tévedhetett másban is. Nem bízhat semmit a véletlenre. Ki kell küszöbölni a véletlent. Biztosra kell menni!

Higgadtan, szinte mellékesen mondta:

- Óriási a felelősségem most, hogy tudom az igazságot.

- Valóban?

- Milyen labilis a helyzet! Tegyük fel, valami váratlan dolog történik, kénytelen vagyok távol lenni egy napig, amikor valami fontos dologra kellene megtanítanom Coopert.

- Nem értelek.

(Képződött, vagy az öreg, fáradt szemekben valóban a rémület szikrái villantak fel?)

- Arra gondolok, hogy meg lehet-e szakítani a kört? Tisztázzuk ezt. Ha például egy, a fejemre mért váratlan ütés tétlenségre készítet egy ideig, amikor pedig a memoár szerint egészséges vagyok és tevékeny, akkor ez felborítja az egész tervet? Vagy tegyük fel, bizonyos okok miatt én önkényesen nem követem a memoárt. Akkor mi lesz?

- Mit forgatsz a fejedben?

- Nagyon logikus az egész. Egy gondatlan vagy rosszindulatú akcióval megszakíthatom a kört, és akkor mi történik? Szétesik a Halhatatlanság? Úgy látszik. De ha ez így van - tette hozzá Harlan higgadtan -, akkor ezt tudomásomra kell hozni, hogy óvatos legyek, és semmi olyasmit ne tegyek, ami bajt idézhet elő. Bár úgy képelem, hogy ilyesmibe csak rendkívüli körülmények hajszolhatnának bele.

Twissell nevetett, de a kacaj üresen és hamisan csengett Harlan fülében.

- Ez tisztára akadémikus vita, fiú. Semmi efféle nem következik be, hiszen nem következett be. A bezárult kör nem szakad meg.

- Előfordulhat - kezdte Harlan. - A 482. Századból való lány...

- Biztonságban van - felelte Twissell. Türelmetlenül felpattant. - Vége-hossza nincs az efféle beszélgetéseknek, és elég sok logikai fejtegetést kell végighallgatnom a tervet végrehajtó albizottságban. De még nem

mondtam el neked, eredetileg miért is hívattalak, s közben a bioidő egyre telik. Velem jönnél?

Harlan elégedett volt. A helyzet világos, és hatalmas kétségtelen. Twissell tudta, hogy Harlan, ha akarja, azt mondja: „Semmi közöm ezentúl Cooperhez.” Twissell tudta, hogy Harlan bármely pillanatban szétzúzhatja a Halhatatlanságot, ha felvilágosítja Coopert a memoárral kapcsolatban.

S tudta, hogy Harlan ezt már tegnap is megtehetné volna. Twissell úgy gondolta, hogy túltelíti feladatának a fontosságával, de ha a Kalkulátor ezzel akarja ráncba szedni, akkor téved.

Nyíltan megfenyegette Twissellt, arra az esetre, ha Noÿsnek valami baja esnék. És a Főkalkulátor arckifejezése, amikor odavetette, hogy „Biztonságban van”, mutatta, hogy tisztában van a veszély nagyságával.

Harlan felállt, és követte Twissellt.

Még sohasem járt abban a szobában, ahová most léptek. Tágas helyiség volt, és néhány közfalat is kiüthettek, hogy megnagyobbítsák. Szűk folyosó vezetett be, amelyet egy energiaernyő zárt le, és nem engedte be őket, amíg egy automata szerkezet aprólékosan végig nem tanulmányozta Twissell arcát.

A szoba legnagyobb részét egy majdnem a mennyezetig érő gömb töltötte meg. Nyitott ajtaján át látni lehetett négy alacsony lépcsőt, mely jól megvilágított emelvényre vezetett.

Hangok hallatszottak belülről, és ahogy Harlan megfigyelte, két láb is megjelent a nyílásban, és lefelé lépdelt. Egy férfi bukkant elő, s mögötte egy másik pár láb tűnt fel. Sennor jött elől, az Időtanács tagja, mögötte pedig az ebéd egy másik résztvevője.

Twissell szemlátomást nem örült a megjelenésüknek. Hangja azonban fegyelmezetten csengett:

- Az albizottság még most is itt van?

- Csak mi ketten - felelte kitérően Sennor. – Rice és jómagam. Pompás készülék ez. Legalább olyan jól felszerelt, mint egy űrhajó.

A pocakos Rice megrökönyödötten pillantott fel, mint aki hozzászólt, hogy mindig igaza van, s mégis váratlanul a vesztes fél oldalán találja magát. Megsimogatta krumpliorrát, és így szólt:

- Sennor az utóbbi időben egyre csak az űrutazáson töpreng.

Sennor tar feje csillogott a fényben.

- Sarkalatos kérdés, Twissell - mondta. - Magának is felteszem. Az űrutazás pozitív vagy negatív tényező a Valóság számításokban?

- Értelmetlen kérdés - válaszolta ingerülten Twissell. - Az a kérdés, milyen űrutazásról van szó, milyen társadalomban és milyen körülmények között.

- Hogyan! Elvont síkon is lehet beszélni az űrutazásról.

- Csak azt lehet mondani róla, hogy önmagát korlátozó jelenség, kimeríti önmagát, és végül mindig kihal.

- Tehát haszontalan dolog - állapította meg elégedetten Sennor -, és éppen ezért negatív jelenség. Szerintem is.

- Szeretném felhívni a figyelmét, hogy Cooper csakhamar itt lesz - mondta Twissell. – Szükségünk van a teremre.

- Semmi akadály. - Sennor belekarolt Rice-be, és kifelé indultak. Távozás közben is tanárossan magyarázott: - Kedves Rice, az emberiség szellemi erőfeszítései periodikusan az űrhajózásra összpontosulnak,

amely pedig a dolog természetéből adódóan kudarcra van ítélve. Fel is írhatnám magának a mátrixszámokat, de biztos vagyok benne, hogy ez maga előtt is világos. Ha az emberi szellem az űrhajózásra összpontosítja a figyelmét, elhanyagolja a földi dolgok fejlesztését. Most készítek egy beadványt a Tanácshoz, hogy a Valóságváltoztatások során az űrutazási korokat egyszer s mindenkorra iktassák ki.

- Ezt nem lehet ilyen drasztikus módszerekkel elintézni - hallatszott Rice kappanhangja. - Az űrutazás értékes biztonsági szelep egyes civilizációkban.

Vegyük például a 290. Század 54. Valóságát, hogy csak kapásból idézzek. Ott most...

A hangok elhaltak, és Twissell megszólalt:

- Furcsa ember ez a Sennor. Kétszer olyan okos, mint a Tanács bármelyik tagja, de minden értékét lerontják gyerekes lelkesedésrohamai.

- Úgy véli, hogy igaza van? - kérdezte Harlan. - Mármint az űrutazással kapcsolatban?

- Kétlem. Egyébként jobban ítélkezhetünk a kérdésben, ha Sennor majd benyújtja említett bizonyítékait. De nem teszi meg. Mielőtt ezt befejezné, majd valami újért lelkesedik, s akkor felhagy a régivel. De nem számít... - Twissell tenyérrel rácsapott a gömbre, úgyhogy az zengve visszhangzóit, aztán kikapta szájából a cigarettát, így szólt: - No, Technikus, kitalálsz, mi ez?

Harlan válaszolt:

- Túlméretezett kabinnak látszik. Teteje is van...

- Pontosan. Igazad van. Eltaláltad. Gyerünk be.

Harlan követte Twissell a gömb belsejébe. Elég tágasnak látszott négy vagy öt ember részére, de a belseje teljesen sima volt... A padló sima, s a gömbölyű falat csak két ablak törte meg. Ez volt minden.

- És a műszerek? - érdeklődött Harlan.

- Távirányításúak - mondta Twissell. Megtapogatta a sima falat, és így folytatta: - Dupla falak.

A közötte levő teret önálló Időmező tölti ki. Ezt a szerkezetet nem kötik a kabinaknak, szabadon közlekedhet a Halhatatlanságba az alsó idő végállomásán is túl. Mallansohn memoárjának néhány értékes utalása alapján lehetett megtervezni és megépíteni. Gyere velem.

A műszerfülke a tágas helyiség egyik elkülönített sarkában volt. Harlan belépett, és komoran tekintett a hatalmas ablakrácsokra.

- Hallasz engem, fiú? - kérdezte Twissell.

Harlan megrezzent és körülnézett. Nem vette észre, hogy Twissell nem követi a fülkébe. Önkéntelenül az ablakhoz lépett, Twissell kívülről integetett neki.

- Tökéletesen hallom - mondta Harlan. - Kimenjek?

- Szó se lehet róla. Be vagy zárva.

Harlan az ajtóhoz ugrott, és gyomrát jeges görcs szorította össze. Twissell igazat mondott. Az Időbe is, mi történik itt?!

Twissell megszólalt:

- Bizonyára megkönnyebbülsz, ha megtudod, hogy nem vagy többé felelős semmiért, fiú. Aggódtál a felelősséged miatt, különböző kérdéseket kutattál.

Úgy hiszem, tudom, mit akartál. Most már nem rajtad nyugszik a felelősség. Csakis rajtam. Sajnos itt kell tartanunk a műszerfülkében, minthogy Mallansohn memoárjában azt írja, hogy itt voltál, és te kezelted a műszereket. Cooper az ablakon keresztül látni fog, s ez éppen elég. Egyébként megkérnélek, hogy a végső kapcsolást az utasításaim szerint végezd el. De ha úgy érzed, hogy ez is túl nagy felelősség, nyugodj meg, és hagyd ránk. Ha valami oknál fogva képtelen lennél kezelni a kapcsolót, ő majd elvégzi helyetted. Egyébként a rádió-összeköttetést a műszerfülkével megszakítom. Te majd hallasz minket, de nem szólhatsz hozzánk. Éppen ezért nem kell attól tartanod, hogy holmi önkéntelen felkiáltással megszakíthatod a kört.

Harlan tehetetlenül bámult ki az ablakon.

- Cooper pillanatokon belül itt lesz – folytatta Twissell -, és utazása a Primitív Korba két bioóra múlva kezdődik. Utána pedig, fiú, a terv megvalósul, és mindketten szabadok leszünk.

Harlan a feltámadt lidérc uszályában vergődött. Twissell kijátszotta? Mindent azért tett, hogy őt szép csendesen becsalogassa a lezárt műszerfülkébe? Vagy pedig amikor megtudta, hogy Harlan tisztán látja tulajdon fontosságát, ördögi ravaszsággal rögtönözte a jelenetet, és a társalgással lefoglalta, dajkameséivel elaltatta érzelmeit, idevezette, odavezette, amíg az idő meg nem érett arra, hogy bezárja?

És az a gyors és könnyű beleegyezés Noÿs ügyében! Nem esik bántódása, mondta Twissell. Minden jóra fordul.

Hogyan is hihetett ebben! Ha nem akarták bántani a lányt, vagy elfogni, akkor miért állították fel a gátat a kabinaknában a 100 000. Századnál? Már ez is tökéletesen elárulhatta volna Twissell szándékát.

De mivel ő (a bolond!) meg akart mindenről bizonyosodni, hagyta magát, hogy vakon vezessék ezekben az utolsó bioórákban, becsalják és bezárják egy szobába, ahol már nincs rá szükség, még a kapcsolókart sem kell lenyomnia.

Egyetlen ütéssel megfosztották minden ütőkártyájától. Előnye szertefoszlott, Noÿst elvesztette, mindörökre. Nem aggódott amiatt, milyen büntetés vár rá. Noÿs mindörökre elveszett.

Arra nem gondolt, hogy a terv ilyen hamar befejeződik. És valójában ez okozta vereségét.

Tompán hallotta Twissell hangját:

- Kikapcsolom a rádió-összeköttetést, fiú.

Harlan egyedül maradt, tehetetlenül, haszontalanul...

13. Az alsó idő végállomásán

Brinsley Cooper belépett a terembe. Sovány arca kipirult a lelkesedéstől, s szinte fiatalos lett a felső ajkán csüngő tömött Mallansohn-bajusz ellenére.

(Harlan az ablakon át láthatta, és tisztán hallotta a hangját a rádión. „A Mallansohn-bajusz! - gondolta keserűen. - Hát persze!)

Cooper Twissell felé fordult.

- Kalkulátor, mostanáig nem engedtek be.

- Jól tették - mondta Twissell. - Ez volt az utasításunk.

- Itt az idő? Útnak indulok?
- Nemsokára.
- És visszajövök? Látom még a Halhatatlanságot?
- Akármilyen peckesen jött be, hangjában csengett valami bizonytalanság.

(A műszerfülkében Harlan elkeseredetten verte ökölbe szorított kezével az acélhálós üvegablakot. Megpróbálta áttörni, csak hogy kikiálthasson: „Állj! Egyeztetek bele a feltételeimbe, mert különben...” De mi haszna?)

Cooper körülnézett a teremben, s nem is vette észre, hogy Twissell nem felelt a kérdéseire. Pillantása Harlanra esett, aki a műszerfülke ablakában állt.

Lelkesen odaintett neki.

- Harlan Technikus! Jöjjön ki. Meg akarom szorítani a kezét, mielőtt útnak indulok.

Twissell közbeszólt:

- De nem most, fiú, nem most. A műszereket kezeli.

Cooper elcsodálkozott:

- Igazán? Tudja, nincs valami jó színben.

- Tájékoztattam a terv igazi lényegéről – válaszolta Twissell. - Attól tartok, ez elég ahhoz, hogy bárki is ideges legyen.

Cooper így válaszolt:

- Az időbe is, igaza van! Én már hetek óta tudom, és még most sem szoktam meg. - Nevetése szinte hisztérikus volt. - Még most se fogta fel ez a kemény koponyám, hogy itt én vagyok a főszereplő. Én... én egy kicsit be is gyulladtam.

- Cseppet sem kárhoztalak érte.

- Tudja, főként a gyomrom. Ez testem legkevésbé boldog része.

- Igen, ez nagyon természetes dolog, és majd elmúlik - válaszolta Twissell. - Egyébként az indulási idő az Egységes Idők szerint már ki van tűzve, és még egy csomó tájékoztatást kell kapnod. Például még nem is láttad a kabint, amelyen útnak indulsz.

A következő két órában Harlan minden szavukat hallotta, akár látta őket, akár nem. Twissell kissé furcsa, fellengzős modorban oktatta Coopert, s Harlan azt is tudta, miért. Éppen azokról a dolgokról tájékoztatta Coopert, miket kell majd megemlítenie a Mallansohn-féle memoárban.

(A kör bezárul. A kör bezárul. És Harlan nem szakíthatja meg, egy végső, sámsoni erőfeszítéssel nem ronthatja szét ezt a templomot, a kör bezárul, a kör bezárul és bezárul.)

- A közönséges kabinokat - hallotta Twissell hangját - vagy húzó és toló energiával működtetik egyszerre, ha egyáltalán használhatunk ilyen kifejezést az Időközi Energiával kapcsolatban. Ha X Századból Y Századba irányul az utazás a Halhatatlanságon belül, akkor az indulási és érkezési pont teljes energiát igényel. A mi esetünkben pedig a kabin indulási pontja fel van töltve energiával, de a célponton az energia nulla. Csakis tolni lehet a kabint, húzni nem. Éppen ezért sokkal több energiát használnál fel az indulásnál, mint a közönséges kabinok. Különleges erőátviteli egységeket kellett elhelyezni a kabinok mentén, hogy kellő koncentrációban adagolhassuk be a szupernóvából nyert energiát. Ez a

különleges kabin, a műszerek, az energiatartalék, mind különleges szerkezetű. Több bioévtized alatt fésültük át az elmúlt Valóságokat a speciális ötvözetek és technológia összegyűjtése érdekében. A 222. Század 13. Valósága volt a kulcsfontosságú. Ott fejlesztették ki az Időágyút, s e nélkül ezt a kabint sem tudtuk volna elkészíteni. A 222. Század 13. Valósága.

Twissell különleges gonddal ejtette ki ezeket a szavakat.

(„Jegyezd meg, Cooper! - gondolta Harlan. - Jegyezd meg, a 222. Század 13. Valósága, és írd bele a Mallansohn-memoárba, és akkor a Halhatatlanok tudni fogják, hol keressék, és tudni fogják, mit mondjanak neked, hogy feljegyezhesd a memoárban... A kör bezárul, bezárul....”)

Twissell folytatta:

- A kabint természetesen nem próbáltuk ki az alsó idő végállomásán túl, de a Halhatatlanságon belül már több utazást tettünk vele. Meg vagyunk győződve, hogy kitűnően működik.

- Hát működhet másképp? - kérdezte Cooper. - Vagyis már odaérkeztem, különben Mallansohnnak nem sikerült volna felépítenie a Mezőt, de ő felépítette.

- Pontosan így van - helyeselt Twissell. - Egy jól védett és távoli helyre kerülsz, a ritkán lakott délnyugati részére az Észak-amellikai Egyesült Államoknak...

- Amerikai - javította ki Cooper.

- Akkor legyen amerikai. Ez a Század a 24. lesz, vagy legyünk századnyi pontosságúak, a 23,17. Század. Azt hiszem, nevezhetjük egyszerűen a 2317. évnak. A kabin, mint látod, elég nagy, nagyobb, mint amilyenre szükséged van. Most teleraktuk élelemmel, vízzel, védő és biztonsági felszereléssel. Majd találsz benne utasításokat, ami más számára persze érthetetlen lesz. Jól jegyezd meg már most: első feladatodként meg kell bizonyosodnod róla: az ottani lakosság nem fedez fel, mielőtt fel nem készülsz a fogadásukra. Lesz nálad energiatartalék, amellyel könnyedén barlangot tudsz vájni a sziklákban. Gyorsan ki kell rakodnod a kabinból. Mindent úgy helyezünk el, hogy ez könnyen menjen.

(„Ismétlés! Ismétlés! - gondolta Harlan. - Bizonyára már sokszor elmondták ezt neki, de még egyszer el kell ismétlni, hogy be is kerüljön a memoárba. A kör bezárul, bezárul...”)

Twissell folytatta:

- Tizenöt perc alatt ki kell rakodnod. Utána a kabin automatikusan visszatér a kiindulópontra, s magával hoz minden olyan eszközt, amit abban a Században még nem ismerhetnek. Megkapod ezek listáját. A kabin visszatérése után a magad erejére leszel utalva.

Cooper megkérdezte:

- Ilyen gyorsan vissza kell térnie a kabinnak?

- A gyors visszatérés növeli a siker esélyeit - válaszolta Twissell.

(„A kabinnak vissza kell térnie tizenöt perc múlva - gondolta Harlan -, mert tizenöt perc múlva visszatért. A kör...”)

Twissell sietve mondta:

- Nem kockáztathatjuk meg, hogy a náluk érvényes fizetési eszközt hamisítsuk. Lesz nálad néhány aranyrög. A részletes utasítás szerint kell megindokolnod eredetét. Az őslakosokhoz hasonló ruhát viselsz, valami olyat, hogy ne légy feltűnő.

- Helyes - felelte Cooper.

- Most még a következőt jegyezd meg. Ne tégy egyetlen elszármított lépést sem. Ha szükséges, várj hetekig. Szellemileg is illeszkedj bele a korba. Harlan Technikus utasításai jó alapul szolgálnak, de nem elegendők. A 24. Század elvei szerint készített rádióvevőd is lesz, ennek segítségével tájékozódhatsz az ott folyó eseményekről, és ami még fontosabb, tanulmányozhatod annak az időnek a tökéletes kiejtését és hanglejtését. Vedd ezt komolyan. Biztos vagyok benne, hogy Harlan kitűnően beszél angolul, de semmi sem helyettesíti a helyszíni tanulmányokat.

- És ha nem a kijelölt helyszínre érkezem? - kérdezte Cooper. - Például nem a 23,17.-be?

- Persze, ezt ellenőrizd, mégpedig nagyon gondosan. De sikerülni fog. Sikerülni fog.

(„Sikerülni fog - gondolta Harlan -, mivel sikerült. A kör...”)

Cooper arcán nyilván kételkedés suhant át, mert Twissell így folytatta:

- A célbiztonságot gondosan kidolgoztuk. Éppen most akartam kifejteni a módszereinket, most rá is térhetünk. Ezáltal Harlan is jobban megérti a műszerek működését.

(Harlan hirtelen elfordult az ablaktól, és a műszerfalra bámult. Az elkéseredés függönyének egyik sarka félrebillent. Mi lenne, ha...)

Twissell tovább magyarázgatott Coopernek, mint valami okoskodó tanító, de Harlan csak fél füllel figyelt oda.

Twissell éppen ezt mondta:

- Nyilvánvalóan igen nehéz volt megállapítani, hogy milyen messzire küldhetünk vissza valamilyen tárgyat a Primitív Korba, meghatározott energialökéssel. A legegyszerűbb módszer az lett volna, ha ezzel a kabinnal visszaküldünk valakit az alsó időbe, és közben gondosan ellenőrizzük az energiafogyasztást. Ebben az esetben azonban sok időt fecséreltünk volna el, amíg az ember a csillagászati eszközökkel százados pontossággal megállapítja a pontos Századot, vagy megfelelő információt szerez be a rádión keresztül. Ez lassú és veszélyes módszer lett volna, hiszen emberünket az őslakosok könnyen felfedezhették volna, s ez akkor katasztrofális lett volna a tervünk szempontjából. Ehelyett a következőket tettük: egy ismert tömegű radioaktív izotópot küldtünk vissza, a niobium 94-et, amely bétareszecskek kibocsátásával stabil izotóppá bomlik, a molibdeum 94-gyé. A felezési idő majdnem ötszáz Század. A tömeg eredeti sugárintenzitását tudtuk. Ez az intenzitás idővel csökken a jól ismert kinetikus törvény szerint, és ezt természetesen nagy pontossággal lemérhettük. Amikor a kabin eléri rendeltetési helyét a Primitív Korban, az izotópos ampulla kirepül a sziklák közé, és a kabin visszatér a Halhatatlanságba. Abban a biopillanatban, amikor ez a kilövés megtörténik, az ampulla párhuzamosan megjelenik minden eljövendő Időben, persze fokozatosan későbbi állapotban. A kilövés helyén, az 575. Században (a folyamatos Időben és nem a Halhatatlanságban) egy Technikus a kisugárzás alapján megkeresi az ampullát és kiveszi. A sugárzás intenzitását megmérjük. Tudjuk, mennyi ideje hever az ampulla a sziklák között, és kéttizedes pontossággal azt is tudjuk, milyen Századba érkezett a kabin. Több tucat ampullát küldtünk vissza különféle energia-összpontosítással, és így megkaptuk a kalibrációs görbét. Aztán a görbét

is ellenőriztük, mégpedig olyan ampullákon, amelyeket nem a Primitív Korba küldtünk vissza, hanem a Halhatatlanság korai Századaiba, ahol lehetséges volt a közvetlen megfigyelés is. Természetesen voltak kudarcaink. Az első ampullák eltűntek, de aztán később beszámítottuk a késői Primitív Kor és az 575. Század közt fennálló lényeges, de nem döntő geológiai különbségeket. Aztán három ampulla soha nem került elő az 575. Századból. Valószínűleg a kilövő szerkezettel történhetett baj, és az ampullák túl mélyre fúródtak a kőzetbe. A kísérleteket akkor hagytuk abba, amikor a sugárzás mértéke olyannyira megnőtt, hogy az őslakosok felfedezhették volna, és kíváncsian kutatták volna, hogyan került annyi radioaktív hulladék abba a körzetbe. De elég kísérletet folytattunk ahhoz, hogy biztosak legyünk: küldhetünk vissza embert is a Primitív Század bármelyik századrészébe. Érti mindezt, Cooper?

- Tökéletesen, Twissell Kalkulátor – válaszolta Cooper. - Láttam a kalibrációs görbét, csak akkor még nem értettem, mi célból készült. Most már minden világos.

Harlan egyre növekvő érdeklődéssel hallgatta az elbeszélést. A századokat jelző skálát bámulta. A fényes skála fémből és porcelánból készült, és finom vonalak osztották századokra, tizedszázadokra és századszázadokra. Az ezüstös fém homályosan csillogott át a porcelán vonalakon, tökéletesen jelezve minden vonást. Közel hajolva Harlan leolvashatta az apró számokat, 17-től 27-ig. A skálamutatót a 23,17. jelzésen rögzítették.

Nem egy időmérőt látott már, és szinte gépiesen lenyomta a vezérlőkart. De az meg sem mozdult. A skálamutató a helyén maradt.

Majdnem felugrott, amikor Twissell hangja hirtelen őt szólította meg:

- Harlan Technikus!

Elkiáltotta magát:

- Igen, Kalkulátor! - de aztán eszébe jutott, hogy úgysem hallják. Az ablakhoz lépett és bólintott.

Twissell mintha Harlan gondolataiban olvasott volna, így szólt:

- Az időmérőt beállítottuk a 23,17-68 célpontra. Nem kell szabályozni. Egyetlen feladatod: a kellő biopillanatban bekapcsolni az energiát. Az időmérő jobb oldalán van egy kronométer. Bólints, ha megtaláltad. Harlan bólintott.

- A kronométer a nullpontra fog visszaérkezni. Mínusz tizenöt másodperckor indítsd meg a sorkapcsolást. Ez nagyon egyszerű. Látod, hogyan gondolom?

Harlan ismét bólintott. Twissell folytatta:

- A szinkronitás nem olyan fontos. Bekapcsolhatod a műszert mínusz tizennégy vagy mínusz tizenhárom másodperckor, vagy még mínusz öt másodpercnél is, de a biztonság kedvéért légy szíves, kezd el mínusz tíz felett. Ha a sorkapcsolás megtörtént, egy szinkronautomata elvégzi a többit, és biztosítja, hogy a végső energialökés pontosan a zéró időben jelentkezzen. Megértetted?

Harlan újra csak bólintott. Többet is megértett, mint amit Twissell mondott. Ha ő nem kapcsolja be a műszereket mínusz tíz másodpercen belül, akkor megteszik nélküle.

Harlan szomorúan gondolta, hogy nincs szükség külső segítségre.

Twissell még hozzátette:

- Harminc bioperc van hátra. Cooperrel most elmegyünk, és ellenőrizzük a rakományt.

Elmentek. Az ajtó bezárult mögöttük, és Harlan egyedül maradt a műszerekkel, az Idővel (amely lassan haladt visszafelé, a zéró felé), és már tudta, mit kell tennie.

Hátat fordított az ablaknak. Belenyúlt a zsebébe, és félig előhúzta az idegkorbácsot. Egész idő alatt nála volt. Keze kissé remegett.

Egy korábbi gondolata tért vissza: sámsoni erőfeszítéssel magára rántja a templomot!

Agyán fájdalmasan villant át a gondolat: vajon hány Halhatatlan hallott már Sámsonról? Hányan tudják, hogyan halt meg?

Már csak huszonöt perc volt hátra. Nem tudta biztosan, mennyi időt vesz igénybe a terve. Még abban sem volt bizonyos, hogy sikerülni fog.

De hát volt-e más választása? Nyirkos ujjai közül majdnem kicsúszott az idegkorbács, amikor kiakasztotta a fegyver agyát.

Lázasan és elmerülten tevékenykedett. Tervének az a következménye, hogy esetleg maga is áthalad a nemlétbe, eszébe se jutott, ezért nem is izgatta.

Mínusz egy perckor Harlan már ott állt a műszerfalnál.

Életem utolsó perce? - gondolta szinte kívülről szemlélve önmagát.

A szobából csak a vörös hajszálmutató visszafelé tartó mozgását látta, amely a múló pillanatokot számlálta.

Mínusz harminc másodperc.

Arra gondolt: „Nem fog fájni. Hiszen ez nem halál.”

Csak Noÿsra akart gondolni.

Mínusz tizenöt másodperc.

Noÿs!

Harlan bal keze maga felé húzott egy kapcsolókart. Csak semmi sietség.

Mínusz tizenkét másodperc.

Most!

Az automatának most kell bekapcsolnia. A start zérónál következik be. Harlannak egyetlen mozdulatra volt ideje. A sámsoni erőfeszítésre!

Jobb keze megmozdult. Nem nézett a kezére.

Mínusz öt másodperc.

Noÿs!

Jobb keze ismét megmozdult (zéró!) görcsösen. Nem pillantott rá. Ez a nemlét?

Még nem. Még nem a nemlét.

Kibámult az ablakon. Meg se moccant. Az Idő telt, és ő nem érezte a múlását.

A terem üres volt. Az óriási, zárt kabin helyén nem volt semmi. A talapzatul szolgáló fémszerkezet üresen tátongott, erős karjait a levegőbe tárta.

Twissell furcsán eltörpült az üres barlangszerű csarnokban, s mint egy idegesen mozgó tárgy ide-oda szaladgált. Harlan egy pillanattal nézte, majd másfelé tekintett.

Aztán a kabin teljesen nesztelenül visszaérkezett a helyére. A hajszálmutató áthaladása a múltból a jelenbe a levegőnek egyetlen molekuláját sem rezdítette meg.

Twissell eltakarta a kabin tömege, majd amikor megkerülte, ismét láthatóvá lett. Futott.

Kezének egyetlen mozdulata elég volt ahhoz, hogy működésbe hozza a műszerfülke ajtajának nyitószerkezetét. Berontott, és szinte lírai elragadtatással kiabálta:

- Megtörtént! Megtörtént! Bezártuk a kört! - Lélegzetéből nem futotta többre. Harlan nem válaszolt.

Twissell kibámult az ablakon, és tenyerét rátapasztotta az üvegre. Harlan észrevette Twissell reszkető kezén a korával járó májfoltokat, és úgy tetszett, elméje nem elég erős, és nem képes többé különbséget tenni a jelentős és jelentéktelen közt, s a megfigyelt anyagot teljesen véletlen módon szűri meg.

Fáradtan gondolta: „Mit számít ez? Egyáltalán mit számít?”

Twissell megszólalt (Harlan alig hallotta a hangját):

- Most már megmondhatom, hogy sokkal jobban aggódtam, mint amennyit bevallottam belőle. Sennor annak idején kijelentette, hogy ez az egész ügy lehetetlen. Azt állította, hogy valami majd közbejön, és nem sikerül... Mi történt?

Felfigyelt Harlan furcsa dűnnyögésére.

Harlan a fejét rázta, és tompán odavetette:

- Semmi.

Twissell nem firtatta és elfordult. Nem lehetett tudni, Harlanhoz beszél-e vagy csak bele a levegőbe. Mintha a sokéves feszültséget vezetné le a szavaival.

- Sennor volt a nagy kételkedő - folytatta. - Vitatkoztunk vele, és próbáltuk meggyőzni. Felvonultattuk a matematikát, és bemutattuk a generációk kutatásának a gyümölcsseit, a Halhatatlanságot megelőző bioidők eredményeit. Ő mindezt semmibe vette, és csak az önmagával találkozó ember paradoxonját hajtogatta. Hallottad a fejtegetését múltkor. Ez a vesszőparipája. Tudjuk a jövőnket, mondta Sennor. Én, Twissell, például tudtam, hogy megérem azt az időt, bár elég idős leszek, amíg Cooper megteszi utazását túl az alsó Időhatáron. Ismertem jövőmnek más részletét is, hogy miket kell tennem. Lehetetlen, mondogatta Sennor. A Valóságnak meg kell változnia, hogy korrigálja a tudásunkat, még akkor is, ha ez azt jelenti, hogy a kör sohasem zárul be, és a Halhatatlanság soha nem jön létre. De hogy miért érvelt így, nem tudom. Talán őszintén hitte, talán csak holmi intellektuális játéknak tartotta, vagy talán csak el akart képesíteni bennünket népszerűtlen véleményével.

Ennek ellenére dolgoztunk a terven, és a memoár egyes részei kezdtek valóra válni. Például megtaláltuk Coopert, abban a Valóságban és abban a Században, ahogyan a memoár mondta. Már ez halomra döntötte Sennor érvelését, de ő nem zavartatta magát. Időközben valami más kezdte érdekelni. És mégis, és mégis! - nevetett halkan Twissell, szemmel láthatóan zavartan, s nem vette észre, hogy cigarettája a körmére ég. - Tudod, soha nem voltam teljesen nyugodt. Valami csakugyan közbejöhet. A Valóság, amelyben a Halhatatlanság létrejött, megváltozhat, hogy elkerülje azt, amit Sennor paradoxonnak nevez. Ha

úgy változott volna meg a Valóság, hogy az új Valóságban már nem lett volna Halhatatlanság. Néha éjjel, amikor nem tudtam elaludni, szinte bebeszéltem magamnak, hogy valóban így van, de most mindenem túljutottunk, és kinevetem magamat, micsoda szenilis bolond voltam. Harlan halkán megszólalt:

- Sennor Kalkulátornak igaza volt.

Twissell sarkon fordult.

- Micsoda?

- A terv kudarcot vallott. - Harlan agya lassan kitisztult (miért és hogyan, nem tudta). - A kör nem zárult be.

- Mit fecsegsz? - Twissell öreg keze meglepő erővel csattant Harlan vállán. - Beteg vagy, fiú! Az idegeid!

- Nem vagyok beteg. Csak mindent unok. Magát. Magamat. Nem vagyok beteg. Az időmérő. Nézze meg saját maga.

- Az időmérő? - Az időmérő hajszálmutatója a 27. Századon állt, pontosan a jobb oldali határán. - Mi történt? - Az öröm eltűnt az arcáról. Rettegés váltotta fel.

Harlan szakszerűen válaszolt:

- Kiolvasztottam a zárószervezetet, és kiszabadítottam az időkapcsoló kart.

- De hogyan?

- Volt nálam egy idegkorbács. Szétszereltem, s az energiáját, mint valami fáklyát, egyetlen fellobbanásra használtam. Ez maradt belőle. - Egy csomó fémhulladékot a sarokba rúgott.

Twissell még most sem fogta fel:

- A 27. Században? Azt mondod, hogy Cooper a 27. Században?...

- Nem tudom, hol van - mondta ernyedten Harlan. - Lenyomtam az időkapcsolót, sokkal lejjebb, az alsó időbe, mint a 24. Század. Nem tudom, meddig.

Nem néztem oda. Aztán visszahúztam. Meg se néztem.

Twissell rábámult, arca elsápadt, betegesen sárga lett, és alsó ajka remegni kezdett.

- Nem tudom, hol van - mondta Harlan. - Beleveszett a Primitív Korba. A kör megszakadt. Azt hittem, minden véget ér, amikor leolvasztottam a kapcsolót. Nullponton. Persze ez szamárság. Még van időnk. A bioidőben elkövetkezik egy pillanat, amikor Cooper ráébred, hogy rossz Századba csöppent, amikor valamit nem úgy fog tenni, ahogyan a memoárban áll, amikor... - nem fejezte be a mondatot, és erőltetett, csikorgó nevetés szakadt fel belőle. - De mit számít ez? Csupán egy kis haladék, amíg Cooper végleg meg nem szakítja a kört. Őt úgysem lehet megállítani. Percek, órák, napok. Mit számít ez? Ha egyszer a haladék lejár, a Halhatatlanság megszűnik. Hallja? Ez lesz a Halhatatlanság halála.

14. A régi bűn

- Miért tetted? Miért?

Twissell segélykérően pillantott hol az időmérőre, hol a Technikusra, szeme tükrözte hangja kérdő kétségbeesését.

Harlan felemelte a fejét. Egyetlen szó volt a mondanivalója:

- Noÿs!

Twissell megkérdezte:

- Az a nő, akit a Halhatatlanságba vittél?

Harlan keserűen mosolygott, és nem válaszolt. .

Twissell így folytatta:

- Mi köze van neki ehhez? Az Időbe is, fiú, nem értelek!

- Mit kell itt érteni? - tört ki Harlanból a szomorúság. - Miért tetteti a tudatlanságot? Volt egy asszonyom. Boldog voltam, és ő is boldog volt. Senkinek sem vétettünk. Noÿs nem létezett az új Valóságban. Mit számított volna ez bárkinek is?

Twissell hiába akart közbeszólni. Harlan már kiabált:

- De hát a Halhatatlanságnak megvannak a maga törvényei, ugye? Ismerem mindet. Az ilyen kapcsolatokat engedélyezni kell, az ilyen kapcsolatokat ki kell kalkulálni, az ilyen kapcsolatokhoz rang is kell, ezek a kapcsolatok veszélyes dolgok. Milyen jövőt tervezett Noÿsnek, ha ez az ügy lezárul? Jegyet vesz neki egy katasztrófa előtt álló rakétára? Vagy egy kényelmes állást: a bölcs Kalkulátorok közös szeretője lehet? De most már nem fog semmiféle terveket kovácsolni, tudom.

Elkeseredetten fejezte be beszédét, Twissell pedig a videofonhoz sietett. Úgy látszik, a készülék ismét működött.

A Kalkulátor addig kiabált bele, amíg választ nem kapott. Akkor így szólt:

- Itt Twissell beszél. A terembe senki nem léphet be. Senki. Senki. Érti?... Akkor ügyeljen erre. Az Időtanács tagjaira is vonatkozik. Elsősorban rájuk vonatkozik. - Visszafordult Harlan felé, és szórakozottan mondta: - Engedelmeskedni fognak, mert én vagyok a Tanács legidősebb tagja, és mert azt hiszik, hogy különc vagyok és félbolond. Mindig engednek nekem, mert azt hiszik, különc vagyok és félbolond. - Egy percig elmélkedő csendbe burkolózott. Aztán megkérdezte: - Te is azt gondolod, hogy bolond vagyok? - Arcát most Harlan egy ráncos majoméhoz tudta csak hasonlítani.

Harlan arra gondolt: „Az Időbe is, ez az ember örült! Agyára ment a megrázkódtatás.”

Önkéntelenül hátralépett, mintha egyszerre azt vette volna észre, hogy valami örülltel zárták össze. Aztán feleszmélt. Még ha bolond is ez az ember, gyenge és öreg, s a bolondsága is hamar véget ér.

Hamar? Miért nem azonnal? Mi késlelteti a Halhatatlanság végét?

Twissell megszólalt halk, hízalgő hangon (most nem volt cigaretta az ujjai között, nem is nyúlt érte):

- Nem válaszoltál. Te is azt gondolod, hogy bolond vagyok? Feltételezem, hogy azt gondolod. Bolond, akivel nem érdemes szóba állni. Ha barátodnak tartottál volna, nem pedig bogaras, szeszélyes és beszámíthatatlan öregembernek, akkor nyíltan beszéltél volna a kétségeidről. És akkor nem tetted volna ezt.

Harlan elkomorodott. Ez az ember azt hiszi, hogy ő, Harlan a bolond. Igen, azt hiszi.

Bosszúsan mondta:

- Helyesen jártam el. Teljesen eszemen vagyok.

- Mondtam neked, hogy a lány biztonságban van, emlékszel?

- És én voltam olyan bolond, hogy el is hittem, de csak egy kis időre. Bolond voltam, amikor azt hittem, hogy a Tanács igazságosan bánik egy Technikussal.

- Ki mondta, hogy a Tanács tudott erről?

- Finge mindent tudott, és jelentést is tett róla a Tanácsnak.

- Ezt honnan veszed?

- Kiszedtem Finge-ből az idegkorbács segítségével. A korbács eltüntette a rangkülönbségeket.

- Ugyanez a korbács, amelyikkel ezt csináltad? - Twissell az időmérőre mutatott, amelynek a tárcsáján szinte fintorogtak a megolvadt fémcseppek.

- Igen.

- Ügyes kis korbács. - Aztán éles hangon hozzátette: - Tudod, miért vitte a Tanács elé, és miért nem intézte el saját maga?

- Mert gyűlölt engem, és biztosra akart menni, hogy elveszítsem a rangomat. Meg akarta kaparintani Noÿst.

Twissell felkiáltott:

- Milyen naiv vagy! Ha kellett volna neki a lány, könnyen megszerezhetné volna az engedélyt. Egy Technikus nem jelentett volna számára akadályt. Az az ember engem gyűlölt, fiú. (Még most se gyűjtött rá. Furcsán festett cigaretta nélkül, és amikor dohányfoltos ujjával a mellére bökött, az ujjait szemérmetlenül meztelennek látta.)

- Önt?

- Fiú, még nem ismered az Időtanács körül folyó politikai harcokat. Nem minden Kalkulátort jelölnek a Tanács tagjai közé. Finge vágyott a kinevezésre.

Nagyon becsvágyó, és rettenetesen be akart kerülni. Én megakadályoztam, mert érzelmileg labilisnak tartom. Az Időbe is, soha nem hittem volna, mennyire igazam van... Figyelj ide, fiú! Ő tudta, hogy te az én védencem vagy. Tanúja volt annak, hogy a megfigyelői munkáról átvittelek a kiváltságos Technikusok közé. Látta, hogy állandóan velem dolgozol. Hogy üthetne ki a nyeregből, és ingathatná meg legjobban a befolyásomat? Ha kedves Technikusomra rábizonyítja, hogy olyan szörnyű bűnt követett el a Halhatatlanság ellen, ami rám is rossz fényt vet. Ha kikényszeríthette volna az Időtanácstól a nyugalomba vonulásomat, mit gondolsz, ki lett volna az utódom?

Üres kezét az ajkához emelte, de amikor semmi sem történt, tanácstalanul nézett át az ujjai között.

„Nem olyan nyugodt, mint amilyennek tetteti magát - gondolta Harlan.

- Nem is lehet nyugodt. De miért mondja el ezt a számárságot, most, amikor a Halhatatlanság úgymint véget ér?

De miért nem ér véget már a Halhatatlanság? Most rögtön?" - sajdukt bele a gondolat.

Twissell így szólt:

- Amikor a múltkor Finge-hez engedtelek, félig-meddig sejtettem a veszélyt. De Mallansohn azt írja a memoárban, hogy nem voltál jelen az utolsó hónapban, és nem találtam semmi más természetes okot a távollétedre. Szerencsénkre Finge nem volt formában.

- Hogyhogy? - kérdezte fáradtan Harlan. Valójában nem nagyon figyelt oda, de könnyebb volt részt vennie a társalgásban, mint nem meghallani Twissell szavait.

Twissell azt mondta:

- Finge azt a címet adta jelentésének: Andrew Harlan Technikus méltatlan viselkedése. Megjátszotta a hithű Halhatatlant, aki hűvös, részrehajlás nélküli és megingathatatlan. A Tanácsra bízta, hogy dühöngjön, és engem széttépjen. A szerencsétlen nem sejtette igazi jelentőségedet. Nem gondolt arra, hogy minden rád vonatkozó jelentést azonnal én kapok meg, ha az ügy különleges fontosságáról előre nem értesül a Tanács.

- Ezt nekem soha nem mondta el.

- Hogy tehettem volna? Félttem bármit is tenni, ami megzavarhatott volna a terv végrehajtásában. Megadtam neked minden lehetőséget, hogy a problémáiddal hozzám fordulj.

Minden lehetőséget? Harlan hitetlenkedve fintorgott, de aztán eszébe jutott Twissell fáradt arca a videofonon, amikor azt kérdezte, nem akar-e mondani neki valamit. Ez tegnap történt. Csak tegnap.

Harlan megrázta a fejét, de nem mert ránézni Twissellre.

Twissell meggyőző hangon folytatta:

- Rögtön tudtam, hogy Finge szándékosan kerget bele abba a bizonyos... elhamarkodott lépésbe.

Harlan felkapta a fejét.

- Tudta?

- Meglepődsz? Tudtam, hogy Finge ki akarja törni a nyakamat. Már régóta ismerem. Vénember vagyok én, fiú. Ismerem ezeket a dolgokat. De nem egy mód van rá, hogy a gyanús Kalkulátort ellenőrizzük.

Vannak olyan védőműszerek, amelyeket kivontunk az Időből, de azért még nem tettük múzeumba. Néhányat csak a Tanács tagjai ismernek.

Harlan keserűen gondolt a 100 000. Századnál tapasztalt időgátra.

- A jelentésből, meg amit ettől függetlenül megtudtam, nem volt nehéz következtetni, mi történhetett.

Harlan váratlanul megkérdezte:

- Finge gyanakodott, hogy ön kémkedik utána?

- Bizonyára. Nem lennék meglepve.

Harlan visszaemlékezett az első napokra, amelyeket Finge-dzsel töltött, és amikor Twissell először mutatta ki rendkívüli érdeklődését a fiatal Megfigyelő iránt. Finge semmit sem tudott a Mallansohn-tervről, de Twissell érdeklődése felkeltette a figyelmét. „Találkozott már valaha Twissell Főkalkulátorral?” - kérdezte egyszer tőle, s visszagondolva szinte hallotta Finge éles, nyugtalan hangját. Finge már akkor élt a gyanúperrel, hogy ő Twissell embere. Ellenségeskedése és gyűlölete még abból az időből származhat. Twissell tovább beszélt:

- Ha akkor hozzám fordulsz...

- Önhöz? - vágott közbe Harlan. - És az Időtanács?

- Az egész Tanácsban csak én tudtam róla.

- Soha nem árulta el nekik? - próbált gúnyolódni Harlan.

- Soha.

Harlan úgy érezte, kiveri a hideg veríték. Szinte fulladozott. Hát már soha nem lesz vége ennek a lázalomnak? Ostoba, értelmetlen locsogás! De mi végett? Miért?

Miért nem ér már véget a Halhatatlanság? Miért nem keríti őket hatalmába a nemlét mocsoktalan békéje? Az Időbe is, talán valahol hibát követett el?

Twissell megkérdezte:

- Nem hiszel nekem?

Harlan felcsattant:

- Miért kellene hinnem? Az egész Tanács megbámult ma délben, vagy nem? Az ebédnél. Miért tették volna, ha nem tudnak a jelentésről? Jöttek, és megbámulták azt a félnótás fickót, aki megszegte a Halhatatlanság törvényeit, de akit még egy napig nem szabad bántani. Még egy nap, és a terv megvalósul. Jöttek, és kárörvendően várták a holnapot.

- Fiú, semmi ilyesmiről nem volt szó. Csak azért akartak látni, mert ők is emberek. A Tanács tagjai is emberek. Nem lehettek jelen a kabin indulásánál, hiszen nem említi őket a Mallansohn-memoár. Nem beszélhettek Cooperrel, mert a memoár erről sem beszél. Igen, csak kíváncsiak voltak, az Időbe is, fiú, nem hiszed, hogy kíváncsiak lehettek? Olyan közel mehettek hozzád, amilyen közel csak akartak, így hát meg is tették és megbámultak.

- Nem hiszek önnek.

- Pedig ez az igazság.

- Ez? És ebéd közben Sennor arról az emberről beszélt, aki találkozik önmagával. Nyilvánvalóan tudott az illegális kirándulásaimról a 482. Századba, és hogy majdnem találkoztam önmagammal. Csak így ingerelt, és ilyen agyafúrtan szórakozott a káromra.

Twissell elcsodálkozott:

- Sennor? Sennor miatt aggódsz? Tudod, milyen szánalmas figura? A 803. Század az időotthona, azon kevés századok egyike, amelyben az emberi testet szándékosan eltorzítják a Század szépségideáljának megfelelően. Még kamaszkorában irtották ki a szőrzetét. Tudod, hogyan hat ez az emberre? Bizonyára tudod. A torzság elhatárolja elődeitől és utódaitól.

A 803. Századból csak keveseket választunk be magunk közé, éppen mert ennyire különböznek tőlünk, Halhatatlanoktól. Kockázatos közülük választani.

Sennor az egyetlen, aki valaha is bekerült a Tanácsba. Nem vetted észre, hogyan hat ez rá? Bizonyára tudod, mi a bizonytalanság. Gondoltál már arra valaha, hogy a Tanács egyik tagja nem érezheti magát biztonságban? Sennornak nemegyszer végig kellett hallgatnia a vitákat, hogy kiiktassuk-e a Valóságból azokat a tulajdonságokat, amelyek oly kirívóvá teszik őt is. És ha ezt végrehajtjuk, akkor az egész nemzedékében ő lesz talán az egyetlen, aki ilyen torz marad.

Egy napon ez is bekövetkezik. A filozófiába menekül, a beszélgetésekben erőszakos, és folytonosan népszerűtlen, el nem ismert nézeteket hangoztat. Jó példa erre kedvenc témája, az ember, aki találkozik önmagával. Már említettem, hogy nemegyszer a terv kudarcát is megjósolta, és minket, a Tanács tagjait akart bosszantani vele, nem téged. A témának nem volt semmi köze hozzád. Semmi!

Twissell belemelegedett a beszédbe. Indulatos szónoklatában úgy látszott, elfelejtkezett arról, hogy hol vannak, és a rájuk váró katasztrófáról, mert ismét visszaváltott a Harlan számára oly ismerős, szapora taglejtésű, nyugtalan kis gnómmá. Még egy cigarettát is előhalászott a zsebéből, de mégsem gyújtott rá, szétmorzsolta.

De hirtelen megállt, megfordult, és Harlanra meredt, mintha csak most értette volna meg Harlan előbbi szavait.

- Hogyhogy majdnem találkoztál önmagaddal?

Harlan röviden előadta a kalandját, aztán megkérdezte:

- Nem tudott erről?

- Nem.

Néhány pillanatig hallgattak, és a csendet a lázas Harlan szinte enyhülésként fogadta.

- Hát csak erről van szó? És ha találkoztál volna önmagaddal? - kérdezte Twissell.

- De nem találkoztam.

Twissell rá sem hederített:

- Véletlen változatok mindig előfordulnak. Ha végtelen sok Valóság létezik, akkor nincs helye a determinizmusnak. Tegyük fel, hogy a Mallansohn-féle Valóságban, az előző körben...

- A körök örökké ismétlődnek? - kérdezte csodálkozva Harlan. Úgy látszik, még tudott csodálkozni.

- Azt gondoltad, hogy csak kétszer zárul be a kör? Azt hitted, a kettő valami mágikus szám? A véges bioidőben végtelen sok kör elfér. Mint ahogy a ceruzával végtelen sokszor körülrajzolhatsz egy kört, de mégis véges területet kerítesz be. Az előző körben nem találkoztál önmagaddal. A mostaniban a dolgok statisztikai bizonytalansága miatt lehetővé vált, hogy találkozz önmagaddal. A Valóságot meg kell változtatni, hogy ilyen találkozások ne fordulhassanak elő, és az új Valóságban Coopert nem a 24. Századba küldöd vissza, hanem...

Harlan felkiáltott:

- Mire jó ez a fecsegés? Mit akar tőlem? Most már mindennek vége. Mindennek. Hagyjon magamra. Hagyjon magamra!

- Azt akarom, hogy te is megértsd, hibáztál. Azt akarom, hogy ébredj rá, mennyire helytelenül cselekedtél.

- Igazam volt. És ha hibáztam is! Már mindennek vége.

- Nincs vége. Csak egy kicsit figyelj ide. – Twissell mézesmázosan, aggodalmas udvariassággal beszélt, szinte duruzsolt. - Megkapod a lányt. Ezt megígértem. Nem esik semmi bántódása. Neked sem. Ezt ígérem. Személyesen garantálom.

Harlan tágra nyitott szemmel bámult rá.

- De hát már elkéstünk. Mi haszna van ennek?

- Nem késtünk el. A dolgok nem kijavíthatatlanok. A segítségeddel sikerülhet. Segítened kell. Be kell látnod, hogy hibáztál. Éppen ezt magyarázom. Csak akarnod kell, hogy meg nem történtté tedd, amit tettél.

Harlan megnyalta kicserepesedett ajkát kiszáradt nyelvével, és arra gondolt: ez az ember csakugyan megőrült. Az agya képtelen felfogni az igazságot... vagy talán a Tanács még tud valami mást is?

Tudnak-e valamit? Tudnak-e valamit? Megmásíthatják a Változtatás ítéletét? Megállíthatják az Időt, vagy visszafordíthatják?

- Bezárt a műszerfülkébe - állapította meg. - Lefegyverzett, amíg a terv meg nem valósul.

- Attól féltél, hogy valamit elronthatsz, hogy képtelen leszel végigcsinálni.

- Fenyegetésnek szántam, amit mondtam.

- Szó szerint értettem. Bocsáss meg. Segítened kell.

„Helyben vagyunk - gondolta Harlan. - A segítségemre van szükség. Őrült ez az ember? Vagy talán én bolondultam meg? Vagy van valami logika az őrületben is? Egyáltalán van értelem valamiben is?”

A Tanácsnak szüksége van az ő segítségére. E segítség érdekében mindent megígérnek neki. Noÿst. A Kalkulátorságot. Mi mindent meg nem ígérnek! És amikor segített rajtuk, mit kapott? Másodszor nem teszik lóvá.

- Nem! - mondta.

- Megkapod Noÿst.

- Azt akarja mondani, hogy a Tanács megszegi a Halhatatlanság törvényeit, ha a veszély elmúlt? Nem hiszek ebben. - „Hogyan múlhat el a veszély - kérdezte elméjének egy része. - Mire jó mindez?”

- A Tanács soha nem tudja meg.

- Ön fogja megszegni a törvényeket? Ön, az eszményi Halhatatlan? Ha a veszély elmúlik, ön is engedelmeskedik a törvénynek. Nem is tehet másként.

Twissell arcán vörös foltok gyulladtak ki. Az öreg arcáról eltűnt minden bölcsesség és erő. Csak valami furcsa bánat maradt.

- Én megtartom a szavamat, és megszegem a törvényt - mondta Twissell -, mégpedig olyan okból, amit nem is sejtesz. Nem tudom, mennyi idő múlva szűnik meg a Halhatatlanság. Talán órák, talán hónapok kérdése. De olyan sokáig reménykedtem, hogy észre téríthetek, hogy még egy kis időt rászánok. Meghallgatsz? Kérlek.

Harlan habozott. Aztán, mint aki biztosan tudja, hogy úgylis minden mindegy, fáradtan mondta:

- Beszéljen.

- Én is hallottam - kezdte Twissell -, hogy öregen születtem, hogy a bölcsességem a Kibernetikus Agyé, és amikor alszom, a pizsamám titkos zsebében van a kézi analízátorom, hogy az agyam páros kapcsolású végtelen mikrorelésorozat, és a vérem minden sejtje kalkulációs olajban úszó mikroszkopikus tér-idő lyukkártya.

Ezeket a történeteket mind hallottam, és úgy vélem, hogy kicsit büszke is lehetek rájuk. Talán én is hiszek bennük, Bolondos dolog egy öreg embertől, de az életet elviselhetőbbé teszi.

Meglep? Hogy elviselhetőbbé szeretném tenni az életemet? Én, Twissell Főkalkulátor, az Időtanács elnökségének a tagja?

Talán ezért dohányzom. Gondoltál már erre? Ennek is megvan az oka, tudod. A Halhatatlanság általában nem dohányzó társadalom, akárcsak az Idő társadalmainak a többsége. Jól meggondoltam, hidd el. Néha megfordul a fejemben, hogy ez lázadás a Halhatatlanság ellen. Valami kudarcot vallott nagyobb lázadás pótléka...

Nem, nem, nincs semmi bajom. Egy-két könnycsepp nem árt, és ez nem színlelés, hidd el. Csak hát már régen nem töprengtem ezen. Nem valami kellemes dolog ez.

Éppen úgy, mint nálad, természetesen nő volt a dologban. Ez nem véletlen. Majdnem elkerülhetetlen, ha jól meggondolod. Egy Halhatatlan, akinek a normális családi élet természetes örömeiről le kell mondania egy marék lyukkártyáért, hajlamos az efféle törvénysértésre. A Halhatatlanságnak ezért kell megtennie a szükséges elővigyázatossági rendszabályokat. És nyilvánvaló, hogy a Halhatatlanok előbb vagy utóbb éppen ezért hágják át egyszer-egyszer oly zseniális ügyességgel a rendszabályokat.

Emlékszem az asszonyra. Talán ostoba dolog ez részemről. Semmi másra nem emlékszem abból a bioidőből. Régi munkatársaim már csak nevek a jelentésekben: a Változtatások, amelyeket felülvizsgáltam - egy kivételével - már csak a Kibernetikus Agy memóriarekeszeiben nyugvó epizódok. De őrá emlékszem, méghozzá jól. Te talán megértesz engem.

A kapcsolatot évekig kérvényeztem, és amikor elnyertem a segédkalkulátori címet, őt osztották ki nekem. Ugyanennek az 575. Századnak a lánya volt. Az engedélyezés előtt természetesen nem láttam. Művelt és bájos volt. Nem gyönyörű, nem is csinos, de amikor fiatal voltam (igen, voltam én is fiatal, ne higgy a legendáknak), engem se lehetett szépnak mondani. Jól illettünk egymáshoz, és ha Halandó vagyok, büszke lettem volna, ha ő lehet a feleségem.

Ezt meg is mondtam neki nemegyszer. Azt hiszem, hízelgett neki. De én tudom, hogy ez volt az igazság. Nem minden Halhatatlan ilyen szerencsés, akinek a Kalkuláció osztja ki az asszonyát.

Természetesen abban a Valóságban neki fiatalon meg kellett halnia, és egyik hasonmását se lehetett megszerezni. Először belenyugodtam a dologba. Voltaképpen rövid élete tette lehetővé, hogy velem élhet, s ugyanakkor nem hat károsan a Valóságra.

Most már szégyellem, hogy akkor örültem is neki, amiért nem él sokáig. De ez csak kezdetben volt így. Csak kezdetben.

Olyan gyakran meglátogattam, ahogyan a tér-idő engedély csak lehetővé tette. Minden percet kihasználtam, nem ettem, nem aludtam, ha kellett, és a munkámat is szégyentelenül elhanyagoltam. Kedvessége túlszárnyalta minden várakozásomat: beleszerettem. Nagyon kevés tapasztalatom van e téren, és az ilyesmit igen bizonytalan dolog megérteni az Időben végzett Megfigyelés alapján. Megítélésem szerint mindenesetre szerelmes voltam.

Az érzelmi és fizikai szükséglet kielégítéséből valami egészen más lett. És elkerülhetetlen halálát akkor már nem kényelmes megoldásnak tekintettem, hanem ránk váró szerencsétlenségnek. Megcsináltam a lány Sorstervét. Nem mentem a Sorstervező részleghez. Én magam készítettem el. Ne is csodálkozz ezen. Szabálysértést követtem el, de ez még semmi ahhoz, amit később tettem.

Igen, én Laban Twissell, Főkalkulátor.

Háromszor jött és múlt el a bioideje, hogy csekély beavatkozással megváltoztathattam volna a lány személyes Valóságát. Természetesen tudtam, hogy a Tanács semmiféle magánjellelű Változtatást nem hagyott volna jóvá. És mégis úgy éreztem, hogy én magam személy szerint leszek felelős a haláláért. Ez az érzés indokolta későbbi tetteimet.

Teherbe esett. Semmit sem tettem, pedig tehettem volna. Én dolgoztam ki a Sorstervét, én módosítottam, hogy a velem való kapcsolata

is benne legyen, s tudtam, hogy a terhességének nagy a valószínűsége. Tudod, vagy nem, a Halandó nők minden elővigyázatosság ellenére is teherbe eshetnek a Halhatatlanoktól. Előfordulhat. Minthogy azonban a Halhatatlanoknak nem engedélyeznek gyereket, az ilyen terhességeket fájdalommentesen és biztonságosan megszakítják. Sokféle módszer van erre.

A Sorsterv jelezte, hogy még a szülés előtt meghal, így hát semmiféle elővigyázatossági rendszabályt nem alkalmaztam. A lány örült a terhességének, s azt akartam, hogy örüljön, így aztán csak tétlenül néztem, és próbáltam mosolyogni, amikor lelkendezve újságolta, már mozog a magzat.

És akkor valami történt. Koraszülés...

Nem csodálkozom, hogy így nézel rám. Gyerekem volt. Valóságos gyerek, az enyém. Nem találsz még egy Halhatatlant, aki elmondhatja ezt magáról. Ez már több mint szabálysértés. Főbenjáró bűn... de ez még mind semmi.

Nem számítottam erre. A szülésben és a vele kapcsolatos problémákban igen járatlan voltam.

Rémülten néztem meg ismét a Sorstervet, és megtaláltam benne az élő gyereket, egy kis valószínűségi alternatívában, ami elkerülte a figyelmemet. Gyakorlott Sorstervező nem siklott volna át rajta, s azzal okoztam a bajt, hogy túlbecsültem a képességeimet.

De mitévő legyek most?

Nem ölhettem meg a gyereket. Az anyának még két hete volt hátra. Hadd maradjon vele a gyerek addig, döntöttem. Két hét boldogságot kérni, nem égbekiáltó bűn.

Az anya meghalt, mint ahogyan előre tudtam, s úgy, ahogyan előre tudtam. Ott ültem, amíg csak a tér-idő engedély szerint tehettem, s azon bánkódtam, hogy már egy éve tétlenül vártam a halálát. S aztán a karomban tartottam a fiunkat... Igen, életben hagytam! Miért förmedsz rám? Te ítélsz el?

Nem tudhatod, milyen érzés a karodban tartani saját életednek egy parányi atomját. Lehet, hogy az agyam Kibernetikus Agy, és az ereimben tér-idő engedélyek oldata kering, de ismerem ezt az érzést.

Életben hagytam. Elkövettem ezt a bűnt is. Elhelyeztem egy nevelőintézetben, és ha csak tehettem, meglátogattam (a bioidővel egyeztetett időközökben), hogy rendezzem fizetési kötelezettségeimet, és ellenőrizzem a fiú növekedését.

Két év telt el így. Rendszeresen ellenőriztem a fiú Sorstervét (most már hozzászoktam, hogy megszegem ezt a tilalmat), és nagyon örültem, hogy semmi nem mutatott káros hatást az akkori Valóságra 0,0001 valószínűségi határ felett. A gyerek megtanult járni, és gügyögött is már néhány szót. De senki sem tanította arra, hogy apának nevezzen engem. Nem tudom, mi volt a nevelőintézetek Halandóinak az elképzelése velem kapcsolatban. Elfogadták a pénzt, de nem szóltak egy szót sem.

Aztán két év múltán az Időtanács elé került egy Változtatás terve, amely az 575. Század egy részét is érintette. Akkoriban léptettek elő Segédkalkulátorrá, s rám bízták a Változtatást. Ez volt az első önálló feladatom.

Büszke voltam persze, de aggódtam is. A fiam betolakodó volt ebben a Valóságban. Nem várhattam, hogy az új Valóságban hasonmásai lesznek. A nemléte való átmenetele elszomorított.

Kidolgoztam a Változtatást, és még büszke is voltam hibátlan munkámra. Ez volt az első. De engedtem a kísértésnek. Mégpedig könnyen, mivel már nagyon kitanultam.

Tapasztalt bűnöző lettem, megrögzött gonosztevő. Új Sorstervet készítettem a fiamnak az új Valóságban, s előre tudtam, mit találok.

Az evés, alvás nélkül huszonnégy órára bezárkóztam az irodámba, küszködtem a kész Sorstervvel, elkeseredett erőfeszítéssel próbáltam benne hibát találni. Hibátlan volt.

Másnap nem mutattam be a megoldást, s a megközelítés durva módszereivel kidolgoztam egy tér-idő engedélyt (ennek a Valóságnak mégsem kellett túl sokáig tartania), és beléptem az Időbe, jóval harminc évvel fiam születése után.

Harmincnégy éves volt, éppen olyan idős, mint én. Mint távoli rokon mutatkoztam be neki, felhasználtam azt a körülményt, hogy jól ismertem anyja családját. Semmit sem tudott az apjáról, nem is emlékezett azokra az alkalmakra, amikor gyerekkorában meglátogattam.

Repülőgépmérnök volt. Az 575. Század a légi utazás egy féltucatnyi módját próbálta ki (mint a jelenlegi Valóság is), s a fiam boldog, sikeres tagja volt a társadalomnak. Szerelmi házasságot kötött, de nem akartak gyereket. A lány nem is ment volna férjhez abban a Valóságban, ahol a fiam nem létezett. Ezt kezdettől fogva tudtam. Tudtam, hogy ennek nem lesz semmi káros hatása a Valóságra. Máskülönben nem vettem volna a szívemre, hogy életben hagyom a fiamat. Ennyire mégsem vagyok elvetemült.

Egy napot töltöttem vele. Tartózkodóan beszélgettem, udvariasan mosolyogtam, és hűvösen elbúcsúztam, amikor a tér-idő engedélyem előírta. De közben állandóan figyeltem, magamba szívtem minden mozdulatát, megteltem velük, s megpróbáltam legalább egy napig kívül élni a Valóságon, amely egy nap múlva (a bioidő szerint) már nem létezett.

Hogy szerettem volna meglátogatni a feleségemet is az Időnek abban a kis szakaszában, amikor még élt, de minden rendelkezésemre álló másodpercet elhasználtam. Még észrevétlenül sem merészeltem belépni az Időbe, hogy egy pillantást vessek rá.

Visszatértem a Halhatatlanságba, s egy szörnyű éjszakán át viaskodtam hiába az ellen, aminek be kellett következnie. Másnap reggel benyújtottam a kalkulációm a változtatási javaslatommal együtt.

Twissell suttogóra fogta a hangját, s most elhallgatott. Görnyedten ült, tekintetét a padlóra szegezte, s ujjai lassan egymásba fonódtak, majd szétnyíltak a görcsös szorításból.

Harlan hiába várta az öregember következő mondatát. Megköszörülte a torkát. Azon kapta magát, hogy sajnálja ezt az embert, sajnálja a sok elkövetett bűne ellenére. Megszólt:

- Ez minden?

Twissell suttogva felelte:

- Nem, a legrosszabb... a legrosszabb... a fiamnak volt hasonmása. Az új Valóságban létezett, négyéves kora óta béna az alsó teste. Negyvenkét éve ágyban fekvő beteg, olyan körülmények között, amelyek nem tették lehetővé, hogy a 900. Század ideggeneráló eljárását alkalmazzam, sőt még véget sem tudtam vetni az életének, hogy ne szenvedjen tovább. Ez az új Valóság még most is létezik. A fiam is ott él, a Század megfelelő pontján. És ezt nekem köszönheti.

Én és a Kibernetikus Agy találtuk ki neki ezt az új életet, és az én parancsszavamra hajtották végre a Változtatást. Rengeteg bűnt követtem el az ő érdekében és az anyjáért, de úgy érzem, hogy ez az utolsó tettem, bár tökéletes összhangban volt a Halhatatlanságnak tett eskümmel, a legnagyobb bűnöm, ez maga a bűn.

Erre nem lehetett mit mondani, és Harlan hallgatott.

- Most már érted - folytatta Twissell -, miért vettem úgy a szívemre a történetedet, és miért nem bánom, ha megtartod a leányt. Nem sértené a Halhatatlanságot, s bizonyos értelemben vezeklés lesz a bűnömért.

Harlan most már hitt neki. Gondolt egy nagyot, és hitt Twissellnek.

Térdre borult, ökölbe szorított kezét a halántékához emelte. Előrehajtotta fejét, s lassan ingatta, mintha vad elkeseredés járná át.

Elutasította a Halhatatlanságot, és elveszítette Noÿst, pedig sámsoni erőfeszítése nélkül is megmenthette volna az egyiket, és megtarthatta volna a másikat.

15. Kutatás a Primitív Korban

Twissell megrázta Harlan vállát. Az öregember sürgetően szólongatta:

- Harlan! Harlan! Az Időbe is, ember!

Harlan lassan emelkedett ki a kétségbeesésből.

- Most mit kell tennünk?

- Mindenesetre nem ezt. Nem kell kétségbeesni. Először is figyelj rám. Próbáld meg, és ne technikusi szemmel nézd a Halhatatlanságot, hanem mintha Kalkulátor volnál, így sokkal összetettebb a kép. Ha valamit megváltoztatsz az Időben, és Valóságot változtatsz, a Változás nyomban bekövetkezhet. Miért?

Harlan bágyadtan válaszolt:

- Mert a módosítás elkerülhetlenné tette a Változtatást?

- Vajon valóban így van? Visszamehetsz, és megsemmisítheted a módosítást, vagy nem?

- Lehet. Bár én sohasem tettem. Nem is hallottam, hogy valaki megtette volna.

- Igaz. Általában nincs is szándékunkban megsemmisíteni a módosítást, tehát minden lezajlik a terv szerint. De itt valami másról van szó. Egy akaratlan módosításról. Coopert rossz Századba küldted vissza, és én most nagyon szeretném megsemmisíteni ezt a módosítást, és visszahozni ide Coopert.

- Az Időbe is, hogyan?

- Még nem tudom, de kell lennie valami lehetőségnek. Ha nem volna, akkor a módosítás visszafordíthatatlan lenne, s a Változtatás nyomban

bekövetkezne. De a Változtatás még most se zajlott le. Még most is a Mallansohn-féle memoár Valóságában élünk. Ez azt jelenti, hogy a módosítást meg lehet és meg is fogjuk semmisíteni.

- Hogyan? - Harlan úgy érezte, hogy a lázalom ismét elkapja, és megpörgeti, még sötétebben, még fenyegetőbben.

- Lennie kell valami módszernek, hogy ismét bezárjuk a kört az Időben, és képességeinket tekintve nagy a valószínűsége annak, hogy megtaláljuk. Bármely pillanatban, ha te vagy én hibásan döntünk, vagy a kör bezárásának a valószínűsége a kritikus tömeg alá esik, eltűnik a Halhatatlanság. Érted?

Harlan nem nagyon értette. De nem is nagyon igyekezett megérteni. Lassan feltápáskodott, és a székhez botorkált.

- Gondolja, hogy vissza tudjuk hozni Coopert?

- És aztán a helyes Századba küldjük, igen. Kapd el abban a pillanatban, amikor kilép a kabinból, és akkor még eljuthat a helyére, a 24. Századba, alig néhány bioóra, legfeljebb egy bionap alatt. Természetesen ez is módosítás lenne, de kétségtelenül nem olyan nagy. A Valóság meginog, fiú, de nem dől össze.

- De hogyan találjuk meg Coopert?

- Tudjuk, hogy van rá mód, mert különben a Halhatatlanság már nem létezne. S hogy mi a módja... hát ezért van rád szükségem, ezért nyertelek meg. Szakértője vagy a Primitív Kornak. Szerinted mit kell tenni?

- Nem tudom - nyögött fel Harlan.

- De tudod - állította Twissell.

Az öregember hangjából hirtelen eltűnt minden öregség és fáradtság. Szemében ott csillogott a csata tüze, és cigarettáját lándzsaként tartotta. Még Harlan eltompult érzékei is észlelték, hogy Twissell örül, mert sikerült csatába vinnie.

- Próbáljuk összeállítani az események menetét - mondta Twissell. - Itt az emelőkar. Ott állsz mellette, várod a jelzést. Megkapod. Elindítod a sorkapcsolást, és ugyanabban a pillanatban lenyomod az energiakart az alsó időbe. Milyen mélyre?

- Nem tudom, mondtam már. Nem tudom.

- Te nem tudod, de az izmaid tudják. Állj ide, és fogd meg a kapcsolókart. Szedd össze magad. Gyere csak, fiú! Várod a jelzést. Gyűlölsz engem. Gyűlöled a Tanácsot. Gyűlöled a Halhatatlanságot. Vérzik a szíved Noysért. Gondolatban térj vissza ehhez a pillanathoz. Érezd azt, amit akkor éreztél. Most ismét elindítom az órát. Egy percet adok neked, fiú, idézd fel az érzéseidet, és kényszerítsd vissza őket a thalamusodba. Aztán a zéró közeledtekor jobb kezeddal nyomd le a kapcsolókart, mint az előbb. Aztán vedd el onnan a kezéd. Vissza ne ránts a kart! Készen vagy?

- Nem hiszem, hogy meg tudom tenni.

- Nem hiszed... az Időbe is, nincs más választásod! Van rá valami más mód, hogy visszaszerezd a lányt?

Nem volt más mód. Harlan visszakényszerítette magát a műszerekhez, és akkor az érzések ismét megrohanták. Nem kellett felidéznie. A mozdulatok felidézték. A vörös hajszálmutató ismét nekiindult.

Közönyösen gondolta: „Életem utolsó perce?”

Mínusz harminc másodperc.

„Nem fog fájni - gondolta. - Ez nem a halál.”

Megpróbált csak Noÿsra gondolni.

Mínusz tizenöt másodperc.

Noÿs!

Bal keze a kapcsoló felé nyúlt.

Mínusz tizenkét másodperc.

Most!

Jobb keze megmozdult.

Mínusz öt másodperc.

Noÿs!

Jobb keze megmozdult (zéró!) görcsösen.

Harlan zihálva visszaugrott.

Twissell előrelépett, és a tárcsára bámult.

- Huszadik század - mondta. - Tizenkilenc harmincnyolc, hogy pontos legyek.

Harlan elfulladó hangon szólalt meg:

- Nem tudom. Megpróbáltam ugyanazt érezni, de ez mégis más volt. Tudtam, mit csinállok, és ez már megváltoztatta.

- Tudom, tudom - felelte Twissell. - Lehet, hogy teljesen hibás. Legyen ez az első megközelítés. – Egy pillanatig hallgatott, valamit számolt, egy zsebanalizátort vett elő félig a tokjából, de meg se nézte és visszadugta. - Az Időbe ezekkel a tizedesekkel!

Mondjuk, 0,99 a valószínűsége, hogy a 20. Század második negyedébe küldted vissza Coopert. Valahová 19,25 és 19,50 közé. Így van?

- Nem tudom.

- Rendben van, akkor figyelj ide! Ha úgy döntök, hogy a Primitív Kornak csak erre a szakaszára koncentrálok a kutatásokat, és tévedtem, akkor elveszítem az eshetőségét annak, hogy az Időben bezárom a kört, és a Halhatatlanság eltűnik. Maga a döntés lesz a döntő fontosságú, a Minimálisan Szükséges Változtatás, az MSZV, hogy létrejöjjön a Változtatás.

Most eldöntöm. Eldöntöm, határozottan...

Harlan aggódva nézett körül, mintha a Valóság egyszerre olyan törekennyé vált volna, hogy egy hirtelen fejrezenésre is összeomolhatna.

- Én tökéletesen bízom a Halhatatlanságban.

(Twissell józan viselkedése annyira hatott rá, hogy a saját hangját is biztosnak hallotta.)

- Tehát a Halhatatlanság továbbra is létezik - mondta Twissell száraz, gyakorlatias hangon -, tehát helyesen döntöttünk. Most egyelőre nincs több tennivalónk. Menjünk vissza az irodámba, ide pedig beengedjük a Tanács albizottságát, ha ez örömet szerez nekik. Nekik elég, ha annyit tudnak, hogy a terv sikeresen befejeződött. És ha nem, akkor soha nem tudják meg. De mi sem.

Twissell a cigarettáját nézegette, majd így szólt:

- Most az a kérdés: Mit csinál majd Cooper, ha rossz Században találja magát?

- Nem tudom.

- Egy dolog nyilvánvaló. Világos fejű fickó, értelmes, van fantáziája, ugye?

- Ha egyszer ő Mallansohn.

- Pontosan így van. És már el is töprengett azon, mi lenne, ha nem sikerülne a dolog. Utoljára azt kérdezte: És mi lesz, ha nem jó helyre érkezem? Emlékszel?

- És aztán? - Harlan nem tudta, hová akar kilyukadni Twissell.

- Gondolatban már felkészült arra, hogy rossz helyre érkezik az Időben. Valamit tenni fog. Megpróbál nyomokat hagyni hátra a számunkra. Ne felejtse el, élete egy részét mint Halhatatlan töltötte. Ez nagyon fontos. - Twissell füstkarikákat fújt ki, egyik ujjával átszúrta, s aztán figyelte, hogyan kanyarog és kavarog. - Megszokta az Időn át való hírközlést.

Nemigen fog beletörődni abba, hogy hajótörést szenvedett az Időben. Tudni fogja, hogy mi keressük.

Harlan így válaszolt:

- Nincsenek kabinjai, a 20. Században nincs Halhatatlanság, hogyan tud hát összeköttetést teremteni velünk?

- Veled, Technikus, veled. Használd csak az egyes számot. Te vagy a Primitív Kor szakértője. Te tanítottad Coopernek a Primitív Kort. Egyedül te vagy képes megtalálni a nyomait.

- Milyen nyomokat, Kalkulátor?

Twissell csalafinta öreg arca rámeredt Harlanra, ráncai szinte világítottak.

- Coopert ott akartuk hagyni a Primitív Korszakban. Nincs felette a bioidő védőpajzsa. Egész élete beleszővődik a régi Időbe, és ott is marad, amíg meg nem semmisítjük a módosítást. Éppen így beleszővődik az Időbe minden olyan tárgy, jel vagy üzenet, amelyet hátrahagyhat a számunkra. Bizonyára használtatok különleges forrásokat tanulás közben. Dokumentumokat, archív anyagot, filmeket, műalkotásokat, katalógusokat. Úgy gondolom, abból az Időből merített elsődleges forrásokat.

- Értem.

- És együtt tanulmányoztátok őket.

- Igen.

- Volt valami kedvenc témád, amiről Cooper tudja, hogy jobban ismered, úgyhogy rögtön felfedeznéd, ha benne önmagára hívná fel a figyelmet?

- Most már tudom, hová akar kilyukadni – mondta Harlan. Elgondolkozott.

- Nos? - kérdezte türelmetlenül Twissell.

- A képes újságjaim, minden bizonnyal. A képes újságok a korai 20. század jellemző jelenségei voltak.

Az egyiknek megvannak a majdnem teljes évfolyamai a 20. Század elejétől egészen a 22. Századig.

- Pompás. No és szerinted Coopernek módjában áll felhasználni ezeket az újságokat az üzenetközvetítésre? Ne felejtse el, Cooper tudja, hogy olvasgatód ezeket az újságokat, jól ismered, és eligazodsz köztük.

- Nem tudom. - Harlan a fejét rázta. - A képes újság mesterséges stílust teremtett. Inkább válogatott a hírek közül, s nem foglalta össze őket, teljesen kiszámíthatatlan volt. Nehéz, sőt lehetetlen volt arra

számítani, hogy valami a kívánt formában jelenik meg. Cooper megjelenése nem lesz feltűnő, és még így sem biztos, hogy megjelenik az újságokban. De tegyük fel, bejut a szerkesztőségi állományba, ami igen valószínűtlen, akkor sem számíthat rá, hogy a különböző szerkesztőkön átjut a szövegezése. Nem tudom, Kalkulátor.

- Az Időbe is, gondolkodj! Koncentrálj a képes újságokra. A 20. Században vagy, te vagy Cooper, s mindazt tudod, amit ő. Te tanítottad a fiút, Harlan.

Te csiszoltad a gondolkodását. Most vajon mihez kezd? Hogyan érheti el, hogy kinyomtathassa, amit akar, mégpedig a pontos szövegezéssel?

Harlan szeme kerekre nyílt.

- Hirdetés!

- Micsoda?

- Hirdetés. Fizetett közlemény, amelyet kötelesek pontosan megjelentetni. Néhányszor megbeszéltük ezt Cooperrel.

- Ó, igen. A 186. Században is csinálnak ilyesmit - jegyezte meg Twissell.

- De nem úgy, mint a 20.-ban. A 20. Század ebben a tekintetben a virágkor. A kulturális környezet...

- Most nézzük a hirdetést - vetette közbe sietősen Twissell. - Milyen lehet Cooper hirdetése?

- Azt én is szeretném tudni.

Twissell a cigaretta égő hegyét bámulta, mintha onnan akarna ihletet meríteni.

- Nem beszélhet nyíltan. Nem hirdetheti: „Cooper a 78. Századból a 20. Századba került, és hívja a Halhatatlanságot...”

- Miért ne?

- Lehetetlen. A 20. Század tudtára adni ismereteinket még károsabb lenne a Mallansohn-körre nézve, mintha mi intézkedünk tévesen. Mi azonban még most is itt vagyunk, tehát Cooper a Primitív Kor jelenlegi Valóságában egyetlen hibás lépést sem tett.

- Azonfelül - mondta Harlan elterelve a beszélgetést a körbe topogástól, ami úgy látszik, egyáltalán nem zavarta Twissell - a képes újságok nem is igen közölnek olyasmit, ami örültségnek látszik, vagy amit nem értenek. Szélhámossgot gyanítanak, vagy valami más törvényteleniséget, és nem akarnának belekeveredni, így tehát Cooper az üzenetében nem használhatja az Idők Egységes Nyelvét.

- Valami igen elmés ötletnek kell lennie – jegyezte meg Twissell. - Nyilván jelbeszédre volt szüksége. Olyan hirdetést kellett közölnetnie, amely a Primitív Kor embereinek látszólag teljesen normális. Teljesen normális! És ugyanakkor számunkra nyilvánvaló, mert tudjuk, hogy mit keresünk. Teljesen nyilvánvaló! Az első pillantásra nyilvánvaló, minthogy számtalan más cikk között kell felfigyelnünk rá. Milyen nagy lehet szerinted, Harlan? Költségesek a hirdetések?

- Úgy hiszem, elég költségesek.

- Cooper nem szórhatja a pénzt. Ráadásul nehogy gyanút keltsen, kitalakúnak is kell lennie. Gondolkozz, milyen nagy lehet a hirdetés?

Harlan a kezével mutatta.

- Egy fél hasáb?

- Hasáb?

- Ezek nyomtatott lapok. Papírra nyomják. A szöveg hasábokra oszlott.
- Ó, igen. Az irodalmat és a filmet már nem tudom szétválasztani... Igen. Pompás, megvan az első megközelítő adatunk. Egy félhasábos hirdetést kell keresnünk, amely gyakorlatilag az első pillantásra értésünkre adja, hogy feladója egy másik Századból érkezett (természetesen a felső időből), de mégis normális hirdetést, amelyet a Század egyetlen embere sem tarthat gyanúsnak.

- És ha nem találom meg?

- Megtalálsz. A Halhatatlanság létezik, ugye? És amíg létezik, helyes nyomon járunk. Mondd csak, nem emlékszel egy ilyen hirdetésre, amit együtt néztetek? Valamire, ami ha csak egy pillanatra is, feltűnő volt, szokatlan vagy hibás?

- Nem.

- Nem kívánom, hogy azonnal válaszolj. Gondolkozz vagy öt percig.

- Nincs értelme. Amikor a képes újságokat tanulmányoztam Cooperrel, ő még nem volt a 20. Században.

- Kérlek, fiú. Használd a fejedet. Amikor Coopert a 20. Századba küldted, módosítást hajtottál végre.

Ez még nem Változtatás, nem visszavonhatatlan módosítás. De végbement egy változás, kis „v” betűvel, vagy ahogy a Kalkulációban nevezik, mikrováltoztatás. Abban a pillanatban, amikor Coopert a 20. Századba irányítottad, a hirdetés megjelent a lap megfelelő számában. A te Valóságod mikrováltoztatást szenvedett el, mivel most nagyobb a valószínűsége annak, hogy a hirdetés oldalát megnézed, mint az előző Valóságban. Érted?

Harlan ismét megzavarta az a könnyedség, amellyel Twissell keresztülcsörtetett az időlogika dzsungelén, az Idő „paradoxonjain”. A fejét rázta.

- Semmi ilyesmire nem emlékszem.

- Rendben van, milyen kartotékrendszeren tartod ezeket az évfolyamokat?

- Külön könyvtárt építettem a Kettes Szinten. Kihasználtam Cooper kiváltságos helyzetét.

- Pompás! - mondta Twissell. - Menjünk oda, most, azonnal!

Harlan csak figyelte Twissellt, amint kíváncsian nézegeti a könyvtár régi, bekötött könyveit, s végül egyet leemel. Olyan régiek voltak, hogy a törékeny papírt különleges eljárással kellett megóvni, s a lapok recsegték Twissell nem eléggé finom ujjai között.

Harlan összerezsent. Máskor elparancsolta volna Twissellt a polcoktól, hiába Főkalkulátor.

Az öregember pergette a zizegő lapokat, és ősi szavakat próbálgatott.

- Ez az angol nyelv, amiről a nyelvészek mindig fecsegnek, ugye? - kérdezte, és megkopogtatott egy oldalt.

- Igen, angol - mormolta Harlan.

Twissell visszarakta a kötetet, - Nehézkes és esetlen.

Harlan vállat vont. A Halhatatlanság legtöbb Századában már filmkönyvek voltak forgalomban. Sok helyütt azonban a molekuláris rögzítés is elterjedt. De a nyomtatásról és a papírról is hallottak.

- A könyvnyomtatás nem igényel olyan műszaki befektetést, mint a filmek - állapította meg.

Twissell megvakarta az állat.

- Igaz. Nos, hozzálátunk?

Levett egy másik kötetet a polcról, találmra felütötte, és merően bámulni kezdett egy lapot.

„Vajon valóban azt gondolja - tűnődött Harlan -, hogy a véletlen rávezeti a megoldásra?”

A sejtése igaznak bizonyult: mert Twissell, amikor észrevette Harlan csodálkozó tekintetét, elvörösödött, és visszatette a könyvet.

Harlan leemelte a 19,25 Század első kötetét, és módszeresen nekilátott átlapozni. Csak a jobb keze meg a szeme mozgott. Testének többi része feszült figyelembe merevedett.

Harlan úgy érezte, már egy aeon is eltelt, mire felkelt, és dörmögve újabb kötetet szedett elő. Ilyenkor kávé, szendvics vagy valami más címen szakította meg a munkáját.

Súlyosan felsóhajtva megjegyezte:

- Felesleges itt maradnia.

- Zavarlak? - kérdezte Twissell.

- Nem.

- Akkor maradok - mormogta Twissell. S közben a polcokhoz sétált, gyámoltalanul bámulta a könyvek kötését. Cigarettaid időnként a körmére égtek, de ő ügyet sem vetett rá.

Véget ért az első bionap.

Keveset és rosszul aludtak. Reggel, két kötet között Twissell az utolsó korty kávéján elmerengett:

- Néha csodálkozom, miért nem köszöntem le a kalkulátori tisztségből, azután, hogy... tudod...

Harlan bólintott.

- Szerettem volna megtenni - folytatta az öregember. - Szerettem volna megtenni. Biohónapokig kétségbeesetten reménykedtem, hogy semmiféle Változtatással nem lesz dolgom. Egészen belebetegedtem.

Kétkedem benne, hogy igazságosak-e a Változtatások. Furcsa, hogyan hatnak az érzelmek az emberre.

Te ismered a Primitív Kor történelmét, Harlan. Tudod, milyen volt a valóságban. A Valóság vakon sodródott a Maximális Valószínűség vonala mentén. És ha a Maximális Valószínűség járványt jelentett, vagy tízszázadnyi rabszolga-gazdálkodást, műszaki csődöt vagy esetleg egy... egy... mi is lenne igazán rossz... vagy egy atomháborút, ha ez egyszer lehetséges volt, akkor, az Időbe is, megtörtént. Semmi sem tartóztathatta fel. Mióta a Halhatatlanság létezik, az ilyesmit meg lehet akadályozni. A 28. Századtól felfelé ilyesmi már nem fordulhat elő. Az Időbe is, a Valóságunkat olyan magas jóléti szintre emeltük, ami felülmúlja a Primitív Kor képzeletét, s ennek a színvonalnak a Halhatatlanság beavatkozása nélkül valóban igen kevés valószínűsége volna.

„Hová akar kilyukadni? Még gyorsabb munkára akar ösztönözni? - gondolta Harlan szégyenkezve. - Én megteszem, ami tőlem telik.”

Twissell így folytatta:

- Ha most elszalasztjuk ezt a lehetőséget, a Halhatatlanság eltűnik, valószínűleg végig az egész bioidőben. És a Valóság egyetlen hatalmas Változással visszaugrik a Maximális Valószínűséghez, s abban biztos vagyok, hogy ez egyet jelent az atomháborúval, az emberiség kihalásával.

- Megnézném a következő kötetet - mondta Harlan.

A következő szünetnél Twissell gyámoltalanul megjegyezte:

- Még rengeteg van hátra. Nincs valami gyorsabb módszer?

- Mondjon egyet - válaszolta Harlan. - Én azt hiszem, hogy minden egyes oldalt meg kell nézнем.

És az oldal minden részét. Hogyan haladhatnék gyorsabban?

És módszeresen tovább forgatta a lapokat.

- Egyébként - jegyezte meg - a betűk már ugrálnak a szemem előtt, és ez annak a jele, hogy ideje aludnunk.

Véget ért a második bionap. A kutatás harmadik bionapján, délelőtt 10.22-kor Harlan csöndes ámulattal meredt az egyik oldalra, és így szólt:

- Megvan!

Twissell nem fogta fel a mondat értelmét.

- Micsoda? - kérdezte.

Harlan felpillantott, arcán meglepetés tükröződött.

- Tudja, nem hittem. Az Időbe is, soha nem hittem benne igazán, még akkor sem, amikor összevissza fecsegett a képes újságokról meg hirdetésekről.

Twissell csak most kapcsolt:

- Megtaláltad!

Odaugrott Harlanhoz, és remegő ujjakkal a kötet felé kapott. Harlan elrántotta előle, és becsapta a kötetet.

- Egy pillanat. Maga nem találja meg, még akkor sem, ha megmutatom az oldalt.

- Mit csináltál? - kiáltott Twissell. - Nem találod meg ismét.

- De megtalálom. Tudom, hol van. De először...

- Mit először?

Harlan így folytatta:

- Van itt még valami, Twissell Kalkulátor. Azt mondta, hogy visszakapom Noÿst. Akkor hát hozza ide. Hadd lássam.

Twissell Harlanra meredt, ritkás ősz haja szétzilálódott.

- Tréfálsz?

- Nem - felelte élesen Harlan. - Nem tréfálok. Megígérte, hogy elintézi... Maga tréfál! Noÿsnek meg nekem találkozniuk kell. Megígérte.

- Igen, megígértem. Ebben megállapodtunk.

- Akkor kerítse elő nekem, élve, egészségesen és sértetlenül.

- Nem értelek. Nem én rejtettem el. Senki sem rejtette el. Még most is ott van, ahol Finge jelentései szerint előrement a felső időbe. Senki sem bántotta. Az Időbe is, mondtam, hogy biztonságban van!

Harlan az öregemberre meredt, és egyszeriben izgatott lett. Elfúlva mondta:

- Ne játsszon a szavakkal. Rendben van, Noÿs változatlanul ott van, de mi hasznom nekem ebből? Szüntesse meg az időgátat a 100 000. Századnál...

- Micsodát?

- A gátat. A kabin nem tudja áttörni.

- Ezt sohasem említetted! - tört ki Twissell.

- Nem mondtam? - kérdezte éles meglepetéssel Harlan. Valóban nem említette volna? Pedig gyakran gondolt rá. Soha nem szólt róla egy szót sem?

Sehogyan sem tudott visszaemlékezni. Ismét elfogta a düh.

- Rendben van. De most mondom: szüntesse meg a gátat!
- Ez lehetetlen. Gát a kabin útjában? Időgát?
- Csak nem azt akarja állítani, hogy nem maga emelte ott a gátat?
- Pedig nem én csináltam. Az Időre esküszöm!
- Akkor, akkor... - Harlan elsápadt. - Akkor a Tanács műve. Akkor mindenről tudnak, és magától függetlenül intézkedtek. De akkor esküszöm az Időre és a Valóságra, nézhetnek a hirdetés meg Cooper után, meg Mallansohn és a Halhatatlanság után. Úgysem találják meg. Egyiket sem.
- Várj csak, várj! - Twissell elkeseredetten megragadta Harlan könyökét. - Szedd össze magadat! Gondolkozz, fiú, gondolkozz! A Tanács semmiféle gátat nem létesített.
- A gát létezik.
- De nem építhettek ilyen gátat. Senki sem. Elvi lehetetlenség.
- Akkor nem tud mindenről. A gát létezik.
- Többet tudok, mint a Tanács együttvéve, és állítom, hogy ez lehetetlen.
- A gát létezik.
- És ha...

Harlan kissé magához tért, és olyan rémületet vett észre Twissell szemében, amelyet még akkor sem tapasztalt, amikor arról értesült, hogy Cooper rossz Századba került, és a Halhatatlanságot a végpusztulás fenyegeti.

16. A Rejtett Századok

Andrew Harlan üres tekintettel figyelte a sürgő-forgó embereket. Ügyet sem vetettek rá, hiszen Technikus volt. Máskor valamivel kevésbé udvariasan nézett volna el a fejük felett, mert a Karbantartáshoz tartoztak.

De most megfigyelte és nagy kínjában szinte irigyelte őket.

Az Intertemporális Szállítási Osztály személyzetéhez tartoztak: acélszürke egyenruhában, váll-lapjukon fekete alapon vörös, kétfejű nyíl. Bonyolult energiamező-berendezésekkel próbálták ki a kabinmotorokat és a kabinakna mentén fekvő hiperszabadság-fokozatokat. Harlan úgy vélte, nem sokat konyíthattak a temporális gépészet elméletéhez, de nyilvánvalóan nagy volt a gyakorlati tudásuk.

Harlan nem sokat tanult a Karbantartásról Növendék korában. Vagy hogy pontosabbak legyünk, nem nagyon kívánt róla bármit is megtanulni. Azok a Növendékek, akik a vizsgákon nem feleltek meg, átkerültek a Karbantartókhoz. Az Általános Szakmába jutni, ahogyan szemérmesen nevezték, egyenértékű volt a kudarccal, és minden Növendék önkéntelenül kerülte még a gondolatát is.

De most, amint munka közben figyelte a Karbantartó embereit, úgy tetszett neki, hogy nyugodtan, szakértelemmel dolgoznak, és a lehetőségekhez mérten boldogok.

Miért ne volnának boldogok? Tízszer annyian vannak, mint a Specialisták, az „igazi Halhatatlanok”. Megvan a maguk társasága, a lakószintjeik és a saját szórakozásuk. Munkájuk a bionapnak csak egy bizonyos hányadát foglalja le, és semmiféle társadalmi nyomás nem

nehezedik rájuk, hogy szabad idejüket is a foglalkozásuknak szenteljék. Ráérnek olvasni, mint ahogy egyetlen Specialista sem, és a különböző Valóságokból kiszűrt filmdramatizálásokat is megnézhetik.

Végül is valószínűleg ők a teljesebb egyéniségek. A Specialisták élete hajszolt, megviselt és mesterkelt a Karbantartók édes és egyszerű életével szemben.

A Karbantartók alkotják a Halhatatlanság alapját. Furcsa, hogy ez a nyilvánvaló tény előbb nem ötlött az eszébe. Ellenőrzik az Időből történő élelem- és vízszállításokat, megsemmisítik a hulladékot, és felügyelnek az energiaszolgáltatásra. A Halhatatlanság gépezete az ő munkájuk nyomán működik simán. Ha egy napon valamennyi Specialista elpatkol, a Karbantartás tovább üzemeltetheti az egész Halhatatlanságot. De ha a Karbantartók eltűnnek, a Specialistáknak el kell hagyniuk a Halhatatlanságot, vagy nyomorúságosan elpusztulnak.

Sajnálják-e a Karbantartók, hogy elveszítették időtthonukat, a családot, a gyerekeiket? Elegendő ellenérték volt-e, hogy nem kellett félniük a szegénységtől, betegségtől, és elég karpótlás volt-e a Valóságváltoztatás? Megkérdezték-e a véleményüket valaha is bármilyen kérdésben? Harlan most úgy érezte, társadalmi reformer tüze ég benne.

Twissell Főkalkulátor törte meg Harlan gondolatainak a füzérét, majdnem futva rontott be, s még fáradtabbnak látszott, mint távozásakor, amikor a Karbantartók munkához láttak.

„Hogy bírja? - gondolta Harlan. - Mégiscsak öregember.”

Twissell gyors madárpillantással körülnézett, és az emberek tisztelettudó vigyázzba merevedtek.

- Hogy állunk a kabinakkal? - kérdezte Twissell.

Az egyik férfi válaszolt:

- Semmi baj nincs, uram. A pályák szabadok, az energiamezők üzemben vannak.

- Mindent ellenőrzött?

- Igen, uram. A Részleg felső idejének a végállomásáig.

Twissell elengedte a férfit:

- Akkor távozzhat.

Nem lehetett félreérteni: ez parancs volt. Az emberek udvariasan meghajoltak, sarkon fordultak, és fürgén kiesttek.

Twissell és Harlan egyedül maradt a kabinaknában.

Twissell odafordult Harlanhoz.

- Maradj itt, kérlek.

Harlan a fejét rázta.

- Mennem kell.

- Hát nem érted? - kérlette Twissell. - Ha valami történik velem, te tudni fogod, hogyan kell megtalálni Coopert. De ha veled történik valami baj, mit kezdhetek én vagy akármelyik más Halhatatlan, valamennyi Halhatatlan együttvéve?

Harlan csak a fejét rázta.

Twissell cigarettát tett a szájába, így szólt:

- Sennor gyanakszik. A legutóbbi két bionapon többször is felhívott. Tudni szeretné, miért vonulok félre. Ha felfedezi, hogy felülvizsgáltattam a kabinpályákat... Mennem kell, Harlan, nem késlekedhetem.

- Én sem akarok késlekedni. Készen vagyok.

- Ragaszkodsz az úthoz?
- Ha nincs meg az időgát, akkor semmi veszély nem fenyeget. És még ha megvan is, én már ott voltam egyszer, és visszajöttem. Mitől félsz, Kalkulátor?

- Feleslegesen semmit sem akarok kockáztatni.

- Akkor használja híres logikáját, Kalkulátor. Határozza el, hogy magával tartok. Ha a Halhatatlanság a döntés után is létezni fog, akkor ez azt jelenti, hogy a kört még be lehet zárni. Tehát túléljük az utazást.

Ha azonban a döntés hibás, a Halhatatlanság átmegy a nemlétezésbe, de akkor is eltűnik, ha nem kísérem el ezen az úton, mert Noÿs nélkül nem keresem meg Coopert. Erre esküszöm.

- Magam hozom vissza neked - ígérte Twissell.

- Ha minden ilyen egyszerű és biztonságos, akkor én is nyugodtan nekivághatok.

Twissellt szemlátomást kínozza a bizonytalanság. Mogorván válaszolta:

- Rendben van, menjünk!

És a Halhatatlanság továbbra is létezett.

Twissell akkor is riadtan pillogott, mikor beléptek a kabinba. Az időmérő suhanó számaira meredt. Még a sokkal nagyobb egységeket mérő skála is, amely a Kiloszázadokat mutatta, és amelyet a Karbantartók külön erre az útra építettek be, még az is percenként kattogott.

- Nem kellett volna eljőnnöd - szólalt meg Twissell.

Harlan vállat vont.

- Miért nem?

- Zavar. Nincs semmi logikus magyarázata. Ócska babona a részemről. Mégis nyugtalan vagyok miatta.

- Kezét szorosan összekulcsolta.

- Nem értem - mondta Harlan.

Úgy látszott, Twissell szívesen fecseg, mintha az ördögöt akarná kiűzni magából.

- Talán a következő dolgon lemérheted. A Primitív Kor szakértője vagy. Mennyi ideig élt az emberiség a Primitív Korban?

- Tízezer Századig - válaszolta Harlan. – Esetleg tizenötezerig.

- Helyes. Kezdetben majomszerű teremtmény volt, a végén pedig Homo sapiens, így van?

- Ezt mindenki tudja, így volt.

- Akkor azt is tudnia kell mindenkinek, hogy ez a fejlődés aránylag rövid idő alatt zajlott le. Tizenötezer Század a majomtól a Homo sapiensig.

- És aztán?

- Én például a 30 000-es Századokból származom...

(Harlan akaratlanul is összerezett. Nem tudta, hol volt Twissell időotthona, sőt senkit sem ismert, aki tudta volna.)

- A 30 000-es Századokból származom – ismételte meg Twissell -, te pedig a 95.-ből. Otthonunk között a távolság kétszer akkora, mint amennyi ideig az ember a Primitív Korban élt, és mégis mi a különbség közöttünk? Nekem négy foggal kevesebb nőtt ki, mint neked, és nincs vakbelem. És ezzel véget is érnek az anatómiai különbségek. Az anyagcserénk majdnem teljesen megegyezik. A legnagyobb különbség közöttünk az,

hogy a te szervezeted képes szintetizálni a szteroid sejtmagvakat, az enyém pedig képtelen, és éppen ezért az étrendembe koleszterint kell beiktatni, neked ez felesleges. Gyerekem is született egy 575. századbeli asszonytól. Az emberi faj alig változott.

Harlant nem nagyon érdekelte a téma. Még soha nem vonta kétségbe, hogy az emberi faj minden Században változatlan. Ez is egyike volt azoknak a kérdéseknek, amelyeket mindenki töprengés nélkül érvényesnek fogadott el. Így szólt:

- Vannak olyan fajok, amelyek millió és millió Századig éltek változatlanul.

- Nem sok. De ez nem változtat azon, hogy az emberiség fejlődése furcsa módon akkor szakadt meg, amikor létrejött a Halhatatlanság. Véletlen volna? Efféle kérdéseket nálunk kevesen feszegetnek, csak néhányan, mint például Sennor, de én soha nem voltam Sennor. Soha nem hittem, hogy a filozófiai spekuláció célravezető. Ha a kérdést a Kibernetikus Agy képtelen kiszámítani, a Kalkulátornak bűn erre fecsérelni az idejét. Fiatalkoromban ennek ellenére néha arra gondoltam...

- Mire? - Harlannak átvillant az agyán: „Úgy látszik, mégis érdemes odafigyelni.”

- Néha arra gondoltam, milyen lehetett a Halhatatlanság, amikor létrejött. Csupán néhány Századra terjedt ki a 30. és 40. Század között, és szinte majdnem teljesen a kereskedelemre korlátozódott. A letarolt területek újraerdősítése volt az érdeke, a termőtalaj, ivóvíz és finomvegyszerek ide-oda szállítása. Egyszerű idők voltak azok. De aztán felfedeztük a Valóságváltoztatást. Henry Wadswan Főkalkulátor a tőle megszokott hűhóval megelőzött egy háborút, mert elrontotta az egyik kongresszusi tag autójának a fékjét. Ettől kezdve a súlypont egyre inkább a Valóságváltoztatásra helyeződött át. Miért? Harlan így felelt:

- Az ok nyilvánvaló. Az emberiség jóléte.

- Igen, igen. Normális körülmények között én is így vélekedem. De a lázálmainról beszélek. Hátha létezik egy másik ok is, egy ki nem mondott, tudatalatti ok is? Ha az ember képes a végtelen távolságú jövőbe utazni, akkor olyan emberekkel is találkozhat, akik annyira felülmúlják őt, mint ő a majmot. Miért ne?

- Talán. De az ember ember...

-...még a 70 000. Században is. Igen, ezt tudom.

De nincs ez összefüggésben a mi Valóságváltoztatásainkkal? Kikiktattuk a szokatlant. Még Sennor szőrtelen időothontársainak a létezése is állandóan kérdéses, pedig ők aztán igazán ártalmatlanok. És hátha minden becsületességük és minden tisztességük ellenére is azért állítottuk meg az emberiség fejlődését, mert nem akarunk találkozni egy fejlettebb emberrel?

Ezek a szavak nem csiholtak ki Harlanból szikrákat.

- Ha megállítottuk, megállítottuk. Mit számít ez?

- De ha a felsőbbrendű emberek mégis léteznek, ám olyan Időtávolságban, ahová nem tudunk eljutni?

Csupán a 70 000. Századig tartjuk ellenőrzésünk alatt az Időt. Azon túl vannak a Rejtett Századok. Miért rejtettek? Azért, mert a fejlettebb ember nem akar velünk megismerkedni, és nem enged be a saját Idejébe? Miért nem derítjük fel a Rejtett Századokat?

Mert nem akarunk velük megismerkedni, és az első kudarc után nem is tettünk újabb kísérletet. Nem azt mondom, hogy ez tudatos törekvés, de akár tudatos, akár tudatalatti, mégiscsak ez vezérel bennünket.

- Így vagy úgy - mondta kedvetlenül Harlan -, nem tudunk közel férközni hozzájuk, s ők sem hozzánk. Élünk, és hagyjuk élni őket.

Twissellt meghökkentette ez a mondat.

- Élünk, és hagyjuk élni őket. De mi nem ezt tesszük! Változtatásokat hajtunk végre. Az időbeli enyhülés törvénye alapján a Változtatások néhány Század után elülnek. Emlékezhetsz rá, Sennor vetette fel ezt a problémát, mint az Idő egyik megoldatlan kérdését annál a közös ebédnél. Inkább azt mondhatta volna, hogy mindez statisztikai kérdés. Egyik Változtatás több Századra hat, mint a másik. Elméletileg az igazi Változtatás végtelen sok Századra hathat: százra, ezerre, százezerre. A Rejtett Századok fejlett emberei nyilván tudják ezt. Tegyük fel: nyugtalanítja őket annak a lehetősége, hogy egy napon a Változtatás elérkezhet egészen a 200 000. Századig.

- Kár ilyesmivel izgatnia magát - mondta Harlan, mint akit sokkal nagyobb gondok gyötörnek.

- Mégis, tegyük fel - folytatta suttogva Twissell -, hogy mindaddig nyugodtak voltak, amíg üresen hagytuk a Rejtett Századok Szektorait. Tehát nem voltunk agresszívak. Tegyük fel, hogy ezt a fegyverszünetet, vagy nevezzük bárminek, megtörtük, és valaki a 70000. Századon túl a felső időben akart letelepedni. Tegyük fel, hogy ők ezt az első komoly invázióknak vették. Ők távol tudnak tartani minket attól az Időtől, amelyben élnek, minthogy a tudományuk sokkal előrehaladottabb a miénknél... Tegyük fel, hogy megtehetik, ami nekünk lehetetlennek rémlik, és gátat tudnak emelni a kabinaknában, elzárva minket...

Most aztán Harlan rémülten ugrott talpra.

- Ők fogták el Noÿst?

- Nem tudom. Csak fennhangon töprengök. Lehet, hogy nincs is ott semmiféle gát. Lehet, hogy a kabinoddal volt valami baj...

- Ott volt a gát! - kiáltotta Harlan. - Mi más magyarázat lehet? Miért nem mondta el ezt előbb?

- Még most sem hiszem - nyögte Twissell. - Még most sem. Egy szót sem kellett volna szólnom bolondos fantáziálgatásomról. Az aggodalmamról, Cooperről, semmiről... De várj csak egypár percig.

A tempométerre mutatott. A skála szerint a 95 000. és a 96 000. Század közt jártak.

Twissell igazított a műszereken, és a kabin lelassult. Túljutottak a 99 000. Századon. A nagy skálamutató megállt. Most már az egyes Századokat jelezte a mutató.

99726... 99 727... 99728...

- Mihez kezdünk majd? - mormogta Harlan.

Twissell megrázta a fejét, és a mozdulatot egyaránt lehetett a türelem és a remény vagy tehetetlenség kifejezésének tartani.

99851... 99852... 99853...

Harlan felkészült a pillanatra, amikor nekicsapódnak a gátnak, s elkeseredetten gondolta: A Halhatatlanságot kell megmenteni ahhoz, hogy felkészüljenek a Rejtett Századok lakói elleni küzdelemre? De hogyan

szerzi vissza Noÿst? Minél előbb vissza kell mennie az 575. Századba, és ott mindent elkövetni...

99938... 99939... 99940...

Harlan visszafojtotta a lélegzetét. Twissell tovább fékezte a kabint. A kabin alig vánszorgott. Tökéletesen engedelmeskedett az irányításnak.

99984... 99985... 99986...

- Most, most, most - suttogta Harlan, s nem is volt tudatában annak, hogy mondott valamit.

99998... 99999... 100000... 100001... 100002...

A számok tovább növekedtek, és a két ember bénult csendben figyelte.

Twissell felkiáltott:

- Nincs időgát!

- Pedig volt. Volt! - mondta Harlan, aztán kínlódva hozzátette: - Talán elvitték Noÿst, s most már nincs szükségük a gátra!

111 394. Század!

Harlan kiugrott a kabinból, és elkiáltotta magát:

- Noÿs! Noÿs!

Az üres Szektor falairól öblösen görögtek vissza a hangok.

Twissell sokkal megfontoltabban mászott ki a kabinból, és odaszólt a fiatalembernek:

- Várj csak, Harlan...

Hasztalanul. Harlan végigrohant a folyosón, a Szektornak abba a részébe, ahol kis otthonukat berendezték.

Átvillant agyán a lehetőség, hogy találkoznak a Twissell említette „fejlettebb emberekkel”, s hátán végigfutott a hideg, de aztán ismét egyetlen gondja az volt, hogy megtalálja Noÿst.

- Noÿs!

És egyetlen pillanat alatt, olyan gyorsan, hogy Harlan még fel sem eszmélt, Noÿs már a karjában termett, átölelte, és arca a vállán volt, és fekete haja az állánál.

- Andrew - kérdezte a lány Harlan ölelésétől elfúló hangon -, hol voltál? Napok óta nem láttalak, és már félni kezdtem.

Harlan kissé távolabb tartotta magától, és mohó lelkesedéssel szemlélte:

- Jól vagy?

- Én jól vagyok. Azt hittem, valami történt veled. Azt hittem... - Szava elakadt, szeme rémülettel telt meg, és azt suttogta: - Andrew!

Harlan sarkon fordult. Csak Twissell közeledett lihegve.

Noÿst kissé megnyugtatta Harlan arckifejezése. Sokkal csendesebben kérdezte:

- Ismered, Andrew? Nincs semmi baj?

- Semmi - válaszolta Harlan. - Ő a főnököm, Laban Twissell Főkalkulátor. Tud rólad.

Twissell lassan közeledett feléjük.

- Segítek rajtad, gyermekem. Mindkettőtöknek segítek. A Technikusnak megígértem, ha ugyan hisz nekem.

- Bocsásson meg, Kalkulátor - mondta hűvösen s egyáltalán nem bűnbánóan Harlan.

- Megbocsátok - felelte Twissell. Kinyújtotta a kezét, és megfogta a lány vonakodó kezét. - Mondd, lányom, jól érezted itt magadat?

- Aggódtam.

- Senki nem járt itt, mióta Harlan elment?

- Senki, uram.

- Egyáltalán senki? Semmi?

A lány a fejét rázta. Fekete szeme Harlan tekintetét kereste.

- Miért kérdezi?

- Semmi, lányom. Bolondos rémkép. Gyere, visszaviszünk az 575. Századba.

Visszafelé a kabinban Andrew Harlan fokról fokra gondterheltebb és hallgatagabb lett. Nem pillantott fel, amikor áthaladtak a 100 000. Századon, le az alsó időbe, és Twissell nem titkolta megkönnyebbült sóhaját, mintha azt gyanította volna, hogy kelepcébe csalják őket a felső időben.

Harlan akkor se moccant, amikor Noÿs keze belesimult a kezébe, és a viszonzó szorítás is szinte gépies volt.

Noÿs külön szobában aludt, és Twissell türelmetlensége a fehérizzás tetőfokára hágott.

- A hirdetés, fiú. A lány itt van. Én teljesítettem az ígéretemet.

Harlan továbbra is gondterhelten, hallgatagon forgatta az asztalon heverő folyóiratkötet lapjait. Megtalálta a keresett oldalt.

- Elég egyszerű - mondta -, de angolul van. Felolvasom, aztán majd lefordítom.

Az aránylag kis hirdetés a harmincadik oldal felső sarkában volt. Egy szabálytalan vonalas rajz előterében a következő állt nyomtatott nagybetűkkel:

**ALKUSZOK
TŐZSDEÜGYNÖKÖK
OLCSÓ
MEGBÍZÁSA**

Alatta kisebb betűkkel: Beruházási hírek. Postafiók 14. Denver, Colorado.

Twissell feszülten figyelte Harlan fordítását, és szemlátomást csalódott. Megkérdezte:

- Mi az a tőzsde? Mit akar ezzel mondani?

- Az értéktőzsdén fektették be a magántőkéket - felelte türelmetlenül Harlan. - De nem erről van itt szó. Nem látja, milyen rajz van a hirdetés háttérében?

- Dehogynem! Egy atombomba-robbanás gombafelhője. Ez kelti fel a figyelmet. És aztán?

Harlan rárivallt:

- Az Időbe is, Kalkulátor, mi történt magával? Nézze csak a lap megjelenési időpontját!

Rábökött az oldal tetejére, kissé balra az oldalszámtól. 1932. március 28. És így folytatta:

- Ezt aligha kell lefordítani. A számok angolul is olyanok, mint az Egységesen, és maga is el tudja olvasni a 19,32-t. Nem tudja, hogy akkor

még egyetlen ember sem látott gombafelhőt? Senki sem tudta volna ilyen pontosan reprodukálni, kivéve, ha...

- Várj csak! Hiszen ez csak néhány vonás – mondta Twissell, igyekezve megőrizni lelki egyensúlyát. - Hátha csak véletlenül hasonlít a gombafelhőhöz?

- Úgy gondolja? Nézze csak még egyszer a szövegezést. - Harlan ujja szinte átbökte a papírt a kurta sorok kezdeténél: - Alkuszok... Tőzsdeügynökök... Olcsó... Megbízása. A kezdőbetűk összeolvasva kiadják az ATOM-ot. Ez is véletlen? Nem veszi észre, Kalkulátor, hogy ez a hirdetés megfelel minden követelményünknek? Rögtön szemet szúrt. Cooper tudta, hogy nem siklom keresztül efféle anakronizmuson. Közben pedig semmit sem jelent a 19,32 emberének. Akkor ez bizonyosan Cooper. Az ő üzenete. Megvan a század-Század, sőt a pontos dátum is. Itt a postacíme. Csupán utána kell menni, és én vagyok az egyetlen, aki eleget tudok a Primitív Korról, hogy ezt megtehessem.

- És vissza is mégy? - Twissell arcán előmlött a megkönnyebbültség és a boldogság.

- Visszamegyek... egyetlen feltétellel.

Twissell érzelmei váratlanul visszacsaptak.

- Ismét feltételek?

- Ugyanaz a feltétel. Egyetlen új feltételt sem szabok. Noysnak biztonságban kell lennie. Velem kell jönnie. Nem hagyom itt egyedül.

- Még most sem bízol bennem? Mivel csaptalak be? Mi zavarhat még?

- Egyetlen dolog, Kalkulátor - mondta komolyan Harlan. - Még csak egy dolog! A 100 000. Századnál ott volt a gát. Miért? Csupán ez aggaszt még.

17. A kör bezárul?

A gondolat nem hagyta békén. Ahogyan teltek-múltak a felkészülés napjai, a gondolat egyre jobban befészkelte magát az agyába. Először Twisselltől, majd Noýstól választotta el. Amikor felvirradt az indulás napja, csak alig ébredt ennek tudatára.

Mindössze halványan érdeklődött, amikor Twissell visszaérkezett a Tanács albizottságának üléséről:

- Nos, hogy zajlott le?

Twissell kimerülten felelt:

- Nem éppen ez volt életem legkellemesebb beszélgetése.

Először úgy látszott, Harlan meglegszik ezzel a felelettel, de mégis megtörte a pillanatnyi szünetet.

- Remélem, nem szólt a... - mormogta.

- Nem, nem - volt az ingerült válasz. - Nem szóltam egy szót sem a lányról meg arról, hogy neked köszönhető Cooper eltávolítása. Szerencsétlen tévedés volt, műszaki hiba. Minden felelősséget magamra vettem.

Harlan amúgy is megterhelt lelkiismerete most mégis megszólalt:

- Nem fogják megdicsérni ezért.

- Mit tehetnek? Mielőtt nekem esnek, meg kell várniuk, hogy a hibát kijavítsuk. Ha kudarcot vallunk, egyikünkön sem lehet segíteni, de nem is

árthatunk egymásnak. Ha a vállalkozás sikerül, talán maga a siker ténye megment. Ha meg nem... - Az öregember vállat vont. - Úgy tervezem, hogy ezek után visszavonulok a Halhatatlanság ügyeinek az intézésétől. - Még félig sem szívta cigarettáját, eloltotta és elnyomta a hamutartóban. Felsőhajtott: - A legszívesebben nem avattam volna be őket a dologba, de nem volt más választásom, máskülönben nem használhattam volna a különleges kabint az alsó Időhatáron túl.

Harlan elfordult. Agya szakadatlanul ugyanazt a gondolatot morzsolgatta. Hallotta, hogy Twissell mond még valamit, de a Főkalkulátornak meg kellett ismételni kérdését, amíg Harlan kibökte:

- Bocsánat, nem értettem.
- Azt kérdezem, a lány készen van-e. Már tudja, mi vár rá?
- Igen. Mindent elmondtam neki.
- Hogyan fogadta?
- Mit?... Ó, igen, ahogy vártam. Nem fél.
- Már alig három bioóránk van hátra.
- Tudom.

Más közölnivalója nem volt. Harlan ismét egyedül maradt gondolataival, és sajtó élességgel döbönt rá, mit kell tennie.

Amikor végeztek a berakodással és a műszerek ellenőrzésével, Noÿs és Harlan útiruhában jelent meg, amely megközelítően úgy festett, mint a korai 20. Század vidéki ruházata.

Harlan javaslatát Noÿs kissé módosította, arra való hivatkozással, hogy a nők jobban értenek az öltözködéshez, és több a szépérzékük. A képes újság hirdetéseiből gondosan kiválasztott néhány ruhát, és aprólékosan végignézte a különböző Századokból importált holmikat.

Időnként odafordult Harlanhoz:

- Mi a véleményed?

Harlan csak a vállát vonogatta.

- Ha ez ösztönös tudomány, akkor a te dolgod.
- Ez rossz jel, Andrew - jegyezte meg könnyedén Noÿs, de ebben volt valami mesterkéeltség. - Túlságosan engedékeny vagy. Mi bajod van? Alig ismerni rád. Napok óta bánt valami.

- Jól vagyok - válaszolta egykedvűen Harlan.

Amikor Twissell megpillantotta őket a 20. Század őslakosainak az öltözködésében, megpróbált kedélyeskedni.

- Az Időbe is! - mondta. - Micsoda ronda ruhák voltak a Primitív Korban, és mégsem sikerült elrejteni a szépségedet... kedvesem.

Noÿs barátságosan rámosolygott, Harlan pedig, aki érzéketlenül állt ott mellette, kénytelen volt elismerni, hogy van valami igazság Twissell régimódi bókjában. A ruha úgy fedte be Noÿst, hogy nem emelte ki kellőképpen a szépségét. A kozmetikája csupán néhány kusza színpoltra szorított a száján, az arcán és szemöldökének pocskék utánzására. Csodaszép haját (és ez volt a legborzalmasabb) könnyörtelenül levágta. És mégis gyönyörű volt.

Harlan lassanként kezdte megszokni kényelmetlen övét, a szűk hónalját, a bevágó nadrágszárat, a durva szövésű ruha egérszürke színtelenségét. Számára nem volt újdonság, hogy egy másik Század ruháiba kell bújni.

- Voltaképpen szerettem volna a kabinba kézi irányítású műszereket is beépíttetni, ahogyan megállapodtunk, de kiderült, hogy lehetetlen - közölte Twissell. - A mérnököknek elég nagy energiaforrás kell ahhoz, hogy irányítsák az Időbe való kivetést, s ilyen energiaforrás nincs a Halhatatlanságon kívül. Csak annyit képesek megtenni, hogy fenntartsák az időbeli feszültséget, amíg a Primitív Korban vagytok. De azért felszereltünk egy visszatérő kapcsolókart.

Bevezette őket a kabinba, és a felhalmozott készletek között botorkálva rámutatott a sima belső falból előmeredő fémkarra.

- Közönséges kapcsoló - mondta. - A kabin nem tér vissza automatikusan a Halhatatlanságba, hanem meghatározatlan ideig a Primitív Korban marad. De ha a kart a visszatérés állapotába helyezed, visszajöhettek. Aztán jön a második út, és remélem, az utolsó...

- Második út? - érdeklődött rögtön Noÿs.

- Nem magyaráztam el neked mindent - mondta Harlan. - Figyelj csak rám. Az első utazás alkalmával csupán Cooper megérkezésének pontos idejét kell megállapítanunk. Nem tudjuk, milyen időeltérés van a megérkezése és a hirdetés feladása között. A postafiók útján megkeressük, és ha lehetséges, percnyi pontossággal megtudjuk megérkezésének idejét. Akkor aztán visszatérhetünk ahhoz az időponthoz, illetve hozzáadva még tizenöt percet, amíg Cooper kabinja visszaérkezett...

Twissell közbeszólt:

- Hiszen tudja, a kabin nem tartózkodhat két különböző bioidőben ugyanazon a helyen, ugyanabban az időben. - És megpróbált mosolyogni.

Noÿs elgondolkozott Twissell közbevetésén.

- Értem - felelte, de nem valami határozottan.

Twissell tovább magyarázott Noÿsnek:

- Ha Coopert a megérkezésének a pillanatában elcsúsztatjuk, megszüntetünk minden mikrováltoztatást. Az atombomba-hirdetés ismét eltűnik, és Cooper csupán annyit fog tudni, hogy a kabin eltűnt, ahogyan ezt elmagyarázták neki, és váratlanul ismét megjelent. Nem fogja megtudni, hogy rossz Századba került, és senki nem is fogja megmondani neki. Csupán annyit közlünk vele, hogy néhány fontos utasítást nem adtunk meg neki (majd ki kell találnunk, mit mondjunk), és csak abban reménykedhetünk, hogy annyira jelentéktelennek tekinti az ügyet, hogy a memoárjában nem említi meg: kétszer küldték vissza.

Noÿs felhúzta kiszedett szemöldökét.

- Ez nagyon komplikált.

- Igen. Sajnos.

Twissell a kezét dörgölte, és úgy nézett rájuk, mintha kétségek gyötörnék. Majd felegyenesedett, előhalászott egy újabb cigarettát, és szinte hetykén mondta:

- És most, fiú, jó szerencséd! - Kurtán kezét szorította vele, bólintott Noÿsnek, és kilépett a kabinból.

- Már indulunk? - kérdezte Noÿs, amikor egyedül maradt Harlannal.

- Néhány perc múlva - felelte Harlan.

Noÿsra sandított. A lány a szemébe nézett, és bátran mosolygott. Egy pillanatra Harlannak visszatért a régi jókedve. „Érzelem ez, és nem értelem - hessegette el nyomban -, ösztön és nem gondolat.” Elfordult.

Az utazást észre sem vették, vagy alig vették észre: olyan volt, mint egy közönséges kabinút. Félúton valami belső rándulást éreztek: nyilván akkor haladtak át az alsó Időhatáron, de az is lehet, hogy csak képzeletük játszott velük. Alig lehetett érezni.

Aztán már a Primitív Korban jártak, s kiléptek a lemenő nap sugaraiban fürdő sziklás, néptelen világba. Kissé hűvösödő enyhe szél fújt, és csend volt.

Az egymásra dőlt csupasz és hatalmas sziklákat tompa szivárványszínűre festette a vas-, réz- és krómszennyeződés. A kietlen táj, az élettelen környék nyomasztotta, szinte összezsugorította Harlant. A Halhatatlanság nem anyagi természetű világ lévén, nem volt napja, és a levegőt is importálta. Saját időtthonáról már csak homályos emlékei maradtak. Megfigyelése a különböző Századokban csupán az emberekre és a városaikra szorítkozott. Ilyen élménye soha nem volt.

Noÿs megérintette a karját.

- Andrew, fázom.

Harlan megrezzent, és a lány felé fordult.

- Nem kellene felállítanunk a Radiátort? - kérdezte Noÿs.

- De igen - válaszolta Harlan -, Cooper barlangjában.

- Tudod, merre van?

- Itt, a szomszédban - felelte kurtán.

Biztos volt benne. A memoár pontosan közölte a barlang helyét, és Coopert is pontosan idetájolták.

Növendék kora óta nem kételkedett abban, hogy az Időutazások tájolása pontos. Visszaemlékezett, milyen komolyan faggatta Yarrow Oktatót:

- De a Föld a Nap körül kering, a Nap pedig a Galaxis középpontja körül, és a Galaxis is kering. Ha a Föld egy bizonyos pontjáról elindulok, és száz évet visszafelé haladok, az alsó időbe, akkor üres térbe kerülök, mert a Föld csak száz év múlva került arra a helyre. (Akkortájt még „száz évet” mondott a Század helyett.)

Yarrow Oktató így vágott vissza:

- Nem szabad elkülöníteni a Teret és Időt. Az Időben haladva a Föld mozgásához alkalmazkods. Vagy azt hiszed, hogy a madár kirepül az űrbe, mert a Föld a Nap körül kering másodpercenként tizennyolc mérföldes sebességgel, és kiszalad a madár alól?

Kockázatos dolog a párhuzam, de Harlan nyomósabb érveket is talált, és most, szinte példa nélkül álló utazása után magabiztosan indult el, és egyáltalán nem csodálkozott, hogy a barlang bejáratát pontosan ott találta, ahová irányították.

Félrekaparta az álcázásul szolgáló szemetet, köveket, és belépett.

Sebészkésként használva lámpája éles sugarát, kitapogatta odabent a sötétséget. Végigfuttatta a fényt centiméterről centiméterre a falakon, mennyezeten, földön.

Noÿs szorosan a nyomában haladt, és suttogva kérdezte:

- Mit keresel?

- Valamit. Bármit - válaszolta Harlan.

Ezt a valamit, ezt a bármit a barlang végében meg is találta. Egy lapos kő, mint valami levélnehezék, zöldes papírokat takart.

Harlan félrelökte a követ, és végigpergette ujjá közt a papírokat.

- Mi ez? - kérdezte Noÿs.
- Bankjegyek. Fizetési eszköz. Pénz.
- Tudtad, hogy itt vannak?
- Semmit sem tudtam. Csak reméltem.

Csupán Twissell fordított logikáját alkalmazta, az eredményből számította ki az okot. A Halhatatlanság továbbra is létezett, tehát Coopernek helyesen kellett döntenie. Ha kiszámította, hogy a hirdetés elvezeti Harlant a helyes Időbe, akkor a barlangot is felhasználhatta újabb kapcsolatként.

És ez több volt, mint amennyit remélt. Az utazási előkészületek alatt Harlan nemegyszer gondolt arra, hogy ha aranyrudakkal beállít bármely városba, csak gyanú és késlekedés forrása lesz.

Cooper nyilván túljutott ezeken az akadályokon, de Coopernek volt ideje bőven. Harlan átszámolta a pénzcsumót. Nem olyan egyszerű dolog ennyi pénzt összegyűjteni. Ez a fickó jól csinálta a dolgát, bámulatosan jól.

És a kör nemsokára bezárul!

A lenyugvó nap vörösödő fényében a készleteket áthordták a barlangba. Magát a kabint diffúzfénytörésű hártával vonták be, amely eltakarta még a legkíváncsibb tekintetek elől is, s ezek ellen Harlannak szükség esetén ott volt a sugárpisztolya. A Radiátort beállították a barlangba, a lámpát egy hasadékba erősítették, így aztán meleg lett és világos.

Odakint hűvös márciusi éjszaka volt.

Noÿs gondterhelten bámult a Radiátor lassan forgó parabolatükrébe.

- Andrew, mi a terved? - szólalt meg.
- Holnap reggel - felelte Harlan - felkeresem a legközelebbi várost. Tudom, hol van, legalábbis, hogy hol kell lennie. (Majd gondolatban visszaállította a „van”-t. Nem lesz itt semmi baj. Twissell logikája ismét bevált.)

- Veled mehetek, ugye?

Harlan a fejét rázta.

- Először is nem ismered a nyelvet, és az út a nélkül is elég nehéz lesz.

Noÿs kissé furcsán festett archaikus rövid hajával, és a szemében felvillanó hirtelen harag láttán Harlan zavartan elfordult.

- Nem vagyok bolond, Andrew - mondta Noÿs. - Alig szólsz hozzám. Nem nézel rám. Mi történt veled? Időotthonod erkölcsse kerített hatalmába? Vagy úgy érzed; hogy elárultad a Halhatatlanságot, és ezért engem kárhoztatsz? Úgy érzed, megrontottalak? Mi történt veled?

- Nem tudod, mit érzek - válaszolta Harlan.

A lány így kérlelte:

- Akkor próbáld körülírni. Megteheted. Soha nem lesz erre ilyen jó alkalom. Szerelmes vagy? Belém?

Nem teheted, nem akarhatod, hogy engem állíts oda mindenért bűnbakul. Miért hoztál magaddal? Áru!d el. Miért nem hagytál a Halhatatlanságban, ha már itt nincs szükséged rám, és már látni is alig bírsz.

- Veszély fenyeget - mormogta Harlan.
- Ugyan kérlek!

- Több mint veszély. Lázálom. Twissell Kalkulátor lázálma - mondta Harlan. - Amikor a múltkor oly rémülten igyekeztünk hozzád a Rejtett Századokba, elárulta, mit gondol azokról a Századokról. Azt találta ki, hogy a messze jövőben az ember különlegesen fejlett változata, új faj él, esetleg magasabb rendű emberek, akik a felső időben, a Rejtett Századokban zárkóztak el tőlünk, s elhatározták, hogy véget vetnek a mi Valóságváltoztatásainknak. Szerinte ők emelték a gátat a 100 000. Századnál. Amikor aztán rád találtunk, Twissell felhagyott a képzelődéssel. Úgy vélte, soha nem is volt ott gát. Ismét a fontosabb kérdéssel kezdett foglalkozni: hogyan lehet megmenteni a Halhatatlanságot. De látod, engem megfertőzött ez a lázálom. Én tapasztaltam az időgátat, tehát tudom, hogy valóban létezett. Twissell szerint nem a Halhatatlanok építették, mert elméletileg lehetetlen. Talán a Halhatatlanok elméleti tudása nem terjed odáig. Az időgát megvolt. Valaki felépítette. Vagy valami. Természetesen - folytatta elgondolkozva - Twissellnek nem mindenben volt igaza. Úgy vélte, hogy az embernek fejlődnie kell, de ez nem így van. A Paleontológia nem érdekli a Halhatatlanokat, de a késő Primitív Korszakot nagyon érdekelte, úgyhogy valamit én is értek hozzá. A következőket tudom: a faj csak az új környezet kényszerítő hatására fejlődik. Állandó környezetben a faj sok millió Századig változatlan maradhat. A Primitív Ember gyorsan fejlődött, mert a környezete zord és változó volt. Ám amikor az emberiség megtanulta, hogyan változtassa meg a környezetét, kellemes és állandó környezetet teremtett, úgyhogy természetesen megállt a fejlődésében.

- Nem tudom, miről beszélsz - mondta továbbra is szigorúan Noÿs -, de nem rólunk, én magunkról szeretnék hallani valamit.

Harlan megpróbált nyugalmat erőltetni az arcára.

- Miért volt időgát a 100 000. Századnál? - folytatta. - Milyen célt szolgált? Nem esett bántódásod. Akkor hát miért létesült? Azt kérdeztem magamtól: mit okozott a jelenléte, ami nem történt volna meg, ha nincs ott a gát?

Egy kis szünetet tartott, esetlen és súlyos bőrcipőire meredt. Arra gondolt, hogy milyen kényelmes lenne, ha éjszakára levethetné, de nem most, nem most...

Így szólt:

- Csupán egy válasz volt erre a kérdésre. Az időgát miatt rohantam vissza az idegkorbácsért, és a dühtől félőrülten nekitámadtam Finge-nek. Az időgát tüzelt fel, hogy a Halhatatlanság kockáztatása árán is visszaszerezzelek, és kudarc esetén megsemmisítek a Halhatatlanságot. Érted már?

Noÿs rémülten és hitetlenkedve nézett rá.

- Úgy gondolod, a távoli jövő emberei akarták, hogy így cselekedj? Ők tervezték ki az egészet?

- Igen. Ne nézz rám így. Igen! Hát nem érted, hogy ez egészen megváltoztatja a dolgokat? Amíg a magam akaratából csinálom valamit, én vállalom az anyagi és erkölcsi következményeket. De hogy bolonddá tettek, becsaptak, felhasználták az érzelmeimet, mintha egyszerűen számítógép volnék, amelybe elég befűzni a kódszalagot...

Harlan hirtelen ráébredt, hogy kiabál, és elhallgatott. Néhány pillanat múlva megszólalt:

- Ezt nem bírom elviselni. Mindazt meg kell semmisítenem, amit mint bábfigura tettem. Csak akkor nyugszom meg ismét.

Talán akkor megnyugodhat. Valami személytelen diadal közeledtét érezhette, amely a mögötte és előtte álló egyéni tragédiától teljesen független. A kör nemsokára bezárul!

Noÿs tétován kinyújtotta a kezét, de Harlan hidegen elutasította. Nem volt szüksége a lány rokonszenvére.

- Mindent megszerveztek - folytatta. – Találkozásunkat. Mindent. Kianalizálták érzelmi állapotomat. Nyilvánvaló. Akció és reakció. Nyomd meg ezt a gombot, s az ember ezt teszi. Nyomd meg a másik gombot, és az ember azt teszi.

Harlan akadozva beszélt, mélységesen szégyellte magát. Megmegrázta a fejét, mintha a múltak rémét rázná le, akár a kutya a vizet, ha kijön a folyóból.

- Kezdetben csak egyet nem értettem. Hogyan találtam ki, hogy Coopert visszaküldték a Primitív Korba? Ez olyan képtelenség volt. Nem volt semmi támpontom. Twissell sem értette, hogyan találtam ki. Nemegyszer álmélkodott azon, miképpen fedeztem fel, hiszen nem sokat konyítok a matematikához.

És mégis rájöttem. Mégpedig először azon a bizonyos éjszakán. Te aludtál, de én ébren voltam. Az volt az érzésem, hogy valamire vissza kell emlékezni: valami jelre, valami gondolatra, valamire, amire az este izalmában és felindulásában figyeltem.

Sokáig gondolkodtam, s az agyam egyszerre megvilágosodott: Cooper jelentősége és az, hogy helyzetemnél fogva megsemmisíthetem a matematika történetét, de az már valójában felesleges volt. Már mindent tudtam. Bizonyos voltam benne. Hogyan? Hogyan?

Noÿs feszülten figyelte Harlant. Most már nem is próbálta megszimogatni.

- Azt akarod mondani, hogy ez is a Rejtett Századok embereinek a műve? Ők sugallták ezt neked, és ők irányították a tetteidet?

- Igen, igen. És még nem végeztek. Még van tennivalójuk. A kört be lehet zárni, de még nem zárult be.

- Hogyan csinálhatnak bármit is? Hiszen nincsenek itt.

- Nincsenek? - Harlan tompa hangjára Noÿs elsápadt.

- Láthatatlan szuperlények? - suttogta a lány.

- Nem szuperlények. Nem láthatatlanok. Mondtam már, hogy az ember azóta nem fejlődött, mióta formálja a környezetét. A Rejtett Századok embere Homo sapiens. Közönséges emberek.

- Vagyis nincsenek itt.

Harlan szomorúan felelte:

- De te itt vagy, Noÿs.

- Igen. És te is itt vagy. Csak mi ketten vagyunk itt.

- Te meg én - hagyta rá Harlan. - Csak mi ketten.

A Rejtett Századok asszonya és én... Ne színészkedj tovább, Noÿs, nagyon kérlek.

Noÿs rémülten meredt Harlanra.

- Mit mondasz, Andrew?

- Amit mondanom kell. De te mit mondtál azon az estén, amikor a mentás italt adtad? Egyre csak beszéltél hozzám. Lágy, behízeltő

szavak... Semmit sem hallottam, a tudatom nem emlékszik rá, de emlékszem lágyan suttogó hangokra. Miről beszéltél? Cooper utazásáról az alsó időbe. A Halhatatlanság összezúzásáról egyetlen sámsoni erőfeszítéssel. Igaz?

- Azt sem tudom, mi a sámsoni erőfeszítés - válaszolta Noÿs.

- Könnyen kitalálhatod, Noÿs. Mondd csak, mikor léptél be a 482. Századba? Kinek a helyét foglaltad el? Vagy csak úgy behatoltál? A 2456. Század egyik szakértőjével kiszámíttattam a Sorstervedet.

Az új Valóságban egyáltalán nem szerepeltél. Még hasonmásod sem. Furcsának látszott egy ilyen kis Változtatásnál, de nem lehetetlen. És a Sorstervező mondott nekem akkor valamit, amit csak a fülemmel hallottam, de az értelmemmel nem fogtam fel. Furcsa, hogy egyáltalán megjegyeztem a szavait. Talán már akkor is furcsán hangzottak, de túlságosan tele voltam... veled, nem figyeltem fel rá. Azt mondta a Sorstervező: „A megadott vektorok kombinációja alapján nem is nagyon értem, hogyan létezhetett a régi Valóságban.” Igaza volt. Nem illettél bele a régi Valóságba. Betolakodó voltál, a távoli jövőből jöttél, s csak játszottál velem és Finge-dzsel, hogy az ujjad köré csavarhass minket.

- Andrew... - mondta Noÿs követelőzően.

- Minden egybevéág, ha nem vagyok vak. Az a társadalomtörténeti könyv a lakásodon. Először meglepődtem. De neked szükséged volt rá, hogy a Század asszonya szerepét megtanulhasd. És még valami.

Emlékszel első kirándulásunkra a Rejtett Századokba? Te állítottad meg a kabint a 111 394. Században.

Pontosan és szakértelemmel. Mikor tanultad meg a kabin irányítását? Ha az volnál, akinek látszol, akkor az lett volna az első kabinutazásod. És miért éppen a 111 394. Században állítottad meg? Az az időtthonod?

Noÿs szelíden megkérdezte:

- Miért hoztál engem a Primitív Korba, Andrew?

Harlan váratlanul kiabálni kezdett:

- Hogy megmentsem a Halhatatlanságot! Nem is tudom, milyen károkat okozhattál volna. De itt tehetetlen vagy, mert én ismerlek. Valld be, hogy igazat mondtam. Valld be!

Őrjöngve felugrott, és felemelte a kezét. Noÿs meg se rebbent. Végtelenül nyugodt volt. Mintha meleg, gyönyörű viaszból mintázták volna. Harlan karja lehanyatlott.

- Valld be!

- Még okfejtésed után is ilyen bizonytalan vagy? - nézett rá Noÿs. - Mit számít az, hogy bevallom-e vagy sem?

Harlan úgy érezte, haragja ismét felkorbácsolódik.

- Valld be, hogy legalább ne érezzék aztán semmi lelkiismeret-furdalást! Egyáltalán ne érezzék!

- Lelkiismeret-furdalást?

- Igen, Noÿs, mert itt van nálam a sugárpisztoly, és meg akarlak ölni.

18. A Végtelenség kezdete

Zsibbadt bizonytalanság töltötte el Harlant. Tétovaság fogta el. A sugárpisztolyt a kezében szorongatta. Noÿsra irányította.

De miért nem szól semmit a lány? Miért ilyen közönyös?

Hogyan ölhetné meg?

Hogyan hagyhatná életben?

Rekedten megszólalt:

- Miért hallgatsz?

Noÿs megmozdult, de csupán a kezét helyezte el az ölében, hogy kényelmesebben, elengedettebben, hanyagabban üljön. Hangja alig volt emberi hanghoz hasonlítható. Farkasszemét nézett a sugárpisztollyal, s magabiztosság, szinte misztikus erő sugárzott belőle.

- Nem ölhetsz meg a Halhatatlanság védelmében - szólalt meg. - Ha ez volna a kívánságod, akkor leüthetnél, összekötözhetnél erősen, itt hagyhatnál a barlangban, és nekivághatnál a hajnalnak. Vagy megkérhetted volna Twissell Kalkulátort, hogy tartson magánzárkában, amíg te a Primitív Korban jársz.

Vagy pedig pirkadatkor magaddal vihetnél, és otthagynál a sivatagban. Ha csak a gyilkosság elégít ki, ez azért van, mert azt hiszed, elárultalak, parancsra szédítettelek bele a szerelembe először, hogy aztán később belecsaljalak az árulásba. Sértett hiúságod követeli az ölést, és nem az igazságos bosszú, ahogyan állítod.

Harlanon látszott, hogy gyötrődik.

- A Rejtett Századokból jöttél? Mondd meg.

Noÿs így válaszolt:

- Igen. Most aztán lelősz?

Harlan ujjá megremegett a sugárpisztoly ravaszán. Még habozott. Valami belső érzés még fellebbezett Noÿsért, és felvonultatta meddő szerelmének és vágyakozásának a maradékait. Elkecsereedett-e Noÿs, mert ő eldobta magától? Hazudott-e, kacérkodik-e a halállal? Kétségbeesésében tetszeleg-e a bolondos hősnő szerepében, mert Harlan nem hisz neki?

- Nem!

A 289. Század édeskés irodalmi hagyományai szerint alkotott könyvfilmekben így lehetett volna, de nem Noÿs esetében. Nem olyan fából faragták, hogy a hűtlen szerető kezéből fogadja el a halált, egy letört, hervadozó liliom boldog mazochizmusával.

Akkor talán nem hiszi el, hogy Harlan meg tudná ölni? Még most is csábos erejében bízik, s bizonyos abban, hogy ez az érzélem megbénítja Harlant, lefegyverzi és megszégyeníti?

Ez érzékenyen érintette. Ujjá szorosabban fonódott a fegyver ravaszára.

Ismét Noÿs beszélt:

- Habozol? Talán a védekezésemet várod?

- Miféle védekezést? - próbált gúnyos lenni Harlan, de valójában örült a haladéknak. Ismét kitolódott a pillanat, amikor meg kell pillantania a lány véres holttestét, vagy azt, ami testéből megmarad, és tudnia kell, hogy ő, saját kezűleg tette ezt a gyönyörű Noÿsszal.

Mentséget keresett a késlekedésre. Lázasan gondolta: „Hadd beszéljen! Hadd mondja el, mit tud a Rejtett Századokról! Annál biztosabb lesz a Halhatatlanság védelme!”

A szilárd politika látszatát kölcsönözte várakozásának ez a gondolat, s egy pillanatra olyan nyugodtan tudott szembenézni a lánnyal, ahogy a lány övele.

Noÿs nyilván olvasott a férfi gondolataiban.

- Tudni akarsz valamit a Rejtett Századokról? - szólalt meg. - Könnyű lesz felhasználni a védekezéshez. Szeretnéd tudni például, miért néptelenedett el a Föld a 150 000. Század után? Érdekel?

Harlan nem akart sem könyörögni, sem alkudozni. Nála volt a sugárpisztoly. Eltökélte, hogy erős lesz. Ráivallt:

- Beszélj! - És belepirult abba, hogy a lány könnyedén elmosolyodott.

- Századom, és ebben igazad van, a 111 394. Század már akkor tudott a Halhatatlanság létezéséről, mielőtt az a bioidőben elérte a távoli felső időt, még a 10 000. Század előtt - magyarázta Noÿs. - Mi is végeztünk Időutazásokat, de egészen más elgondolások alapján, és inkább szemléltük az Időt, mintsem anyagot szállítottunk ide-oda. Egyébként csak a múltunkkal foglalkoztunk, az alsó időnkkel. Közvetett úton szereztünk tudomást a Halhatatlanságról. Először is kiszámítottuk a Valóságok Integráljait, és először a saját Valóságunkat próbáltuk ki. Ámultán tapasztaltuk, hogy Valóságunknak igen alacsony a valószínűségi foka. Ez aggasztott bennünket. Miért ilyen valószínűtlen a Valóság?... Nem figyelsz ide, Andrew! Érdekel ez téged egyáltalán?

Noÿs változatlan nyájassággal ejtette ki Harlan nevét, mint az elmúlt hetekben. Ennek most sértenie kellett volna a férfi fülét, és cinikus hitetlenségével feldühítenie. De nem így történt.

Harlan elkeseredetten szólt rá:

- Folytasd, és fejezd be gyorsan, te néember!

A lány nyájas Andrew-ját próbálta így egyensúlyozni a „néember” fojtott dühével, de Noÿs sápadtan ismét csak mosolygott, így szólt:

- Végigkutatottuk visszafelé az Időt, és rábukkantunk a növekvő Halhatatlanságra. Azonnal nyilvánvaló lett számunkra, hogy a bioidő egy másik pontján kell lennie (nekünk is megvan erre a kifejezésünk) egy másik Valóságnak. A maximális valószínűségű másik Valóságot elneveztük Alapállapotnak. Valamikor az Alapállapot vett körül bennünket vagy legalábbis hasonmásainkat. Akkoriban nem ismertük az Alapállapot igazi jellegét. Nem ismerhettük. Azt viszont tudtuk, hogy a Halhatatlanság Változtatásai következtében, a statisztikai valószínűségek alapján az Alapállapot meg fog változni egészen a mi Századunkig és azon túl is. Hozzáláttunk az Alapállapot jellegének a felderítéséhez, semlegesíteni akartuk a lehetséges rossz hatásokat. Először felállítottunk egy izolált zónát, amit te Rejtett Századoknak nevezel, amely a Halhatatlanokat a 70 000. Század alsó időhatárán tartotta. Ez a zárópajzs csupán a végrehajtott Változtatásoktól óv meg bennünket, leszámítva bizonyos kis százalékot. A rendszer nem volt tökéletesen biztonságos, de időt nyertünk vele. A következő lépésünk már nem állt összhangban kultúránkkal és erkölcsünkkel. Megvizsgáltuk a jövőnket, a felső időnket. Tanulmányoztuk az akkor létező Valóságban élő ember sorsát, hogy összevethessük az Alapállapottal. Valahol a 125 000. Század táján az emberiség megoldotta a csillagközi utazás problémáját. Megtanulták, hogy lehet áthidalni a hipervilágtért. Az emberiség végre eljutott a csillagokig.

Harlan növekvő figyelemmel hallgatta a lány jól átgondolt szavait. Mi ebben az igazság? Mennyi benne a jól kiszámított félrevezetési szándék? Igyekezett a bűvöletet megtörni, megakasztani a lány mondatainak sima áramlását. Megszólalt:

- És amikor elérhették a csillagokat, a Földről a csillagokra költöztek. Tudósaink már régen sejtették ezt.

- Akkor tudósaitok rosszul sejtették. Az ember csakugyan megpróbált elköltözni a Földről. Sajnos nem vagyunk egyedül a Galaxisban. Vannak csillagok, vannak bolygók, tudod. Sőt más értelmes lények is. Olyan ősi fajta nincs egy sem, legalábbis ebben a Galaxisban, mint az emberiség, de a 125 000. Századig az ember a Földön maradt, s a fiatalabb elmék közben utolérték, túlhaladták, kifejlesztették a csillagközi hajózást, és gyarmatosították a Galaxist.

Amikor kijutottunk a világtérbe, a jelek már mutatták: Foglalt! Tilos az átjárás! Takarodjatok! Az emberiség visszavonta felderítő csápait, és otthon maradt. Most már tudta, mi a Föld: börtön, amelyet a végtelen szabadság vesz körül... És az emberiség kihalt.

Harlan így szólt:

- Egy csapásra kihalt? Badarság.

- Nem azonnal. Ezer meg ezer Század telt bele. Voltak hullámhegyek, hullámvölgyek, de kiveszett a szándék, a termékenység, és a reménytelenséget nem tudták legyűrni. Lassan csökkent a szaporodás, és végül bekövetkezett a kihalás. A te Halhatatlanságod tette ezt.

Harlan most már merészen védelmezte a Halhatatlanságot, még hevesebben, mert az előbb oly élesen támadta, így szólt:

- Engedjete be a Rejtett Századokba, és helyrehozzuk ezt is. Ahova eljutottunk, ott eddig mindig sikerült megteremtünk a legfőbb jót.

- A legfőbb jót? - kérdezte Noÿs gúnyosan. – Mi az a legfőbb jó? A gépeitek mondják meg. A Kibernetikus Agy. De ki programozza be a gépeket, és ki mondja meg, hogy mit mérlegeljenek? A gépek nem oldják meg okosabban a feladatokat, csak gyorsabban. Csak gyorsabban! Akkor mit tartanak hát a Halhatatlanok jónak? Majd én megmondom. A biztonságot és óvatosságot. Mindent, ami mérsékelt. Csak semmi túlzást! Semmiféle kockázatot a siker százszázalékos valószínűsége nélkül.

Harlan hallgatott. Váratlan erővel eszébe ötlöttek Twissell szavai a kabinban, amikor a Rejtett Századok fejlettebb emberéről volt szó. Azt mondta: „Kiiktattuk a szokatlant.”

Hát nem ez történt?

- Igen - mondta Noÿs -, látom, hogy elgondolkoztál. Gondolkozz csak ezen: mért kísérli meg az ember a most létező Valóságban újra meg újra az űrutazást, és miért vall mindig kudarcot? Nyilván minden űrutazásakor tud a megelőző kudarcokról. És miért próbálja meg újra meg újra?

- Ezt nem tanulmányoztam eléggé – válaszolta Harlan. Mégis kínos volt arra gondolni, hogy hiába építették fel a Mars-gyarmatokat újra meg újra, mindig elpusztultak. Eszébe jutott, milyen különös vonzalommal viseltettek még a Halhatatlanok is az űrutazás iránt. Hallotta, amint a 2456. Századból származó Kantor Voy Szociológus felsóhajtott, amikor kiiktattak egy-egy elektrogravitációs űrutazást valamelyik Századból: „Milyen gyönyörű volt!” És Nérón Feruque, a Sorstervező, aki keserűen

szitkozódott, és hogy könnyítsen magán, a rákellenes szérum elosztásáért kezdte gúnyolni a Halhatatlanságot.

Valóban van-e olyan ösztönös vágyakozás az értelmes lényekben, hogy elérjék a csillagokat, s kiszabaduljanak a gravitáció börtönéből? Valóban belső kényszer-e, hogy az ember újra meg újra kifejlessze a csillagközi hajózást, s újra meg újra nekivágjon a csillagrendszerek halott világainak, amelyekben csupán a Föld a lakható? Vajon a kudarc s az emberek kényszerű visszatérése börtönötthonukba okozta azokat a társadalmi bajokat, amelyekkel a Halhatatlanságnak újra meg újra harcba kellett szállnia? Harlan a kábítószerekre gondolt, amelyeket az emberek mindig a sikertelen elektrogravitációs úrutazások korában használnak.

- A Valóság sikertelenségeinek az elsimításával a Halhatatlanság kiirtja a győzelmeket is – folytatta Noÿs. - Pedig az emberiség csupán a nagy próbatételek leküzdésével emelkedhet a csúcsok felé. Csak a veszély és nyugtalan bizonytalanság készíti újabb és dicsőségesebb hódításokra. Meg tudod ezt érteni?

Meg tudod érteni azt, hogy ha elhárítjátok az ember útjában álló akadályokat, nyomorúságot, a biztosabb és a jobb megoldást veszitek el tőle, amit csak a nehézségek legyőzése árán és nem a megkerülésével talál meg.

- A többség java a legfőbb jó... - kezdte ügyetlenül Harlan.

Noÿs közbeszólt:

- És ha Halhatatlanság soha nem jött volna létre?

- Mi lett volna?

- Én majd megmondom neked. A temporális géptervezésbe őt energiát nukleáris kutatásra fordították volna. A Halhatatlanságot nem fedezték volna fel, csak a csillagközi hajózást. Az ember több mint százezer Századdal előbb érte volna el a csillagokat, mint a jelenlegi Valóságban. A csillagok még lakatlanok lettek volna, és az emberiség megvethette volna a lábát a Galaxisban. Mi lettünk volna az elsők.

- És mi lett volna ennek a haszna? - kérdezte makacsul Harlan. - Boldogabbak lettünk volna?

- Kit értesz azon, hogy „mi”? Az ember nemcsak egyetlen világ lett volna, hanem millió és billió világ.

Birtokunkba vettük volna a végtelent. Mindegyik világnak meglett volna a története, az értékrendje, lehetősége, hogy a maga módján a maga környezetében keresse a boldogságot. Sokféle boldogság van, sokféle jó, a változatosság végtelen... Ez az emberiség Alapállapota.

- Ez csak feltételezés - felelte Harlan, és már haragudott önmagára, amiért őt is elragadta a Noÿs festette jövő képe. - Honnan tudod, mindez hogy alakult volna?

Noÿs így válaszolt:

- Te megmosolyogod a Halandókat, akik csupán egyetlen Valóságot ismernek. Mi megmosolyogjuk a Halhatatlanokat, akik azt hiszik, hogy több Valóság létezik, de egy időben csupán egy.

- Mit fecsegsz itt összevissza?

- Mi nem szándékszunk megváltoztatni a Valóságokat. Csak szemléljük őket. Nem Valóságos állapotukban is látjuk őket.

- Egy soha-soha nem létező szellemországot, ahol a „lett volna” bújócskázik a „talánnal”?

- Ha gúnyolódsz, akkor is így van.
- És mindezt hogy éritek el?

Kis szünet után felelt Noÿs:

- Hogy tudnám én ezt kifejtteni, Andrew? Engem úgy neveltek, hogy bizonyos dolgokat megtudjak, de valójában nem értem az egészet, éppen úgy nem, mint te. Meg tudod magyarázni a Kibernetikus Agy működését? Pedig tudod, hogy létezik és működik.

Harlan elpirult.

- No és aztán?

- Megtanultuk - folytatta Noÿs -, hogyan lehet szemlélni a Valóságokat, és úgy találtuk, hogy az Alapállapotot olyannak ismertük meg, amilyenek leírtam. Megtaláltuk azt a Változtatást is, amely szétrombolta az Alapállapotot. És ez nem a Halhatatlanság Változtatása volt, hanem maga a Halhatatlanság létrehozása - létezésének ténye. Minden olyan rendszer, mint a Halhatatlanság, amely megengedi az embernek, hogy saját maga válassza meg a jövőjét, azzal fog végződni, hogy a biztonságot és a középszert választja, és az ilyen Valóságban a csillagokat nem lehet elérni. A Halhatatlanság pusztá léte kizárja a Galaktikus Birodalom létrehozását. Először a Halhatatlanságot kell megszüntetni.

Végtelen számú Valóság létezik. És minden Valóságnak végtelen nagyszámú variációja is van. Például a Halhatatlanságot tartalmazó Valóságok száma is végtelen: az olyan Valóságoké is végtelen, amelyekben a Halhatatlanság nem létezik, az olyanoké is végtelen, ahol a Halhatatlanság létezik, de megszüntették. Az én népem azonban azt választotta ki a végtelen sok csoport közül, amely engem is magában foglalt.

Nekem ebbe nem volt beleszólásom. Éppúgy oktattak a szakmámra, mint ahogy Twissell és te felkészítetted Coopert. Ám azoknak a Valóságoknak a száma, amelyekben közreműködtem a Halhatatlanság szétrombolásában, szinte végtelen sok volt. Öt Valóság közül választhattam, amelyek a legkevésbé látszottak bonyolultnak. Én ezt választottam, amely téged is tartalmazott, az egyetlen Valóságot, amely téged is magában foglalt.

- Miért választottad ezt? - kérdezte Harlan.

Noÿs elfordult.

- Mert szerettelek. Jóval azelőtt szerettelek, hogy találkoztunk volna.

Harlan megrendült. A lány olyan őszintén mondta mindezt, önmarcangoló gondolat volt csak, hogy: „Színészkedik...”

- Ez nevetséges - állapította meg.

- Valóban? Végig tanulmányoztam a rendelkezésemre álló Valóságokat. Megvizsgáltam azt is, amelyben visszamentem a 482. Századba, találkoztam Finge-dzsel, aztán veled. Ez volt az egyetlen olyan Valóság, amelyben rám találtál és szerettél, amelyben elvittél a Halhatatlanságba és messze a felső időbe, az én Századomba, ez volt az egyetlen olyan Valóság, amelyben rossz helyre irányítottad Coopert, és amelyben mi ketten visszatértünk a Primitív Korba.

És ott éltük le hátralevő napjainkat. Láttam, milyen boldogan éltünk együtt, és mennyire szerettük egymást. Ez egyáltalán nem nevetséges. Ezt a változatot választottam, úgy hogy szerelmünk igaz lehessen.

Harlan csak ezt hajtogatta:

- Mindez hazugság. Hazugság. Hogyan is várhatod, hogy higgyek neked? - Elhallgatott, majd hirtelen hozzátette: - Várj csak! Azt mondom, hogy mindezt tudtad jó előre? Mindazt, ami történni fog?

- Igen.

- Akkor nyilvánvaló a hazugságod. Azt is tudnod kellett, hogy most sugárpisztoly lesz a kezemben. Azt is tudnod kellett, hogy minden kiderül rólad. És ehhez mit szólsz?

Noÿs csendesen felsóhajtott:

- Már mondtam neked, hogy minden Valóságnak rengeteg variációja lehetséges. Bármilyen pontosan tájolójuk be magunkat az adott Valóságra, mindig számolnunk kell a végtelen sok hasonló Valósággal is.

Vannak homályos pontok. Minél élesebb a tájolás, annál kevesebb a homály, de tökéletes élességet lehetetlen elérni. A kevesebb hibát, a véletlen lehetőségek alacsonyabb valószínűségét el lehet érni, de ez soha nem egyenlő a nullával. Egyetlen homályos pont rontotta el a dolgot.

- Mégpedig?

- Vissza kellett jönnöd a jövőbe, miután leszerelték az időgátat a 100 000. Századnál, és te vissza is jöttél. De egyedül kellett volna érkezned. Ezért ijedtem meg annyira, amikor Twissell Kalkulátort megláttam.

Harlan kétségbeesett. „Milyen ügyesen csúri-csavarja!”

- Még jobban megijedtem volna - folytatta Noÿs -, ha azonnal megértem ennek a variációnak minden veszélyét. Ha egyedül érkezel, visszahoztál volna a Primitív Korba, mint ahogy meg is tetted. És akkor az emberiség iránti szeretetből, az irántam érzett szerelemből nem bolygattad volna Coopert. A kör megszakad, a Halhatatlanságnak vége szakad, és mi boldogan élünk. De te Twissell-lel együtt jelentél meg, és ez véletlen variáció volt. Útközben Twissell elmondta neked, miért fél a Rejtett Századoktól, és ezzel olyan vágányra irányított téged, amely azzal végződött, hogy végül már az én jó szándékomban is kételkedtél. Ezzel a sugárpisztollyal végződött...

Andrew, ez az igazság. Lelőhetsz. Most már semmi sem tarthat vissza.

Harlannak fáj a keze, olyan görcsösen szorította a sugárpisztolyt. Zavartan a másik kezébe vette. Noÿs meséjében nincs egyetlen hibás pont sem? Hol volt már a szilárd elhatározás, amit attól remélt, ha megtudja Noÿs igazi származását? Jobban gyötörték a kétségek, mint valaha, és a hajnal egyre közeledett.

Így szólt:

- Miért kellett kétszer is megkísérelni, hogy véget vessetek a Halhatatlanságnak? Miért nem lehetett egyszerre elpusztítani úgy, hogy Coopert a 20. Századba küldtem vissza? Akkor minden egyszerre véget ért volna, s nem volna a bizonytalanságnak ez az agóniája.

- Azért - felelte Noÿs -, mert nem elég végezni ezzel a Halhatatlansággal. Csökkentenünk kell a Halhatatlanság megvalósításának mindenféle valószínűségét, mégpedig olyan közel a nullához, amilyen közel csak lehet. Van itt valami, amit el kell intéznünk a Primitív Korban. Egy kis Változtatás, egy apróság. Tudod, mi az a Minimálisan Szükséges Változtatás. Csupán egy levél, amelyet az Itáliának nevezett félszigetre kell küldeni, itt a 20. Században. Most 19,32 van. Ha elküldöm a levelet néhány század-Századon belül, egy férfi új

kísérletekbe fog, neutronokkal fogja bombázni az urániumot. Harlan elborzadt:

- Meg akarod változtatni a Primitív Történelmet?

- Igen. Ez a szándékunk. Az új Valóságban, a végleges Valóságban az első nukleáris robbantás nem a 30. Században következik be, hanem már 1945-ben.

- Tudod, milyen veszélyekkel jár ez? Fel tudod mérni, mit jelent ez?

- Tisztában vagyunk a veszéllyel. Megtekintettük a Valóságok változatait. Nagy a valószínűsége, de ez természetesen nem bizonyosság, hogy a Föld radioaktív romhalmazzá válik, de előbb még...

- És azt hiszed, hogy ez felhatalmaz benneteket erre?

- A Galaxis Birodalom igen. Az Alapállapot valószínűségének a megnövelése.

- És még te vádolsz a Halhatatlanokat azzal, hogy beavatkoznak...

- Vádoljuk őket, mert állandóan beavatkoznak az emberiség életébe, hogy a biztonságos otthonban és börtönben tartsák. Mi is beavatkozunk, de egyszer, egyetlenegyszer, hogy idő előtt felfedezzék a nukleáris erőket, és így soha, soha ne hozhassák létre a Halhatatlanságot!

- Nem! - válaszolta elkeseredetten Harlan. – Létre fog jönni a Halhatatlanság.

- Ha így döntesz. Tőled függ. Ha azt akarod, hogy elmebetegek diktálják az emberiség jövőjét...

- Elmebetegek! - tört ki Harlan.

- Nem azok? Te ismered őket. Gondolkozz!

Harlan elszörnyedve meredt Noÿsra, de elgondolkozott. Visszaemlékezett a Növendékekre, akik megtudták, mi is a Valóság, és Latourette Növendékre, aki öngyilkosságot kísérelt meg. Latourette életben maradt, hogy Halhatatlan legyen, és senki sem tudta, milyen sérüléseket hordoz a lelkében, de azért végezte a Valóságváltoztatásokat.

Visszaemlékezett a Halhatatlanság kasztrendszerére, az abnormis életre, amely a büntudatot a Technikusok elleni haraggá és gyűlöletté növelte. Visszaemlékezett a Kalkulátorokra, akik egymás ellen fenekedtek, Finge intrikáira Twissell ellen, és Twissell kémkedésére Finge ellen. Visszaemlékezett Sennorra, aki tar fejét azzal feledtette, hogy harcolt minden Halhatatlan ellen.

Önmagára gondolt.

Aztán Twissellre, a nagy Twissellre, aki szintén megszegte a Halhatatlanság törvényét.

Most úgy érezte, mindig is ilyennek ismerte a Halhatatlanságot. Máskülönből miért is akarta volna szétrombolni? De teljesen soha nem merte bevallani még önmagának sem, soha nem állt vele ennyire szemtől szemben, mint most.

Most tisztán látta a Halhatatlanságot, az egyre mélyülő örületet, a gyötrődő poklot, az abnormális indítékokat, az elkeseredett életeket, amelyeket erőszakosan kiszakítottak környezetükből.

Tétován pillantott Noÿsra. A lány szelíden folytatta:

- Érted most már? Gyere ki a barlangból.

És Harlan megbűvölten követte, lenyűgözte az új nézőpont teljessége. És a sugárpisztoly most először tért el a Noÿs szívéhez vezető vonalról.

A hajnal már szürke csíkokat rajzolt az égre, és a hatalmas kabin fenyegető árnyékként magasodott a barlang szájánál. Az Időmező hártája elmosta és bizonytalaná tette a körvonalait. Noÿs megszólalt:

- Ez itt a Föld. Nem halhatatlan és egyedüli otthona az emberiségnek, hanem egy végtelen kaland kiindulópontja. Csupán el kell határoznod magadat.

Minden tőled függ. Téged, engem és a barlang tartalmát bioidő-mező védi a Változtatástól, Cooper eltűnik a hirdetésével együtt, a Halhatatlanságnak is vége lesz, az én Századomnak is, de mi életben maradunk, gyerekeink lesznek, unokáink, és az emberiség fennmarad, hogy elérje a csillagokat.

Harlan a lány felé fordult, és Noÿs rámosolygott. Ismét a régi Noÿs állt előtte, és az ő szíve is úgy dobogott érte, mint azelőtt.

Még nem ébredt rá arra, hogy már döntött, de aztán váratlanul a derengés szétterült az egész égen, s a kabin eltűnt előlük.

Noÿs lassan Harlanhoz simult, és a férfi tudta, hogy a kabin eltűnésével véget ért, véglegesen meghalt a Halhatatlanság.

...És megkezdődött a Végtelenség.